

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det ska stiftas en lag om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster. Genom den föreslagna lagen upphävs befolkningsdatalagen som trädde i kraft 1993.

Den föreslagna lagen syftar till att styra uppdateringen och nyttjandet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och uppgifterna och tjänsterna inom Befolkningsregistercentralens certifierad elektronisk kommunikation samt utvecklingen av systemet och servicen. I lagförslaget tas det mera exakt än för närvarande hänsyn till medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter, såsom skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter, samt rättsskyddet och god förvaltning. Målet är också att utöka och förbättra förutsättningarna för användningen av befolkningsuppgifterna och tjänsterna inom certifierad elektronisk kommunikation i samband med verksamheten inom olika sektorer i samhället samt att främja god informationshantering. Ett ytterligare mål är att skapa klarhet i arbetsfördelningen mellan registerförvaltningsmyndigheterna och möjliggöra smidiga behörighetsarrangemang mellan registerförvaltningsmyndigheterna.

Uppgifterna som befolkningsdatasystemets registeransvariga för de registerförvaltningsmyndigheter som ansvarar för befolkningsdatasystemet, dvs. Befolkningsregistercentralen och magistraterna, kvarstår i princip oförändrade. Befolkningsregistercentralens uppgifter och ansvar utökas dock i fråga om uppdateringen av uppgifterna. Under de förutsättningar som anges i lagen ska genom förordning av inrikesministeriet kunna utfärdas närmare bestämmelser om överföring eller omorganisering av befo-genheterna när det

gäller registrering eller utlämnande av uppgifter.

I lagen föreslås så detaljerade bestämmelser som möjligt om uppgifterna och grupperna av data i befolkningsdatasystemet. Befolkningsdatasystemet ska innehålla i lagen föreskrivna uppgifter om personer, fastigheter, byggnader och lägenheter samt om administrativa och andra motsvarande områdesindelningar. Som nya uppgifter ska registreras kontaktuppgifter för företrädare för dödsbon, uppgifter om utlänningars uppehållsrätt och uppgifter om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet. I lagen föreslås exakta bestämmelser om hur personbe-teckningar och elektroniska kommunikationskoder ska tilldelas, rättas och ändras.

I lagen föreslås heltäckande bestämmelser om de registeransvarigas rättigheter att få uppgifter och anmälningsskyldigheterna i anslutning till dessa samt en bestämmelse om ansvaret för den som anmält uppgifterna. Som en ny anmälningsskyldighet föreslås att de som äger och innehar lokaler (affärs- och kontorslokaler) ska anmäla tillägg, ändringar och rättelser i uppgifterna om lokaler.

Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter preciseras, och i lagen bestäms särskilt om begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter som betraktas som känsliga. Möjligheterna att lämna ut elektroniska kommunikationskoder utvidgas. Det föreslås att koderna ska kunna lämnas ut för att användas som identifieringsuppgift i sådana certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer.

Befolkningsregistercentralen ska ha rätt att få uppgifter och inspektionsrätt i fråga om dem som använder uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet samt de myndig-

heter, företag och organisationer som tar emot ansökningar om medborgarcertifikat. I den föreslagna lagen finns särskilda bestämmelser om användar- och loggregister som ska föras för uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet samt en händelsefil som Befolkningsregistercentralen ska ansvara för.

I lagen föreslås vidare bestämmelser om Befolkningsregistercentralens tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation. Befolkningsregistercentralen föreslås ha som myndighetsuppgift att producera medborgarcertifikat och stödtjänster i anslutning till detta. Det föreslås att uppgiften att registrera medborgarcertifikat sköts i samarbete med polisen. Enligt förslaget kan centralen producera även andra tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation. Dessa tjänster föreslås dock vara prestationer som centralen

producerar på företagsekonomiska grunder. Enligt förslaget är bland annat certifierad tidsstämplingstjänst en ny form av service. En helhetsutredning om statens certifikatproduktion och organiseringen av denna görs före utgången av 2009. Avsikten är att de ändringar i lagstiftningen som utredningsarbetet ger upphov till ska genomföras genom en regeringsproposition till riksdagen senast 2010.

I den föreslagna lagen finns dessutom bestämmelser om skyldigheter i fråga om användbarheten och informationssäkerheten avseende befolkningsdatasystemet och data-systemen för den certifierade elektroniska kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för.

Lagen avses träda i kraft ungefär ett halvt år efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	3
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftning och praxis.....	5
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	16
2.2.1 Befolkningsuppgifter och behandling av personuppgifter	16
2.2.2 Elektronisk kommunikation och certifikattjänster	23
2.3 Bedömning av nuläget	28
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	47
3.1 Målsättning.....	47
3.2 De viktigaste förslagen.....	52
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	57
4.1 Ekonomiska konsekvenser	57
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	58
4.3 Samhälleliga konsekvenser	59
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	61
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	61
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	61
DETALJMOTIVERING	66
1 LAGFÖRSLAG	66
1 kap. Allmänna bestämmelser	66
2 kap. Befolkningsdatasystemets datainnehåll och uppdatering av uppgifterna.....	71
3 kap. Den registeransvariges rätt att få uppgifter samt skyldigheter att anmäla uppgifter	92
4 kap. Offentlighet för uppgifterna i befolkningsdatasystemet och utlämnande av uppgifter.....	97
5 kap. Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter.....	122
6 kap. Certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för.....	132
7 kap. Särskilda bestämmelser.....	140
8 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	146
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	148
3 IKRAFTTRÄDANDE	149
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	149
LAGFÖRSLAG	153
om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster	153

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Befolkningsdatalagen (507/1993) har gällt sedan den 1 november 1993. Befolkningsdatalagen är en speciallag som gäller behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller och producerar. Befolkningsdatasystemet är ett av de s.k. basregistren i vårt samhälle. Övriga basregister är fastighetsdatasystemet samt företags- och organisationsdatasystemet. Basregistren innehåller uppgifter om de viktigaste basenheterna i samhället och om deras egenskaper samt specificerar basenheterna. Syftet med basregistren är att tillhandahålla tjänster och prestationer för användning och hantering av information i anslutning till samhällsfunktionerna. Det är kännetecknande för basregistren att bestämmelser om dem finns i lag eller förordning. Uppgifterna i dem är också offentligt tillförlitliga eller har någon annan motsvarande egenskap som garanterar att de är tillförlitliga. När det gäller basregistren har behovet av speciallagstiftning sin upprinnelse framför allt i registrens vidsträckta regionala och kunskapsmässiga täckning samt de mångsidiga möjligheterna och sätten att använda uppgifterna i registren. Utifrån basregisteruppgifterna kan det också träffas administrativa avgöranden som påverkar individens rättigheter och skyldigheter.

Befolkningsdatalagen har ändrats flera gånger under den tid den har varit i kraft. Till följd av ändringarna har lagen blivit komplicerad och mångtydig både till sitt innehåll och till sin struktur, vilket har lett till bl.a. oenhetlig avgörandepaxis inom registerförvaltningen. Den styrning och information som lagen står för med tanke på intressegrupperna och medborgarna når inte heller längre upp till de principer och krav som i dagens läge gäller för en noggrann och exakt lagstiftning. Även de ökade och allt mångsidigare möjligheterna att behandla person-

uppgifter elektroniskt har i betydande grad bidragit till utvecklingen.

Till följd av de funktionella och tekniska utgångspunkterna och behoven vid den tidpunkt då befolkningsdatalagen stiftades motsvarar innehållet inte heller helt de krav som nu ställs på förande, användning och utveckling av de viktigaste basregistren och basinformationssystemen i samhället. De funktionella och tekniska kraven i fråga om dataskydd och informationssäkerhet är i dag betydligt mera komplexa och avancerade och kräver därför exaktare reglering än vid den tidpunkt då lagen stiftades.

Under den tid befolkningsdatalagen har gällt har det genomförts ett flertal betydande reformer över hela lagstiftningsfältet. Reformerna har gällt normstyrningen i samhället och medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter i allmänhet, men i synnerhet även dataskydd och informationssäkerhet i anslutning till behandlingen av personuppgifter. Dataskydd och informationssäkerhet intar en central position vid all behandling av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Till reformerna hör den reform av de grundläggande fri- och rättigheterna och grundlagen som slutfördes när grundlagen trädde i kraft den 1 mars 2000, samt införlivandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Direktivet införlivades i den allmänna lagstiftningen i Finland genom personuppgiftslagen (523/1999), som trädde i kraft den 1 juni 1999. Under denna tid har dessutom EU-regleringen av elektronisk kommunikation trätt i kraft och, för genomförandet av den, ny inhemsk lagstiftning, varav i det här sammanhanget i fråga om den allmänna lagstiftningen bör nämnas lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), lagen om elektroniska signaturer (14/2003) och lagen om dataskydd

vid elektronisk kommunikation (516/2004). En annan betydande reform av den allmänna lagstiftningen genomfördes när lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen) trädde i kraft den 1 december 1999.

Även registerförvaltningsorganisationen har genomgått betydande förändringar under de tio senaste åren. Häradsreformen och länsreformen i mitten av 1990-talet, vilka gällde omorganisering av den statliga lokalförvaltningen, samt omorganiseringen av den evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkans folkbokföringsuppgifter under senare hälften av årtiondet påverkade magistraternas och Befolkningsregistercentralens ställning och uppgifter antingen direkt eller indirekt. Med registerförvaltning avses i denna proposition de myndigheter som avses i lagen (166/1996) och förordningen (248/1996) om registerförvaltningen, dvs. Befolkningsregistercentralen som centralmyndighet, magistraterna som lokala myndigheter och magistratsenheten vid länsstyrelsen på Åland.

De aktuella reform- och utvecklingsprojekt som gäller statsförvaltningen och dess servicebud hör nära samman med organiseringen av och behörighetsfrågorna i anslutning till behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Här kan nämnas i synnerhet statsrådets redogörelse för central-, regional- och lokalförvaltningens funktion och utvecklingsbehov (SRR 2/2005 rd), som lämnades till riksdagen den 7 april 2005. I redogörelsen betonas verksamhetslinjer fram till 2010-talet när det gäller att trygga tillgången på tjänster, förbättra produktiviteten, utveckla förvaltningsstrukturerna och samarbetet, stödja utvecklingen i informationssamhället och trygga personalresurserna inom statsförvaltningen. Revideringen av lagstiftningen om folkbokföring påverkas dessutom indirekt av påbörjade och planerade utvecklingsåtgärder som gäller regionalisering av registerförvaltningens uppgifter, magistraternas specialisering och utjämning av arbetet.

Det föreslås att hela befolkningsdatalagen revideras i syfte att skapa klarhet i och precisera lagstiftningen om behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet och tjänsterna inom certifierad elektronisk kommunikation.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Befolkningsdatalagen stiftades den 11 juni 1993 och trädde i kraft den 1 november samma år. Under den tid lagen har varit i kraft har den ändrats ungefär tio gånger. De mest omfattande behoven av ändring och översyn har föranletts av ikraftträdandet av lagen om hemkommun (201/1994), lagstiftningen om nya arrangemang för den evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkosamfundets folkbokföringsuppgifter, Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, personuppgiftslagen samt, i slutet av det förra årtiondet, lagstiftningen om metoder och tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation. Dessutom har enstaka ändringar och tillägg gjorts i bestämmelserna främst till följd av ändringar någon annanstans i lagstiftningen eller med anledning av reviderings- och utvecklingsåtgärder inom den offentliga förvaltningen.

Befolkningsdatalagen bereddes som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet i början av 1990-talet. De centrala målen med stiftandet av lagen gällde då möjligheterna att slopa överlappande registerföring och föråldrade arbetsmetoder, decentralisera folkbokföringsuppgifterna och delegera beslutsrätten på lokal nivå, reglera förfarandena och förutsättningarna för utlämnande av uppgifter mera detaljerat än tidigare samt att effektivt utnyttja de nya möjligheter som datatekniken förde med sig.

Enligt 1 § ska befolkningsdatalagen tillämpas när befolkningsuppgifter inhämtas, registreras och utlämnas. I andra meningen i 1 mom. sägs att om anmälning av uppgifter till befolkningsdatasystemet, om utlämnande av uppgifter, om skydd av personuppgifter och om offentlighet i myndigheternas verksamhet gäller dessutom vad som bestäms särskilt. Befolkningsdatalagen är en speciallag och innehåller i praktiken rätt så uttömmande bestämmelser om sådant som hänför sig till behandlingen av befolkningsuppgifter. År 1999 fogades till 5 kap. dessutom bestämmelser

om sådana tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för.

Enligt 2 § 1 mom. är befolkningsdatasystemet ett enhetligt datasystem som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling och som bildas av regionala register. Enligt 43 § 1 mom. bland övergångsbestämmelserna ingår i systemet även sådant material i gamla handlingar som samlats före lagens ikraftträdande och som inte har konverterats till elektroniskt format. Här avses bl.a. befolkningsregister- och hemortsregisterhandlingar samt s.k. historiska handlingar.

Enligt lagen om registerförvaltning (166/1996) bär Befolkningsregistercentralen och magistraterna registerföringsansvaret när det gäller befolkningsdatasystemet. Befolkningsregistercentralen är folkbokföringens centralmyndighet och magistraterna är folkbokföringens lokala myndigheter. Enligt 2 § 2 mom. i befolkningsdatalagen ansvarar magistraterna, sammanlagt 24 stycken (situationen den 1 maj 2007), samt magistratsenheten vid länsstyrelsen på Åland för registeruppgifterna inom sitt ämbetsdistrikt och för uppdateringen av dem i befolkningsdatasystemet. Enligt 3 mom. ansvarar Befolkningsregistercentralen för befolkningsdatasystemets allmänna funktionsduglighet och för registerfunktionernas enhetlighet. Enligt 2 mom. kan magistraten dessutom avtala med en kommun som hör till ämbetsdistriktet att kommunen inom sitt område ansvarar för byggnads- och lägenhetsuppgifterna samt för uppdateringen av dem. Med stöd av 4 mom. kan magistraten med avvikelse från den normala fördelningen av befogenheterna och enligt de förutsättningar som närmare anges genom förordning av ministeriet registrera anmälningar för en annan magistrats räkning vilka gäller en persons modersmål, kontaktspråk, yrke, förbud som gäller utlämnande av uppgifter och postadress. Den magistrat som registrerat uppgifterna ansvarar då för att uppgifterna är korrekta.

Bestämmelserna om fördelningen av befogenheter mellan magistraterna och Befolkningsregistercentralen har i praktiken visat sig vara mångtydiga och delvis till och med otydliga. Det har förekommit tolkningsproblem i synnerhet när det gäller bestämmel-

serna om registerföringen och befogenheterna att lämna ut uppgifter.

Under de senaste åren har de uppgifter som magistraterna ansvarar för utökats och ändrats betydligt. Den andel årsverken av det totala antalet årsverken som vid magistraterna använts för uppgifter inom befolkningsdatasystemets resultatområde har sjunkit från två tredjedelar till ungefär en tredjedel under de tio senaste åren. Den överföring av uppgifter inom förmyndarverksamheten på magistraternas ansvar som genomfördes 1999 och den ständiga ökningen av dessa uppgifter har i betydande grad inverkat på minskningen av de disponibla resurserna inom det nämnda resultatområdet. Automatiseringen av uppdateringsfunktionerna i befolkningsdatasystemet samt åtgärderna för att effektivisera magistraternas funktioner och de processer som stödjer dem har också inverkat på omfördelningen av resurserna.

Befolkningsdatasystemet och uppgifterna i det

I befolkningsdatasystemet registreras uppgifter om personer, fastigheter, byggnader samt bostadslägenheter och affärs- och kontorslokaler. Vid ingången av 2006 hade i befolkningsdatasystemet registrerats ovan nämnda dataenheter som följer: 8,1 miljoner personer (av vilka ca 0,1 miljon är utländska medborgare), 2,7 miljoner fastigheter, 3,1 miljoner byggnader, 3 miljoner bostadslägenheter och 0,2 miljoner kontorslokaler.

Enligt 3 § 1 mom. i befolkningsdatalagen upprätthålls personuppgifter för identifiering av personer och för utredande av deras person- och familjerättsliga ställning samt rätts-handlingsförmåga. Fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter upprätthålls för specifiering av personers boende samt för utredande av byggnaders och lägenheters tekniska egenskaper. Enligt 3 § 2 mom. är avsikten att uppgifterna i systemet ska användas i domstolsförfarande, administrativt beslutsfattande, vetenskaplig forskning, sammanställning av statistik, ajourföring av kundregister, opinions- och marknadsundersökningar, direkt marknadsföring samt annan adresstjänst. Byggnads- och lägenhetsuppgifter får användas i beslutsfattande som gäller personer en-

dast under vissa förutsättningar som anges i lagen.

I 3 § finns bestämmelser om en av de viktigaste principerna för behandlingen av personuppgifter, den s.k. principen om ändamålsbundenhet. Det allmänna innehållet i principen om ändamålsbundenhet regleras närmare i 7 § i personuppgiftslagen. Bestämmelserna om ändamålet i 3 § i befolkningsdatalagen har inte någon direkt, självständig betydelse utan de får sitt innehåll och sin betydelse samt blir tillämpliga framför allt tillsammans med de bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur systemet som finns i 6 kap. I bestämmelserna har användningsändamålet för befolkningsdatasystemet och uppgifterna i det fastslagits på ett övergripande sätt och till vissa delar även kasuistiskt. Genom en dynamisk tolkning av bestämmelserna har man hittills lyckats lösa de föränderliga behov som informationssamhället föranleder, och det har därmed inte förekommit några betydande tolkningsproblem vid tillämpningen av bestämmelserna i konkreta situationer.

I 2 kap. 4–7 § finns bestämmelser om datainnehållet i befolkningsdatasystemet, kontroll av uppgifterna och förvaring av uppgifter. I 4 § ingår en förteckning över de personuppgifter eller grupper av data om finska medborgare som ska registreras i systemet. I 1 mom. ingår en till vissa delar rätt så detaljerad förteckning över identifieringsuppgifterna för personer samt uppgifter om deras familjerättsliga ställning och handlingsbehörighet. I 2 och 3 mom. bestäms om vissa datagrupper avsedda enbart för bestämda myndigheter och som gäller omhändertagande av en person, förrättande av val och folkomröstningar och medlemskap i trossamfund. I befolkningsdataförordningen (886/1993) finns dessutom närmare bestämmelser på uppgiftsnivå om dessa uppgifter.

När det gäller utlännningar kan i systemet registreras de uppgifter som anges i 4 § 4 mom., om det är behövligt på grund av boende eller arbete i Finland, för uppfyllande av förpliktelse i någon internationell konvention som är bindande för Finland eller av något annat särskilt skäl. En förutsättning för registrering av uppgifterna om utlännningar är dessutom att det finns en tillförlitlig utred-

ning om dem. I systemet registreras dock inte uppgifter om personer som är anställda hos en främmande stats diplomatiska eller annan beskickning i Finland eller vid ett konsulat som förestås av en utsänd konsul eller anställda hos Förenta Nationerna eller någon annan motsvarande internationell organisation. Registreringen av uppgifter om utländska medborgare påverkas förutom av den ovan nämnda bestämmelsen indirekt också av bestämmelserna 4 § i lagen om hemkommun (201/1994), vilka ligger till grund för bestämmandet av hemkommun för personer som flyttar till Finland. Bestämmelserna i 4 § har reviderats genom lag 399/2007 om ändring av lagen om hemkommun. De reviderade bestämmelserna trädde i kraft den 1 september 2007.

Med stöd av bestämmelsen om bemyndigande i 4 § 5 mom. har genom befolkningsdataförordningen utfärdats närmare bestämmelser om behandlingen av personuppgifterna i systemet. I förordningen finns detaljerade bestämmelser om bl.a. bestämmande och ändring av samt innehållet i personbeteckningen samt om fastställande av de personuppgifter som nämns i 4 § i lagen och som ska registreras i systemet. Med beaktande av 10 § 1 mom. i grundlagen bör åtminstone ärenden som gäller behandling av personbeteckningen överföras från förordningen till lagen. Trots att datainnehållet i systemet är förhållandevis etablerat, har användarna dock uppgett att det finns enstaka behov av att bredda datainnehållet. Sådana uppgifter är bl.a. namn- och kontaktuppgifter för företrädare för dödsbon samt uppgifter om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet.

Enligt 5 § 1 mom. ska genom förordning bestämmas närmare om de uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter som ska registreras i befolkningsdatasystemet. I 14 § i befolkningsdataförordningen bestäms om innehållet i fastighetsbeteckningar och hur de tilldelas. I befolkningsdatasystemet registreras bara mycket knapphändiga basuppgifter om fastigheter, vilka enligt 15 § i förordningen gäller uppgifter för identifiering av fastigheten, uppgifter om ägaren och åtkomstuppgifter. Uppgifter om fastighetens egenskaper registreras således inte i befolkningsdatasy-

stemet. I 16–18 § i förordningen finns bestämmelser om anmälning och kontroll av fastighetsuppgifter. I 19–25 § finns bestämmelser om byggnadsbeteckning, detaljerade förteckningar över de uppgifter om byggnader, lägenheter och lokaler samt förvaltningsområden som ska registreras i systemet. I 26–29 § finns bestämmelser om anmälning och upprätthållande av byggnads- och lägenhetsuppgifter.

Enligt 5 § 2 mom. i lagen kan i befolkningsdatasystemet dessutom göras sådana inskrivningsanteckningar som behövs vid registerföringen samt sådana kundanteckningar som behövs i samband med datatjänster (informationstjänster). På grund av anknytningen till personuppgifter bör åtminstone en del av de uppgifter som hör till området för bestämmelserna i 5 § med anledning av 10 § 1 mom. i grundlagen överföras från förordningen till lagen.

Enligt 6 § 1 mom. anses personuppgifterna i systemet vara en tillförlitlig utredning om en person och hans eller hennes familjerättsliga ställning, om inte något annat visas. Personuppgifterna i systemet är således offentligt tillförlitliga. Enligt 2 mom. ansvarar magistraterna för att uppgifterna regelbundet kontrolleras för att säkerställa deras tillförlitlighet. Befolkningsregistercentralen beslutar om omfattande kontrollåtgärder som medför särskilda kostnader. Enligt 3 mom. ska uppgifterna bli kontrollerade till behövliga delar åtminstone en gång på tio år. Enligt 6 a § förvaras personuppgifter i befolkningsdatasystemet permanent, om inte något annat bestäms särskilt genom lag. I 7 § bestäms om sätten och metoderna för förvaring och arkivering av förändrade uppgifter. I paragrafen finns också särskilda bestämmelser om gallring och förstöring av uppgifter om omhändertagandet av barn samt uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter.

I 3 kap. 8–14 § bestäms om anmälning av uppgifter till befolkningsdatasystemet och registrering av uppgifterna. I 8 § finns en allmän bestämmelse om uppdatering av uppgifterna. Enligt 2 mom. kan den anmälningsskyldige anmäla uppgifterna för registrering via datakommunikation eller i annan maskinläsbart format. Enligt 3 mom. ska registerförvaltningsmyndigheterna se till att uppgif-

terna registreras i systemet utan oskäligt dröjsmål. Av de personuppgifter som myndigheterna anmälde levererades 55 procent i maskinläsbart format vid utgången av 2006. Vid samma tidpunkt levererade kommunerna 85 procent av byggnadsuppgifterna och 73 procent av fastighetsuppgifterna i maskinläsbart format.

Enligt 9 § ska finska medborgare på begäran lämna de upplysningar som behövs för kontroll av de uppgifter som nämns i 4 §. I lagen om hemkommun bestäms om anmälningsskyldighet med anledning av att hemkommunen, bostaden där och en tillfällig bostad ändras. Enligt 10 § 1 mom. omfattas utländska medborgare av anmälningsskyldighet som i tillämpliga delar har samma innehåll som finska medborgares anmälningsskyldighet. I 2 mom. bestäms dessutom om villkoren för att uppgifterna om utländska medborgare ska kunna registreras i befolkningsdatasystemet. I 10 a och 10 b §, som fogades till befolkningsdatalagen 2005, finns bestämmelser som preciserar innehållet i utlänningars anmälningsskyldighet och bestämmelser som gäller myndigheternas samarbete när anmälningarna tas emot.

I 11 § bestäms om skyldighet att anmäla uppgifter om födelse och dödsfall. Anmälningsskyldigheten gäller i regel verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och yrkesutbildad personal inom hälso- och sjukvården. I paragrafen åläggs dock även barnets mor eller den i vars vård barnet är skyldighet att i vissa fall anmäla barnets födelse. Enligt 12 § ska vårdinrättningar och straffanstalter underrätta magistraten om dem som varit intagna längre än tre månader. Enligt 2 mom. ska socialnämnden anmäla uppgifter om omhändertagande av barn och de avtal angående vårdnad om barn som nämnden har fastställt till befolkningsdatasystemet.

I 13 § bestäms om anmälningsskyldighet för ägare och innehavare av byggnader och lägenheter. Enligt 3 mom. är kommunen skyldig att biträda vid anskaffandet av uppgifterna, om de inte har fått av byggnadens eller lägenhetens ägare eller innehavare. I 14 § bestäms om myndigheternas anmälningsskyldighet angående fastigheter, byggnader, lägenheter och byggande.

I 14 a § finns bestämmelser om förfarandet för rättelseyrkande och sökande av ändring när det gäller datainnehållet i systemet. I paragrafen har den krets som har rätt att yrka rättelse avgränsats till att gälla endast dem vars enskilda rätt en uppgift i befolkningsdatasystemet gäller. Det här har i praktiken i vissa fall medfört gränsdragningsproblem bl.a. i förhållande till det förfarande för rättelse av uppgifter som anges i 29 § i personuppgiftslagen och det förfarande för rättelse av fel som anges i 50 och 51 § i förvaltningslagen (434/2003). Med tanke på bestämmelsens tillämpningsområde är det också relevant att det finns separata, primära rättsmedel för många av de beslut eller avgöranden utifrån speciallagar som ligger till grund för en registeranteckning.

I befolkningsdatalagen finns inte några särskilda bestämmelser om påföljderna när anmälningsskyldigheten försummas. I det praktiska arbetet medför försummelserna av anmälningarna om vissa grupper av data samt ineffektiviteten hos anmälning förfarandet rent av betydande kvalitetsproblem när det gäller riktigheten och tidsenligheten hos uppgifterna i datasystemet. Sådana har uppdagats i synnerhet i adressuppgifterna för vissa befolkningsgrupper, i de uppgifter om yrke, e-postadress och tilltalsnamn som personerna själva anmält samt delvis också i de byggnads- och lägenhetsuppgifter som omfattas av kommunernas anmälningsskyldighet. I lagen har det däremot inte angetts någon särskild anmälningsskyldighet för någon t.ex. i fråga om ändringar som gäller uppgifterna om lokaliteter.

I dagens läge innehåller 4 kap. endast en gällande paragraf (18 §). Enligt den intas i befolkningsdatasystemet uppgifter om kommunens invånarantal vid årsskiftet och den kommun där en person vid denna tidpunkt har sin hemkommun. De övriga paragraferna i kapitlet upphävdes i samband med att lagen om hemkommun (201/1994) trädde i kraft. De nuvarande bestämmelserna i 18 § togs in i lagen för att ersätta begreppen ”hemort på årets första dag” och ”mantalsskrivningsort” som föregick det förstnämnda begreppet och upphävdes 1989. De funktionella och tekniska möjligheterna att utnyttja tidsenlig information i realtid är dock i dag så avancerade

och mångsidiga att bestämmelsen i praktiken har förlorat sin betydelse.

Tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation

Bestämmelserna i 5 kap. 19–23 § gäller sådana tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för. Bestämmelserna fogades till befolkningsdatalagen 1999. Vid utgången av 2006 hade det utfärdats ca 111 300 medborgarcertifikat och ca 23 200 övriga certifikat. De totala intäkterna för Befolkningsregistercentralen av certifikatsförsäljningen rörde sig kring 1,6 miljoner euro år 2004.

Enligt 19 § ska Befolkningsregistercentralen sörja för att parterna vid elektronisk kommunikation inom statsförvaltningen kan verifieras samt att handlingar och meddelanden inom förvaltningen vid behov kan undertecknas med elektronisk signatur och krypteras. Samtidigt ska Befolkningsregistercentralen säkerställa handlingarnas och meddelandenas konfidentiella läge och integritet. Förutom för myndigheter kan Befolkningsregistercentralen tillhandahålla även företag, sammanslutningar och enskilda personer tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation.

I 20 § bestäms om datainnehållet i certifikaten. Utgångspunkten är datainnehållet i s.k. kvalificerade certifikat om vilket bestäms i 7 § i lagen om elektroniska signaturer. Ett sådant certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar innehåller dessutom en elektronisk kommunikationskod som utgör den identifieringsuppgift som anger innehavaren av certifikatet, samt andra tekniska uppgifter som behövs för användningen av certifikatet. I 20 § 2 mom. definieras begreppet medborgarcertifikat. Med medborgarcertifikat avses enligt momentet ett av Befolkningsregistercentralen genom ett bestämt förfarande utfärdat certifikat för en fysisk person vilket används för att verifiera personen, för elektroniska signaturer samt för kryptering av personens handlingar och meddelanden.

I 21 § bestäms om innehållet i och förutsättningarna för utfärdandet av en elektronisk kommunikationskod och den tekniska identifieringsuppgift som fungerar som ett första-

dium till den elektroniska kommunikationskoden. En elektronisk kommunikationskod kan utfärdas för finska medborgare samt utlänningar som är stadigvarande bosatta i landet och vilkas uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet. En fysisk persons elektroniska kommunikationskod får inte innehålla några identifieringsuppgifter som avser personer. I paragrafen anges dessutom en uttrycklig avgränsning av den tekniska identifikationskodens användningssyfte. Till följd av ordalydelsen ("Befolkningsregistercentralen utfärdar den elektroniska kommunikationskod som ingår i ett medborgarcertifikat") har paragrafen tolkats så att den också innehåller en avgränsning av den elektroniska kommunikationskodens användningssyfte så att koden kan användas endast i anslutning till certifiering och inte självständigt t.ex. som en identifierande kod eller som grund för att uppgifter tas ut.

Enligt 22 § införs medborgarcertifikat och elektroniska kommunikationskoder i en offentlig katalog, ur vilken var och en har rätt att få uppgifter i enlighet med vad som bestäms i offentlighetslagen. I 14 § i lagen om elektroniska signaturer finns närmare bestämmelser om förandet av ett sådant s.k. certifikatregister.

I 23 § i befolkningsdatalagen bestäms om förfarandet vid ansökan om medborgarcertifikat. Enligt 1 mom. kan medborgarcertifikatet finnas förutom på ett identitetskort även på något annat kort eller tekniskt underlag. Här handlar det i första hand om bank- och kreditkort samt SIM-korten i mobiltelefoner. I 2–4 mom. finns detaljerade bestämmelser om förfarandet vid ansökan om certifikat. Vid förfarandet vilar tonvikten på exakt identifiering av den sökande. Syftet med den noggranna formbundenheten har också varit att förhindra eventuella missbruk och säkerställa att kraven på informationssäkerhet uppfylls under de olika faserna för utfärdande av certifikat.

Den certifierade elektroniska kommunikation som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller handlar om en ny serviceform som ständigt utvecklas och som är mycket krävande i synnerhet i tekniskt hänseende. Under hela den tid servicen har funnits har de funktionella och tekniska förutsättningarna

och omvärlden för serviceformen förändrats. Under den ganska korta giltighetstiden för bestämmelserna om certifikatets datainnehåll, förfarandet vid utfärdandet och behandlingen av elektroniska kommunikationskoder har det därför varit nödvändigt att ändra bestämmelserna och foga begreppet medborgarcertifikat till lagen.

Databehandlingstjänster

Genom lag 224/2005 fogades ett nytt 5 a kap. (23 a–23 d §) till befolkningsdatalagen. Kapitlet gäller s.k. databehandlingstjänster som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller.

Enligt 23 a § kan Befolkningsregistercentralen tillhandahålla databehandlingstjänster där även andra uppgifter behandlas än de som föreskrivits i 2 kap. Tjänster kan tillhandahållas för att upprätthålla sådana uppgifter som en servicemottagare enligt lag har rätt att behandla och som hänför sig till en person eller byggnad som registrerats i befolkningsdatasystemet. Enligt 23 b § kan statliga eller kommunala myndigheter, andra offentligrättsliga samfund, samfund som handhar offentliga förvaltningsuppgifter eller registrerade religiösa samfund vara servicemottagare. Servicemottagare är för närvarande församlingarna inom den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet. För deras räkning upprätthåller Befolkningsregistercentralen i form av databehandlingstjänst uppgifter om kyrkliga förrättningar som gäller församlingsmedlemmarna.

Enligt 23 c § ska avtal om databehandlingstjänster ingås skriftligen. I praktiken handlar det om ett uppdragsavtal mellan servicemottagaren och Befolkningsregistercentralen. I bestämmelsen ingår dessutom en detaljerad förteckning över de omständigheter som åtminstone ska omnämnas i avtalet, bl.a. skydd för personuppgifter och frågor som gäller informationssäkerhet. I 23 d § bestäms om behandling av uppgifter som omfattas av databehandlingstjänster. Utgångspunkten är att den registeransvarige ska besluta om behandlingen av uppgifterna. Det innebär i praktiken att Befolkningsregistercentralen i egenskap av uppdragstagare bara ansvarar för servicesystemets tekniska funktion. En-

ligt 2 mom. har magistraterna dock vissa möjligheter att i samband med prövning av äktenskapshinder behandla uppgifter som upprätthålls genom databehandlingstjänster.

Befolkningsdatasystemets informationstjänster

I 6 kap. (24–33 a §) bestäms om offentlighet hos uppgifterna i befolkningsdatasystemet och om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet. Ur systemet lämnas årligen ut mer än 300 dataenheter för myndigheters, privata företags och organisationers samt medborgares informationsbehov. År 2006 uppgick registerförvaltningens intäkter av befolkningsdatasystemets informationstjänster till ca 12,2 miljoner euro, varav Befolkningsregistercentralens andel rörde sig kring 10,3 miljoner euro och magistraternas kring 1,9 miljoner euro.

Den princip om ändamålsbundenhet som avses i 7 § i personuppgiftslagen är viktig i samband med behandlingen av personuppgifter. Enligt 24 § i befolkningsdatalagen ska den som begär att få uppgifter ur befolkningsdatasystemet uppge det ändamål för vilket uppgifterna kommer att användas samt andra omständigheter som behövs för utredande av förutsättningarna för utlämnande. Detta gäller likväl inte statistikuppgifter eller motsvarande uppgifter om antal och inte heller enstaka adressuppgifter förutsatt att utlämnandet inte omfattas av en lagbestämd begränsning. När det gäller tillämpningen av bestämmelsen har begreppet enstaka adressuppgifter och begreppets omfattning medfört oklarheter och tolkningsproblem under hela den tid lagen har gällt.

I 25 § finns bestämmelser om allmänna förutsättningar för utlämnande. Enligt 1 mom. ska de uppgifter som lämnas ut vara nödvändiga för det uppgivna ändamålet och får uppgifter inte utlämnas, om utlämnandet av grundad anledning kan anses göra intrång i en persons integritetsskydd eller kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet. Enligt 2 mom. får en personbeteckning och ett av en utländsk myndighet tilldelat personnummer utlämnas endast när det med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag finns

förutsättningar för behandlingen av den. På ett intyg som ges ur systemet och som behövs för att en person ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter får personbeteckningen antecknas för identifiering av personen i fråga. I 30 § 2 mom. i befolkningsdataförordningen finns dessutom närmare bestämmelser om anteckning av personbeteckningen i ett intyg. Enligt 3 mom. får uppgifter om omhändertagande samt sådana uppgifter om röstberättigade som behövs för val och folkomröstningar lämnas ut endast till behöriga myndigheter. I praktiska tillämpningssituationer har varken behandlingen av personuppgifter eller begreppet behöriga myndigheter varit problemfria.

I 25 § 4 mom. bestäms om s.k. skyddsförbud (nedan spärrmarkering). Om en person har grundad anledning att misstänka att hans eller hennes eller hans eller hennes familjs hälsa eller säkerhet är hotad, kan magistraten på begäran för en bestämd tid förordna att de kontaktuppgifter om personen som registrerats i befolkningsdatasystemet inte får lämnas ut till någon annan än myndigheterna. Enligt 5 mom. har en person utöver de förbud att lämna ut uppgifter som anges i 30 § i personuppgiftslagen (förbud att lämna ut uppgifter för direktmarknadsföring, personmatriklar och släktforskning) rätt att förbjuda att hans eller hennes adressuppgifter lämnas ut som en adresstjänst för något annat ändamål än att användas av myndigheterna eller av sammanslutningar som sköter lagbestämda åligganden. Vid utgången av 2007 hade i befolkningsdatasystemet registrerats förbud mot utlämnande av uppgifter som följer: 154 370 förbud mot marknadsundersökningar och direktmarknadsföring, 146 922 förbud mot adresstjänst, 77 333 personmatrikelförbud, 64 683 släktforskningsförbud och 6 980 spärrmarkeringar.

Enligt 25 § 6 mom. får uppgifter om en persons medlemskap i ett trossamfund utlämnas endast till behörigt trossamfund, för vissa myndighetsändamål samt för klarläggning av delägaruppgifterna i dödsbon. Begränsningen i fråga om behandlingen av uppgifterna om trossamfund baserar sig på 11 § 2 punkten i personuppgiftslagen, enligt vilken uppgifter som beskriver någons reli-

giösa övertygelse betraktas som känsliga uppgifter vilkas behandling i regel är förbjuden.

I 26 § bestäms om utlämnande av uppgifter till myndigheter. I sådana fall av utlämnande är utgångspunkten enligt 1 mom. att till myndigheter får utlämnas de uppgifter dessa behöver för skötseln av sina åligganden. Det har i praktiken inneburit att utlämnandet av uppgifter till myndigheterna vanligen har baserat sig på särskilda bestämmelser som gäller den aktuella myndighetens ansvarsområde. Om särskilda bestämmelser har saknats har utlämnandena i vissa enstaka fall baserat sig även på bestämmelserna i personuppgiftslagen eller någon annan allmän lagstiftning. I bestämmelsen åläggs myndigheterna dessutom en viktig allmän serviceskyldighet, enligt vilken det vid domstol och vid behandlingen av ett enskilt förvaltningsärende gäller att myndigheten på tjänstens vägnar ska skaffa de befolkningsuppgifter som den behöver, utan att besvara medborgaren. I 2 mom. ingår en allmän begränsning i fråga om användningen av byggnads- och lägenhetsuppgifter i beslutsfattande som gäller en person.

I 26 a § ingår en särskild bestämmelse om utlämnande av uppgifter till trossamfund. Enligt paragrafen utlämnas till den evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet och registrerade religionssamfund de uppgifter ur befolkningsdatasystemet som behövs för uppdatering av uppgifterna i medlemsregister. Ur befolkningsdatasystemet får dessutom till dem utlämnas de uppgifter de behöver för att sköta de uppgifter som ålagts dem. De sistnämnda fallen gäller bl.a. behandling av namnären den i samband med dop och vigslar samt utfärdande av ämbetsbevis över personuppgifterna för samfundsmedlemmarna i församlingarna inom den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet.

I 27 § bestäms om annat utlämnande av uppgifter. Med annat utlämnande avses i 1 mom. utlämnande av uppgifter ur systemet till enskilda personer samt privata företag och sammanslutningar. Till dessa kan utlämnas de uppgifter som de behöver för att göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. I bestämmelsen förtecknas dessutom i form av exempel vissa av de vik-

tigaste användningsändamålen som kan komma i fråga i situationer där uppgifter lämnas ut till företag och sammanslutningar inom den privata sektorn. För övrigt baserar sig utlämnandet till denna användarkategori vanligen på bestämmelserna i personuppgiftslagen eller offentlighetslagen. I 2 mom. ingår en uttömmande förteckning över de grunder för stickprov och uttagning av uppgifter (genom urvalsdragning) som kan användas när uppgifter ur systemet lämnas ut för direktmarknadsföring eller motsvarande verksamhet. Innehållet i förteckningen motsvarar i sak motsvarande förteckning i 19 § i personuppgiftslagen.

Enligt sista meningen i 27 § 2 mom. i befolkningsdatalagen utfärdas genom förordning närmare bestämmelser om användningen av fastighets- och byggnadsuppgifter som grund för att uppgifter tas ut. I 32 § i befolkningsdataförordningen finns en detaljerad förteckning över de byggnadsuppgifter som kan användas som grund för stickprov och som grund för att uppgifter tas ut. Förordningen innehåller däremot inte några närmare bestämmelser om användningen av fastighetsuppgifter när uppgifter lämnas ut. Till följd av lagens struktur och systematik omfattas behandlingen av fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter i befolkningsdatasystemet av lika strikta bestämmelser om utlämnande som behandlingen av personuppgifter i systemet. Detta har visat sig vara en oönskad och problematisk lösning i praktiska situationer för utlämnande, eftersom t.ex. fastighetsuppgifterna i fastighetsdatasystemet samt byggnads- och lägenhetsuppgifterna i de kommunala byggnadstillsynssystemen i princip är offentliga uppgifter [9 § i fastighetsregisterlagen (392/1985) och 6 § i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (453/2002)]. Begränsningarna till följd av befolkningsdatalagen har i vissa fall i onödan begränsat möjligheterna att använda dessa uppgifter.

I fråga om en parts rätt att få uppgifter och samkörning av uppgifter i befolkningsdatasystemet med andra uppgifter gäller enligt 27 § 3 mom. i befolkningsdatalagen vad som bestäms särskilt i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Tillämpliga bestämmelser är då i första hand 11, 12, 16 och

21 § i offentlighetslagen. Dessutom innehåller lagens 27 a § en särskild bestämmelse om utlämnande av enstaka uppgifter som adress-tjänst.

I 28 § bestäms om hur uppgifter lämnas ut. Enligt 1 mom. får uppgifter ur systemet lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning, i någon annan form som kan hanteras med automatisk databehandling, skriftligen eller på något annat för ändamålet lämpligt sätt. I 30 § i befolkningsdataförordningen finns dessutom närmare bestämmelser om utlämnande av uppgifter skriftligen som intyg eller utdrag. Enligt 28 § 2 mom. i befolkningsdatalagen får uppgifterna i systemet och handlingar i anslutning till dem studeras under vissa villkor. Också denna fråga regleras närmare i 31 § i befolkningsdataförordningen. Det har förekommit ett visst mått av problemsituationer när någon har önskat studera handlingar i anslutning till befolkningsdatasystemet t.ex. för släktforskning.

I 29 § bestäms om särskilda förutsättningar för utlämnande av uppgifter. I 1 mom. behandlas förutsättningarna för utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet när uppgifterna lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning eller annars i större mängder. När uppgifter lämnas ut i större mängder gäller enligt 2 mom. att det vid behov ska anges hur användningen och skyddet av uppgifterna kommer att ordnas. När omständigheter som gäller dataskydd och säkerhet har fått större betydelse har bestämmelsens betydelse accentuerats allt mer. I vissa situationer för utlämnande på basis av speciallagstiftning har tillämpningsområdets omfattning likväl visat sig vara problematisk.

Enligt 30 § 1 mom. får uppgifterna användas bara för det ändamål som de har utlämnats för och får inte överlätas till tredje man utan registermyndighetens tillstånd. Enligt 2 mom. gäller förbudet att överläta uppgifterna vidare inte enstaka uppgifter som har lämnats ut, med vilket i bestämmelsen avses i första hand intyg och utdrag. I 3 mom. ingår en särskild bestämmelse om sådant som gäller användning och skydd av uppgifter som omfattas av s.k. skyddsförbud. När omständigheter som gäller dataskydd och informationssäkerhet har fått större betydelse har bestämmelsens betydelse accentuerats allt mer. I vissa

fall av utlämnande av uppgifter på basis av speciallagstiftning har bl.a. omfattningen av förbudet att överläta uppgifterna vidare visat sig vara problematisk.

I 31 § bestäms om behörigheten att fatta beslut om utlämnande av uppgifter. Enligt paragrafens 1 mom. fattar Befolkningsregistercentralen och magistraterna beslut om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet. Befolkningsregistercentraler beslutar dock om utlämnande av uppgifter när det är fråga om uppgifter som förmedlas via en teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form eller andra än enstaka uppgifter som utlämnas till utlandet. Enligt 2 mom. beslutar magistraten om utlämnande av enstaka uppgifter. I paragrafens 3 mom. ingår också en särskild bestämmelse om förvaring av registrerade religionssamfunds medlemsförteckningar som har förts före 1971 och om utlämnande av uppgifterna i dem. Magistraten i Helsingfors är behörig myndighet i fråga om de medlemsförteckningar som avses här.

Lagens 31 a § innehåller särskilda bestämmelser om ingående av avtal om tillhandahållande av den i 27 a § avsedda adress-tjänsten.

Enligt 32 § ska ett skriftligt beslut om utlämnande av uppgifter fattas i vissa fall. Till beslutet ska fogas behövliga bestämmelser om användning och skydd av uppgifterna. När omständigheter som gäller dataskydd och informationssäkerhet och framför allt övervakning av användningen av uppgifterna har fått större betydelse har bestämmelsens betydelse accentuerats allt mer. Omfattningen av innehållet i förvaltningsbeslut som gäller utlämnande och lagligheten hos de villkor för användning och skydd av uppgifterna som anges i beslutet har i praktiken medfört ett visst mått av tolkningsproblem.

Enligt 33 § får ändring i ett beslut om utlämnande av uppgifter sökas genom besvär med iakttagande av förvaltningsprocesslagen (586/1996). I 39 § finns dessutom en särskild bestämmelse om rättelseyrkande i fråga om sådana beslut om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet som fattats av andra än registerförvaltningsmyndigheter.

Enligt 33 a § blir uppgifter som finns i befolkningsdatasystemet offentliga då 25 år har förflutit sedan personens död. I 43 § 1 mom.

bland övergångsbestämmelserna finns dessutom en särskild bestämmelse om när uppgifter i befolkningsböckerna blir offentliga. Enligt bestämmelsen blir en uppgift i befolkningsböckerna helt och hållet offentlig då 100 år har förflutit sedan den sista anteckningen gjordes i boken. Dataskyddsrelaterade tolkningsproblem har förekommit i någon mån bl.a. i samband med släktforskning då uppgifterna om en person som varit död i mer än 25 år har varit förenade med uppgifter om levande personer (make eller maka, barn).

I 7 kap. bestäms om avgifter för informationstjänster (34 §). För befolkningsdatasystemets datatjänster och folkbokföringsförvaltningens övriga tjänster ska enligt 34 § avgifter tas ut i enlighet med de grunder som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Med stöd av 8 § i den nämnda lagen har avgifterna för registerförvaltningens offentlighetsrättsliga prestationer fastställts genom inrikesministeriets förordning för viss tid och avgifterna för registerförvaltningens företagsekonomiska prestationer genom beslut av Befolkningsregistercentralen och magistraterna. I det praktiska arbetet har tolkningsproblemen avseende bestämmande av avgifterna vanligen inte föranletts av tillämpningen av den bestämmelse om avgifterna som finns i befolkningsdatalagen utan av tolkningssituationerna mellan lagen om grunderna för avgifter till staten och ministeriets avgiftsförordning samt speciallagstiftningen.

Med stöd av 42 § i personuppgiftslagen har Befolkningsregistercentralen fastställt branschspecifika uppförandekodexar för befolkningsdatasystemets informationstjänster för den offentliga förvaltningen (dnr 868/79/04, 2.9.2004), informationstjänster för den privata sektorn (dnr 360/79/04, 2.9.2004), befolkningsdatatelefontjänst (dnr 251/420/05, 1.7.2005) samt befolkningsdatasystemets adresstjänst (dnr 252/420/05, 1.7.2005). Dessutom har Befolkningsregistercentralen fastställt uppförandekodexar för behandlingen av spärrmarkeringar i befolkningsdatasystemet och uppgifter som omfattas av förbudet (dnr 522/79/02, 23.4.2002). Syftet med uppförandekodexarna är att förbättra skyddet för medborgarnas privatliv

och personuppgifter, förenhetliga praxisen för utlämnande av uppgifter inom registerförvaltningen, förbättra informationstjänsternas kvalitet samt vidmakthålla och främja de registrerades och uppgiftsanvändarnas förtroende för befolkningsdatasystemet och dess informationstjänster. Syftet är också att stödja öppenhet och offentlighet i samband med nyttjandet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Uppförandekodexarna är inte förliktande rättsnormer.

Sekretess- och straffbestämmelser samt särskilda bestämmelser

I 8 kap. (35–37 §) finns sekretess- och straffbestämmelser. Den som på grund av sitt anställningsförhållande eller uppdrag åligger att behandla uppgifter i befolkningsdatasystemet eller handlingar som hör till systemet får enligt 35 § inte för utomstående röja uppgifter som på detta sätt kommit till hans eller hennes kännedom. Tystnadsplikten gäller också dem som utforskar uppgifterna i systemet och handlingar som hör till systemet.

Enligt 36 § ska den som försummar den anmälningsskyldighet som föreskrivs i befolkningsdatalagen för folkbokföringsförseelse dömas till böter. I ringa fall behöver anmälan om brott inte göras, åtal inte väckas eller straff inte ådömas. Under den tid befolkningsdatalagen har varit i kraft har misstänkta dömts som skyldiga endast fem gånger (fyra fall 1994 och ett fall 1999).

I 37 § bestäms om påföljderna vid brott mot tystnadsplikt. I paragrafen hänvisas till denna del till bestämmelserna om sekretessbrott och sekretessförseelse i 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen samt även till bestämmelserna om brott mot tjänsthemlighet i 40 kap. 5 § i strafflagen.

I 16 kap. 7 § 1 mom. i strafflagen bestäms om registeranteckningsbrott. När brottsrekvisitet har uppfyllts kan bestämmelsen bli tillämplig också när det i befolkningsdatasystemet har införts en oriktig och i rättsligt avseende betydelsefull felaktig uppgift. Anmärkningsvärt med tanke på befolkningsdatasystemet är dock i detta sammanhang högsta domstolens beslut (HD 2005:84) om återbrytande av domen i ett brottmål gällande en eventuellt vilseledande registeranteckning

om äktenskap. Enligt beslutet kan frågan om vilseledande registeranteckning om äktenskap inte bedömas utifrån orsakerna till ingående av äktenskap, oavsett att den enda orsaken skulle ha varit att äktenskapet hade ingåtts för att få uppehållstillstånd i Finland.

I 9 kap. finns särskilda bestämmelser (38–41 §). I 38 § bestäms om andra myndigheters och sammanslutningars deltagande i folkbokföringens informationstjänst. Enligt 1 mom. är den evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter skyldiga att på begäran ge utredningar ur kyrkliga befolkningsregister och till dem hörande handledningar som de innehar. Här avses i första hand s.k. släktutredningsämbetsbetyg. De församlingar som har teknisk anslutning till befolkningsdatasystemet har enligt 2 mom. under vissa förutsättningar rätt att utlämna enstaka uppgifter som finns om deras medlemmar i systemet. Bestämmelserna om utlämnande i 6 kap. ska då iakttas. Befolkningsregistercentralen kan dessutom av särskilda skäl och under motsvarande förutsättningar bevilja även andra myndigheter eller sammanslutningar rätt att lämna ut enstaka uppgifter ur befolkningsdatasystemet. I 39 § finns bestämmelser om rättelseyrkande och överklagande i fråga om andra myndigheters eller sammanslutningars beslut om utlämnande av uppgifter.

Enligt 40 § ska de kostnader som föranleds av uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet betalas av statens medel. Detta gäller dock inte kostnaderna för anmälningen av uppgifter. Bestämmelsen har tolkats så att registerförvaltningen inte ska betala ersättningar till den anmälningsskyldige när anmälningsskyldigheten enligt 3 kap. fullgörs.

Enligt 41 § ska närmare bestämmelser om verkställigheten av befolkningsdatalagen utfärdas genom förordning. Den ovan nämnda befolkningsdataförordningen är den förordning som avses.

Det sista kapitlet, 10 kap. (42–43 §), innehåller ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. Befolkningsdatalagen trädde i kraft den 1 november 1993. Genom den upphävdes lagen av den 21 februari 1969 om befolkningsböcker (141/1969) jämte ändringar. Enligt 43 § 1 mom. bland övergångsbestäm-

melserna ska en uppgift som inte har intagits i befolkningsdatasystemet bevaras i de befolkningsböcker eller till dem hörande handlingar som avses i den upphävda lagen om befolkningsböcker. Den myndighet som innehar handlingen beslutar om utlämnande av sådana uppgifter. I 3 mom. finns dessutom en särskild bestämmelse som gäller hantering av rättsverkningar enligt den mantalsskrivning som upphävdes 1989 (lag 1028/1989 om ändring av lagen om befolkningsböcker).

Datasystemssamarbete

När det gäller teknisk uppdatering och utveckling av databaser, programvara och tillämpningar samt serviceproduktion i anslutning till befolkningsdatasystemet och certifierad elektronisk kommunikation stöder Befolkningsregistercentralen och magistraterna sig på program-, system- och serviceleverantörer utanför registerförvaltningen. Datasystemssamarbetet inom olika uppdragssektorer, såsom användnings- och applikationshanteringstjänster avseende systemen, baserar sig på ett privaträttsligt uppdragsavtal för viss tid mellan Befolkningsregistercentralen och företaget i fråga. Uppdragstagarna väljs med iakttagande av ett förfarande enligt lagen om offentlig upphandling (1505/1992). Befolkningsregistercentralen väljer leverantörer och ansvarar för avtalen för hela registerförvaltningens räkning. Till denna del baserar ämbetsverkets befogenheter sig på 2 § 3 mom. i befolkningsdatalagen och 3 § i förordningen om registerförvaltningen (248/1996). De uppgifter som hör till uppdragstagarna omfattar inte utövande av offentlig makt och uppdragstagarna har inte t.ex. självständig rätt att använda uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Det tekniskt krävande och komplexa befolkningsdatasystemet och de tekniskt krävande och komplexa tjänsterna inom certifierad elektronisk kommunikation samt de höga kvalitetskraven på datasystemens användbarhet, informationssäkerheten och tjänsternas kvalitet medför en betydande ekonomisk belastning för registerförvaltningen. I den praktiska verksamheten riktas belastningen inom registerförvaltningen framför allt till Befolkningsregistercentralens budgeteringsansvar.

Ämbetsverkets kostnader på grund av uppdragsavtal och andra köpta informationsteknologiska tjänster uppgick år 2006 till ca 8 miljoner euro.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

2.2.1 Befolkningsuppgifter och behandling av personuppgifter

Folkbokföringen har inte några tydliga gemensamma mål internationellt sett. Staterna har av tradition ordnat registreringen av befolkningsuppgifter och användningen av uppgifterna i första hand i enlighet med sina administrativa och funktionella samt historiska och kulturella utgångspunkter och behov. Registreringen av befolkningsuppgifter har vanligen beröringspunkter med förrättande av val och beskattning, ordnande av hälso- och sjukvård samt social trygghet, statistikproduktion samt vetenskaplig och historisk forskning. Befolkningsuppgifterna är också av betydelse när det gäller att garantera staternas inre och yttre säkerhet, vilket har accentuerats under den senaste tiden. Under de senaste åren har det blivit möjligt att på bredare basis än förut använda befolkningsuppgifter för att tillgodose enskilda företags och organisationers behov, t.ex. för marknads- och opinionsundersökningar eller direktmarknadsföring.

Med anledning av den gemensamma historiska bakgrunden har folkbokföringssystemet i Finland mest likheter med systemet i Sverige. År 1940 ingick Finland och Sverige en bilateral överenskommelse gällande utbyte av civilståndsuppgifter. Överenskommelsen gäller fortfarande. Också systemen i de övriga nordiska länderna och i de baltiska länderna har tekniska och funktionella motsvarigheter till folkbokföringssystemet i Finland. Island, Norge, Sverige, Finland och Danmark har ända sedan 1968 bedrivit avtalsbaserat samarbete i ärenden som gäller anmälan av flyttningsuppgifter. Den gällande nordiska överenskommelsen avseende anmälan av flyttningsuppgifter trädde i kraft den 1 januari 2007 (FördrS 96/2006).

Dessutom ingick Finland och Italien 1928 en överenskommelse om utbyte av civilståndsuppgifter (FördrS 26/1928). Överenskommelsen gäller fortfarande. Utbytet av uppgifter på basis av överenskommelsen har i själva verket varit ensidigt under de senaste åren på så vis att magistraterna har tillställt Italiens ambassad vigselanmälningar för landets medborgare.

Fri rörlighet för personer och information inom EU-medlemsstaterna kan genomföras endast så att myndigheterna, företagen och organisationerna har tillgång till så tidsenliga uppgifter som möjligt om personer, ärenden och händelser. När olika former av elektronisk kommunikation har ökat har behovet av tidsenliga basuppgifter om befolkningen accentuerats också inom det internationella umgänget. Även förändringarna i det internationella säkerhetsläget samt de mera omfattande kraven på internationell hantering av kriser och exceptionella situationer har verkat i samma riktning. På grund av dessa omständigheter har de stater som tidigare förhållit sig kritiskt eller avvaktande till registrering av befolkningen och användning av befolkningsuppgifter vidtagit åtgärder för att åstadkomma lagstiftning som gäller detta.

Europeiska unionen

När det gäller Europeiska unionens lagstiftning är ordnandet av registreringen av befolkningen i varje medlemsstat en angelägenhet som faller inom medlemsstaternas beslutanderätt. Unionslagstiftningen ålägger således inte direkt skyldighet att registrera befolkningen, men å andra sidan förbjuder den inte heller system av det slaget. Det har likväl utfärdats normer som gäller de allmänna principerna för behandling av personuppgifter och som är bindande för medlemsstaterna i unionen.

Den 28 januari 1981 antog Europarådet en konvention om skydd för enskilda vid automatisk behandling av personuppgifter. Finland har undertecknat och ratificerat konventionen genom lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (269/1992).

Den viktigaste rättsakten med tanke på behandlingen av personuppgifter är Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (nedan dataskyddsdirektivet). Syftet med direktivet är bl.a. att skydda de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt rätten till privatliv, utveckla utbytet och flödet av personuppgifter samt förenhetliga medlemsstaternas lagstiftning om behandling av personuppgifter. I den nationella lagstiftningen i Finland har direktivet genomförts genom personuppgiftslagen, som trädde i kraft den 1 juni 1999, samt genom ett flertal ändringar och preciseringar av speciallagstiftningen i samband med den.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns förutom i de ovan nämnda grundläggande rättsakterna också i direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (nedan direktivet om integritet och elektronisk kommunikation). Innehållet i syftet med direktivet är i hög grad detsamma som i fråga om det ovan nämnda dataskyddsdirektivet. I den nationella lagstiftningen i Finland har direktivet om integritet och elektronisk kommunikation genomförts genom lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004). Behandlingen av personuppgifter påverkas dessutom indirekt av direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Syftet med direktivet är att främja konkurrens, förenhetliga reglerna och praxisen för utnyttjande av information från den offentliga sektorn samt förbättra förutsättningarna för att utveckla de tjänster inom hela gemenskapen som använder informationslager.

Nederländerna

De viktigaste författningarna om folkbokföring i Nederländerna är lagen om en kommunal personregisterdatabas (Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens), som trädde i kraft den 1 oktober 1994, samt

föreskrifter och reglementen som kompletterar den.

Den kommunala personregisterdatabasen kallas GBA-databasen. Ministeriet för inrikesrelationer och kungadömet relationer ansvarar för de grundläggande förutsättningarna för systemet och för dess nationella infrastruktur, för meddelandeförmedlings- och datakommunikationstjänsterna, övervakningen av systemet och utfärdandet av rättigheter som gäller användningen av uppgifter. Vid ministeriet utförs dessa uppgifter vid byrån för personregisterdatabasen och resedokument (BPR). GBA-systemet är ett decentraliserat databassystem, där kommunerna och städerna ansvarar för att uppgifterna om personer bosatta inom området samlas in, registreras och uppdateras i de kommunala GBA-databaserna. Uppgifterna förmedlas mellan kommunerna och används utanför systemet med hjälp av ett skyddat elektroniskt nät för förmedling av meddelanden.

I GBA-systemet registreras uppgifter om personers administrativa livshistoria och ändringar i den, såsom födelse, äktenskap, dödsfall och adressändringar. Uppgifterna samlas in från i lagen särskilt angivna källdokument som är officiella handlingar, såsom födelse- och äktenskapsintyg, domstolsbeslut samt skriftliga anmälningar som personerna själva lagt fram, t.ex. anmälan om adressändring. På personnivå registreras uppgifterna i en personförteckning, som i samband med flyttning överförs till personens nya hemkommun. I samband med flyttning till utlandet och i samband med dödsfall blir personförteckningen kvar i personens sista hemkommun. Medborgarna har rätt att kontrollera att uppgifterna om dem i GBA-databasen är korrekta.

Vart tredje år ska kommunen med hjälp av en opartisk och sakkunnig person eller inrättning utföra en kontroll där det säkerställs att datainnehållet är korrekt, att funktionsprocessen är tillbörlig samt att integritetsskyddet görs gällande och vilken skyddsnivå är.

Uppgifterna i GBA-systemet får användas av statliga myndigheter, inrättningar inom den indirekta statsförvaltningen samt kommunala myndigheter och inrättningar för utförandet av sina offentliga uppdrag. Kommunerna får dessutom på vissa villkor lämna

ut uppgifter ur systemet till icke kommersiella organisationer och enskilda medborgare.

Som en allmän lag gällande behandling av personuppgifter finns dessutom lagen om skydd för personuppgifter (Wet bescherming persoonsgegevens), som trädde i kraft den 6 juli 2000 och som baserar sig på bestämmelserna i dataskyddsdirektivet i likhet med motsvarande lagstiftning i Finland. När det gäller GBA-systemet tillämpas lagen dock bara på de tilläggsuppgifter som registrerats i systemet och om vilka det inte finns några bestämmelser i lagen om en kommunal personregisterdatabas. Lagen om skydd för personuppgifter ger de registrerade vissa rättigheter att bestämma om behandlingen av sina personuppgifter.

England

I England utgörs de viktigaste författningarna om registrering av befolkningsuppgifter av äktenskapslagen (Marriage Act 1949), lagen om registrering av födselar och dödsfall (Births and Deaths Registration Act 1953), lagen om registreringsservice (Registration Service Act 1953) samt reglementen som meddelats med stöd av lagarna.

Den statliga Allmänna registerbyrån (the General Register Office) är allmän myndighet för befolkningsregistreringen. Administrativt lyder den under Statskontoret (the Chancellor of the Exchequer) och utgör en del av Nationella statistikbyrån. Allmänna registerbyrån ska sörja för ordnandet och styrningen av registreringstjänsterna. På det lokala planet har England i registreringsärenden indelats i en region eller flera enligt stadskommuner och grevskap. Regionerna har ytterligare indelats i underregioner. I varje underregion finns en registerbyrå för regionen eller underregionen, vilken leds av en registrerare som förordnats av stadsfullmäktige eller grevskapets fullmäktige.

Födselar, dödsfall och äktenskap registreras separat i egna register eller förteckningar. Registeranteckningar om födselar och dödsfall görs av registerbyrån i den underregion där ett barn har fötts eller en person avlidit. Registeranteckningar om äktenskap kan göras av registreraren samt också av någon annan behörig person, t.ex. den präst som förrättat

vigseln. De lokala registermyndigheterna ska regelbundet tillställa Allmänna registerbyrån styrkta kopior av sina registeranteckningar. Allmänna registerbyrån för också ett register över adopterade barn och ett register över domstolsbeslut som gäller föräldraskap. Datinnehållet i registren är tämligen snävt och i dem registreras vanligen basuppgifter om personen i fråga och om den händelse avseende honom eller henne som ska registreras.

Allmänna registerbyrån ska föra en katalog över alla anmälningar om registeranteckningar som lämnats in till den. Den lokala registermyndigheten har motsvarande skyldighet i fråga om registreringarna inom sitt område. Vem som helst har rätt att med hjälp av katalogen söka uppgifter om registeranteckningarna och få en styrkt kopia av dem.

Som en allmän lag gällande behandling av personuppgifter finns dessutom dataskyddslagen (Data Protection Act 1998), som trädde i kraft den 1 mars 2000 och som baserar sig på bestämmelserna i dataskyddsdirektivet i likhet med motsvarande lagstiftning i Finland. Lagen tillämpas på både myndigheter inom statsförvaltningen och privaträttsliga registeransvariga. Dataskyddslagen ger de registrerade vissa rättigheter att bestämma om behandlingen av sina personuppgifter.

Island

De viktigaste författningarna om folkbokföring är lagen om ett nationellt befolkningsregister och civilregistrering [Lög (54/1962) um þjóðskrá og almannaskráningu], lagen om integritetsskydd vid behandling av personuppgifter [Lög (77/2000) um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga], Islands statistikverks regler för behandlingsförfarandet i fråga om konfidentiella uppgifter (utfärdade den 8 oktober 2004) och regler för utfärdande av intyg och utlämnande av uppgifter ur det nationella befolkningsregistret (Nr 112/1958). Bestämmelser om saken finns dessutom i lagen om Islands statistikverk [Lög (24/1913) um hagstofu Íslands], förvaltningsföreskriften om Islands statistikverk (Nr 3/2004), lagen om hemvist [Lög (21/1990) um lögheimili] och lagen om anmälan om ändring av boningsort [Lög (73/1952) um tilkynningar aðsetursskipta].

Justitie- och kyrkoministeriet i Island ska ha hand om det nationella befolkningsregistret (tidigare statistikverkets uppgift). Det nationella befolkningsregistret är ett register över alla som har varit stadigvarande bosatta i Island efter 1952. I registret införs uppgifter som identifierar personerna samt uppgifter om boende, civilstånd, familjeförhållanden och rättshandlingsförmåga samt vissa andra uppgifter om personen, t.ex. uppgift om kyrkligt dop. Utgående från uppgifterna i det nationella befolkningsregistret upprättas årligen ett s.k. register över stadigvarande boende, vilket används bl.a. för uppgörande av valförteckningar inför alla val som förrättas i landet. Ur det nationella befolkningsregistret ges intyg över födelse, dödsfall, familjeförhållanden etc. Registeruppgifter kan lämnas ut även till förvaltningen och för företagsverksamhet.

Som en allmän lag gällande behandlingen av personuppgifter finns dessutom lagen om integritetsskydd vid behandling av personuppgifter, som baserar sig på bestämmelserna i dataskyddsdirektivet i likhet med motsvarande lagstiftning i Finland. Enligt lagen (artikel 28) ska Islands statistikverk föra ett allmänt register över de personer som har förbjudit att uppgifterna om dem används i marknadsföringssyfte. Enligt lagen ska företag och andra aktörer som bedriver marknadsföring beakta registeruppgifterna i sin verksamhet.

Norge

De viktigaste författningarna om folkbokföring är lagen om befolkningsregistret [Lov om folkeregistrering (Lov 1979-01-16 nr 01)], Skattedirektoratets föreskrift om befolkningsregistret [Forskrift om folkeregistrering (For 1994-03-04 nr 161)], Skattedirektoratets föreskrift om D-nummer [Forskrift om D-nummer (For 1995-02-14 nr 125)] och lagen om behandling av personuppgifter [Lov om behandling av personopplysninger (Lov 2000-04-14 nr 31)].

Enligt lagen om befolkningsregistret ska staten ha hand om registreringen av befolkningen i Norge. Befolkningsregistret förs av den lokala registermyndigheten enligt varje kommun eller enligt befolkningsregisterom-

råden. I registret införs uppgifter om invånarna i kommunen eller området. Dessutom finns det ett centralt befolkningsregister (sentralt register), som förs av centralkontoret för befolkningsregistret (Sentralkontor for folkeregistreringen). Skattedirektoratet har förordnats att ha hand om centralbyråns uppgifter. Centralbyrån ska utöver registerföringen styra och övervaka registreringen, besluta om principiella registreringsfrågor och avgöra vissa meningsskiljaktigheter mellan de registeransvariga. I centralregistret införs uppgifter om personer som är eller har varit bosatta i Norge och andra personer som fått ett födelsenummer eller ett s.k. D-nummer i stället för ett födelsenummer.

I registret införs uppgifter som identifierar personerna samt uppgifter om boende, civilstånd, familjeförhållanden och rättshandlingsförmåga samt vissa andra uppgifter om personen, t.ex. förbud mot utlämnande, medlemskap i norska evangelisk-lutherska kyrkan eller uppgifter om registrerade arbetsgivare. I registret antecknas inte fastighetsuppgifter eller uppgifter om egenskaperna hos byggnader och lägenheter. I befolkningsregisterlagen bestäms dessutom om registermyndigheternas uppgifter och fördelningen av befogenheter, skyldigheterna att anmäla uppgifter och påföljderna vid försummelse, sekretess och utlämnande av uppgifter samt förutsättningarna för utlämnande. Närmare bestämmelser om dessa har utfärdats genom skattedirektoratets föreskrift om befolkningsregistret. I föreskriften bestäms förutom om de ovan nämnda omständigheterna också om grunderna för bestämmande av boningsort i samband med flyttning inom landet, flyttning till landet och flyttning till utlandet.

Befolkningsregisteruppgifter får lämnas ut till myndigheter för utförandet av tjänsteupdrag, för statistiska ändamål och för vetenskaplig forskning. Uppgifter kan dessutom lämnas ut till enskilda personer och organisationer, om det är nödvändigt att få uppgifterna för att den sökande ska kunna göra sina lagliga rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. För utlämnande av uppgifter ur registret krävs tillstånd av centralbyrån.

Som en allmän lag för behandlingen av personuppgifter finns dessutom lagen om behandling av personuppgifter, som baserar sig

på bestämmelserna i dataskyddsdirektivet i likhet med motsvarande lagstiftning i Finland. Enligt lagen (26 §) kan en person förbjuda att hans eller hennes uppgifter används för direktreklam och få en anteckning om förbudet i det allmänna centraliserade förbudsregistret. Enligt lagen ska företag och andra aktörer som bedriver direktmarknadsföring beakta förbuden i registret i sin verksamhet.

Sverige

I Sverige regleras folkbokföringen genom flera separata författningar. De viktigaste författningarna är lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet (2001:182), förordningen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet (2001:589), folkbokföringslagen (1991:481), folkbokföringsförordningen (1991:749), lagen om det statliga personregistret (1998:527) och personuppgiftslagen (1998:204).

Skatteverket är folkbokföringsmyndighet i Sverige. Lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet tillämpas, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. I lagen finns också bestämmelser om ändamål för behandlingen av personuppgifter, den registeransvariges ansvar, behandling av känsliga uppgifter, folkbokföringsdatabasen och dess innehåll, direktåtkomst och tillåtna sökbegrepp, avgifter för användning av uppgifter samt den registrerades rättigheter och rättssäkerhet. I förordningen finns preciserande bestämmelser om innehållet i folkbokföringsdatabasen, skyldigheten att anmäla uppgifter och utlämnande av uppgifter ur databasen. Uppgifter om byggnaders och lägenheters egenskaper registreras inte i folkbokföringsdatabasen, utan statistikmyndigheten ansvarar för behandlingen av dessa uppgifter.

Folkbokföring enligt folkbokföringslagen innebär fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identi-

tet, familj och andra förhållanden som enligt lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får förekomma i folkbokföringsdatabasen. I övrigt innehåller folkbokföringslagen bestämmelser om registreringsobjekt, rätt folkbokföringsort på basis av boende, personnummer, avregistrering från folkbokföringen, skyldighet att anmäla flyttning, flyttning till utlandet och födslar samt skyldighetens innehåll, förvaltningsbeslut om folkbokföringen, påföljder vid försummelse av anmälningsskyldigheten samt den registrerades rättsmedel. En person som inte är berättigad att få ett personnummer men vars uppgifter registreras i folkbokföringsdatabasen kan på begäran tilldelas ett s.k. samordningsnummer.

Enligt lagen om det statliga personregistret får uppgifterna i registret, SPAR, behandlas för att aktualisera, komplettera och kontrollera personuppgifter. Ur registret får dessutom tas ut uppgifter om namn och adress för direktreklam, opinionsbildning eller samhällsinformation eller annan därmed jämförlig verksamhet. Registret får innehålla uppgifter om personer som är folkbokförda i landet. Registret innehåller personernas basuppgifter, beskattningsuppgifter, vissa uppgifter om de fastigheter personerna äger samt uppgifter om personernas anmälningar om förbud mot direktreklam. Uppgifterna i registret baseras sig på uppgifterna i folkbokföringsdatabasen och beskattningsdatabasen. Registeruppgifter får lämnas ut till både myndigheter och enskilda. Vid behandlingen av uppgifter iakttas i första hand personuppgiftslagen. Statens personregisternämnd (SPAR-nämnden) är registeransvarig. Den 1 juli 2005 lämnades ett betänkande (SOU 2005:61) till statsrådet som gällde översyn av lagstiftningen om det statliga personregistret. I betänkandet föreslogs bl.a. att registret som ett separat register och statens personadressregisternämnd skulle dras in. Enligt betänkandet bör Skatteverket i fortsättningen vara den myndighet som ansvarar för befolkningsdatatjänster och bör tjänsterna produceras ur den folkbokföringsdatabas som förs av myndigheten.

Som en allmän lag för behandlingen av personuppgifter finns personuppgiftslagen, som baseras sig på bestämmelserna i data-

skyddsdirektivet i likhet med motsvarande lagstiftning i Finland.

Tyskland

De viktigaste författningarna om behandlingen av befolkningsuppgifter är ramlagen på förbundsstatsnivå av den 16 augusti 1980 om anmälan av befolkningsuppgifter [Melde-rechtsrahmengesetz (BGB1 I 1980, 1429)] och de författningar på delstatsnivå som utfärdats med stöd av den. I dem utfärdas närmare bestämmelser för varje delstat. Med tanke på den allmänna lagstiftningen finns bestämmelser om behandling av personuppgifter också i förbundsstatens dataskyddslag av den 20 december 1990 [Bundesdatenschutzgesetz (BGB1 I 1990, 2954)] och i dataskyddsförfattningar på delstatsnivå. Författningarna baserar sig på dataskyddsdirektivet.

Befolkningsuppgifterna registreras i regionala anmälningsregister (melderegister), som förs av lokala myndigheter med ansvar för anmälan om befolkningsuppgifter så som bestäms i delstatens lag. I registret införs för påvisande av uppgifternas riktighet uppgifter som identifierar en person, adressuppgifter, uppgifter om familjeförhållanden och rätts-handlingsförmåga samt vissa andra personrelaterade uppgifter, såsom uppgifter om utlämningsförbud, lärd grad, vapenlicens, identitetsbevis och pass samt valbarhet. Innehållet kan breddas genom delstatslagar. De uppgifter som registreras ska ha anmälts av personen själv eller bekräftats officiellt.

Registermyndigheten ska på tjänstens vägnar eller på begäran av den berörda personen korrigera felaktiga eller bristfälliga uppgifter och underrätta den berörda personen samt dem som använder uppgifterna och dem som anmält uppgifterna om rättelserna. Uppgifterna ska i regel avregistreras när de inte längre behövs för uppdrag som lagen ålägger. I lagen ingår också grundläggande bestämmelser om skyldighet att anmäla flyttningar.

Registermyndigheterna är skyldiga att i form av s.k. återrapporteringsanmälan meddela varandra uppgifterna om personer som flyttat från ett registerområde till ett annat. I

övrigt kan registeruppgifter lämnas ut till myndigheter eller andra officiella instanser, t.ex. offentligrättsliga religionssamfund, om de behöver registeruppgifterna för att sköta sina uppdrag. Under de förutsättningar som avgränsats i lag får vissa registeruppgifter dessutom lämnas ut till personer och organisationer i form av enstaka uppgifter eller i större mängder, om inte personerna i fråga har förbjudit att uppgifter om dem lämnas ut. Utlämnade uppgifter omfattas alltid av ändamålsbundenhet. Under vissa förutsättningar får uppgifter lämnas ut även elektroniskt via datanät, t.ex. över Internet. Om det kan antas att utlämnandet av registeruppgifter kan äventyra liv, hälsa, personlig frihet eller någon annan motsvarande omständighet som bör skyddas, ska registermyndigheten på begäran eller på tjänstens vägnar införa en viss-tidsspärr för utlämnande av uppgifter.

I den ramlag som gäller anmälan om befolkningsuppgifter ingår också särskilda bestämmelser om elektronisk anmälan av uppgifter och certifierad elektronisk signering i samband med detta. Bland övergångsbestämmelserna ingår dessutom särskilda bestämmelser om avveckling av Tyska Demokratiska republikens centrala befolkningsregister.

Danmark

De viktigaste författningarna om folkbokföring är lagen om det centrala personregistret [Lov om det centrale personregister (Lov nr 426 af 31/05/2000)] och lagen om behandling av personuppgifter [Lov om behandling af personoplysninger (Lov nr 429 af 31/05/2000)].

Personregistret (Det Centrale Personregister CPR) administreras av inrikes- och hälsoministeriet (indenrigs- og sundhedsministeriet), som i första hand ska styra och övervaka registerfunktionerna. Kommunfullmäktige (kommunalbestyrelserna) är lokala registermyndigheter med uppgift att sörja för de praktiska registreringsuppgifterna.

Syftet med personregisterlagen är att säkerställa att

- var och en som har laglig rätt att få ett personnummer har fått ett sådant

- centralregistret innehåller basuppgifter om alla som har ett personnummer
- en persons boende har registrerats korrekt
- registeruppgifter lämnas ut i enlighet med lag.

I lagen finns detaljerade bestämmelser om registermyndigheternas uppgifter och fördelningen av befogenheter, tilldelning och användning av personnummer, registrering av boningsort och grunderna för registrering i samband med flyttning inom landet, flyttning till landet och flyttning till utlandet, utlämnande av registeruppgifter och förutsättningar för utlämnandet samt den registrerades rättigheter och rättssäkerhet.

I registret införs uppgifter som identifierar personerna samt uppgifter om boende, civilstånd, familjeförhållanden och rättshandlingsförmåga samt vissa andra uppgifter om personen, t.ex. uppgift om rösträtt, utlämningsförbud, uppehållstillstånd för utlänningar och medlemskap i danska evangelisk-lutherska kyrkan. I registret antecknas inte fastighetsuppgifter eller uppgifter om byggnaders och lägenheters egenskaper.

Var och en har rätt att ur personregistret ta del av basuppgifterna om en viss, identifierad person. Registeruppgifter kan dessutom under vissa förutsättningar lämnas ut till offentliga myndigheter, för statistiska ändamål eller vetenskaplig forskning i form av t.ex. stickprov och urvalsdragning eller med hjälp av en teknisk anslutning. Under vissa förutsättningar får uppgifter också lämnas ut till privata företag, t.ex. till företag som bedriver bank- och försäkringsverksamhet samt kreditupplysningsverksamhet i syfte att aktualisera kundregistren. Det förutsätts då att det finns ett i sak kundrelationsbaserat samband mellan den registrerade och företaget. Ur personregistret kan inte genom stickprov eller urvalsdragningar hämtas uppgifter för direktmarknadsföring. För utlämnande av uppgifter krävs tillstånd av registermyndigheten. De registrerade kan förbjuda att uppgifter om dem lämnas ut för vissa ändamål.

Som en allmän lag för behandlingen av personuppgifter finns dessutom lagen om behandling av personuppgifter, som baserar sig på bestämmelserna i dataskyddsdirektivet i likhet med motsvarande lagstiftning i Finland.

Estland

De viktigaste författningarna om folkbokföring är befolkningsregisterlagen [Rahvastikuregistri seadus (RT I 2000, 50, 317)], lagen om skydd för personuppgifter [Isikuandmete kaitse seadus (RT I 1996, 48, 944)] och databaslagen [Andmekogude seadus (RT I 1997, 28, 423)].

I befolkningsregisterlagen finns rätt så detaljerade bestämmelser om metoderna för insamling, uppdatering och lagring av uppgifter, datainnehållet i registret, behandlingen och användningen av registeruppgifter, förutsättningarna för införande av boendeppgifter, förvaltningen av registret samt övervakningen och styrningen av förandet och användningen av registret. I lagen finns också bestämmelser om tilldelning, ändring och användning av personbeteckningar.

Enligt befolkningsregisterlagen är registret ett allmänt nationellt register. Inrikesministeriet är registeransvarig med huvudsakligt ansvar. På förslag av inrikesministeriet kan regeringen förordna ett statligt ämbetsverk eller en helt och hållet statsägd privaträttslig juridisk person till bemyndigad registeransvarig. Vid förandet och användningen av registret iaktas dessutom de förfaranden som anges i databaslagen och lagen om skydd för personuppgifter. Regleringsområdet för lagen om skydd för personuppgifter motsvarar regleringsområdet för dataskyddsdirektivet.

Enligt befolkningsregisterlagen är estniska medborgare och utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd i Estland föremål för registrering. Registeruppgifterna uppdateras i första hand med hjälp av uppgifter som lämnats in av myndigheter. Enligt befolkningsregisterlagen har registeruppgifterna status som informativa och statistiska, om inte något annat bestäms i lagen. I registret registreras enligt befolkningsregisterlagen identifieringsuppgifter för föremålen för registrering, uppgifter om boende, civilstånd, familjeförhållanden och rättshandlingsförmåga samt uppgifter om uppehållstillstånd och arbetstillstånd för utlänningar och uppgifter om tillståndens varaktighet. För statistiska syften kan dessutom med samtycke av personen i fråga registreras etnisk nationalitet, modersmål, utbildning och yrkesområde. I registret

införs inte uppgifter om fastigheter, byggnader eller lägenheter.

I befolkningsregisterlagen finns också detaljerade bestämmelser om användningen av registeruppgifterna. Statliga och kommunala ämbetsverk är berättigade att använda registeruppgifterna för fullgörandet av offentliga uppdrag, juridiska personer för fullgörandet av offentliga uppdrag eller tillgodoseendet av lagliga syften samt en främmande stats ämbetsverk eller juridiska personer, om deras rätt baserar sig på en internationell överenskommelse eller ett förordnande av den registeransvarige som har det huvudsakliga ansvaret. Dessutom har myndiga personer rätt att ta del av uppgifter om sig själva, sina minderåriga barn och personer som står under deras intressebevakning. Enskilda personer kan genom en motiverad ansökan förbjuda att uppgifter om dem under en viss tid används för andra ändamål än fullgörandet av offentliga uppdrag.

2.2.2 Elektronisk kommunikation och certifikattjänster

Europeiska unionen

Den viktigaste rättsakten om identitet och kommunikation är Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG av den 13 december 1999 om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer (nedan direktivet om elektroniska signaturer). Direktivet trädde i kraft den 19 januari 2000. Syftet med direktivet är att utforma gemensamma spelregler för medlemsstaterna när det gäller rättsligt erkännande av elektroniska signaturer och ackreditering av tillhandahållare av certifikattjänster, stärka förtroendet för den nya tekniken och främja kompatibiliteten för produkter och tjänster i anslutning till elektroniska signaturer. I den nationella lagstiftningen i Finland har direktivet genomförts genom lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) och lagen om elektroniska signaturer (14/2003) samt dessutom genom vissa ändringar av speciallagstiftningen.

Belgien

I Belgien har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om elektroniska signaturer och certifikattjänster [Loi (2001-2699) du 9 juillet 2001 fixant certaines règles relatives au cadre juridique pour les signatures électroniques et les services de certification] samt genom lagen om användning av elektroniska signaturer vid rättegångsförfaranden och avgörande av tvister utanför domstolarna [Loi (2000-3304) du 20 octobre 2000 introduisant l'utilisation de moyens de télécommunication et de la signature électronique dans la procédure judiciaire et extrajudiciaire].

År 2000 inleddes ett projekt för elektroniska identitetskort. Under pilotfasen utfärdades identitetskort i elva kommuner. Efter pilotprojektet började elektroniska identitetskort utfärdas på riksnivå i september 2004. Avsikten är att de nuvarande identitetskorten i pappersformat ska ersättas med elektroniska identitetskort före utgången av 2009. I Belgien är identitetskort obligatoriska, och i juni 2005 hade det utfärdats ca 585 000 kort. Kortet är giltigt i fem år.

Kortet fungerar som officiellt identitetskort och resedokument inom EU och i medlemsländerna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Kortet är ett smartkort som kan användas t.ex. i samband med skattemyndighetens tjänster, för kontroll av egna uppgifter, i elektroniska brev och i samband med banktjänster. Vid elektronisk kommunikation används elektroniska signaturer som baserar sig på tekniken Public Key Infrastructure (nedan PKI). Det finns också planer på att förse korten med biometriska kännetecken.

Den ansvariga certifikatutfärdarorganisationen är för närvarande CertiPost, som är ett företag som till hälften ägs privat och till hälften av den offentliga förvaltningen.

Spanien

I Spanien har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om elektroniska signaturer [Ley (59/2003) de 19 de diciembre, de firma electrónica]. Lagen trädde i kraft den 19 december 2003.

Under den senaste tiden har det träffats betydande avgöranden inom utvecklingen av elektronisk identitet. I början av 2005 inledde den spanska regeringen ett projekt för planering, utveckling och distribution av elektroniska identitetskort. Under den pågående pilotfasen är avsikten att utveckla system för att framställa och administrera de elektroniska identitetskorten. Målet med pilotfasen var att systemet ska klara av att producera elektroniska identitetskort i februari 2006. Det slutliga projektmålet är att identitetskort ska delas ut på riksnivå under åren 2007–2008. För identitetskortet planeras ett chip för registrering av kortinnehavarens personuppgifter, en avancerad elektronisk signatur och ansiktsbild och fingeravtryck som biometriska kännetecken.

Den spanska regeringen har inrättat en offentlig certifikatutfärdarorganisation (Certificación Española, CERES), som lyder under det nationella myntverket (Fábrica Nacional de Moneda y Timbre). De certifikat som organisationen producerar kan användas i samband med elektroniska förvaltningstjänster, såsom tjänster som tillhandahålls inom skatteförvaltningen och av polisen.

Island

Den viktigaste författningen om elektronisk kommunikation och identitet är lagen om elektroniska signaturer [Lög (28/2001) om rafrænar undirskriftir], som trädde i kraft den 7 maj 2001. Lagen baserar sig på direktivet om elektroniska signaturer. I lagen garanteras avancerade elektroniska signaturer samma status som traditionella egenhändiga underskrifter, men även andra slags elektroniska signaturer godkänns som rättsligt förpliktande.

De första förslagen om införande och utveckling av elektronisk identitet och systemet Public Key Infrastructure (nedan PKI) lades fram i slutet av 2001. Utifrån förslagen inleddes år 2003 under ledning av finansministeriet ett pilotprojekt för elektronisk identitet och certifikat. Som ett resultat av projektet utfärdades de första certifikaten i landet i maj 2003. Syftet med projektet var att utveckla certifikatpolicyn och certifikatpraxisen, testa kompatibiliteten för certifikat pro-

ducerade av olika organisationer och presentera PKI-systemet för medborgarna och organisationerna. Efter projektets slut har man aktivt fortsatt med att utveckla den elektroniska identiteten och PKI-systemet.

För närvarande utfärdas två slags certifikat på Island: offentliga certifikat för elektroniska signaturer och kryptering, och privata certifikat som möjliggör tillträde även till statsförvaltningens elektroniska tjänster, t.ex. tullens och skatteförvaltningens tjänster. Certifikaten utfärdas av det isländska företaget Skýrr i samråd med det internationella företaget VeriSign.

Storbritannien

I Storbritannien har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom bestämmelser om elektroniska signaturer [The Electronic Signatures Regulations 2002 (nr. 318)], som trädde i kraft den 8 mars 2002. Bestämmelserna kompletterade också den lag om elektronisk kommunikation (Electronic Communications Act 2000) som hade trätt i kraft år 2000.

År 2001 inledde regeringen projektet Gateway i syfte att upprätta ett centralregister och en identifieringsserver för att göra det möjligt att anlita trygga elektroniska förvaltningstjänster över Internet. Tjänsten Gateway kan användas bl.a. för att betala skatt, söka jobb och ansöka om jordbruksstöd och olika slags familjeförmåner. Efter det har även andra projekt som gäller elektronisk identitet inletts i landet. Av dem syftar t.ex. ett projekt som gäller körkort till att det ska börja tillverkas säkra, fotografiförsedda körkort och smartkort.

Trots att planerna på ett nationellt identitetskort blev uppskjutna på grund av parlamentsvalet i maj 2005 kommer ett lagförslag om identitetskort sannolikt att behandlas av parlamentet före utgången av 2005. Lagen avses träda i kraft under 2008–2009, då det också är meningen att identitetskort ska börja utfärdas på riksnivå. Identitetskorten ska förse med ett chip, som enligt planerna ska innehålla kortinnehavarens personuppgifter, biometriska kännetecken och ett signeringscertifikat. Företaget Cybertrust är den organisation som tillhandahåller certifikaten.

Italien

Italien har varit ett av de första länderna inom Europeiska unionen som garanterat elektroniska signaturer motsvarande rättsverkningar som egenhändiga underskrifter. I 1997 års lag om förenklad offentlig förvaltning [Delega al Governo per il conferimento di funzioni e compiti alle regioni ed enti locali, per la riforma della Pubblica Amministrazione e per la semplificazione amministrativa (n. 59)] bestäms om rättslig behörighet för användningen av elektroniska metoder i samband med tjänster inom den offentliga förvaltningen. Direktivet om elektroniska signaturer genomfördes nationellt i Italien genom förordningen om elektroniska signaturer (Recepimento della direttiva 1999/93/CE sulla firma elettronica), som trädde i kraft den 15 februari 2002.

I mars 2005 stiftades en lag om elektronisk förvaltning [Decreto Legislativo del 7 marzo 2005 Codice dell'amministrazione digitale (n. 82)], med stöd av vilken endast elektroniska identitetskort är i bruk från ingången av 2006. Avsikten är att alla befintliga ca 40 miljoner identitetskort i pappersformat ska ersättas med elektroniska identitetskort fram till 2010.

I Italien är det kommunernas uppgift att utfärda identitetskort. Elektroniska identitetskort är officiella resedokument i likhet med pass. Identitetskorten förses förutom med innehavarens personuppgifter och fotografi även med ett chips och ett optiskt spår. Registrering av biometriska kännetecken, framför allt kortinnehavarens fingeravtryck och ansiktsbild, på de elektroniska identitetskorten planeras.

I Italien pågår dessutom ett projekt för införande av ett nationellt servicekort. Avsikten är inte att servicekortet ska vara ett officiellt dokument som styrker identiteten, men kortet möjliggör likväl autentisering av kortinnehavaren när elektroniska tjänster anlitas, t.ex. hälso- och sjukvårdstjänster.

Utvecklingsprocessen för elektroniska identitetskort genomförs under inrikesministeriet. I de ca 200 kommuner som delvis eller helt har engagerat sig i utvecklingsprocessen utdelas elektroniska identitetskort till alla medborgare över 15 år. Fram till juni 2005

hade det utfärdats ca 800 000 identitetskort, och infrastrukturen för elektronisk kommunikation är redan i funktion i ca 8 100 kommuner.

Österrike

I Österrike har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om elektroniska signaturer (Bundesgesetz über elektronische Signaturen), som trädde i kraft den 1 januari 2000. Den 3 februari 2000 utfärdades dessutom en förordning om elektroniska signaturer (Verordnung des Bundeskanzlers über elektronische Signaturen), som förtydligar tekniska omständigheter i anslutning till lagen. Utöver dessa författningar finns det en lag om elektronisk förvaltning, som stiftades 2004.

Tillhandahållandet av certifikattjänster är en fri näring i Österrike. Certifikatutfärdaren ska dock alltid uppfylla kraven enligt lagen om elektroniska signaturer. Kraven varierar beroende på om organisationen tillhandahåller vanliga certifikat eller kvalificerade certifikat. I dagens läge tillhandahålls certifikattjänster av en offentlig myndighet (SV) och två privata organisationer (A-1 och A-Trust), av vilka A-Trust också tillhandahåller kvalificerade certifikat som uppfyller kraven enligt direktivet om elektroniska signaturer.

I Österrike är identitetskort inte obligatoriska och det finns inte heller några planer på att införa obligatoriska elektroniska identitetskort. År 2004 inledde regeringen likväl ett program för medborgarkort (Bürgerkarte). Syftet med systemet för medborgarkort är att möjliggöra identifiering, elektroniska signaturer och autentisering i samband med elektroniska tjänster med hjälp av olika underlag, såsom smartkort och mobiltelefon. Systemet är tillämpligt även på kredit- och bankkort. Det är frivilligt för medborgarna att ansluta sig till systemet.

Medborgarkort kan fås av aktörer inom både den offentliga och den privata sektorn. Av kortet framgår bara innehavarens namn och födelsetid. Det är dock inte ett officiellt resedokument. Kortet är giltigt i tre år. Fram till juni 2005 hade det utfärdats ca 70 000 medborgarkort, och det finns ca 80–100 elektroniska tjänster där kortet kan användas.

I det österrikiska systemet överförs inte medborgarnas identifieringsuppgifter till tjänsteprogram inom elektronisk kommunikation. Däremot används s.k. sektorvisa kod-siffror som skapas särskilt för varje tjänst. Siffrorna kan inte användas för att ta reda på medborgarnas allmänna identifieringsuppgifter. På så sätt har man försökt förhindra att personuppgifter sprids utan grund.

Norge

I Norge trädde lagen om elektroniska signaturer [Lov om elektronisk signatur (Lov 2001-06-15 nr 81)] i kraft den 1 juli 2001. I lagen bestäms om trygg och effektiv användning av elektroniska signaturer samt om krav som införts i fråga om kvalificerade certifikat och utfärdare av kvalificerade certifikat. Lagen baserar sig i huvudsak på direktivet om elektroniska signaturer.

De norska bankerna har ända sedan 1975 använt gemensamma datasystem för kort med bankkoder. Nätbankstjänsterna har många användare, och bankerna håller därför på att utveckla ett för bankerna gemensamt system för elektronisk identitet. Dessutom används flera andra system för elektronisk identitet vilka utnyttjar PKI-tekniken, såsom tippningssystemet och sjukförsäkringssystemet. De baserar sig i huvudsak på smartkort.

Smartkort baserade på en PKI-lösning började utfärdas 2001. Fram till 2005 hade det utfärdats ca 300 000 kort. Tippning, social trygghet, nätbanker, posttjänster och avtal om studielån är exempel på tjänster där smartkorten används. Företaget ZebSign är den organisation som utfärdar kvalificerade certifikat.

I januari 2005 initierade den norska regeringen ett projekt för en säkerhetsportal (Sikkerhetsportal), som syftar till att främja utnyttjandet av PKI-tekniken för att autentisera användare inom den privata sektorn och privatpersoner när dessa anlitar offentliga tjänster.

Frankrike

I Frankrike har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om elektroniska signaturer [Loi (nr 2000-

230) du 13 mars 2000 portant adaption du droit de la preuve aux technologies de l'information et relatif à la signature électronique], som trädde i kraft den 13 mars 2000, och genom en förordning som kompletterar lagen [Décret (nr 2001-272) du 30 mars 2001 pris pour l'application de l'article 1316-4 du code civil et relatif à la signature électronique].

Frankrike har inte någon centraliserad infrastruktur för elektronisk identitet. ADAE (Agence pour le Développement de l'Administration Électronique) är en organisation inom den offentliga förvaltningen som under förra hälften av 2005 inledde ett utvecklingsarbete för bestämmande avseende identifiering, autentisering och elektroniska signaturer. Avsikten är att utforma en gemensam grund för kompatibiliteten hos olika kort som utfärdas av den offentliga förvaltningen i Frankrike (identitetskort, hälsokort, representantkort, dagskort). ADAE samarbetar med inrikesministeriet inom projektet INES (Identité Nationale Électronique Sécurisée) i synnerhet för att ta fram ett nationellt identitetskort i Frankrike. Avsikten är att identitetskorten ska införas 2006. Enligt planerna kommer identitetskorten att föras med ett chips som innehåller alla personuppgifter om innehavaren samt som biometriska kännetecken ansiktsbild och fingeravtryck. De personuppgifter som identitetskorten innehåller kommer att införas i en ny gemensam databas. De biometriska kännetecknen införs anonymt i en separat databas. Enligt planerna ska identitetskorten vara obligatoriska.

Elektroniska signaturer används i Frankrike i vissa program men har ännu inte tagits i bruk i vida kretsar eller genomförts i anslutning till elektronisk identitet. Företagen Keyneitics och TBS-Internet utfärdar certifikat i Frankrike.

Sverige

I Sverige har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om kvalificerade elektroniska signaturer (2000:832), som trädde i kraft den 1 januari 2001. Förordningen om kvalificerade elektroniska signaturer (2000:833) har utfärdats

med stöd av lagen. Det bör noteras att lagen gäller enbart kvalificerade elektroniska signaturer och tillämpas enbart på certifikatutfärdare som utfärdar kvalificerade certifikat till allmänheten. I dagens läge finns det dock inte en enda certifikatutfärdare som registrerats för att utfärda kvalificerade certifikat. De svenska bankerna och teleoperatören TeliaSonera utfärdar vanliga certifikat.

År 1998 godkände Svenska standardiseringsinstitutet standarder för elektronisk identitet. Utgående från standarderna har regeringen som mål att medborgarna ska tillhandahållas elektroniska tjänster från ett enda ställe och så att tjänsterna är oberoende av tidpunkten. Även privata företag ska kunna använda infrastrukturen. Elektroniska identiteter började utfärdas 2002. Fram till 2005 hade det utfärdats ca 800 000 identiteter. Det tas inte ut någon avgift för utfärdandet. Elektronisk identitet är inte obligatorisk i Sverige.

Skatteverkets tjänster, beräkning av allmän tilläggspension, registrering av adressändringar, tillstånd att bilda lastbils-, taxi- eller något annat fordonsbolag, förnyande av banklån samt en stor grupp elektroniska tjänster inom lokalförvaltningen är exempel på elektroniska tjänster som för närvarande nyttiggör sig elektronisk identitet.

I oktober 2005 började polisen utfärda nationella elektroniska identitetskort. Kortet är giltigt i fem år och fungerar både som officiell identitetshandling och som resedokument inom Schengenområdet. På identitetskortet införs ansiktsidentifiering, och enligt planerna ska även fingeravtryck börja införas 2006.

Tyskland

I Tyskland har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om elektroniska signaturer (Gesetz über Rahmenbedingungen für elektronische Signaturen), som trädde i kraft den 22 maj 2001. Lagen har kompletterats genom förordningen av den 16 november 2001 om elektroniska signaturer (Verordnung zur digitalen Signatur). I lagen regleras utformningen av en trygg infrastruktur för elektroniska signaturer, som i lagen också garanteras samma sta-

tus som traditionella egenhändiga underskrifter.

Tyskland har inte någon centraliserad infrastruktur för elektronisk identitet. Bland tyska förbundsregeringens kortprojekt prioriteras för närvarande elektroniska pass. Förbundsregeringen inledde dock redan 2002 ett projekt för elektroniska identitetskort, där även tjänster med kortet (Digitale Personalausweis) testades. År 2005 presenterades dessutom en strategi för ett gemensamt elektroniskt kort. Målet är att fastställa och genomföra ett gemensamt underlag för alla smartkort som tas i bruk i Tyskland, inbegripet de kort som de olika ministerierna i förbundsstaten ansvarar för, t.ex. sjukförsäkringskort, tjänstekort, arbetskort, framtida elektroniska identitetskort samt bankkort som tillhandahålls av den privata sektorn.

Det viktigaste målet är att utforma ett gemensamt underlag för ett sådant tryggt och certifierat smartkort som baserar sig på enhetliga standarder och inrymmer beredskap för genomförandet av högklassig elektronisk signering. Avsikten är att elektroniska identitetskort ska tas i bruk 2007, att kortets chips ska förses med både signeringscertifikat och biometriska kännetecken och att kortet ska användas i samband med elektroniska tjänster som tillhandahålls av både den privata och den offentliga sektorn.

I Tyskland finns det mer än 20 organisationer som tillhandahåller kvalificerade certifikat och tidsstämpeltjänster. Som exempel kan nämnas Produktzentrum TeleSec der Deutschen Telekom AG, TC TrustCenter AG, D-Trust GmbH, Patentanwaltskammer och Deutsche Post Com GmbH.

Danmark

I Danmark har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om elektroniska signaturer [Lov om elektronisk signatur (Lov nr 417 af 31/05/2000)], som trädde i kraft den 1 oktober 2000.

Under förra hälften av 2003 inledde danska regeringen ett program som något exceptionellt syftar enbart till att varje medborgare ska få en elektronisk signatur. På så vis kan tillhandahållandet av elektronisk kommunikation inom förvaltningen påskyndas. Enligt

planerna ska medborgarna utan debitering få en programvarubaserad elektronisk signatur (Offentlige Certifikater til Elektronisk Service, OCES), som gör det möjligt att tryggt anlita elektroniska tjänster inom den privata och den offentliga sektorn. Målet är att 1,3 miljoner elektroniska signaturer ska delas ut före utgången av 2007. Slutmålet för projektet är att varje medborgare ska ha en egen elektronisk signatur. I Danmark finns det ännu inte några planer på att införa kortbaserad elektronisk identitet.

Certifikat.dk TDC Internet A/S, EuroTrust A/S och KMD-CA Kommunedata A/S är verksamma som organisationer som utfärdar elektroniska signaturer och kvalificerade certifikat. Elektroniska tjänster tillhandahålls för närvarande av bl.a. skattebyråerna, Arbetskraftsbyråerna, bygglovsverken, polisen och biblioteksväsendet.

Estland

I Estland har direktivet om elektroniska signaturer genomförts nationellt genom lagen om elektroniska signaturer [Digitaalalkirja seadus (RT I 2000, 26, 150)], som trädde i kraft den 15 december 2000. Elektroniska signaturer som uppfyller lagens krav garanteras samma status som egenhändiga underskrifter. Dessutom ålägger lagen den offentliga förvaltningen att godkänna elektroniskt signerade handlingar.

I Estland har elektroniska identitetskort använts sedan 2002. Elektroniska identitetskort är obligatoriska för estniska medborgare och utlänningar som är stadigvarande bosatta i landet. Medborgar- och invandringsverket utfärdar nationella identitetskort. År 2005 fanns det ca 770 000 giltiga elektroniska identitetskort. Kortet är giltigt i tio år. Certifikatet på kortet är dock giltigt bara i tre år.

Identitetskortet är försett med ett chip som innehåller identifierings- och signeringscertifikat. Certifikaten innehåller inte några andra uppgifter än kortinnehavarens namn och en kod som identifierar personen. Identitetskortet kommer att försees med ett ytterligare chip, som innehåller ansiktsbild och fingeravtryck. Det elektroniska identitetskortet fungerar som officiell identitetshandling och resedokument inom EU och i medlemslän-

derna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Skatteförvaltningens tjänster, socialskyddstjänster, Arbetskraftsbyråernas tjänster och studielånstjänster är exempel på tjänster som för närvarande kan anlitas med kortet. Det finns sammanlagt mer än 100 tjänster där kortet kan användas. Vid justitieministeriet har det färdigställts ett förslag avseende elektronisk röstning i form av en regeringsproposition med förslag till ändring av vallagen (Utlåtanden och utredningar 2005:24). Om förslaget genomförs blir det möjligt att använda det elektroniska identitetskortet som identifieringsmetod i samband med elektronisk röstning. I valet på lokal nivå hösten 2005 var det första gången möjligt att förhandsrösta elektroniskt med hjälp av det elektroniska identitetskortet. Endast ca 1 procent av de röstberättigade röstade elektroniskt.

Företaget AS Sertifitseerimiskeskus, som bildats av vissa banker och teleoperatörer, fungerar som certifikatutfärdarorganisation i Estland. Företaget tillhandahåller också tidsstämpeltjänster.

Certifikatutfärdarorganisationen har också utvecklat en s.k. UES-modell (Universal Electronic Signatures) för att samordna olika länders system för kvalificerade certifikat. Verksamhetsmodellen möjliggör kompatibla elektroniska signaturer över landsgränserna. Belgien och Finland utforskar som bäst möjligheterna att införa den estniska UES-modellen.

2.3 Bedömning av nuläget

Med tanke på informationsförsörjningen i samhället är befolkningsdatasystemet kanske det viktigaste av de basregister som förs av den offentliga förvaltningen och som ligger till grund för kundhanteringen och avgörandepraxisen såväl inom den offentliga sektorn som i betydande grad även vid företag och organisationer inom den privata sektorn. Befolkningsdatasystemets relevans i detta sammanhang har understötts också av registerförvaltningsmyndigheternas ställning och aktivitet i samband med främjandet av allmän praxis och god informationshantering när det gäller informationsförsörjningen i samhället.

Via olika slags datatjänstprestationer levereras årligen mer än 300 miljoner dataenheter ur befolkningsdatasystemet. Sådana kategorier av dataprestationer är förfrågningstjänster i realtid (år 2007 utlämnades ca 14,6 miljoner dataenheter), ändringsdata- och uppdateringstjänster (år 2007 utlämnades ca 111,1 miljoner dataenheter), engångstjänster (år 2007 utlämnades ca 203,6 miljoner dataenheter) samt telefon- och mobiltjänster (år 2007 utlämnades ca 0,4 miljoner dataenheter).

Förfrågningstjänster i realtid används i huvudsak vid enheter inom region- och lokalförvaltningen för den offentliga förvaltningen, t.ex. inom rätts- och polisförvaltningen samt inom hälso- och sjukvården och socialväsendet, men även företag som har hand om kreditupplysningstjänster och indrivning är viktiga användarkategorier. Exempelvis Folkpensionsanstalten, Statistikcentralen, Skatteförvaltningen och kommunalförvaltningen använder ändringsdata- och uppdateringstjänsterna. Uppdateringsuppgifter sänds också till kundregistren hos banker och försäkringsbolag, Posten i Finland samt bolag som ger ut dagstidningar och tidskrifter. En betydande del av de uppgifter som lämnas ut via engångsdatatjänsterna går till privata företag för genomförande av direktmarknadsföringskampanjer, men även medicinsk och samhällelig forskningsverksamhet samt planeringsarbete i samhället använder engångsdatatjänsterna. En tydlig trend bland dem som anlitar tjänsterna har den senaste tiden varit att de satsar på servicelösningar och verksamhetsmodeller som stödjer användning i realtid samt att de tagit i bruk olika slags elektroniska serviceformer.

Ett uttryck för accentueringen av betydelsen av tidsenlig information är bl.a. att antalet ämbetsbevis minskat betydligt i och med att möjligheterna att använda uppgifterna i befolkningsdatasystemet i realtid har blivit mångsidigare och utvidgats. I början av 1990-talet skrevs det fortfarande ut ca 6 miljoner ämbetsbevis varje år, medan antalet nu har minskat till ungefär en halv miljon. Det här har inneburit att byråkratin för enskilda medborgare har minskat betydligt då myndigheterna på tjänstens vägnar skaffar uppgifter om kunderna för tjänsteuppdragen utan att medborgarna behöver göra sig besvär i

onödan. I dagens läge används ämbetsbevis huvudsakligen bara i samband med bouppteckning som släktutredningar, eftersom uppgifter om släkthistorien än så länge inte kan fås på ett heltäckande sätt ur det digitala datasystemet.

Befolkningsdatalagen är en speciallag som gäller behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller. I lagen bestäms i praktiken mycket detaljerat och delvis även uttömmande om omständigheter i anslutning till dessa servicehelheter. Vid behandling av befolkningsuppgifter tillämpas dock till vissa delar i synnerhet personuppgiftslagen men även offentlighetslagen på ett kompletterande sätt jämsides med befolkningsdatalagen. När det gäller dessa allmänna lagar har de tillämpliga bestämmelserna gällt framför allt de allmänna principerna för offentlighet i myndigheternas verksamhet och behandling av personuppgifter. När det gäller personuppgiftslagen har också bestämmelserna om förbuds rättigheter, grunderna för behandlingen av personuppgifter t.ex. inom kreditupplysnings- och indrivningsverksamhet samt överföring av personuppgifter till utlandet blivit tillämpliga som kompletterande bestämmelser till befolkningsdatalagen. När det gäller förvaltningsförfarandet i anslutning till register- och certifikattjänstfunktionerna blir även förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen (586/1996) inom den allmänna lagstiftningen tillämpliga. Förvaltningslagen tillämpas jämsides med befolkningsdatalagen som kompletterande reglering t.ex. när det gäller anhängiggörande, jävighetsgrunder och förvaltningsbeslutens form och innehåll. Förvaltningsprocesslagen är i sin tur den viktigaste normkällan vid sökande av ändring.

Det finns ett reellt och motiverat behov av speciallagstiftning som gäller befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster. Till detta har bidragit bl.a. att befolkningsdatasystemet är ett basdatasystem på riksnivå som upprätthålls av en offentlig myndighet och som innehåller personuppgifter, att systemet förutom personuppgifter av allmän karaktär också innehåller vissa känsliga uppgifter, att uppgifterna i systemet används på bred front i synnerhet med

hjälp av tekniska anslutningar samt att det vid utlämnande av uppgifter rätt ofta är fråga om att uppgifterna i systemet kombineras med uppgifter i andra personregister. Trots att också lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet och lagen om elektroniska signaturer tillämpas som kompletterande bestämmelser när det gäller certifikattjänster har speciallagstiftningen till denna del en tydlig grund framför allt i att regleringen gäller det särskilda myndighetsuppdrag som tilldelats Befolkningsregistercentralen och där behandlingen av personuppgifter intar en central position och som inte har reglerats tillräckligt detaljerat eller övergripande i den allmänna lagstiftningen. Allmänt kan likväl konstateras att i den praktiska verksamheten har gränsdragningen mellan den allmänna lagstiftningen och speciallagstiftningen inte medfört speciellt stora tolkningsproblem i fråga om behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet eller utbudet av tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation. Tolkningsproblemen har huvudsakligen gällt befolkningsdatalagens förhållande till annan speciallagstiftning som tillämpas från fall till fall.

Befolkningsdatalagen har gällt sedan den 1 november 1993. Under giltighetstiden har lagen ändrats och kompletterats ett tiotal gånger. Ungefär hälften av ändringarna har varit ganska omfattande ändringar med till och med djupgående verkningar på innehållet och strukturen. Till följd av ändringarna har lagen blivit mångtydig och svårtolkad till sitt innehåll och sin struktur. Också lagens tillämpningsområde och omvärld har genomgått betydande förändringar och blivit föremål för utvecklingsåtgärder under denna tid. De funktionella och tekniska kraven i fråga om dataskydd och informationssäkerhet i anslutning till framför allt behandlingen av personuppgifter har utvecklats och fått ett mera detaljerat och exaktare innehåll än tidigare. Verksamhetssätten och styrsystemen inom den offentliga förvaltningen har förändrats väsentligt under denna tidsperiod. På grund av dessa omständigheter är också innehållet i befolkningsdatalagen till vissa delar föråldrat.

De viktigaste problemsituationerna, missförhållandena och utmaningarna avseende

innehållet i och tillämpningen av befolkningsdatalagen kan indelas i följande huvudkategorier:

- de registrerades rättigheter och skyldigheter
- datainnehållet i systemet och dess kvalitet
- behörighets- och ansvarsfrågor
- certifierad elektronisk kommunikation
- informationsteknologiska utmaningar.

Indelningen är inte noggrant avgränsad och innehåller vissa överlappningar. Avsikten har likväl varit att undvika dessa genom att varje problem punkt i det följande behandlas ur rubrikens infallsvinkel.

De registrerades rättigheter och skyldigheter

Befolkningsdatasystemet har vanligen definierats som ett av basregistren i samhället. Övriga basregister i samhället är fastighetsdatasystemet samt företags- och organisationsdatasystemet. Registerpoolen, som tillsätts av inrikesministeriet för två år i taget, har ända sedan 1997 varit ett samarbetsforum för dem som för basregistren. I stället för Registerpoolen tillsattes en delegation för basregisterärenden som ett nytt samarbetsorgan vid ingången av 2007.

Den gällande lagstiftningen innehåller inte någon allmän juridisk definition av basregister. Typiska kännetecken för basregistren är att de är övergripande, tillförlitliga och kan användas på många sätt samt att uppgifterna är skyddade och koderna enhetliga. Enligt den definition som Registerpoolen använt innehåller basregistren uppgifter om de viktigaste basenheterna i samhället och om deras egenskaper. I basregistren har enheterna specificerats med hjälp av officiella koder. Syftet med basregistren är att tillhandahålla prestationer och tjänster för anslutning och hantering av information i anslutning till funktionerna i hela samhället. Karaktäristiskt för basregistren är dessutom att bestämmelser om dem finns i lag eller förordning och att uppgifterna inte bara uppfyller det allmänna felfrihetskravet enligt 9 § 2 mom. i personuppgiftslagen utan också är offentligt tillförlitliga. Det innebär att uppgifterna i princip anses ha integritet, dvs. de är tillför-

litliga och tidsenliga, om detta inte motbevisas. Till följd av den offentliga tillförlitligheten kan basregisteruppgifterna ligga till grund för bl.a. myndighetsbeslut som gäller personers rättigheter och skyldigheter. Den basregisteransvarige har därför ett striktare faktiskt ansvar än inom annan registerföring när det gäller skadliga eller menliga följder på grund av eventuella fel eller brister i uppgifterna. Ett exempel på de rättsliga följdverkningarna av offentlig tillförlitlighet är 6 § 3 mom. i medborgarskapslagen (359/2003), enligt vilket en utlännings identitet anses utredd, om han eller hon minst de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet.

Till följd av basregisteregenskapen framkommer det ofta på ett essentiellt sätt till och med rätt så problematiska frågor och tolkningssituationer i fråga om skydd för privatlivet och skydd för personuppgifter vid behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet, som på grund av sitt övergripande datainnehåll också är ett modellexempel på personregister enligt definitionen i 3 § 3 punkten i personuppgiftslagen. Behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet får också särdrag och ställs inför utmaningar till följd av att systemet är riksomfattande och innehåller inte bara personuppgifter utan också uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter samt personuppgifter som behövs inom certifierad elektronisk kommunikation.

Enligt bestämmelserna i 10 § i Finlands grundlag hör skydd för privatlivet och skydd för personuppgifter till vars och ens grundläggande fri- och rättigheter och bestämmelser om dem ska utfärdas genom lag. När det gäller lagstiftningen om befolkningsdata innebär detta bl.a. att de bestämmelser som nu finns på förordningsnivå och som gäller personuppgifter som ska registreras i systemet samt personbeteckningar och behandling av dem bör ingå i regleringen på lagnivå. Det här inverkar också på behandlingen av fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter i systemet till den del uppgifter om identifierade personer behandlas direkt tillsammans med dem.

I befolkningsdatalagen garanteras en viss avgränsad krets av berörda personer möjlig-

het att överklaga i vissa fall som gäller behandling av uppgifter i systemet. På grund av de förändringar som skett i systemets omvärld efter det att lagen stiftades gäller dessa rättsmedel dock inte alla de personer eller andra kretsar som bör ha partsstatus med tillhörande möjligheter att söka ändring. Lagens bestämmelser om ändringssökande uppfyller därmed inte helt och hållet de krav som enligt 21 § i grundlagen gäller i fråga om rätts-säkerhet och god förvaltning.

Av tidpunkten för befolkningsdatalagens ikraftträdande följer att den terminologi som gäller behandling av personuppgifter till vissa delar är föråldrad och avviker från den allmänna terminologi och de definitioner som används i personuppgiftslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Detta har medfört ett visst mått av oklarhet och tolkningsproblem i det praktiska arbetet. I den lag som nu föreslås bör därför eftersträvas terminologisk enhetlighet med den allmänna lagstiftningen om behandling av personuppgifter.

Merparten av uppgifterna i befolkningsdatasystemet är allmänna basuppgifter som beskriver föremålet för registrering och som i sig inte är förenade med några särskilda behov av att begränsa behandlingen. Befolkningsdatasystemet innehåller dock också vissa uppgifter om personer vilka kan tolkas som i 11 § i personuppgiftslagen avsedda känsliga uppgifter. Utgångspunkten är att känsliga uppgifter omfattas av behandlingsförbud, vilket i enlighet med 12 § i personuppgiftslagen kan frångås i vissa fall. Sådana uppgifter om personer i befolkningsdatasystemet är bl.a. uppgifter om vistelse vid en hälso- eller socialvårdsinrättning eller straffanstalt, uppgifter om medlemskap i ett tros-samfund, uppgifter om registrerat partnerskap och uppgifter om adoption, omhändertagande och intressebevakning. Genom att samordna uppgifterna i systemet är det dessutom i vissa fall möjligt att sluta sig till en persons rastillhörighet eller etniska ursprung samt eventuell transsexualitet.

I befolkningsdatalagen finns särskilda bestämmelser om begränsad användning av uppgifterna endast när det gäller uppgifter om omhändertagande och trossamfund samt vistelse vid vårdinrättningar och straffanstal-

ter. I fråga om de övriga ovan nämnda uppgifterna har eventuella begränsningar i användningen baserat sig på den tolkningspraxis som utformats utifrån de allmänna principerna enligt den allmänna lagstiftningen och den tolkningspraxis som utformats utifrån de allmänna principerna för skydd för personuppgifter och som tagits in bl.a. i Befolkningsregistercentralens branschspecifika uppförandekodexar enligt 42 § i personuppgiftslagen. I det praktiska arbetet har det likväl framkommit ett tydligt behov av en exaktare branschvis reglering än för närvarande när det gäller de ovan nämnda uppgifterna. Behovet av tydligare och exaktare reglering innebär emellertid inte bara att behandlingen av uppgifterna i fråga begränsas i högre grad än för närvarande, utan att det över lag skapas klarhet i rättsläget när det gäller behandlingen av befolkningsuppgifter.

Problemet är tudelat i fråga om uppgifter om vistelse vid vårdinrättningar och straffanstalter. Det handlar dels om missförhållanden i samband med uppdateringen av uppgifterna och möjligheterna att avhjälpa dem, dels om behov av att precisera spelreglerna när uppgifterna lämnas ut. Uppgifterna behandlas vanligen som känsliga uppgifter enligt 11 § i personuppgiftslagen eller som likartade uppgifter. I dagens värld finns det likväl inte alltid grund för förfarandet, eftersom boendet i en vårdinrättning, med undantag för straffanstalter, helt och hållet kan likna boendet i ett hem och grunda sig i första hand på andra omständigheter än omedelbart behov av vård eller omsorg till följd av personens sjukdom eller motsvarande belägenhet. När det gäller uppdateringen av uppgifterna har det varit ett klart missförhållande att inrättningen och dess adressuppgifter inte har registrerats i befolkningsdatasystemet i samband med uppgifterna om dem som vistas där, utan vistelsen har bara framgått indirekt via en kod som utvisar boendet. Det har kunnat medföra att personerna har gått miste om sina rättigheter, eftersom meddelanden från myndigheterna inte alltid har nått de berörda personerna. Enligt 25 § 3 mom. i befolkningsdatalagen kan uppgifter om vårdinrättningar och straffanstalter lämnas ut endast till behöriga myndigheter. I befolkningsdatalagen eller förarbetena till den fastställs inte närmare vad som av-

ses med behöriga myndigheter. Den etablerade tolkningen av bestämmelsen har varit snäv. På grund av dessa omständigheter och till följd av den förändrade situationen i fråga om innehållet i uppgifterna bör bestämmelserna om behandlingen av uppgifterna preciseras.

Enligt 11 § 2 punkten i personuppgiftslagen betraktas som känsliga uppgifter bl.a. uppgifter som beskriver någons religiösa övertygelse. Enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet gällde vid utgången av 2007 att av befolkningen i Finland var 81,6 procent medlemmar i den evangelisk-lutherska kyrkan, 1,1 procent medlemmar i ortodoxa kyrkosamfundet och 1,3 procent medlemmar i andra religionssamfund medan 16 procent inte hörde till något religionssamfund. Uppgifter som införts i befolkningsdatasystemet och som gäller t.ex. någons medlemskap i evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkan betraktas dock inte i vårt samhälle nödvändigtvis rent allmänt som känsliga uppgifter. Det bör också beaktas att dessa religionssamfunds församlingar har vissa lagbestämda myndighetsuppgifter i fråga om sina medlemmar i samband med vilka det är synnerligen svårt att skydda uppgifterna om medlemskap i samfundet. Fastställandet av uppgifter om någons religiösa övertygelse som känsliga uppgifter baserar sig ursprungligen på bestämmelser i dataskyddsdirektivet, vilka till denna del beskriver även den centraleuropeiska kulturen och synen på dataskyddet. Uppgifter som gäller någons religiösa övertygelse är ofta också sådan information som personen i fråga själv rent av aktivt offentliggör, varvid det för behandlingen finns en laglig grund enligt 12 § 1 mom. 2 punkten i personuppgiftslagen. Den senaste tidens händelser där terrordåd mot det lagliga samhället har utförts på grundval av religiös fanatism försätter likväl behandlingen av personuppgifter som gäller religiös övertygelse i en viktigare ställning än tidigare, vilket bör beaktas även i annan lagstiftning än den som gäller säkerhetssektorn.

Problematiken kring dimensionen för känsliga uppgifter berör också de uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller intressebevakning och registrerat partnerskap. Syftet med registreringen av uppgifterna är att of-

fentliggöra uppgifter för att klarlägga någons rättshandlingsförmåga, familjerättsliga ställning eller motsvarande omständigheter. På grund av omständigheter av detta slag kan det inte föreläggas ett absolut förbud att behandla uppgifterna eller andra alltför inskränkande förutsättningar för behandlingen, eftersom följden då kan bli att det ursprungliga syftet med den aktuella rättsliga omständigheten inte görs gällande.

När det gäller genomförandet och övervakningen av dataskyddet har befolkningsdatalagens förhållande till särskilda bestämmelser någon annanstans i lag visat sig vara problematiskt i sådana fall då de särskilda bestämmelserna möjliggör mera omfattande och friare nyttjande av uppgifterna än befolkningsdatalagen också när befolkningsdatasystemet står som ursprunglig uppgiftskälla. Det här gäller i första hand vissa datasystem som används allmänt inom den offentliga förvaltningen, såsom fordonstrafikregistret, fastighetsdatasystemet och handelsregistret, samt utanför den offentliga förvaltningen Posten Finland Abp:s adressregistersystem. Dessa system uppdateras regelbundet med personuppgifter ur befolkningsdatasystemet. Specialförfattningarna eller de särskilda bestämmelserna om registren medger dock att uppgifter i befolkningsdatasystemet som levererats till registret i fråga vidareanvänds även för sådana ändamål eller med sådana tillvägagångssätt som inte är möjliga enligt befolkningsdatalagen eller enligt den vedertagna tolkningspraxisen avseende lagen. Ett sådant sakläge är naturligtvis inte tydligt eller ändamålsenligt för de registrerade. Frågan har också en allmänförvaltningsrättslig dimension där det har ifrågasatts huruvida registerförvaltningsmyndigheterna har rätt att i förvaltningsbeslut som gäller utlämnande införa sådana villkor för vidareanvändning av och skydd för uppgifterna som inskränker tillämpningsområdet för de särskilda bestämmelserna (HFD 1995 A 12 och Helsingfors förvaltningsdomstol nr 04/0314/2).

Enligt artikel 8.7 i dataskyddsdirektivet ska medlemsstaterna bestämma på vilka villkor ett nationellt identifikationsnummer eller något annat vedertaget sätt för identifiering får behandlas. Den inhemska allmänna lagstiftningens och speciallagstiftningens bestäm-

melser om personbeteckning, som är ett i direktivet avsett vedertaget sätt för identifiering, är otydliga och mångtydiga samt i vissa fall rent av logiskt motstridiga med tanke på helheten. En allmän samhällelig följd av detta har varit att bestämmelserna har tolkats från fall till fall, vilket ibland har förhindrat genomförandet av allmännyttiga utvecklingsprojekt som skulle ha varit förnuftiga också med tanke på främjandet av dataskyddet. Det har i allmänhet varit omöjligt att t.ex. behandla personbeteckningarna bara som tekniska identifikationsuppgifter inom datasystemet, även om all annan behandling i det sammanhanget skulle ha kunnat förhindras genom tekniska och funktionella arrangemang. De otydliga och mångtydiga bestämmelserna åskådliggörs t.ex. i Högsta domstolens avgörande HD 2004:15, där ärendet granskades med tanke på handlingars offentlighet och yttrandefriheten samt skyddet för privatlivet och personuppgifter. Frågan gäller, visserligen än så länge i mindre utsträckning, även andra allmänna koder såsom elektroniska kommunikationskoder samt utländska personnummer, som till följd av det växande internationella samarbetet och den växande elektroniska kommunikationen oundvikligen kommer att tas i bruk i allt vidare kretsar även i Finland. Utöver dimensionen skydd för privatlivet är det viktigt att komma ihåg att personbeteckningen i själva verket har blivit en allmän teknisk kod som ligger till grund för behandlingen av personuppgifter i synnerhet i datasystemen inom den offentliga förvaltningen. Denna dimension är av synnerligen essentiell betydelse för nyttjandet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet, eftersom informationsförsörjningen i praktiskt taget nästan alla betydande datasystem inom den offentliga förvaltningen stöder sig på uppgifterna i befolkningsdatasystemet och användningen av personbeteckningar i det sammanhanget. På grund av detta bör bestämmelserna om behandling av personbeteckningarna preciseras också i speciallagstiftningen om befolkningsuppgifter. Problematiken kring behandlingen av personbeteckningar förvärras av att den finländska be- teckningen inte bara är en slumpmässig grupp av siffror, utan att den också innehåller information om födelsetid och könstillhörig-

het. Preciseringsbehovet gäller naturligtvis också andra allmänna identifieringsuppgifter som införts i befolkningsdatasystemet, såsom utländska personnummer, elektroniska kommunikationskoder samt fastighets-, byggnads- och lägenhetsbeteckningar.

Enligt vedertagen tolkning av 21 § i befolkningsdatalagen har elektroniska kommunikationskoder kunnat behandlas bara i samband med användningen av medborgarcertifikat. Omständigheter i anslutning till skydd för privatlivet och skydd för personuppgifter har i väsentlig grad bidragit till tolkningen. Begränsad användning av elektroniska kommunikationskoder har bl.a. ansetts förhindra risken för att koden inte skulle bli en allmän kod som ersätter personbeteckningen i olika datasystem. Dessutom har det framförts att en mera omfattande användning av koden än för närvarande skulle göra det möjligt att åtminstone tekniskt utan svårigheter klarlägga användarprofilerna för enskilda användare av elektroniska kommunikationstjänster och klarlägga vad som använts i näten. I fråga om främjandet av elektronisk kommunikation har det å andra sidan framförts att den elektroniska kommunikationskoden bör kunna lämnas ut till förfogande åtminstone för alla certifikat som avses i 2 och 7 § i lagen om elektroniska signaturer. Med hänsyn till bl.a. bestämmelserna i 4 § i den ovan nämnda lagen har begränsningen i fråga om användningen också ansetts vara en faktor som hindrar och begränsar fri konkurrens mellan dem som tillhandahåller certifikattjänster.

De registrerade kan förbjuda att deras personuppgifter används för vissa ändamål. Allmänna bestämmelser om detta finns i 30 § i personuppgiftslagen och i 24 § 1 mom. 31 punkten i offentlighetslagen. I 25 § i befolkningsdatalagen finns särskilda bestämmelser som gäller skyddsförbud och förbud mot adresstjänster. Med undantag för skyddsförbudet enligt befolkningsdatalagen är utgångspunkten för regleringen av behandlingsförbud att förbuden gäller för respektive register och beaktas bara när uppgifter ska lämnas ut ur det aktuella registret. De registerspecifika förbuden har visat sig vara en problematisk lösning ur medborgarnas synvinkel. På det internationella planet har frågan lösts bl.a. på Island och i Norge så att

myndigheterna för ett allmänt förbudsregister. Alla registeransvariga ska beakta förbudsuppgifterna när de behandlar personuppgifter. Att upprätta, föra och använda ett nationellt förbudsregister skulle dock i sak och tekniskt sett innebära en så komplicerad helhet att en specialförfattning i likhet med befolkningsdatalagen inte är rätt forum för att reglera ett ärende av det slaget. Frågan bör i stället vid behov avgöras via den allmänna lagstiftningen.

På användarnivå registreras s.k. logguppgifter om användningen av uppgifter i befolkningsdatasystemet. Logguppgifterna registreras på ett heltäckande sätt när systemets datatjänstprogram används. Ett tydligt missförhållande är däremot att det inte registreras några komplett heltäckande logguppgifter om användningen av uppdateringstransaktioner som gäller uppgifterna i systemet. I befolkningsdatalagen finns inte några bestämmelser om användningen av logguppgifter. Behandlingen av logguppgifter baserar sig på de allmänna bestämmelser om skydd av uppgifter som finns i 32 § i personuppgiftslagen och på den tolkningspraxis som uppkommit när det gäller de allmänna principerna för behandling av personuppgifter. Behandlingen av logguppgifter som gäller befolkningsdatasystemet handlar inte enbart om rättsförhållandet mellan den registeransvarige och den registrerade, utan också dels om förhållandet mellan den som använder registret och den registeransvarige, dels om rättsförhållandet mellan den som använder registret och den registrerade. Dessa rättsförhållanden är på ett anmärkningsvärt sätt förenade med frågor som gäller de berörda parternas ansvar och rättssäkerhet, vilka i dagens läge inte har reglerats tillräckligt exakt. Det är också oklart vilken ställning logguppgifterna har i förhållande till det register utifrån vars användning logguppgifterna uppkommer. Å ena sidan har det ansetts att logguppgifterna kan utgöra ett led i den logiska registerhelheten för huvudregistret. Å andra sidan har det framförts åsikter om att de bör bilda ett eget självständigt register. Också detta har konsekvenser för de berörda parternas ansvar och rättssäkerhet. År 2003 meddelade dataombudsmannens byrå anvisningar om behandlingen av användarlogguppgifter enligt personuppgifts-

lagen, ”Käyttäjälökin tietojen käsittely henkilö- ja yhteisö- ja tietosuojalain mukaisesti” (Asiaa tietosuojasta 1/2003).

Enligt befolkningsdatalagen omfattas offentligheten för fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter av samma bestämmelser som behandlingen av personuppgifterna i systemet. Det bör noteras att uppgifterna om fastigheter i fastighetsdatasystemet samt uppgifterna om byggnader och lägenheter i de kommunala datasystemen för byggnadstillsynen i princip är offentliga uppgifter (9 § i fastighetsregisterlagen och 6 § i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster). Enligt 7 kap. 2 § 1 mom. i jordabalken är också uppgifterna i lagfarts- och inteckningsregistret offentliga uppgifter. På det internationella planet har registreringen av fastighets- och byggnadsuppgifter ganska allmänt (t.ex. i Österrike, Tyskland och Schweiz) ordnats i anslutning till system som baserar sig på en katastrof och en fastighetsbok (RP 141/2001 rd med förslag till lag om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster samt till lag om ändring av fastighetsregisterlagen). Uppgifterna i dessa system är vanligen offentliga uppgifter, med undantag för personnummer eller någon annan allmän kod som identifierar ägaren eller innehavaren av objektet. Datainnehållet i byggnadsuppgifterna i system som baserar sig på en katastrof och en fastighetsbok är dock vanligen snävare än i befolkningsdatasystemet, och uppgifterna används vanligen för värdering av fastighetsegendomen och lokalisering av byggnaderna på en karta. Offentlighet enligt befolkningsdatalagen på nivå för skydd av personuppgifter har visat sig vara problematisk i det praktiska arbetet och till och med hindrat eller åtminstone minskat möjligheterna att utnyttja uppgifterna effektivt i samhället. Begränsningar på nivå för skydd av personuppgifter i fråga om användningen av fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter i befolkningsdatasystemet är inte heller motiverade med hänsyn till dataskyddet. I de fall där uppgifter om en specificerad person används i samband med dessa uppgifter kan skyddet för personuppgifterna nämligen tryggas tillräckligt med hjälp av tekniska och funktionella medel och metoder.

Datainnehållet i systemet och dess kvalitet

Det är viktigt för befolkningsdatasystemet att uppgifterna är av hög kvalitet, eftersom uppgifterna i systemet är offentligt tillförlitliga och används väldigt mycket och i vida kretsar för hela samhällets funktioner. Enligt slutresultaten av Statistikcentralens tillförlitlighetsundersökning i november 2007 var tillförlitligheten 98,8 procent för uppgifterna om någons stadigvarande adress, 82,9 procent för uppgifterna om någons tillfälliga adress, 99,7 procent för uppgifterna om modersmål och ca 60 procent för uppgifterna om yrke.

Den allmänna lagstiftningen om behandling av personuppgifter innehåller vissa betydande allmänna principer för kvaliteten på datasystemen och uppgifterna i dem. I 6 § i personuppgiftslagen bestäms om systematisk behandling av personuppgifter och i 7 § bestäms om ändamålsbundenhet. Dessa bestämmelser ska alltid beaktas när datainnehållet i datasystemet fastställs. Planering av behandlingen av personuppgifter innebär att planeringen ska vara sakligt motiverad med hänsyn till den registeransvariges verksamhet. Dessutom förutsätts att ändamålen med behandlingen, de källor från vilka uppgifterna samlas in och vart uppgifterna lämnas ut har fastställts innan uppgifterna registreras. Med principen om ändamålsbundenhet avses att uppgifterna får behandlas endast på ett sätt som är förenligt med ändamålen med behandlingen. Även det relevanskrav som avses i 9 § 1 mom. i personuppgiftslagen och det felfrihetskrav som nämns i 2 mom. i samma paragraf är viktiga allmänna principer för uppgifternas kvalitet. Med relevanskravet avses att uppgifterna ska vara behövliga med hänsyn till det angivna ändamålet. Felfrihetskravet förutsätter att uppgifterna inte får vara oriktiga, ofullständiga eller föråldrade. Enligt 18 § i offentlighetslagen ska en myndighet, för att införa och genomföra en god informationshantering, se till att bl.a. dess datasystem samt uppgifterna i dem är behörigen tillgängliga, användbara, skyddade och integrerade samt sörja även för andra omständigheter som påverkar kvaliteten.

I 3 § i befolkningsdatalagen bestäms om ändamålet med befolkningsuppgifterna på

både system- och uppgiftsnivå. Regleringen kompletteras av de bestämmelser om utlämnade av uppgifter som finns i 6 kap. Reglering på två nivåer är inte nödvändigtvis någon ändamålsenlig lösning utan kan i vissa speciella situationer till och med orsaka konflikter och tolkningsproblem. Enligt 3 § 1 mom. förs befolkningsdatasystemet för identifiering av personer och för utredande av deras person- och familjerättsliga ställning samt rättshandlingsförmåga. Fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter upprätthålls för identifiering av hemkommunen och bostaden där eller en tillfällig bostad samt för utredande av byggnaders och lägenheters tekniska egenskaper. I 2 mom. bestäms om vad uppgifterna i systemet är avsedda att användas för. I bestämmelsen nämns att avsikten är att uppgifterna ska användas i domstolsförfarande, administrativt beslutsfattande, vetenskaplig forskning, sammanställning av statistik, åjourföring av kundregister, opinions- och marknadsundersökningar, direkt marknadsföring samt annan adresstjänst. Definierade på detta sätt täcker användningssyftena för systemet och uppgifterna i det en betydande del av de olika samhällsfunktionerna. Trots att det enligt den ovan nämnda bestämmelsen gäller att byggnads- och lägenhetsuppgifter ska användas i begränsad utsträckning i administrativt beslutsfattande har användningen av dem de senaste åren ökat betydligt t.ex. vid Folkpensionsanstalten i samband med behandling av bostadsbidragsärenden, inom skatteförvaltningen i samband med bestämmande av fastighetsskatt och i anslutning till telefonoperatörernas planeringsuppgifter när det gäller telenätet.

Folkbokföringen har flera hundra år gamla traditioner i Finland. De första befolkningsböckerna började föras i Finland redan under den svenska makten i mitten av 1400-talet. Därmed har datainnehållet i befolkningsdatasystemet under flera decennier och personuppgifterna rent av under flera århundraden utformats till en förhållandevis etablerad och ändamålsenlig helhet med tanke på användningssyftet. Naturligtvis har enstaka tillägg och strykningar gjorts i datainnehållet i systemet. En betydande breddning av datainnehållet gjordes senast i början av 1980-talet, då detaljerade uppgifter om byggnader och

lägenheter började registreras i systemet. För närvarande är det inte aktuellt med några betydande eller omfattande behov av att utvidga eller reducera datainnehållet i systemet. De som utnyttjar informationen har dock uppgett att datainnehållet i systemet bör ökas med vissa enstaka uppgifter, t.ex. uppgifter om fastställande av personers konstlörighet, uppgifter om innehållet i sak i beslut som gäller intressebevakning och vårdnad om barn, biometriska identifieringsuppgifter, uppgifter om fastigheters areal samt historiska uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter. Å andra sidan har det också föreslagits att sådana uppgifter bör strykas i fråga om vilka registreringen baserar sig uteslutande på personens egen anmälan, t.ex. uppgifter om e-postadress eller yrke. Strykningen har vanligen motiverats med att tillförlitligheten hos uppgifterna är förenad med osäkerhetsfaktorer.

Uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet baserar sig i huvudsak på uppgifter som anmälts av myndigheterna. Myndigheten i fråga har då alltid konstaterat eller kontrollerat att uppgifterna är tillförlitliga. Medborgarnas anmälningsskyldighet inkluderar likväl uppgifter om flyttning (hemkommun och bostad där samt tillfällig bostad), vilka hör till de mest använda uppgifterna i systemet. Dessutom baserar sig uppgifterna om modersmål, kontaktspråk, yrke, postadress och e-postadress på medborgarnas egen anmälan. Skyldigheten att anmäla flyttningssuppgifter åläggs i lagen om hemkommun. Med stöd av bestämmelserna i lagen kan magistraten säkerställa tillförlitligheten hos de anmälda flyttningssuppgifterna. De övriga ovan nämnda uppgifterna registreras däremot i befolkningsdatasystemet så som de anmälts av medborgarna, utan att tillförlitligheten hos uppgifterna kontrolleras. Det här har naturligtvis betydelse inte bara med tanke på den registeransvariges skyldigheter och ansvar utan också med tanke på nyttjandet av uppgifterna. Enligt 6 § i befolkningsdatalagen har dessa uppgifter dock lika heltäckande offentlig tillförlitlighet som t.ex. de uppgifter som baserar sig på myndigheternas beslut. Det kan därför vara ändamålsenligt att det i lagen närmare än för närvarande fastställs vilka uppgifter i systemet som ska anses vara

offentligt tillförlitliga och hur de övriga uppgifternas kvalitet ska fastställas och beskrivas för att bättre än för närvarande gagna dem som använder uppgifterna. Denna problematik har behandlats även i ett avgörande av högsta förvaltningsdomstolen (HFD 25.8.2005/2119) som handlade om offentlig tillförlitlighet hos uppgifterna om en utlänning i befolkningsdatasystemet i samband med utfärdandet av identitetskort.

Uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och säkerställandet av deras integritet, dvs. tillförlitlighet och tidsenlighet, baserar sig till centrala delar på ett tillräckligt övergripande och välfungerande system för anmälan och uppdatering. I befolkningsdatalagen finns bestämmelser om de parter som är skyldiga att anmäla uppgifter för registrering i befolkningsdatasystemet. Lagens bestämmelser om anmälningsskyldighet har dessutom preciserats genom bestämmelser i befolkningsdataförordningen. Bestämmelser om skyldighet att anmäla uppgifter till befolkningsdatasystemet finns också i annan speciallagstiftning. Anmälningsskyldigheten kan också basera sig på internationella överenskommelser som är bindande för Finland. För vissa uppgifter som myndigheterna anmäler finns det dock inte några särskilda bestämmelser om anmälan, utan verksamheten baserar sig på den allmänna lagstiftningen och vedertagen förfarandep Praxis där samtycke av personen i fråga vanligen ligger till grund för behandlingen av personuppgifter. Författningsläget avseende anmälan och uppdatering av uppgifterna är således tämligen splittrat och uppfyller inte kraven på uppdatering av och säkerställande av integriteten hos uppgifterna i riksomfattande basregister. Skyldigheterna i fråga om anmälan av uppgifter bör därför regleras på ett heltäckande sätt och så uttömmande som möjligt i speciallagstiftningen om behandling av befolkningsuppgifter. En sådan lösning ligger bättre än för närvarande i linje med syftet och målen med 10 § 1 mom. i Finlands grundlag.

Anmälarens ansvar för integriteten hos de uppgifter som denne anmäler till befolkningsdatasystemet är också en angelägenhet som bör regleras exaktare än för närvarande i speciallagstiftningen om behandling av be-

folkningsuppgifter. Dessutom kunde de fastighetsuppgifter som införs i befolkningsdatasystemet basera sig direkt på uppgifterna i fastighetsdatasystemet, vilket innebär att fastighetsmyndigheterna ansvarar för att uppgifterna är korrekta och regelbundet anmäls till befolkningsdatasystemet. Fastighetsdatasystemet skulle därmed vara det primära registret och den primära uppgiftskällan i förhållande till befolkningsdatasystemet.

Regleringen av anmälningsskyldigheten är i väsentlig grad förknippad med frågan om påföljderna vid försummelse av skyldigheten. I lagen om hemkommun, enligt vilken en person är skyldig att inom en bestämd tid underrätta magistraten om flyttning, finns också bestämmelser om påföljder vid försummelse av anmälningsskyldigheten. I 36 § i befolkningsdatalagen bestäms om folkbokföringsförseelse som påföljd vid försummelse av den anmälningsskyldighet som åläggs i lagen. Som en faktor som förebygger försummelser eller minskar dem har dessa bestämmelser dock haft ringa betydelse i den praktiska verksamheten. Till detta har indirekt bidragit det faktum att anmälningsskyldigheterna för myndigheter i befolkningsdatalagen är organisationsspecifika, och det är inte speciellt lätt att i enskilda fall konkretisera varje tjänstemans ansvar. I själva verket medför försummelse av anmälan eller försenad lämnning av uppgifterna betydande integritetsproblem i fråga om vissa uppgifter som införs i systemet. Trots att adressuppgifterna i systemet allmänt taget är av utmärkt kvalitet förekommer det dock sådana brister i adressuppgifterna för vissa befolkningsgrupper som medför problem för i synnerhet polis-, åklagar-, utmätnings- och socialmyndigheterna. Det har också förekommit ständiga integritetsproblem i samband med anmälan av byggnads- och lägenhetsuppgifter som hör till kommunernas anmälningsskyldighet. Eftersom problemen i första hand är strukturella eller ekonomiska kan de inte undanröjas enbart genom strängare straff eller utökning av andra tvångsmedel. Tänkbara lösningar är t.ex. att anmälaren får ett tydligare juridiskt ansvar för att uppgifterna är tillförlitliga och tidsenliga samt att den samlade nyttan av högkvalitativa uppgifter fördelas jämnare mellan de berörda parterna. En annan tänkbar

lösningsmetod är att det vid sidan om den registeransvariges ansvar finns ett sekundärt ansvar för de skadliga följderna av användningen av felaktiga uppgifter.

Förutsättningarna för registrering av utländska medborgare och införandet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet har varit ett problematiskt och svårhanterligt sakkomplex under befolkningsdatalagens hela giltighetstid. Under de gångna tjugo åren har inflyttningen till Finland ökat betydligt. Vid utgången av 1985 utgjorde utlänningarna 0,3 procent av befolkningen i Finland (16 753 personer), vid utgången av 1995 var andelen 1,2 procent (62 012 personer) och vid utgången av 2005 2,1 procent (108 346 personer). Vid årsskiftet 2007/2008 uppgick antalet utländska medborgare i befolkningsdatasystemet till ca 132 700. Registreringsproblemen har gällt inte bara de allmänna förutsättningarna och förfarandena för registrering utan också tillförlitligheten hos de uppgifter som ska införas samt möjligheterna att utreda tillförlitligheten. I fråga om de allmänna förutsättningarna för registrering har det i det praktiska arbetet visat sig att regleringen av registreringen av personer som vistas i Finland och av införandet av uppgifterna om dem i befolkningsdatasystemet är alltför in-exakt. Till följd av detta har registreringspraxisen vid magistraterna inte etablerats och personerna har eventuellt försatts i ojämlig ställning i olika delar av landet. De in-exakta förutsättningarna för registrering har också lett till att om villkoren för registrering i befolkningsdatasystemet inte har uppfyllts, har det blivit nödvändigt att för utlänningar som tillfälligt vistas i landet i stället för personbeteckning utfärda ersättande, identifierande koder i andra register och datasystem. Bland annat i pensionsanstalternas datasystem har man blivit tvungen att gå till väga på det sättet. Det här har kunnat försvåra möjligheterna att identifiera en person i sådana fall då personen senare bosatt sig stadigvarande i Finland och fått en officiell personbeteckning i samband med registreringen i befolkningsdatasystemet. Motsvarande missförhållanden gäller också vid säkerställandet av innehållet i och tillförlitligheten hos dokumenteringar eller någon annan utredning av handlingar som läggs fram i fråga om uppgifter som ska

införas i befolkningsdatasystemet. I fråga om vissa specialgrupper, såsom flyktingar, kan det i praktiken vara rent av omöjligt att säkerställa att uppgifterna är tillförlitliga. Omständigheter av det slaget har lett till att uppgifterna om utländska medborgare i vissa fall har införts i befolkningsdatasystemet enbart i enlighet med personens anmälan eller annars på basis av bristfällig dokumentering, vilket i synnerhet inom säkerhetssektorn har upplevts som ett missförhållande med anledning av den senaste tidens händelser med anknytning till internationell terrorism.

När det gäller utvecklingsobjekten i anslutning till förfarandena för registrering av utlänningar har befolkningsdatalagen senast ändrats genom lag 224/2005, där bl.a. befo-genheterna mellan olika myndigheter preciserades. För att registreringen av utlänningar ska utvecklas och för att missförhållanden som gäller detta ska kunna lösas är det en möjlighet att de uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller t.ex. medborgare från andra än de nordiska länderna, EU-länderna eller utländska medborgare som viseringsfritt kommer till landet baserar sig direkt på uppgifterna i utlänningsregistret. Utlänningsmyndigheterna ansvarar då för att uppgifterna är korrekta och regelbundet anmäls till befolkningsdatasystemet. Utlänningsregistret skulle då vara det primära registret och den primära uppgiftskällan i förhållande till befolkningsdatasystemet. En annan lösningsmetod är att tillförlitligheten hos uppgifterna säkerställs genom att de jämförs med uppgifterna i utlänningsregistret innan de införs i befolkningsdatasystemet.

Enligt 18 § i befolkningsdatalagen har i befolkningsdatasystemet intagits separata uppgifter om kommunens invånarantal vid årsskiftet och den kommun där en person vid årsskiftet hade sin hemkommun och sin bostad där enligt lagen om hemkommun. Enligt 43 § 3 mom. bland övergångsbestämmelserna har uppgifterna kunnat användas när en rättighet eller skyldighet har bestämts på grundval av den upphävda mantalsskrivningen eller hemorten den första dagen på året. En bestämmelse om detta finns också i 22 § i lagen om hemkommun. Det finns inte längre nödvändigtvis några funktionella eller tekniska behov av att ta in uppgifterna separat

enligt 18 §, eftersom det ur befolkningsdatasystemet i förekommande fall kan tas fram antingen uppgifter i realtid eller uppgifter enligt en historisk situation i den omfattning som behövs för ändamålet. Den separata intagningen av de uppgifter som gäller vid årsskiftet kan således slopas.

Enligt 40 § i befolkningsdatalagen betalas de kostnader som föranleds av uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet med statsmedel, med undantag för kostnaderna för anmälningen av uppgifter. Den vedertagna tolkningen av bestämmelsen har varit att registerförvaltningsmyndigheterna inte ska betala anmälarna eller andra uppdaterare för de uppgifter dessa har lämnat. Tillsammans med bestämmelserna om grunderna för avgifter har bestämmelsen på ett vedertaget sätt också tolkats så att kostnaderna för andelen i systemet för uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet inte har välrats över till avgifterna för datatjänstprestationerna ur systemet. Det har varit en ekonomiskt sett förnuftig och välfungerande lösning med anledning av systemets riksomfattande basregisteregenskaper, det rikliga antalet anmälare av uppgifter och den synnerligen heterogena tekniska miljön. Trots att grunderna för kostnadsstrukturen för systemet har kvarstått någorlunda oförändrade de senaste åren, har det dock framkommit behov av förändringar, eftersom de villkor som i dagens läge gäller för i synnerhet dataskyddet och informationssäkerheten, systemets användbarhet i realtid samt hanteringen av undantagsförhållanden är betydligt mera krävande än i början av 1990-talet då befolkningsdatalagen stiftades. Det har i praktiken inneburit att i synnerhet köpta informationsteknologiska tjänster har gått mot en tyngre kostnadsstruktur än tidigare och en tydligt stegrad kostnadsnivå. Befolkningsregistercentralens kostnader på grund av köpta informationsteknologiska tjänster uppgick till ca 8 miljoner euro år 2007. Det är nödvändigt att sådana grundläggande kostnader även i fortsättningen täcks med statens medel. Bestämmelsens allmänna karaktär har dock medfört tolkningsproblem i synnerhet när det gäller vissa gemensamma kostnadsandelar för uppdateringen och informationstjänsterna. På grund av dessa omständigheter bör be-

stämmelsens innehåll i sak i mån av möjlighet preciseras och förtydligas. Också bestämmelserna om grunderna för avgifter i den allmänna lagstiftningen bör preciseras. Eventuella ändringar får dock inte medföra betydande eller oförutsedda ändringar i ansvarsfördelningen när det gäller att täcka kostnaderna.

Intäkterna av systemets informationstjänster hör nära samman med täckandet av kostnaderna för befolkningsdatasystemet. För registerförvaltningen rörde sig de totala intäkterna kring 12,1 miljoner euro år 2006. För systemets datatjänster ska enligt 34 § 1 mom. i befolkningsdatalagen tas ut avgifter i enlighet med de grunder som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten. Enligt 2 mom. kan avgiften fastställas till ett belopp som understiger prestationens självkostnadsvärde, om den som får uppgifterna deltar i uppdateringen av befolkningsuppgifterna eller i lämnandet av befolkningsdatasystemets informationstjänster. De prestationsvisa avgifterna för offentligrättsliga prestationer har fastställts genom inrikesministeriets förordning om avgifterna för registerförvaltningens prestationer. De prestationsvisa avgifterna för företagsekonomiska prestationer har fastställts genom Befolkningsregistercentralens eller magistratens beslut. Genom avgiftsintäkterna täcks i första hand kostnaderna för ordnandet och produktionen av informationstjänster. Eftersom s.k. nettobudgetering iaktas inom registerförvaltningen, används intäkterna av informationstjänsterna framför allt för att täcka investeringar som gäller service- och produktutveckling. I synnerhet Befolkningsregistercentralen, men också vissa magistrater, är i fråga om finansieringen av sin verksamhet mycket beroende av inkomstfinansiering utanför statsbudgeten. Ungefär två tredjedelar av Befolkningsregistercentralens budget täcks via den finansieringskanalen. Det primära problemet med registerförvaltningens informationstjänster och de avgifter som tas ut för dem är inte befolkningsdatalagens bestämmelser om avgifter eller tolkningen av bestämmelserna, utan de bestämmelser om avgiftsfrihet som finns i speciallagstiftningen och som tydligt strider mot målen med lagen om grunderna för avgifter till staten och mot principerna för nettobud-

getering. Lagstiftningen bör därför preciseras så att konfliktsituationer av detta slag inte kan uppkomma.

Behörighets- och ansvarsfrågor

Under de senaste åren har de uppgifter som magistraterna ansvarar för utökats och förändrats betydligt. Enligt en utredning från 2003 uppgick andelen årsverken som magistraterna använde för uppgifter inom resultatområdet för befolkningsdatasystemet till ca 32 procent av det totala antalet årsverken, medan andelen översteg 60 procent ännu år 1997. Den reform av förmyndarlagstiftningen och den överföring av uppgifter inom förmyndarverksamheten på magistraternas ansvar som genomfördes 1999 och den ständiga ökningen av dessa uppgifter har i betydande grad bidragit till minskningen av de disponibla resurserna för folkbokföringsuppgifter. I fråga om resultatområdet för förmyndarverksamhet har justitieministeriet styrbefogenheter i fråga om magistraterna. Även automatiseringen av uppdateringsfunktionerna i befolkningsdatasystemet samt de allmänna åtgärderna för att effektivisera magistraternas funktioner och de processer som stödjer dem har inverkat på omfördelningen av resurserna. När den framtida användningen av magistraternas personalresurser planeras bör hänsyn dessutom tas till att magistraterna också har uppgifter som handels- och föreningsregistrets lokala myndigheter. Inom detta uppgiftsområde har som en ny uppgiftshelhet för magistraterna planerats bl.a. uppgifter som gäller fastställande och registrering av förvärv i anslutning till elektronisk registrering av ägarförhållandena i fråga om bostadsaktier (Förutredning om den elektroniska registreringen av bostadsaktiers ägaruppgifter, Patent- och registerstyrelsens publikation 1/2004).

Enligt lagen om registerförvaltning (166/1996) bär Befolkningsregistercentralen och magistraterna registerföringsansvaret när det gäller befolkningsdatasystemet. Befolkningsregistercentralen är folkbokföringens centralmyndighet och magistraterna är folkbokföringens lokala myndigheter. Enligt 2 § 2 mom. i befolkningsdatalagen ansvarar magistraten för det egna ämbetsdistriktets regis-

teruppgifter och för uppdateringen av dem i befolkningsdatasystemet. Enligt 3 mom. ansvarar Befolkningsregistercentralen för befolkningsdatasystemets allmänna funktionsduglighet och för registerfunktionernas enhetlighet. Med stöd av 4 mom. kan magistraten med avvikelse från den normala fördelningen av befogenheterna och enligt de förutsättningar som närmare anges genom förordning av ministeriet registrera anmälningar för en annan magistrats räkning vilka gäller en persons modersmål, kontaktspråk, yrke, förbud som gäller utlämnande av uppgifter och postadress. Den magistrat som registrerat uppgifterna ansvarar då för att de är korrekta.

Det ansvar för integriteten hos uppgifterna i befolkningsdatasystemet som magistraterna har i egenskap av registeransvariga har ändrat form i och med att uppdateringen av uppgifterna i maskinläsbart format har ökat. I dagens läge är ansvaret i ganska hög grad ett formellt ansvar. Den tekniska miljön för befolkningsdatasystemet utgörs av ett datasystem som har så komplexa egenskaper och som förutsätter en så klar samlad hantering att magistraterna i praktiken har färre reella möjligheter än tidigare att övervaka tillförlitligheten och aktualiteten hos de uppgifter som levereras via datakommunikation. Den formella fördelningen av befogenheterna i anslutning till registerföringen och den formella fördelningen av ansvaret i anslutning till befogenheterna på flera regionalt ansvariga verksamhetsenheter stödjer inte alltid möjligheterna att uppfylla kraven på effektiv verksamhet. Det delegerade ansvaret stödjer inte heller de allmänna målen med behandlingen av personuppgifter och dataskyddet ur de registrerades synvinkel, eftersom delegeringen lätt kan leda till oenhetlig tolkningspraxis. En tänkbar lösning är att magistraternas befogenheter med tillhörande ansvar tydligt avgränsas till sådana uppgifter och ärenden som magistraterna faktiskt och i sak kan påverka och för vilka de har tillräckligt med disponibla resurser. En beaktansvärd lösningsmetod är också att magistraterna specialiserar sig på vissa uppgiftshelheter. Dessutom bör det övervägas huruvida Befolkningsregistercentralen tydligare än för närvarande till vissa delar bör bära ansvaret för uppdateringsdata som lämnats in i digitalt format.

Enligt 31 § i befolkningsdatalagen fattar Befolkningsregistercentralen beslut om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet då det är fråga om riksomfattande uppgifter eller uppgifter från flera magistraters ämbetsdistrikt eller andra än enstaka uppgifter som lämnas ut till utlandet. Magistraten beslutar om utlämnande av uppgifter från det egna ämbetsdistriktet och av andra enstaka uppgifter. Varje år lämnas det ut mer än 300 miljoner dataenheter ur systemet. Befolkningsregistercentralen står för mer än 90 procent av antalet. I den praktiska verksamheten innebär detta att Befolkningsregistercentralen har ansvarat för s.k. massutlämnanden, där de tekniska produktionssätten vanligen kräver specialsakkunskaper. På magistraternas lott har i praktiken fallit småskaliga och enklare informationstjänster enligt färdiga program samt intygs-, utdrags- och dokumenttjänster. Arbetsfördelningen har fungerat bra med tanke på dem som använder uppgifterna, avtalspartnerna inom informationstjänsterna och Befolkningsregistercentralen. Vissa magistrater har likväl ansett att den lokala informationstjänsten inte har haft tillräckligt omfattande möjligheter vare sig när det gäller befogenheterna eller de tekniska servicemetoderna. Också fördelningen av befogenheter mellan magistraterna är ett missförhållande ur magistraternas synvinkel. Fördelningen baserar sig helt och hållet på den formella indelningen i ämbetsdistrikt, inte på t.ex. en uppgiftsfördelning utifrån kundbehoven inom informationstjänsterna.

Bland annat på grund av de ovan nämnda omständigheterna har bestämmelserna om fördelningen av befogenheter mellan magistraterna och Befolkningsregistercentralen i praktiken visat sig vara mångtydiga och delvis till och med otydliga. Tolkningsproblemen har gällt i synnerhet dimensionen för Befolkningsregistercentralens styr- och övervakningsbefogenheter. Enligt 2 § 3 mom. i befolkningsdatalagen ansvarar Befolkningsregistercentralen för befolkningsdatasystemets allmänna funktionsduglighet och för registerfunktionernas enhetlighet. Bestämmelsen har tolkats så att den inte bemyndigar Befolkningsregistercentralen till normstyrning som förpliktar magistraterna. Enligt bestämmelsen omfattar Befolkningsregistercentra-

lens behörighet i första hand ansvar för upprätthållandet av befolkningsdatasystemet och dess program samt ansvar för att de fungerar felfritt. Detta har i vissa fall varit en tydlig nackdel med tanke på integriteten hos uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Den problematiska situationen är givetvis också en följd av det att de flesta avgöranden som ligger till grund för registeranteckningar träffas utifrån någon annan speciallagstiftning än befolkningsdatalagen. De oenhetliga förfarandena har i vissa enstaka fall kunnat medföra avgöranden eller åtgärder i strid med principerna för likabehandling av medborgarna. När det gäller systemets datatjänstverksamhet har en oenhetlig tolkningspraxis dock inte kunnat uppkomma i samma utsträckning, eftersom en betydande del av informationstjänsterna i praktiken sköts centralt vid Befolkningsregistercentralen.

Den strikta fördelningen av befogenheterna i enlighet med ämbetsdistrikten har medfört problem också när det gäller förhållandena mellan magistraterna. Det här har i praktiken konstaterats utgöra ett hinder för bl.a. genomförandet och verkställigheten av sådana utvecklingsplaner för den statliga lokalförvaltningen som syftar till att främja effektivare användning av de nuvarande resurserna, jämlikare fördelning av uppgifterna mellan magistraterna samt magistraternas möjligheter att specialisera sig på vissa uppgiftsområden där det krävs specialsakkunskaper. Strikta regionala befogenheter som fördelats på ett flertal självständiga enheter stödjer inte heller de utvecklingsmål som uppställts i den redogörelse som statsrådet lämnade in till riksdagen den 7 april 2005 och som gäller central-, regional- och lokalförvaltningens funktion och utvecklingsbehov (Bättre service, effektivare förvaltning; inrikesministeriets publikation 15/2005).

På grund av de ovan nämnda omständigheterna bör bestämmelserna om befogenheterna mellan registerförvaltningsmyndigheterna preciseras.

Enligt 2 § 2 mom. i befolkningsdatalagen kan magistraten avtala med en kommun som hör till ämbetsdistriktet att kommunen inom sitt område ansvarar för byggnads- och lägenhetsuppgifterna samt för uppdateringen av dem. Kommunen har då samma skyldig-

heter som magistraten när det gäller att uppdatera uppgifterna i systemet. Närmare bestämmelser om omständigheter som hänför sig till avtalet utfärdas genom förordning av statsrådet. Veterligen finns det för närvarande inte något sådant gällande avtal om överföring av befogenheterna. Utöver den ovan nämnda bestämmelsen gäller enligt 38 § att den evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter har möjlighet att under vissa förutsättningar ge ut enstaka uppgifter om sina medlemmar ur befolkningsdatasystemet. I praktiken innebär detta ämbetsbevis och släktutredningar.

Enligt befolkningsdatalagen kan självständiga befogenheter i fråga om registerföringen inte ges andra myndigheter, företag, sammanslutningar eller privatpersoner. Dessas uppgift är i första hand att lämna uppgifter för registrering i befolkningsdatasystemet. Med hänsyn till befolkningsdatasystemets egenskap av basregister har dessa aktörers ansvar för integriteten, dvs. tillförlitligheten och tidsenligheten, hos de uppgifter de lämnar dock reglerats alltför vagt och inexakt i befolkningsdatalagen. Ansvar är sekundärt och dess förebyggande effekt i fråga om försummelser är inte tillräckligt stor. En handlingsmodell som stödjer praktiska behov och möjligheter kan vara att de som anmäler uppgifterna får ett tydligare ansvar än för närvarande för att de lämnar högkvalitativa uppgifter. Exempel på ett sådant ansvar med preventiv verkan är 4 § i lagen om utlänningsregistret (1270/1997) och 4 § i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster. En sådan handlingsmodell är en effektiv och ändamålsenlig lösning med tanke på både skyddet för personuppgifter och utnyttjandet av uppgifterna.

Certifierad elektronisk kommunikation

Verksamheten med elektronisk kommunikation och certifikattjänster är än så länge en rätt så ny och delvis även icke etablerad verksamhet. Den är förknippad med stora förväntningar, och därför är utvecklingsverksamheten livlig. Bestämmelser om certifikattjänster togs in i 5 kap. i befolkningsdatalagen 1997. Efter det att bestämmelserna trädde i kraft har de dock ändrats redan tre gång-

er. Enligt befolkningsdatalagen ansvarar Befolkningsregistercentralen för produktionen av certifikattjänster för elektronisk kommunikation. Befolkningsregistercentralen ska sörja för att parterna vid certifierad elektronisk kommunikation inom statsförvaltningen kan verifieras samt att handlingar och meddelanden inom förvaltningen vid behov kan undertecknas med elektronisk signatur och krypteras. Samtidigt säkerställs handlingarnas och meddelandenas konfidentiella läge och oförändrade form. Alla personcertifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar är till sina signeringsegenskaper kvalificerade certifikat enligt 7 § i lagen om elektroniska signaturer. De certifikattjänster som Befolkningsregistercentralen producerar består av fyra funktionella delar, dvs. certifikatsystemet, katalogtjänst, spärllisttjänst och rådgivning. Inom den offentliga förvaltningen finns också andra myndigheter som producerar certifikattjänster för elektronisk kommunikation. Som exempel kan nämnas rättsskyddscentralen för hälsovården, som enligt lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) ansvarar för produktionen av certifikattjänster för hälso- och sjukvården.

Regleringen av certifikattjänster är ny, och på grund av det har det inte framkommit några betydande eller omfattande behov av att utveckla eller revidera lagstiftningen avseende detta när det gäller befolkningsdatasystemet. Bestämmelserna om certifikattjänster bör även i fortsättningen finnas på samma plats i befolkningsdatalagen, eftersom certifierad elektronisk kommunikation har en mycket nära anknytning till identifiering av personer, utredning av personers rättshandlingsförmåga och andra motsvarande omständigheter som klagas med hjälp av uppgifter i befolkningsdatasystemet. Med tanke på framtida certifikattjänster är det dock ändamålsenligt att exaktare än för närvarande bestämma om de gemensamma användningsmöjligheterna för certifikattjänsterna och uppgifterna i befolkningsdatasystemet och dess tjänster framför allt som möjliggörare av trygg elektronisk kommunikation och som producent av olika allmänna identifieringslösningar utifrån användarens behov i samband med nätkommunikation.

Produktion av certifikattjänster kräver en hög säkerhets- och tillförlitlighetsnivå som verksamheten förutsätter samt på grund av de höga tekniska kraven satsningar på teknologi, produktionsmiljö och administrering. Det handlar om en produktionsprocess som i praktiken kräver stora inledande investeringar och vars ekonomiska lönsamhet i väsentlig grad beror av antalet utfärdade certifikat. Trots att volymökningen naturligtvis i viss mån ökar även produktionskostnaderna är ökningen av dem likväl liten med tanke på den samlade kostnadsbelastningen. Medborgarcertifikat på elektroniska identitetskort är en offentligt rättsligt prissatt prestation. Övriga certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar är företagsekonomiskt prissatta prestationer. Hittills har efterfrågan på elektroniska identitetskort varit mindre än vad som prognostiserades. Vid utgången av 2007 fanns antalet av de ikraftvarande medborgarcertifikaten ca 152 000 och de övriga certifikaten ca 29 000. De kostnader som produktionen av certifikattjänster medför för staten kan minskas väsentligt genom att andra underlag för certifikatet tas i bruk utöver identitetskort, t.ex. bank- och betalkort samt mobilteleapparater. De första tjänstetillämpningarna av detta slag är redan i bruk. Utvecklingen bör därför stödjas genom lagstiftningen.

Det bör vara statens uppgift att garantera de grundläggande förutsättningarna för informationssamhället och trygg elektronisk kommunikation i synnerhet inom den offentliga förvaltningen. Här ingår naturligtvis också att se till att medborgarna får en elektronisk identitet. Även internationella exempel stödjer handlingsmodellen. Certifikatverksamhet i statlig regi är ett mindre riskfyllt alternativ med tanke på kontinuiteten i verksamheten än realiseringslösningar som helt och hållet hänför sig till företagsverksamhet. I samband med utvecklingen av certifierad elektronisk kommunikation inom den offentliga förvaltningen har det dock varit i viss mån problematiskt att införa gemensamma synsätt och mål, vilket naturligtvis har inverkat störande på möjligheterna att ta i bruk befintliga produkter och tjänster inom förvaltningen. Eftersom offentliga tjänster relaterade till elektroniska identitetskort trots beslut inte har blivit

verklighet i tillräcklig utsträckning, har Befolkningsregistercentralen blivit tvungen att handla aktivare för att producera och tillhandahålla tjänster än vad som ursprungligen avsågs. Befolkningsregistercentralen har dock inte förfogat över tillräckliga resurser eller behövliga befogenheter för den utvidgade rollen. Eftersom det handlar om ett tekniskt sett synnerligen komplicerat och svårhanterligt sakkomplex och om synnerligen kostnadsbetungande verksamhet är det mest effektivt i ekonomiskt och funktionellt hänseende att försöka komprimera produktionen och samordningen av tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation inom den offentliga förvaltningen. Samtidigt gäller det att på ett konkretare sätt än för närvarande möjliggöra produktion av stödtjänster i anslutning till tillhandahållandet och nyttjandet av elektroniska kommunikationstjänster. I synnerhet inom det sistnämnda området kan Befolkningsregistercentralen spela en tydlig och ansvarsfull roll i fortsättningen. Lagstiftningen bör därför preciseras till denna del.

I lagen om elektroniska signaturer bestäms om skadeståndsansvar för dem som utfärdar kvalificerade certifikat i förhållande till dem som använder och förlitar sig på kvalificerade certifikat. I enlighet med 16 § är ansvaret ett striktare objektiskt ersättningsansvar än sedvanligt vårdslöshetsansvar. I enlighet med den omvända bevisbörda som då använts är certifikatutfärdaren ansvarig för skadan, om certifikatutfärdaren inte kan visa att skadan inte har orsakats av vårdslöshet hos utfärdaren själv eller någon som denne har anlitat. Sådana omständigheter enligt lagen om elektroniska signaturer där omvänd bevisbörda tillämpas är bl.a. situationer där de uppgifter som antecknats i det kvalificerade certifikatet har varit felaktiga vid den tidpunkt då certifikatet utfärdades, signaturframställningsdata och signaturverifieringsdata kan inte användas som komplement till varandra eller det kvalificerade certifikatet inte har återkallats på det sätt som anges i lagen. I övriga fall än i förhållande till den som förlitar sig på signaturen iakttas den gällande skadeståndslagen och allmänna skadeståndsrättsliga principer. I enlighet med lagen om elektroniska signaturer ska certifikatutfärdaren se till att ha tillräckliga ekonomiska resurser för ord-

andet av sin verksamhet och för täckande av ett eventuellt skadeståndsansvar. Trots att ersättningsansvaret för eventuella skador hittills inte har genomförts i praktiken, kommer ansvarsfrågorna att bli aktuella än för närvarande när den framtida användningsvolymen ökar. Detta bör självfallet kunna förbättras i ett så tidigt skede som möjligt både genom lagstiftning och med funktionella metoder.

Enligt 14 § 3 mom. i lagen om elektroniska signaturer ska certifikatutfärdaren föra ett register över återkallade kvalificerade certifikat, en spärlista, som ska vara tillgänglig för dem som förlitar sig på kvalificerade certifikat. Den som förlitar sig på ett certifikat ska för bevarande av skyddet enligt god tro före en kommunikationstransaktion kontrollera att certifikatet inte finns på spärlistan. På spärlistan ska certifikatutfärdaren på lämpligt sätt och utan dröjsmål införa uppgifter om att ett kvalificerat certifikat har återkallats samt exakt tidpunkt för återkallandet. Uppgifterna på spärlistan ska vara tillgängliga dygnet runt. Spärlistans tillförlitlighet är en viktig säkerhetsfaktor för användningen av elektroniska signaturer och certifikat. Via spärlisttjänsten kan certifikat spärras under alla tider på dygnet om ett kort har förkommit eller om det finns orsak att misstänka att missbruk har förekommit. För den organisation som tillhandahåller certifikattjänster är tillhandahållandet av spärlisttjänsten naturligtvis också en kostnadsfråga som bör beaktas även på lagstiftningsnivå.

Trots att det inte ovillkorligen förutsätts i lagstiftningen bör det vid certifierad elektronisk kommunikation alltid vara möjligt att tillförlitligt fastställa och i efterhand bekräfta den exakta tidpunkten för de olika faserna i en funktionsprocess, såsom elektronisk signering, tillställande av en handling eller någon annan åtgärd vid elektroniska kommunikationsprocesser. En sådan tidsstämpling är en elektronisk, signerad post med datum och klockslag, vilken kan fogas till en transaktion i ett datanät eller till ett elektroniskt dokument. Med hjälp av tidsstämpeln kan det visas att ett dokument fanns vid en viss tidpunkt samt den exakta tidpunkten för en transaktion eller åtgärd. I tidsstämplingstjänsterna styrker en oberoende part i egen-

skap av en s.k. tidsstämplingsmyndighet ovedersägligen åtgärden och uppkopplingen vid en viss tid. Eftersom det inte finns något ovillkorligt krav på att tidsstämplingstjänster ska tillhandahållas och eftersom tillhandahållandet av sådana tjänster också är en betydande kostnadsfråga, har Befolkningsregistercentralen hittills inte erbjudit tidsstämplingstjänster. Denna omständighet bör betraktas som ett tydligt missförhållande med tanke på utvecklingen av elektronisk kommunikation. Det krävs lagstiftningsåtgärder för att undanröja missförhållandet.

Vid elektroniska kommunikationstransaktioner behövs det ofta förutom identifiering av en person med hjälp av certifikat även specificerad information om personen och hans eller hennes rättshandlingsförmåga samt hans eller hennes eventuella rätt att företräda en annan fysisk person eller en viss organisation. Sådana uppgifter i anslutning till identifieringstjänster, säkerställande av en persons roll eller ställning samt uppgifter i anslutning till signerings-, tidsstämplings- och spärlisttjänster kan utföras opartiskt bara av en s.k. tredje betrodd part. En sådan uppgiftshelhet, som också kan förenas med uppgifter som gäller att skapa och säkerställa tekniska och funktionella förutsättningar för trygg samkörning av basregistren, lämpar sig väl i anslutning till exempelvis Befolkningsregistercentralens nuvarande uppgifter i samband med certifierad elektronisk kommunikation och befolkningsdatasystemet. För detta förutsätts dock att uppgifterna, befogenheterna och ansvaret regleras tydligare i lag än för närvarande.

Informationsteknologiska utmaningar

Befolkningsdatasystemets tekniska systemhelhet förnyades helt och hållet under perioden 1995–2000. I samband med det genomfördes också ett rikligt antal sådana funktionella revideringar i fråga om uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och befolkningsdatasystemets informationstjänster som då kunde genomföras utan att lagstiftningen reviderades eller ändrades.

Det förnyade tekniska datasystemet baserar sig på öppna tekniska gränssnittslösningar,

där målet är att göra det möjligt att smidigt och effektivt ta i bruk och utnyttja innovationer som den nya tekniken som ständigt utvecklas för med sig samt att genomföra standardiserade anslutningar och förbindelser till intressegruppernas datasystem. För uppdateringen av uppgifterna i systemet innebär detta bl.a. att de nuvarande användargränssnitten och dataöverföringsmetoderna gör det möjligt att införa uppgifterna och uppdateringarna av dem i systemet i realtid vid den källa där de uppkommer. Det har förbättrat kvaliteten på uppgifterna i systemet, dvs. tillförlitligheten och tidsenligheten. Trots att uppgifterna i systemet användes i realtid i fråga om vissa tjänster redan före revideringen av datasystemet, har den tekniska revideringen av systemet och den förbättring av uppgifternas övergripande kvalitet som den tekniska revideringen medfört gagnat även dem som nyttjar informationen.

Den snabba utvecklingen av de tekniska och funktionella metoderna för elektronisk dataöverföring samt möjligheterna att registrera uppgifterna vid uppkomstkällorna har också bidragit till att en liknande formell kontroll av att uppgifterna är korrekta som utförs vid magistraterna i dagens läge har blivit obehövlig och delvis rent av omöjlig. Utvecklingen har också underbyggts av att uppgifterna inte längre, på några undantag när, överförs manuellt från en informationskälla till en annan. Eftersom dessa omständigheter direkt påverkar uppgiftsfördelningarna och ansvaret mellan dels magistraterna och Befolkningsregistercentralen, dels registerförvaltningsmyndigheterna och de som anmäler uppgifterna, är det funktionellt sett förnuftigt att koncentrera behörigheten inom registerförvaltningen antingen till vissa magistrater som specialiserat sig på skötseln av dessa uppgifter eller till Befolkningsregistercentralen.

Den snabba tekniska utvecklingen har inte bara varit till nytta, utan den har också fört med sig utmaningar och problem. Problemen gäller i första hand informationssäkerheten på en allmän nivå. Riksomfattande och heltäckande datasystem i likhet med befolkningsdatasystemet, vilka via flera olika gränssnitt antingen direkt eller indirekt står i kontakt även med öppna internationella data-

system blir allt mera utsatta för olika slags virus, försök till illegal inloggning samt direkta hindranden eller skadegörelser. Bland annat på grund av dessa omständigheter har ständiga åtgärder för upprätthållandet av en tillräcklig informationssäkerhetsnivå samt även hantering av exceptionella situationer och krissituationer fått en allt viktigare ställning inom verksamheten för alla registeransvariga. Till denna del har den datatekniska utvecklingen också varit en mekanism som gett näring åt sig själv och där lösningen av ett visst problem inom informationssäkerheten bara förflyttar problemet till en ny nivå eller ett nytt objekt, utan att själva problemet undanröjs. Utöver de traditionella funktionella och tekniska informationssäkerhetslösningarna kan man likväl med hjälp av metoder för certifierad elektronisk kommunikation undanröja eller åtminstone minska vissa problempunkter i anslutning till informationssäkerheten. Med anledning av detta gagnar främjandet av certifierad elektronisk kommunikation vid användningen av nät-tjänsterna inom den offentliga förvaltningen hela samhället. Eftersom garanterad informationssäkerhet förutom expertis också kräver betydande ekonomiska satsningar bör strävan vara att även på författningsnivå trygga möjligheterna att täcka de kostnader som detta medför. Dessutom bör det prövas om det i lag behövs särskilda bestämmelser om systemets informationssäkerhetsnivå.

Upprättandet, upprätthållandet, utvecklingen och nyttjandet av komplexa tekniska samlade datasystem kräver att det skapas och upprätthålls ett omfattande samarbetsnätverk för uppdragsförhållanden för att tillräcklig specialsakkunskap ska kunna tryggas i alla situationer. Med tanke på registerföringen och användningen är uppdragsförhållandena och samarbetsnätverken förenade med utmaningar framför allt när det gäller att skapa, organisera och hantera dem.

Avtalskontakter som gäller uppdrag kan vanligen knytas bara i enlighet med förfarandena enligt upphandlingslagstiftningen och via öppna och ofta internationella anbudsförfaranden. På grund av detta är uppdragstargarna i dag vanligen privata företag, av vilka de mest betydelsefulla är verksamma även på den internationella marknaden. Trots att kon-

kurrensen inom branschen är hård har den inte sänkt priset på företagets tjänster i någon betydande grad. Prisutvecklingen för tjänsterna har i stället följt en jämnt stigande trend. Också företagets storlek har betydelse när tjänster upphandlas. Ur kundernas perspektiv gäller problemen för små företag som tillhandahåller informationsteknologiska tjänster i första hand möjligheterna att trygga kontinuiteten i både operativ och teknisk bemärkelse. För stora, internationella företag inom den informationsteknologiska branschen är problemet däremot att den internationella utvecklingen kan innebära att företagets strategiska riktlinjer och prioriteringar förändras till och med snabbt så att det i samband med förändringarna inte alltid tas tillräcklig hänsyn till den finländska offentliga förvaltningens behov och intressen.

Det rikliga antalet uppdragsförhållanden är också en betydande faktor som bör beaktas när registermyndighetens verksamhet och uppgifter organiseras. Företag som verkar i samarbetsnätverk är ofta konkurrenter, vilket naturligtvis inte är ägnat att främja möjligheterna att lösa intressekonflikter. Verksamheten i och hanteringen av en miljö med flera aktörer kräver att registermyndigheten har ingående yrkesmässiga specialsakkunskaper t.ex. inom området för avtalsjuridik och informationsadministration. Utöver yrkesmässiga specialsakkunskaper krävs dessutom även projektkompetens samt praktisk samarbetsförmåga och praktiska kommunikationsfärdigheter. Endast genom sådan expertis, kompetens och förmåga kan ett vidsträckt samarbetsnätverk hanteras och olika intressekonflikters ofta rent av mycket olika behov och möjligheter sammanjämkas samt ett jämlikt och redbart bemötande av samarbetsparterna ombesörjas.

Genom speciallagstiftning om ett enskilt datasystem kan man bara i mycket liten utsträckning påverka möjligheterna att lösa problem och utmaningar som gäller de ovan nämnda uppdragsförhållandena, eftersom det i första hand handlar om företeelser inom det privaträttsliga området. Genom förvaltningsrättsliga bestämmelser kan det dock skapas indirekta metoder för att påverka, såsom genom att garantera de behöriga myndigheterna tillräckligt vidsträckta befogenheter och

övervakningsmetoder samt ekonomiska resurser och personalresurser. Det är också viktigt att beakta att på basis av avtal som gäller uppdragsförhållanden kan det allmännas uppgifter naturligtvis inte överföras på uppdragstagarna, om inte bestämmelser om detta har utfärdats särskilt i lag.

Det har uppställts synnerligen höga krav på tillgängligheten i fråga om uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Det beror på att användarkåren och den dagliga användningen av uppgifterna är synnerligen omfattande och mångsidiga samt baserar sig på snabb tillgång till uppgifterna i realtid. Cirka 27 000 personer har fått användarnamn för systemets förfrågningstjänster. De riktar årligen totalt ca 24 miljoner förfrågningar till systemet. Ur systemet tillhandahålls årligen totalt ca 300 miljoner dataenheter regelbundet eller som engångsleveranser för upprätthållandet av flera hundra myndigheters, företags och organisationers datasystem eller för andra lagliga ändamål. Lika krävande mål i fråga om tillgänglighet gäller också för tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation, trots att användarkåren än så länge inte är på långt när lika omfattande. För att de höga tillgänglighetsmålen ska nås krävs det betydande och ständiga ekonomiska satsningar samt sakkunniga personer. Kostnader föränsleds förutom av det dagliga arbetet för att garantera en hög användbarhet också av i synnerhet investeringar i systemets utrustning och tekniska miljö samt i programmen och tillämpningarna. Befolkningsregistercentralen bär det primära ansvaret för uppgifterna i anslutning till detta och för de kostnader de medför. Befolkningsregistercentralen köper en betydande del av de uppgifter i anslutning till detta som kräver tekniska sakkunskaper av utomstående uppdragstagare. I befolkningsdatalagen finns inte några särskilda bestämmelser om nivån på systemets användbarhet eller om täckandet av de särkostnader som följer av detta. Eftersom det krävs betydande resurs-satsningar för att användbarheten ska kunna garanteras, bör man även på författningsnivå försöka trygga möjligheterna att täcka kostnaderna för dessa och trygga tillräckliga resurser. Dessutom bör det prövas om det i lag behövs särskilda bestämmelser om systemets användbarhetsnivå.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet och de tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller regleras i detalj i befolkningsdatalagen, som hör till speciallagstiftningen, och i befolkningsdataförordningen, som utfärdats med stöd av lagen. Lagen och förordningen trädde i kraft i början av 1990-talet. Bestämmelserna om tjänster som gäller certifierad elektronisk kommunikation fogades visserligen till lagen först i slutet av årtiondet. I fråga om båda de nämnda uppgiftsområdena gäller dessutom delvis vissa författningar inom den allmänna lagstiftningen, av vilka de viktigaste är offentlighetslagen, personuppgiftslagen, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, lagen om elektroniska signaturer, förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen.

Det primära målet med denna proposition är att i enlighet med principerna för god förvaltningssed enligt 18 § i offentlighetslagen på ett övergripande sätt revidera speciallagstiftningen om uppdateringen och utnyttjandet av samt system- och servicestrukturen i fråga om uppgifterna i befolkningsdatasystemet samt uppgifterna och tjänsterna inom den certifierade elektroniska kommunikationen.

Dessutom har propositionen flera delmål som gäller lagstiftningens struktur och innehåll. Av delmålen har i propositionen mera detaljerat behandlats de viktigaste omständigheterna med tanke på behoven av specialreglering och de allmänna principerna för behandlingen av personuppgifter samt med tanke på ordnandet av registerförings- och certifikatfunktionerna.

Propositionen syftar till att stödja principen om engångsregistrering. Enligt principen bör uppgifterna registreras bara en gång i ett primärregister enligt sammanhanget och bör överlappande registrering i olika datasystem undvikas. Det är också förenligt med principen att uppgifterna hämtas ur primärregistret från fall till fall. Primärregistret bör ha till-

räcklig beredskap och tillräckliga medel för att uppgifterna ska kunna nyttjas i olika kommunikationssituationer. Principen är speciellt betydelsefull för basregistren, eftersom det viktigaste syftet med dem är att de ska vara riksomfattande datasystem i allmänt bruk inom sitt område. Uppgifterna i basregistren ska på ett så säkert och effektivt sätt som möjligt stå till förfogande för dem som behöver dem. När det gäller de inbördes förhållandena mellan basregistren är det dock inte alltid ändamålsenligt att konsekvent och ovillkorligen följa principen om engångsregistrering, utan för att registren ska kunna föras och användas effektivt är det nödvändigt att bevara möjligheten att registrera vissa kortfattade basuppgifter två gånger. För att principen ska kunna följas konsekvent beträffande alla register som karaktäriserats som basregister förutsätts dessutom att den rätt så oenhetliga speciallagstiftning som gäller dem ses över på ett allmänt plan och förenhetligas. Principen gagnar däremot framför allt dem som nyttjar uppgifterna i basregistren. De har då möjlighet att i sin verksamhet stödja sig på uppgifterna i basregistren utan att behöva satsa resurser på att föra parallella register. Principen är oftast en ändamålsenlig lösning också med tanke på skyddet för personuppgifter.

Syftet med propositionen är att precisera och fokusera området för speciallagstiftningen om behandlingen av befolkningsuppgifter och utbudet av certifikattjänster i förhållande till den ovan nämnda allmänna lagstiftningen samt på vissa punkter även i förhållande till den speciallagstiftning som tillämpas från fall till fall. I enlighet med den nya grundlagens syften siktar propositionen till att revidera och utveckla normstyrningen på lagnivå (80 § i grundlagen) så att det i lagen bättre än för närvarande tas hänsyn inte bara till skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter (10 § i grundlagen), vilka hör till medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter, utan också till principerna för jämlikt bemötande (6 § i grundlagen) samt rättskydd och god förvaltningssed (21 § i grundlagen). För att målet ska uppnås behövs det detaljerad reglering av bl.a. de registrerades rättigheter och skyldigheter, datainnehållet i systemet och dess kvalitet samt förutsätt-

ningarna och begränsningarna i fråga om nyttjandet av uppgifterna. Andra viktiga delmål i sammanhanget gäller precisering av registerförvaltningsmyndigheternas normstyrning och den enhetliga avgörandepraxis som eftersträvas via preciseringen.

Dataskyddsdirektivet och personuppgiftslagen uppställer vissa specialvillkor för behandlingen av s.k. känsliga uppgifter. I den gällande befolkningsdatalagstiftningen ingår uttryckliga bestämmelser om behandlingen bara i fråga om vissa uppgifter i befolkningsdatasystemet vilka ansetts vara känsliga. Med tanke på att uppgifterna i befolkningsdatasystemet används allmänt i vida kretsar är det likväl till vissa delar nödvändigt med specialreglering av känsliga uppgifter. Med anledning av detta är syftet med den föreslagna lagstiftningen till denna del dels att skapa klarhet i situationen i överensstämmelse med målen och principerna enligt dataskyddsdirektivet och personuppgiftslagen, dels att precisera behandlingen av känsliga uppgifter ur befolkningsdatasystemets infallsvinkel.

Enligt dataskyddsdirektivet ska medlemsstaterna bestämma på vilka villkor ett nationellt identifikationsnummer eller något annat vedertaget sätt för identifiering får behandlas. I 13 § i personuppgiftslagen finns allmänna bestämmelser om behandling av personbeteckningar. I 25 § 2 mom. i befolkningsdatalagen finns däremot särskilda bestämmelser om utlämnande av personbeteckningar ur befolkningsdatasystemet. I bestämmelserna fastslås i första hand bara förutsättningarna för utlämnandet av personbeteckningar, och ingen annan behandling av beteckningarna har beaktats. Avsikten med denna proposition är därför att precisera regleringen av bestämmandet, tilldelningen och behandlingen av personbeteckningar utgående från behovet av speciallagstiftning i fråga om befolkningsuppgifter och certifikattjänster. Ett ytterligare mål är att genom lag reglera även sådana delar av behandlingen av personbeteckningar som hittills har reglerats genom bestämmelser på förordningsnivå. I propositionen har naturligtvis också beaktats andra allmänna sätt för hur identifiering har införts eller ska införas i befolkningsdatasystemet, såsom elektroniska kommunikationskoder,

utländska personnummer samt fastighets-, byggnads- och lägenhetsbeteckningar.

Den registrerade har rätt att förbjuda att hans eller hennes personuppgifter behandlas för vissa ändamål, vilket är en viktig rättighet för de registrerade när det gäller skyddet för personuppgifter. I 30 § i personuppgiftslagen bestäms allmänt om förbud mot behandling för direktmarknadsföring samt för marknads- och opinionsundersökningar. I 24 § 1 mom. 31 punkten i offentlighetslagen bestäms om ett s.k. allmänt skyddsförbud. I 25 § 4 och 5 mom. i befolkningsdatalagen finns särskilda bestämmelser om skyddsförbud och adress-tjänstförbud avseende befolkningsdatasystemet. I samband med behandlingen av förbud mot utlämnande av uppgifter har det förekommit tolkningsproblem och oklarheter framför allt i fråga om regleringen av området och täckningen för spärmarkeringar avseende befolkningsdatasystemet samt i fråga om registerspecifika förbud mot utlämnande av uppgifter. Med tanke på användarna av uppgifterna i befolkningsdatasystemet har i synnerhet de praktiska problemsituationerna till följd av den överlappande regleringen av spärmarkeringar och de oenhetliga metoderna för att lösa problemsituationerna upplevts som ett missförhållande. De registerspecifika övriga förbuden är en omständighet som vanliga medborgare i egenskap av registrerade har svårt att förstå och acceptera. Syftet med denna proposition är därför att precisera bestämmelserna om behandling av förbudsuppgifterna i befolkningsdatasystemet så att de ovan nämnda problemsituationerna kan förhindras eller åtminstone minskas.

På användarnivå registreras s.k. logguppgifter om användningen av uppgifter i befolkningsdatasystemet. Det centrala syftet med registreringen är att värna om övervakningen av skyddet för personuppgifter och användningen av uppgifterna. För närvarande registreras heltäckande logguppgifter om användningen av befolkningsdatasystemets datatjänstprogram. Ett missförhållande i nuläget är däremot att det inte registreras några komplett heltäckande logguppgifter om användningen av uppdateringstransaktioner som gäller uppgifterna i systemet. I den gällande befolkningsdatalagen finns inte några allmänna bestämmelser om behandlingen av

logguppgifter. Behandlingen av logguppgifter i befolkningsdatasystemet handlar inte enbart om rättsförhållandet mellan den registeransvarige och den registrerade, utan också dels om förhållandet mellan den som använder registret och den registeransvarige, dels om rättsförhållandet mellan den som använder registret och den registrerade. Dessa rättsförhållanden är på ett anmärkningsvärt sätt förenade med frågor som gäller de berörda parternas ansvar och rättssäkerhet. Målet med denna proposition är att åstadkomma enhetliga förfaranden och en författningsgrund som skapar klarhet i verksamheten när det gäller behandlingen av logguppgifter. Avsikten är att motsvarande principer ska följas också vid behandlingen av andra personuppgifter i anslutning till uppföljning och tillsyn av användningen av systemet.

Datainnehållet i befolkningsdatasystemet har under flera decennier och i fråga om personuppgifterna rent av under flera århundraden utformats till en förhållandevis etablerad och ändamålsenlig helhet med tanke på användningssyftet. De som nyttjar uppgifterna har dock föreslagit att datainnehållet i systemet bör breddas med vissa enstaka uppgifter som ansetts vara nödvändiga uppgifter med tanke på informationsbehoven i det moderna samhället. Å andra sidan har det föreslagits att vissa uppgifter bör avföras ur datainnehållet, eftersom deras kvalitet inte kan säkerställas på grund av att registreringsförfarandet i fråga om dem inte har ansetts vara tillräckligt tillförlitligt. Uppdateringen av de viktigaste uppgifterna i systemet baserar sig i huvudsak på uppgifter som anmälts av myndigheterna. Myndigheten i fråga har då också alltid konstaterat eller säkerställt att uppgifterna är tillförlitliga. Medborgarnas anmälningsskyldighet omfattar dock flyttningsuppgifter, som hör till de mest använda uppgifterna i befolkningsdatasystemet, samt vissa andra uppgifter, som visserligen används i mindre utsträckning. De sistnämnda övriga uppgifterna registreras i befolkningsdatasystemet så som de anmälts av medborgarna, utan att tillförlitligheten hos uppgifterna säkerställs. Det här har naturligtvis betydelse för både den registeransvariges ansvar och nyttjandet av uppgifterna. Det är värt att notera i sammanhanget att alla personuppgifter i befolknings-

datasystemet i enlighet med 6 § 1 mom. i den gällande befolkningsdatalagen anses vara offentligt tillförlitliga på ett likartat övergripande sätt. Avsikten är därför att det i propositionen ska uppställas tydliga kriterier för utredningen av kvalitetsnivån för de uppgifter som registreras i systemet samt att det noggrant ska regleras vilka uppgifter i systemet som ska anses vara offentligt tillförlitliga. Ett ytterligare mål är att precisera bestämmelserna om anmälarnas ansvar för att de uppgifter som anmäls till befolkningsdatasystemet är tillförlitliga och tidsenliga. I den nya lagen regleras även sådana delar av innehållet i personuppgifterna i systemet som hittills har reglerats genom bestämmelser på förordningsnivå.

Så som redan framgått av det föregående så innehåller befolkningsdatasystemet förutom personuppgifter också uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter. Befolkningsdatasystemet och uppgifterna i det bildar ett funktionellt och tekniskt sett logiskt och integrerat samlat register. Utöver gemensamma mål för uppgifternas kvalitet och användning har de olika datagrupperna i systemet dock också en tydlig, självständig ställning och betydelse. Det här gäller framför allt personuppgifterna i systemet, för vilka de allmänna behandlingsprinciperna är betydligt striktare än för uppgifter som inte innehåller uppgifter om identifierade personer. Datagruppernas heterogena ställning och betydelse påverkas också av skillnaderna mellan insamlingsmetoderna samt de olikartade användningsbehoven och användningssyftena för uppgifterna. På grund av att systemet används allmänt och på grund av uppgiftsnivåns djupa integration är det ytterst nödvändigt att skillnaderna beaktas tillräckligt i lagstiftningen och att den reglering som gäller dem är exakt. Behovet av exakt reglering understryks också av att basregistersystemet i vårt samhälle bildar en helhet som ständigt står som föremål för växande behov som förnyas i synnerhet för att möjliggöra samkörning och göra den mångsidigare. Även behov i samband med elektronisk kommunikation, framför allt för att identifiera användarna, uppställer nya krav på basregistren. Med anledning av de ovan nämnda omständigheterna är avsikten att propositionen ska tillhandahålla en sådan

lagstiftningsram där det å ena sidan tillräckligt exakt tas hänsyn till särbehoven i fråga om användningen och skyddet av olika grupper av data i systemet och som å andra sidan möjliggör den rörelsefrihet som behövs i en komplex och dynamisk omvärld som ständigt utvecklas.

Uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet samt uppgifternas tillförlitlighet och tidsenlighet baserar sig i väsentlig grad på ett tillräckligt övergripande och välfungerande system för anmälan och uppdatering. Författningsläget i fråga om anmälan och uppdatering är dock synnerligen splittrat och uppfyller inte de nuvarande kraven på uppdateringen av och kvaliteten på uppgifterna i de riksomfattande basregistren. I syfte att skapa klarhet i situationen siktar propositionen till att på ett så övergripande sätt som möjligt reglera den registeransvariges rättigheter att få uppgifter samt skyldigheterna att anmäla uppgifter.

Regleringen av anmälningsskyldigheten är i väsentlig grad förenad med frågan om påföljderna vid försummelse av skyldigheten. De grundläggande bestämmelserna om påföljderna finns i befolkningsdatalagen och lagen om hemkommun. I den praktiska verksamheten har bestämmelserna likväl haft ringa betydelse som en faktor som förebygger eller minskar försummelser, eftersom orsakerna till försummelserna i första hand är strukturella eller ekonomiska. Bland annat på grund av dessa omständigheter kan försummelserna inte minskas eller undanröjas enbart genom strängare straff eller fler tvångsmedel av annat slag. Syftet med propositionen är därför att konkretisera uppgiftsänmlarens juridiska ansvar för att uppgifterna är tillförlitliga och tidsenliga samt främja möjligheterna att på ett jämnt sätt fördela den samlade nyttan av att uppgifterna håller hög kvalitet mellan de berörda parterna. Ansvarsbestämmelserna i 4 § i lagen om utlänningsregistret och i 4 § i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster är exempel på ett likartat ansvar som också har en preventiv verkan.

Registerförvaltningsorganisationen (Befolkningsregistercentralen och magistraterna) har genomgått betydande operativa förändringar under de tio senaste åren. De aktuella

reform- och utvecklingsprojekten inom statsförvaltningen och dess serviceutbud är nära förknippade med organiseringen av och behörighetsfrågorna inom registerförvaltningen. Revideringen av lagstiftningen om folkbokföringen påverkas dessutom indirekt av påbörjade och planerade utvecklingsåtgärder som gäller regionalisering av uppgifterna inom registerförvaltningen samt magistraternas specialisering och utjämning av deras arbete. Bland annat på grund av dessa omständigheter är avsikten att propositionen ska skapa klarhet i arbetsfördelningen mellan registerförvaltningsmyndigheterna samt stödja och främja en systematisk utveckling av central-, regional- och lokalförvaltningen när det gäller registerförvaltningen. Propositionen syftar också till att utforma lagstiftningsmässiga och verksamhetsinriktade metoder för att främja enhetlig tolkningspraxis när det gäller registerförvaltningsmyndigheternas avgöranden. Tänkbara metoder är att precisera bestämmelserna om bl.a. styr- och tillsynsbefogenheterna samt att generellt skärpa den förpliktande normstyrningen. Beaktansvärt i sammanhanget är dock att alla problem med oenhetlig avgörandepaxis inte kan avhjälpas enbart genom lagstiftning om behandling av befolkningsuppgifter, eftersom de transaktioner och avgöranden som ligger till grund för registeranteckningarna grundar sig på bestämmelser i ett flertal speciallagar och specialförfordningar, t.ex. namn- och äktenskapslagstiftningen samt lagstiftningen om förmyndarverksamhet.

En utgångspunkt för propositionen är att bestämmelserna om certifikattjänster bör kvarstå på samma plats i befolkningsdatalagen, eftersom certifierad elektronisk kommunikation har en mycket nära anknytning till identifieringen av personer, fastställandet av personers rättshandlingsförmåga och andra motsvarande omständigheter som klar görs med hjälp av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Garanterade grundläggande förutsättningar för informationssamhället och trygg elektronisk kommunikation samt framställning av den elektroniska identitet som medborgarna behöver vid elektronisk kommunikation är till sin karaktär sådana uppgifter inom de samhälleliga basfunktionerna som det all-

männa bör ansvara för. Ståndpunkten stöds också av omständigheter som hänför sig till trygghet av verksamhetens kontinuitet och opartiskhet. Det handlar dessutom om tekniskt sett synnerligen komplicerad och kostnadstung verksamhet och en svårhanterlig miljö som kan vara förenad med osäkerhetsfaktorer som är större än sedvanliga företags-ekonomiska risker. Syftet med propositionen är därför att förenkla och skapa klarhet i dels utvecklingen av tjänsterna i anslutning till certifierad elektronisk kommunikation inom den offentliga förvaltningen, dels produktionen av stödtjänster i anslutning till tillhandahållandet och nyttjandet av elektroniska kommunikationstjänster.

I den gällande lagstiftningen finns det inte några bestämmelser om s.k. tidsstämplingstjänster vilka direkt gäller elektronisk kommunikation. Här avses vanligen en tjänst med vars hjälp det går att tillförlitligt fastslå och i efterhand fastställa den exakta tidpunkten för de olika faserna i funktionsprocessen för certifierad elektronisk kommunikation. Tidsstämplingstjänsten är av central betydelse för bl.a. rättshandlingar med tidsfrister och vissa avtalsrättsliga förpliktelser. Syftet med propositionen är därför att ge Befolkningsregistercentralen behövliga möjligheter att tillhandahålla tjänster av detta slag i samband med den certifierade elektroniska kommunikation som den ansvarar för.

Vid elektroniska kommunikationstransaktioner behövs det ofta förutom identifiering av en person med hjälp av certifikat även specificerad information om personen och hans eller hennes rättshandlingsförmåga samt hans eller hennes eventuella rätt att företräda någon annan fysisk person eller en viss organisation. Vid kommunikationstransaktionen kan det dessutom behövas andra uppgifter som införts i basregistren. Sådana uppgifter avseende identifieringstjänster, säkerställande av en persons roll eller ställning samt uppgifter i anslutning till signerings-, tidsstämplings- och spärlisttjänster vilka behövs vid kommunikationstransaktionen kan utföras opartiskt och jämlikt bara av en s.k. tredje betrodd part. Traditionellt har uppgifter av detta slag ingått i myndigheternas behörighet. Den ovan nämnda uppgiftshelheten kan också förenas med uppgifter som gäller att ut-

forma och säkerställa tekniska och funktionella förutsättningar för trygg samkörning av basregistren. I detta syfte innehåller propositionen förslag om hur uppgifterna i befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller på ett mångsidigare sätt än för närvarande och som en enda helhet ska kunna användas för tekniska och funktionella behov och förutsättningar avseende trygg elektronisk kommunikation samt för tillhandahållande av tjänster. Avsikten med propositionen är dock inte att i fråga om den servicehelhet som skisserats upp i det föregående kringskära eller förhindra verksamhetsmöjligheterna för andra potentiella aktörer.

När det gäller den allmänna utvecklingen av uppgifter och tjänster i anslutning till befolkningsdatasystemet och certifikattjänsterna syftar propositionen till att lagstiftningen ska bilda en tydlig, följdriktig och tillräckligt mångsidig funktionell helhet. De ekonomiska resurser och personalresurser som behövs för helheten kan då beräknas och förutses tillräckligt exakt och därmed kan registerförvaltningsmyndigheterna garanteras möjligheter att fullgöra föreskrivna uppgifter och uppnå angivna mål även i fortsättningen. Det är speciellt viktigt att dessa omständigheter beaktas för att det ska kunna säkerställas att de grundläggande fri- och rättigheterna görs gällande, tjänsterna kan erhållas och verksamheten är effektiv.

Innehållet i den gällande befolkningsdatalagen uppfyller inte alla nya funktionella och tekniska krav som följer av informationsteknologin. Utöver den snabba tekniska utvecklingen har kravnivån höjts på grund av det skärpta internationella säkerhetsläget framför allt till följd av ökad terrorism och ökad brottslighet som utnyttjar informationsteknologi. Med tanke på befolkningsdatasystemet och certifikattjänsterna förutsätter utvecklingstrenden långsiktiga satsningar på att ständigt vidmakthålla en hög informationssäkerhetsnivå samt hantera exceptionella situationer och kriser. Viktigt i sammanhanget är också att garantera hög användbarhet för befolkningsdatasystemet och certifikatsystemen, eftersom systemen via olika gränssnitt står i förbindelse med många datasystem och operativa funktioner i realtid vilkas använd-

ning inte nödvändigtvis är bunden till tjänstetid eller en viss plats. Den informationsteknologiska utvecklingen uppställer operativa utmaningar också när det gäller att trygga kompetens och expertis samt tillräckliga och bestående ekonomiska resurser. Med anledning av dessa omständigheter siktar propositionen till att utforma metoder som kan användas för att lösa eller åtminstone reducera även framtida utmaningar och problemsituationer som följer av kraven och förändringarna i en operativ och teknisk miljö som utvecklas dynamiskt.

Upprättandet, uppdateringen, utvecklingen och nyttjandet av komplexa tekniska samlade datasystem kräver också att ett omfattande samarbetsnätverk för uppdragsförhållanden skapas och upprätthålls för att tillräcklig specialsakskunskap ska kunna tryggas i alla situationer. Med tanke på upprätthållandet och användningen av datasystemen är uppdragsförhållandena och samarbetsnätverken förknippade med utmaningar framför allt när det gäller att upprätta, organisera och hantera dem. Syftet med propositionen är därför att försöka undanröja sådana organisatoriska och strukturella hinder för samverkan som inverkar negativt på möjligheterna att främja och bedriva effektivt och välfungerande samarbete.

3.2 De viktigaste förslagen

Propositionen innebär en totalreform av lagstiftningen om uppgifterna i anslutning till och servicehelheten för befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifierade elektroniska kommunikation. Eftersom befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster utgör befintliga och fungerande uppgifts- och servicehelheter medför utgångsläget både möjligheter och begränsningar för innehållet i och omfattningen av reformarbetet. Möjligheter följer framför allt av de fungerande och moderna datasystem som är i bruk samt av personalens specialsakskunskaper i fråga om behandling och utlämnande av personuppgifter. Begränsningar följer däremot framför allt av det att även om omvärlden och de intressegrupper som påverkar den är rätt så etablerade har de mycket mångfasetterade behov

och tekniska gränssnitt. På grund av dessa omständigheter är de viktigaste reformförslagen i propositionen av ganska måttlig storlek, men trots det inrymmer de många synnerligen betydande och vittgående samt delvis även principiella detaljer.

Reformförslag som gäller behandlingen av personbeteckningar och elektroniska kommunikationskoder

Personbeteckningar och elektroniska kommunikationskoder är sådana identifieringsnummer eller andra vedertagna sätt för identifiering som nämns i artikel 8.7 i dataskyddsdirektivet. I propositionen föreslås detaljerade lagbestämmelser om deras innehåll samt hur de tilldelas, rättas, ändras och får lämnas ut.

En nyhet i jämförelse med den gällande regleringen är att den föreslagna lagen också innehåller uttömmande bestämmelser om hur beteckningarna och koderna ska rättas och ändras. Permanenta beteckningar och koder är huvudregel också i den föreslagna lagen, men det föreslås bli bestämt att uppenbara skrivfel och tekniska fel uttryckligen ska kunna rättas och att beteckningen och koden ska kunna ändras av skäl som hänför sig till behov av skydd, förhindrande av missbruk och fastställande av transsexuella personers könstillhörighet.

Propositionen innehåller en reform som gäller utlämnande av sådana elektroniska kommunikationskoder som används vid certifierad elektronisk kommunikation och den utvidgar kodernas användningsområde. Enligt de bestämmelser som föreslås får en kommunikationskod lämnas ut om den används som en uppgift som identifierar innehavaren av ett certifikat i samband med produktion av tjänster eller prestationer som baserar sig på användningen av medborgarcertifikat. Till denna del motsvarar de föreslagna bestämmelserna dagens bestämmelser. Enligt förslaget får en kommunikationskod dessutom lämnas ut åt andra certifikatutfärdare än Befolkningsregistercentralen som är etablerade i Finland, om de använder den i ett sådant certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer som en uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet. Detta

är en betydande utvidgning av användningsområdet för koderna och syftet är att stödja och förbättra verksamhetsbetingelserna för elektronisk kommunikationen.

Genom propositionen förbereds också den utveckling som innebär att behandlingen av personuppgifter mellan EU-medlemsländerna kommer att öka ytterligare under de närmaste åren när myndigheternas samarbete intensifieras. Därför föreslås också bestämmelser om registrering och utlämnande av utländska personnummer. Till denna del följer regleringen principerna för behandling av personbeteckningar.

Reformförslag som gäller uppgifter som ska införas i befolkningsdatasystemet

Som en nyhet i jämförelse med den gällande lagen föreslås att person-, fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter som införs i befolkningsdatasystemet ska förtecknas och beskrivas så noggrant som möjligt i lagen. Beskrivningarna rör sig på uppgifts- eller datagruppsnivå beroende på hur exakt uppgiften i fråga kan klargöras på basis av beskrivningen samt huruvida det handlar om en uppgift som direkt gäller en person. Närmare bestämmelser om det detaljerade innehållet i uppgifterna eller datagrupperna ska utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det föreslås inte några betydande ändringar i fråga om vilka uppgifter som ska införas i befolkningsdatasystemet. Som en helt ny uppgift föreslås dock att det ska registreras att det i enlighet med lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet har fastställts att personen har en annan könstillhörighet. Det är nödvändigt att uppgiften införs i systemet för att personen i fråga ska kunna identifieras samt hans eller hennes identitet kunna klargöras och hantearas. Det är nödvändigt också för att skyddet för tidigare uppgifter om personen ska kunna säkerställas på lämpligt sätt och tillräckligt inom olika serviceformer. Som nya uppgifter som ska införas föreslås dessutom uppgifter om arten av uppehållstillstånd för utländska medborgare och uppgifter om tillståndets varaktighet samt uppgifter om företrädare eller andra kontaktpersoner för dödsbon.

I samband med verkställigheten av lagstiftningen utgående från propositionen är avsikten att genom bestämmelser på förordningsnivå revidera förfarandet för tilldelning av byggnadsbeteckningar. Avsikten är att införa en s.k. permanent byggnadsbeteckning jämsides med den nuvarande byggnadsbeteckning som byts enligt fastighetsindelningen. Reformen är betydande och förbättrar generellt byggnadsuppgifternas kvalitet, effektiviserar utbytet av information mellan datasystemen, främjar möjligheterna att tillhandahålla informationstjänster och minskar på lång sikt de kostnader som upprätthållandet av byggnadsuppgifter medför för den offentliga förvaltningen. Reformen har inte några direkta konsekvenser för behandlingen av personuppgifter.

Reformförslag som gäller befogenheter

Propositionen innehåller vissa reformförslag som gäller den interna fördelningen av befogenheter inom registerförvaltningen samt möjligheter till behörighetsarrangemang som kan genomföras genom bestämmelser på förordningsnivå.

Det föreslås att Befolkningsregistercentralens uppgifter och ansvar ska utökas i fråga om uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet så att den vid sidan om magistraterna är registeransvarig för systemet och ansvarar för att uppgifter som lämnats in i maskinläsbart format och i större mängder registreras i systemet. I det här sammanhanget föreslås det inga ändringar i befogenheten att lämna ut uppgifter ur befolkningsdatasystemet, utan befogenheterna mellan Befolkningsregistercentralen och magistraterna motsvarar till sitt innehåll den befogenhetsfördelning som blev genomförd genom ändringen av befolkningsdatalagen (1314/2007) som trädde i kraft i början av 2008.

Det föreslås att finansministeriet genom förordning ska kunna utfärda närmare bestämmelser om behörighetsarrangemangen mellan registerförvaltningsmyndigheterna i fråga om både uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och utlämnandet av uppgifter. För arrangemanget förutsätts att åtgärderna gör det möjligt att förbättra tillgången på tjänster, kvaliteten på befolk-

ningsdatasystemets datainnehåll och verksamhetens effektivitet eller åstadkomma en regionalt balanserad arbetsfördelning inom registerförvaltningen.

Reformförslag som gäller rättigheterna att få uppgifter

Som en nyhet i jämförelse med den gällande befolkningsdatalagen föreslås övergripande bestämmelser om den registeransvariges rätt att få uppgifter. Den registeransvariges rätt att få uppgifter inriktar sig i första hand på vissa myndigheter, men den registeransvarige ska i vissa fall ha rätt att få uppgifter även av medborgarna samt av privata företag och organisationer. Rätten att få uppgifter är direkt förenad med de ovan nämnda parternas skyldighet att till den registeransvarige anmäla uppgifter som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Ägare eller innehavare av lokaler föreslås som en helt ny part för den registeransvariges rätt att få uppgifter och som en anmälningsskyldig part. Eftersom det med lokaler avses bl.a. affärs- och kontorslokaler gäller den nya anmälningsskyldigheten privata företag och organisationer men också verksamhetsenheter inom den offentliga förvaltningen.

I propositionen har rätten att få uppgifter och anmälningsskyldigheten förenats med något exaktare ansvarsbestämmelser för den som anmäler uppgifter än tidigare. Enligt bestämmelserna ansvarar den som anmäler uppgifter till den registeransvarige för att de anmälda uppgifterna är tillförlitliga och tidsenliga. Det föreslås inte några bestämmelser om direkta sanktioner i anslutning till ansvaret, utan anmälares ansvar är alltid sekundärt och området för ansvaret bestäms enligt bestämmelserna i bl.a. personuppgiftslagen och skadeståndslagen (412/1974).

Reformförslag som gäller offentlighet för och utlämnande av uppgifter

Bestämmelserna om ändamålsbundenhet i 7 § i personuppgiftslagen hör till de viktigaste allmänna bestämmelser som styr behandlingen och utlämnandet av personuppgifter. I propositionen har avsikten varit att i fråga befolkningsdatasystemet understryka och

precisera vikten av principen om ändamålsbundenhet. Utöver allmänna bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet föreslås därför också detaljerade och exakta bestämmelser om utlämnande av uppgifter för offentlighetsrättslig verksamhet, historisk och vetenskaplig forskning, sammanställning av statistik, finansierings- och försäkringsverksamhet, skötsel av kundrelationer och marknadsföring, släktforskning och personmatriklar samt kontakt-, adress- och annan informationstjänst. Det huvudsakliga innehållet i den föreslagna regleringen motsvarar den vedertagna tolkningspraxisen för utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet, vilken har dokumenterats i t.ex. de branschspecifika uppförandekodexar som Befolkningsregistercentralen utfärdat med stöd av 42 § i personuppgiftslagen.

Befolkningsdatasystemet innehåller vissa känsliga uppgifter som avses i 11–12 § i personuppgiftslagen. Sådana uppgifter är registrerade uppgifter om adoptionsförhållande, omhändertagande, boende i straffanstalt eller vårdinrättning och medlemskap i trossamfund. På basis av uppgifterna i systemet är det i vissa fall möjligt att sluta sig till att det är fråga om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet. I den gällande befolkningsdatalagen finns inte några särskilda bestämmelser om behandling och utlämnande av vilka gäller alla de ovan nämnda uppgifterna, utan praxisen för utlämnande har tagit form utgående från bestämmelserna i den allmänna lagstiftningen. Praxisen för utlämnande har också dokumenterats i de ovan nämnda uppförandekodexarna. Eftersom det handlar om behandling av personuppgifter som bör betraktas som känsliga uppgifter, vilken enligt personuppgiftslagen i princip är förbjuden, innehåller lagförslaget detaljerade och exakta särskilda bestämmelser om begränsningar i fråga om utlämnandet av de ovan nämnda uppgifterna. Regleringen följer regleringen och principerna enligt dataskyddsdirektivet och personuppgiftslagen. Specialregleringen har ansetts vara motiverad i det här fallet, eftersom uppgifterna behövs för att identifiera personer och klarlägga och hantera deras familjerättsliga ställning och rättshandlingsförmåga och eftersom värnandet om bl.a. dessa omständigheter är en del

av det allmänna användningssyftet med befolkningsdatasystemet.

Propositionen innehåller dessutom ett reformförslag som gäller skriftliga intyg och utdrag ur befolkningsdatasystemet. Det föreslås att magistraten i dessa fall av utlämnande alltid ska se till att föremålet och ändamålet för de utlämnade uppgifterna, tidpunkten för utlämnandet samt uppgifterna om beställaren eller användaren av de utlämnade uppgifterna har dokumenterats på ett ändamålsenligt sätt. Dokumenteringen är nödvändig med tanke på övervakningen av användningen av uppgifterna, utredandet av eventuella fall av missbruk och naturligtvis även med tanke på behoven i anslutning till tillståndet av uppgifterna och de avgifter som tas ut för uppgifterna.

Bestämmelserna om tidpunkten för när uppgifterna i befolkningsdatasystemet blir offentliga revideras i enlighet med bestämmelserna i och principerna enligt 31 § i offentlighetslagen. På grund av detta och eftersom det är fråga om något som direkt berör skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter höjs tidpunkten för när uppgifterna blir offentliga från 25 till 50 år efter personens död. Den sekundära tidpunkten för när uppgifterna blir offentliga är 100 år efter den senaste anteckningen om personens uppgifter. Syftet med det föreslagna förfarandet är också att skydda sådana personuppgifter och känsliga uppgifter i systemet som gäller s.k. referenspersoner, dvs. den avlidna personens barn och make eller maka vilka fortfarande är vid liv.

Reformförslag som gäller uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter

I propositionen fastställs mera detaljerat än i den gällande lagstiftningen vilka skyldigheter den registeransvarige och de som använder uppgifterna har när det gäller uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Också här är utgångspunkten att den ovan nämnda principen för ändamålsbundenhet ska följas. Den som nyttjar uppgifterna ska bl.a. vid massutlämnanden, utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning eller vid behandling av känsliga uppgifter lämna den regis-

teransvarige en utredning över hur de utlämnade uppgifterna används och skyddas. Skyldigheten gäller i behövlig omfattning omständigheter som gäller säkerhet för de utlämnade uppgifterna avseende administration, fysiska aspekter, personal, datakommunikation, programvara, datamaterial, användning och utrustning.

Det föreslås vidare att Befolkningsregistercentralen, trots sekretessbestämmelserna, ska ha rätt att få behövliga uppgifter av användarna samt rätt att för uppföljning och övervakning inspektera utrustningen, programmen och utrustningslokalerna. Rätten att få uppgifter och inspektionsrätten för ovan nämnda ändamål ska gälla såväl användningen och skyddet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet som riktigheten och tillförlitligheten hos det funktionella och tekniska förfarandet för utfärdande av medborgarcertifikat. Vid behov kan Befolkningsregistercentralen förena dessa rättigheter med vite. Den föreslagna regleringen är en reform, eftersom den gällande lagstiftningen inte inrymmer några rättigheter för registerförvaltningsmyndigheterna med motsvarande innehåll.

Som ett helt nytt föremål för reglering föreslås ett användarregister och ett loggregister samt användningen av dem och behandlingen av transaktionsuppgifter. I vår lagstiftning har det inte tidigare funnits någon motsvarande reglering för basregistren. Med användarregister avses ett personregister som förs för hantering av åtkomsträttigheterna till befolkningsdatasystemet. Med loggregister avses ett personregister som förs över behandlingen av uppgifterna i systemet för uppföljning, övervakning och skydd av användningen. Händelsefilen är ett internt hanteringsregister, en s.k. logg för loggen, som gäller uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifterna i användarregistret och loggregistret. Det föreslås detaljerade och övergripande bestämmelser om de uppgifter som ska införas i de ovan nämnda registren och om användningen och utlämnandet av uppgifterna. Det föreslås att Befolkningsregistercentralen en gång per år ska lämna dataombudsmannen en detaljerad utredning över behandlingen av uppgifterna i loggregistret och över behandlingen av transaktionsuppgifterna.

Reformförslag som gäller certifierad elektronisk kommunikation

Enligt propositionen ska bestämmelserna om Befolkningsregistercentralens tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation fortfarande ingå i den föreslagna lagstiftningshelheten, eftersom den certifierade elektroniska kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för har en mycket nära funktionell, teknisk och innehållsmässig anknytning till identifiering av personer, fastställande av personers handlingsbehörighet och andra motsvarande omständigheter som klargörs med hjälp av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

För det första innehåller propositionen förslag till bestämmelser där Befolkningsregistercentralens samlade tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation fastställs i detalj. I propositionen har servicehelheten indelats i två självständiga delar. Den första gäller Befolkningsregistercentralens myndighetsuppgifter, dvs. uppgifter i anslutning till de föreskrivna medborgarcertifikaten och den därtill direkt anslutna uppgiftshelheten. Den andra delen gäller övriga certifikatuppgifter och certifikattjänster som Befolkningsregistercentralen kan tillhandahålla t.ex. som företagsekonomiska tjänster. Med undantag för medborgarcertifikaten medger bestämmelsen inte någon som helst monopolställning för Befolkningsregistercentralen när det gäller produktion av de tjänster och prestationer som nämns där.

Enligt förslaget ska ansökan om medborgarcertifikat alltid göras skriftligen hos polisen, som identifierar sökanden. I förfarandet för ansökan om andra certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar kan centralen samarbeta med andra myndigheter och privata företag och organisationer.

Propositionen innehåller en reform enligt vilken Befolkningsregistercentralen t.ex. som en ovan nämnd företagsekonomisk tjänst kan tillhandahålla och administrera certifierad tidsstämplingstjänst för att användas vid certifierad elektronisk kommunikation. Den samordnade allmänna tid som används inom tidsstämplingstjänsten ska produceras av Mätteknikcentralen. Med hjälp av tidsstämplingstjänsten kan tidpunkten för en viss trans-

aktion på ett ovedersägligt sätt kopplas samman med transaktionen i fråga, t.ex. tidpunkten för när en handling har tagits emot.

Dessutom utvidgar propositionen användningsområdet för sådana elektroniska kommunikationskoder som används vid certifierad elektronisk kommunikation så att det blir möjligt för Befolkningsregistercentralen att lämna ut dessa koder även åt andra certifikatutfärdare som är etablerade i Finland. I sådana fall är det möjligt att använda koderna i sådana certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer som uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet.

Budgetpropositionen 2008 innehåller följande uttalande om åtgärder: "Statens certifikatproduktion omorganiseras med beaktande av förändringarna i omvärlden." Statens revisionsverks förvaltningsrevision (161/2008) "Utvecklandet och användningen av identifieringstjänster i den offentliga förvaltningen" innehåller kritik av hur statens certifikattjänster har ordnats. Kritiken riktar sig även till Befolkningsregistercentralens sätt att ordna certifikattjänster. Bland annat i anslutning till detta tillsätter finansministeriet ett projekt för att bereda en strategi för elektronisk kommunikation inom offentlig förvaltning och offentliga tjänster för 2012 och en plan för dess ibruktagande 2008 – 2012. Som en del av detta projekt utreds och ges ut under 2009 ett förslag om utvecklande av bland annat riktlinjer för den offentliga förvaltningens certifikatproduktion och elektroniska identifieringstjänster och utvecklande av en starkare styrning. Denna del av projektet omfattar även Befolkningsregistercentralens certifikatproduktion. Avsikten är att de förslag som läggs fram inom projektet ska verkställas senast 2010. Utöver detta har finansministeriet startat ett utrednings- och utvecklingsarbete om hur man exaktare än för närvarande ska kunna skilja på Befolkningsregistercentralens myndighetsuppgifter och företagsekonomiska funktioner. Avsikten är att resultaten av detta arbete ska verkställas under 2009.

Övriga reformförslag

I propositionen definieras befolkningsdatasystemet som ett allmänt riksomfattande basregister. Begreppet basregister har inte tidi-

gare använts i lagstiftningen. Enligt en allmänt använd definition innehåller basregistren uppgifter om samhällets basenheter, dvs. personer, fastigheter, byggnader samt företag eller andra organisationer. Exempel på samhällets basregister i Finland är enligt denna definition befolkningsdatasystemet med dess byggnads- och lägenhetsuppgifter, fastighetsdatasystemet samt företags- och organisationsdatasystemet. Basregistersystemet har upprättats för att tjäna hela samhället och dess informationsförsörjning. Det är kännetecknande för basregistren att de har en egen speciallagstiftning. Karaktäristiskt för dem är dessutom att varje register utgör en sammanhängande och logisk datasystemhelhet, vars datainnehåll upprätthålls genom uppgifter som samlats in från flera olika informationskällor. Uppgifterna i basregistren är vanligen förenade med någon form av garanti för att uppgifterna är offentligt tillförlitliga.

Det föreslås särskilda bestämmelser om användbarheten och informationssäkerheten för befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifierade elektroniska kommunikationstjänster. I den gällande befolkningsdatalagen finns inte någon reglering med motsvarande innehåll. Det är motiverat med reglering på lagnivå, eftersom det handlar om riksomfattande register- och certifikattjänster som tillhandahålls av en offentlig myndighet och används på ett mångsidigt sätt och vilkas användbarhets- och informationssäkerhetsnivå är förknippad med generellt höga förväntningar och mål. Det föreslås att staten ska svara för kostnaderna för upphandling, uppdatering och besittning av de datasystem jämte maskinvara och programvara som förutsätts för användbarheten och informationssäkerheten.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen innebär en totalreform av lagstiftningen om uppgifterna i anslutning till och servicehelheten för befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifierade elektroniska kommunikation. Trots att det i första hand handlar om en lagstiftningsreform har den också direkta infor-

mationsteknologiska konsekvenser för datasystemen. Genomförandet av dessa medför i sin tur konsekvenser för den offentliga ekonomin. Eftersom verkställigheten av de föreslagna reformerna kräver tämligen stora reformer och ändringar i fråga om datasystemen, föreslås i övergångsbestämmelserna att det reserveras en övergångsperiod på högst tre år för genomförandet. Den mest omfattande investering som denna proposition medför för registerförvaltningens vidkommande är att befolkningsdatasystemets kritiska delar säkras genom dubbling. För detta ändamål har det i rambeslutet reserverats finansiering till ett belopp av ca 2,5 miljoner euro på ramperioden. De övriga enskilda systemändringar som propositionen medför innebär inte lika stora kostnader, varför dessa ändringar kan genomföras under övergångsperioden genom en omfördelning av de årliga anslagen. Som helhet betraktat innebär reformen att kvaliteten på basstrukturerna för det centrala datasystem som samhället ansvarar för förbättras och att man säkerställer att systemet hålls aktuellt.

Datasystemreformerna och datasystemändringarna har sannolikt verkningar även för datasystemen hos de myndigheter och andra instanser som nyttjar uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Konsekvenserna för intressegruppernas datasystem är dock inte nödvändigtvis betydande när det gäller enskilda datasystem. Det är också väldigt svårt att uppskatta kostnadseffekterna av genomförandet av de ändringar som blir nödvändiga för dem som står utanför registerförvaltningen, eftersom det handlar om så många myndigheters och andra användares talrika och självständiga datasystem som dessutom har mycket varierande tekniska lösningar som representerar olika generationer.

De förslag som gäller förbättringar av datasystemens användbarhet och informationssäkerhet kommer att höja inte bara investeringskostnaderna utan också de årliga driftskostnaderna. De årliga kostnaderna för att förbättra kvaliteten på datasystemens basstrukturer beräknas röra sig kring 850 000 euro. Dessa kostnader har beaktats i de fastställda rambesluten. I övrigt ska de kontinuerliga driftskostnaderna till följd av datasystemreformerna och datasystemändringarna

täckas via inkomstfinansieringen från tjänsterna och prestationerna.

Privata IT-företag deltar redan i dag med betydande arbetsinsatser i sådana uppgifter inom uppdateringen, utvecklingen och serviceproduktionen avseende servicehelheten för befolkningsdatasystemet och certifierad elektronisk kommunikation som inte inrymmer utövande av offentlig makt. Propositionen innehåller inte några förslag som ändrar denna handlingsmodell. Propositionen medför inte heller några betydande nya eller utökade ekonomiska förpliktelser för näringslivet. Näringslivet kommer tvärtom att dra nytta av reformen, eftersom bl.a. experttjänster för det praktiska genomförandet av datasystemreformerna och datasystemändringarna till följd av den även i fortsättningen kommer att köpas av IT-företagen.

Propositionen medför inte några betydande nya eller utökade ekonomiska förpliktelser för privatpersoner eller hushåll. Propositionen innehåller inte heller några förslag som väsentligt påverkar den samlade samhälls-ekonomin.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen innehåller reformer som gäller fördelningen av uppgifter och befogenheter mellan magistraterna och Befolkningsregistercentralen. Genom reformerna omorganiseras uppgifterna, befogenheterna och ansvaret när det gäller den registeransvarige för befolkningsdatasystemet internt eller verkställs omorganiseringen i detalj genom bestämmelser på förordningsnivå. Organiseringsmöjligheterna gäller uppdateringen och utlämnandet av uppgifter i befolkningsdatasystemet.

Det föreslås att befogenheter som gäller uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet ska tilldelas Befolkningsregistercentralen vid sidan om magistraterna. Enligt propositionen ska magistraten besluta om införandet av sådana registeranteckningar i befolkningsdatasystemet som gäller enskilda personer, byggnader och lägenheter. Befolkningsregistercentralens befogenheter ska omfatta registrering av uppdateringstransaktioner i större mängder i systemet. Magistraterna och Befolkningsregistercentralen ska

inom sina ansvarsområden ansvara även för felutredningar och rättelseförfaranden i fråga om dessa uppgifter.

Avsikten är att de nya uppgifterna för Befolkningsregistercentralen ska utföras vid centralens regionala enhet i Karleby eller under enhetens omedelbara uppsikt vid någon magistrat som specialiserat sig på uppdraget eller vid en serviceenhet för en sådan magistrat. Enligt Befolkningsregistercentralens beräkning behöver ämbetsverket 6–8 årsverken merpersonal för att kunna utföra uppgifterna. I beräkningen har beaktats att överföringen av uppgifterna kommer att kräva att datasystemen vidareutvecklas och att centreringen av uppgifterna har effektivitetsfördelar. Om magistraterna i fortsättningen inte i enlighet med förslaget tar del i de uppgifter som avses här, innebär uppgiftsarrangemangen att personalresurser frigörs vid magistraterna till minst samma antal årsverken. När personalresurserna uppskattas gäller det likväl att beakta också att den elektroniska kommunikationen, förmedlingen av uppgifter via datakommunikation, den effektiviserade användbarheten till följd av systemreformerna samt de operativa omorganiseringarna av uppgifterna till följd av dessa oundvikligen kommer att medföra effektivitetsfördelar även när det gäller användningen av de personalresurser som behövs för befolkningsdatasystemet. Det är dock svårt att förutsäga nyttan med effektiviseringen, eftersom den påverkas av så många variabler. Syftet med propositionen är likväl till denna del att stödja möjligheterna att uppnå de mål som uppställts för produktivitetsprojektet inom statsförvaltningen.

Enligt propositionen ska finansministeriet genom förordning kunna utfärda närmare bestämmelser om överföring av eller annan omorganisering mellan registerförvaltningsmyndigheterna när det gäller befogenheterna i fråga om uppdatering och utlämnande av uppgifterna i befolkningsdatasystemet, om åtgärden kan bidra till att förbättra tillgången på tjänster, kvaliteten på datainnehållet i systemet eller verksamhetens effektivitet eller åstadkomma en regionalt balanserad arbetsfördelning inom registerförvaltningen. Eftersom målet är bl.a. att trygga tillgången på tjänster och en regionalt balanserad arbetsfördelning, har propositionen till denna del

inte några betydande negativa konsekvenser i fråga om personal eller organisation när det gäller den samlade registerförvaltningen.

Enligt propositionen ska myndigheter utanför registerförvaltningen ha vissa uppgifter eller ansvarsområden i anslutning till befolkningsdatasystemet. Sådana myndigheter är t.ex. myndigheter inom rättsförvaltningen, lantmäteriförvaltningen och kommunerna samt församlingarna inom den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet. Eftersom uppgifterna och ansvarsområdena dock i huvudsak följer den gällande lagstiftningen, har det primära syftet med regleringen varit att skapa klarhet i den situation som gäller uppgifterna och ansvarsuppgifterna samt att i den föreslagna lagen ta in så övergripande bestämmelser som möjligt om de övriga myndigheternas uppgifter och ansvar. En reform i jämförelse med den gällande situationen är likväl att myndigheterna inom utrikesförvaltningen, Folkpensionsanstalten och Skattestyrelsen ska vara skyldiga att anmäla vissa uppgifter för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Det har dock beräknats att reformen inte har några betydande organisatoriska eller verksamhetsrelaterade konsekvenser för dessa myndigheter.

I samband med verkställigheten av lagstiftningen utgående från propositionen är avsikten att genom bestämmelser på förordningsnivå revidera förfarandet för tilldelning av byggnadsbeteckningar. Avsikten är att den nuvarande byggnadsbeteckning som byts enligt fastighetsindelningen ska ersättas med en permanent byggnadsbeteckning. Reformen har betydande positiva konsekvenser för användningen av alla sådana datasystem där uppgifter om byggnader behandlas. Reformen förbättrar generellt byggnadsuppgifternas kvalitet, effektiviserar utbytet av information mellan datasystemen, förbättrar möjligheterna att tillhandahålla informationstjänster och minskar på lång sikt de kostnader som upprätthållandet av uppgifterna medför för den offentliga förvaltningen. Förutom till befolkningsdatasystemet riktas fördelarna särskilt till datasystemen inom kommunernas byggnadstillsyn och datasystemen vid lantmäteriverket. Den förbättrade kvaliteten på uppgifterna gagnar också privata före-

tag som använder byggnadsuppgifterna, t.ex. teleoperatörer och företag som sköter post- och utdelningstjänster.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen har sysselsättningseffekter i synnerhet för magistraterna. Inom vissa av magistraternas verksamhetssektorer minskar den användningen av magistraternas personalresurser på det sätt som beskrivs ovan under 4.2. Eftersom sysselsättningseffekterna likväl inte är omedelbara utan blir verklighet under en flerårig övergångsperiod kan ställningen för den personal som frigörs tryggas genom interna arrangemang vid magistraterna, t.ex. genom att personal överförs till intressebevakningsuppgifter, där resurserna för närvarande är underdimensionerade. Personalens ställning kan tryggas också genom att befogenheterna arrangeras genom förordning så att utförandet av uppgifterna utjämnas mellan magistraterna. Detta påverkas naturligtvis också av den naturliga personalavgången till följd av pensionering och övergång till anställning hos andra arbetsgivare.

Propositionen påverkar individernas ställning i samhället, eftersom skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter har en mycket viktig position inom regleringen. Med anledning av detta har det i propositionen på ett exaktare sätt än inom den nuvarande regleringen tagits hänsyn till bestämmelserna om skydd för privatlivet och personuppgifter i 10 § i grundlagen och till bestämmelserna om rättsskydd enligt 21 § i grundlagen. Propositionen innehåller detaljerade bestämmelser om de allmänna och särskilda förutsättningarna för utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet. Den innehåller också noggranna bestämmelser om behandlingen och skyddandet av utlämnade uppgifter samt om uppföljningen och övervakningen av användningen. I propositionen har särskilt avseende fästs vid särbehoven i anslutning till behandlingen av och skyddet för känsliga uppgifter samt allmänt taget eftersträvat en förbättring av den registrerades självbestämmanderätt i fråga om behandlingen av uppgifter som gäller honom eller henne. Dessutom föreslås en reform av uppföljningen och övervakningen av användningen

av uppgifterna, genom vilken det i detalj och uttömmande regleras hur befolkningsdatasystemets användar- och logguppgifter får behandlas och lämnas ut.

Rättelseyrkande och besvär är rättsmedel enligt propositionen. Utgångspunkten har varit att rättelseyrkande ska vara det primära rättsmedlet, och först i beslut om rättelseyrkande ska ändring få sökas genom besvär. Möjligheten att överklaga har inte begränsats på något sätt i propositionen. Målet är att förfarandet med rättelseyrkande ska minska antalet besvär som riktas till förvaltningsdomstolarna. I de föreslagna bestämmelserna har avsikten varit att på ett så övergripande sätt som möjligt beakta de avgöranden och beslut där rättsmedel enligt den föreslagna lagen blir aktuella. Å andra sidan har målet också varit att undvika överlappande reglering, och att med anledning av det dra upp en tydlig gräns gentemot de beslut och avgöranden där primära rättsmedel står till förfogande enligt annan speciallagstiftning.

Eftersom det centrala innehållet i den föreslagna regleringen är att utfärda bestämmelser om befolkningsdatasystemet, som är ett av basregistren i samhället, och om behandlingen av uppgifterna i det samt om Befolkningsregistercentralens servicehelhet inom certifierad elektronisk kommunikation, har propositionen också direkta konsekvenser för främjandet av informationssamhällsutvecklingen och informationssäkerheten. I propositionen har avsikten därför varit att beakta de relevanta bestämmelserna i personuppgiftslagen, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet och lagen om elektroniska signaturer samt riktlinjerna och anvisningarna för den allmänna styrningen av informationsförvaltningen och informationssäkerheten inom statsförvaltningen.

Uppgifterna i befolkningsdatasystemet har redan i flera års tid nyttjats i synnerhet inom företagets kundadministration och direktmarknadsföring. Förfarandena för utlämnande av uppgifter har etablerats och dokumenterats i de branschspecifika uppförandekodexar som avses i 42 § i personuppgiftslagen. I propositionen har man försökt beakta de bästa förfaranden och tolkningssätt som fått

via tillämpningen av uppförandekodexarna. Trots att det föreslås att bestämmelserna om skydd för personuppgifter i befolkningsdatasystemet ska preciseras på vissa punkter är revideringarna dock sådana att de inte medför några betydande förändringar i de ovan nämnda användningsbehoven inom näringslivet.

Propositionen innehåller också en reform enligt vilken den registeransvarige för befolkningsdatasystemet ska ha rätt att av ägaren eller innehavaren av en bostadslägenhet och lokal få uppgifter om den lägenhet eller lokal som denne äger eller innehar. Å andra sidan ska lägenhetens eller lokalens ägare eller innehavare också vara skyldig att anmäla uppgifterna. Avsikten är att närmare bestämmelser om innehållet i rätten att få uppgifter och om innehållet i anmälningsskyldigheten i anslutning till den ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Målet med propositionen är att trygga att de uppgifter om bostadslägenheter och lokaler som införs i befolkningsdatasystemet är tillförlitliga och tidsenliga. Eftersom åtminstone en del av dessa uppgifter kan samlas in även ur myndigheternas register, har det ansetts att med hänsyn till de samlade fördelarna med propositionen har den inte några betydande konsekvenser för de ovan nämnda instanserna.

Det föreslås bli bestämt om att med tillstånd av Befolkningsregistercentralen ska en organisation utanför registerförvaltningen på vissa villkor få delta i skötseln av namn- och kontaktuppgiftstjänsten avseende personer. Ett privat företag kan vara en sådan organisation, och tjänsten kan gälla t.ex. förmedling av personers adressuppgifter via telefon- eller nättjänster. Det ska ingås ett uppdragsavtal om anordnandet av tjänsten. Målet är att effektivisera och förbättra servicen. Till denna del kan propositionen ha smärre verkningar i fråga om personalen inom registerförvaltningen, men å andra sidan medför den kostnader till följd av köpta tjänster, vilka naturligtvis bör täckas via de avgifter som tas ut för tjänsten.

Propositionen medför inte några andra nya eller betydande konsekvenser eller verksamhetsrelaterade skyldigheter för privatpersoner eller näringslivet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Den 9 februari 2005 tillsatte inrikesministeriet ett projekt för att bereda en totalreform av befolkningsdatalagen. Det förberedande projektarbetet utfördes vid ministeriet under våren 2005. Under den förberedande fasen genomfördes en enkät bland de viktigaste intressegrupperna med frågor om behoven av att revidera befolkningsdatalagen.

I enlighet med projektbeslutet tillsatte ministeriet den 30 maj 2005 en arbetsgrupp för att ha hand om den grundläggande beredningen av reformen och i form av en regeringsproposition bereda ett förslag till en ny befolkningsdatalag. Den 28 februari 2006 överlämnade arbetsgruppen sitt betänkande om en totalreform av befolkningsdatalagen till inrikesministeriet (inrikesministeriets publikation 16/2006). Arbetsgruppen bestod av företrädare för justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, Dataombudsmannens byrå, Befolkningsregistercentralen, Lantmäteriverket, Kommunikationsverket, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund och magistraterna.

Arbetsgruppen ordnade tre diskussionsmöten för dem som uppdaterar och använder uppgifterna i befolkningsdatasystemet och certifikattjänsterna. Avsikten var att klarlägga behoven av att revidera lagstiftningen om befolkningsuppgifter. Till diskussionsmötena kallades företrädare för följande organisationer: Fordonsförvaltningscentralen, Pensionskyddscentralen, FiCom ry, samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, Centralhandelskammaren, kommunikationsministeriet, Huvudstaben, Huvudstadsregionens samarbetsdelegation, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry, inrikesministeriets polisavdelning, inrikesministeriets utlänningsavdelning, social- och hälsovårdsministeriet, Kyrkostyrelsen för den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry, Finlands Konsumentförbund rf, Kyrkostyrelsen för ortodoxa kyrkosamfundet i Finland, Bankföreningen i Finland rf, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf, Stati-

stikcentralen, utrikesministeriet, Utlänningsverket, Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry, Statens tjänstemannaförbundet rf, Skattestyrelsen och miljöministeriet. Vid beredningen beaktade arbetsgruppen i mån av möjlighet de kommentarer och utvecklingsförslag som framfördes vid diskussionsmötena.

Frågor i anslutning till behandlingen av byggnads- och lägenhetsuppgifterna i befolkningsdatasystemet utreddes i en underarbetsgrupp. I underarbetsgruppens arbete deltog utöver de organisationer som var representerade i arbetsgruppen även företrädare för miljöministeriet, Helsingfors stads byggnadstillsynsverk och Hausjärvi kommun. I fråga om utvecklingen av datainnehållet i byggnads- och lägenhetsuppgifterna i befolkningsdatasystemet hörde underarbetsgruppen dessutom företrädare för Skattestyrelsen, Finlands Miljöcentral och Statistikcentralen. Underarbetsgruppens utredningar och förslag har beaktats i det ovan nämnda betänkandet om en totalreform av befolkningsdatalagen.

Jämsides med den arbetsgrupp som ansvarade för den grundläggande beredningen arbetade också en samarbetsgrupp som inrikesministeriet tillsatte den 31 januari 2006 för att utreda frågor i anslutning till praxisen för registrering av utlänningar och för att i enlighet med sitt uppdrag bl.a. lägga fram förslag till bestämmelser om registrering av utlänningar i den nya befolkningsdatalagen. Samarbetsgruppen bestod av företrädare för inrikesministeriets polis- och utlänningsavdelning, Utlänningsverket, Befolkningsregistercentralen och magistraterna. Samarbetsgruppen hörde företrädare för Folkpensionsanstalten, skatteförvaltningen och arbeidskraftsförvaltningen. Vid den fortsatta projektberedningen har samarbetsgruppens utredningar och förslag till bestämmelser om registrering av utlänningar i befolkningsdatalagen beaktats i mån av möjlighet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Den fortsatta beredningen av projektet har utförts vid inrikesministeriet och från början av 2008 vid finansministeriet. I maj 2006 be-

gärde ministeriet utlåtande av följande organisationer om arbetsgruppens betänkande om en totalreform av befolkningsdatalagen och om de förslag som lagts fram av den arbetsgrupp som utrett praxisen för registrering av utlänningar: statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriets kommun-, utlännings- och polisavdelning, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, miljöministeriet, Fordonsförvaltningscentralen, Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten, Lantmäteriverket, huvudstaben, Dataombudsmannens byrå, Statistikcentralen, Utlänningsverket, Skattestyrelsen, Kommunikationsverket, Befolkningsregistercentralen, magistraterna, Hausjärvi kommun, Helsingfors stads byggnadstillsynsverk, samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, Huvudstadsregionens arbetsdelegation, Finlands Kommunförbund, Tammerfors stad, Kyrkostyrelsen för den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Kyrkostyrelsen för ortodoxa kyrkosamfundet i Finland, Centralhandelskammaren, Sexuellt likaberättigande SETA ry, Suomen henkikirjoittajayhdistys ry, Finlands Konsumentförbund rf, Suomen Luottotietotoimistojen liitto ry, Bankföreningen i Finland rf, Suomen Perintötoimistojen liitto ry, Posten Finland Abp, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry, Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry och Statens tjänstemannaförbund rf.

Efter remissbehandlingen beslöt man begära ett utlåtande från konkurrensverket om det förslag som blev färdigt under den fortsatta beredningen av propositionen. Dessutom gav Potilasyhdistys Trasek ry, Genealogiska Samfundet i Finland rf och Fritänkarnas Förbund rf på eget initiativ utlåtanden om arbetsgruppens förslag.

Sammanlagt 57 organisationer lämnade sitt utlåtande om arbetsgruppens förslag. Allmänt taget ansåg remissinstanserna att målen för reformen och den samlade revideringen av befolkningsdatalagen kunde understödjas.

Merparten av remissinstanserna ansåg att arbetsgruppens förslag hade beretts omsorgsfullt och ingående och att även de grundläggande fri- och rättigheterna hade beaktats väl. Vissa remissinstanser, i synnerhet de som företrädde den privata sektorn, ansåg däremot att arbetsgruppens förslag var svårtolkat på vissa punkter och att den valda regleringsnivån var alltför tungrodd. Remissinstanserna lade fram förslag till ändringar, rättelser eller utveckling i fråga om flera detaljer. Vid den fortsatta beredningen har dessa förslag beaktats i mån av möjlighet. I det följande redogörs för de viktigaste ändringarna och rättelserna i förslaget utgående från remisskommentarerna och utvecklingsförslagen under den fortsatta beredningen.

Propositionen har ändrats tekniskt och strukturellt så att den blivit tydligare på så vis att de långa bestämmelserna med flera moment i arbetsgruppens förslag har delats upp i separata paragrafer. Också rubrikerna för några paragrafer har preciserats bl.a. med anledning av den nya paragrafindelningen. Dessutom har de föreslagna paragrafernas struktur och ordalydelse samt terminologin i dem i mån av möjlighet förenhetligats och förenklats utan att innehållet i sak har förändrats.

Arbetsgruppen föreslog att registreringen av fastighetsuppgifter i befolkningsdatasystemet skulle slopas och att de fastighetsuppgifter som behövs i samband med behandlingen av befolkningsuppgifter i förekommande fall skulle hämtas ur fastighetsdatasystemet. Enligt arbetsgruppens förslag var avsikten att genomföra reformen tekniskt och funktionsmässigt under en femårig övergångsperiod med början vid lagens ikraftträdande. Framför allt myndigheterna med ansvar för fastighetsdatasystemet förespråkade arbetsgruppens förslag. De ansåg att förslaget var ett bra stöd till de allmänna riktlinjerna för utvecklingen av basregistren, i synnerhet principen om engångsregistrering. Att begränsade basuppgifter om fastigheter registreras i befolkningsdatasystemet skulle emellertid vara en absolut förutsättning för bevarandet av tillräcklig tillförlitlighet och aktualitet för adressuppgifterna för personer som kommer att registreras eller redan har registrerats i systemet. Genomförande av ar-

betsgruppens förslag skulle i betydande grad ha påverkat även befolkningsdatasystemets informationstjänster och deras kvalitet. Om förslaget inte genomfördes skulle detta eventuellt ha negativa konsekvenser framför allt när det gäller att tillmötesgå de samlade informationsbehoven hos de myndigheter som sörjer för tryggheten och säkerheten i samhället. Med hänsyn till de ovan nämnda omständigheterna och eftersom de tekniska möjligheterna att genomföra förslaget var oklara och kostnadseffekterna för den offentliga förvaltningen sannolikt skulle ha blivit avsevärt stora, gick man under den fortsatta beredningen av propositionen in för en lösning i enlighet med den gällande befolkningsdatalagen, dvs. att basuppgifterna om fastigheter alltså ska registreras i befolkningsdatasystemet. Detta har haft tämligen omfattande konsekvenser för innehållet i och motiveringen till lagen. Av avgörandet följer också att arbetsgruppens förslag om en minskning av magistraternas personalresurser med ca 30 årsverken, som skulle ha nåtts genom slopandet av registreringen av fastighetsuppgifterna, inte blir verklighet.

Arbetsgruppens förslag till bestämmelser om befolkningsdatasystemets registeransvariges rätt att få uppgifter och om anmälnings-skyldigheten i anslutning till den betraktades enligt remissyttrandena över lag som svårtolkade, och det föreslogs att i synnerhet anmälnings-skyldigheterna bör framgå av lagen så tydligt som möjligt. Vid den fortsatta beredningen ändrades regleringen tekniskt så att sådant som gäller skyldigheten att anmäla uppgifter åtskildes från bestämmelserna om rätten att få uppgifter och koncentrerades till en separat paragraf med uttömmande bestämmelser.

Arbetsgruppens förslag innehöll begränsningar i fråga om utlämnandet av uppgifter för släktforskning och personmatriklar. Begränsningarna var mera omfattande än vad bestämmelserna i personuppgiftslagen förutsatte. Vissa remissinstanser, t.ex. i synnerhet justitieministeriet och Genealogiska Samfundet i Finland, ansåg att undantag från den allmänna lagstiftningen inte bör göras till denna del, eftersom det inte hade framförts några tydliga grunder för begränsningarna. Vid den fortsatta beredningen ströks därför

begränsningarna till största delen. Propositionen innehåller likväl en begränsning som stödjer integritetsskyddet för personer som fortfarande lever och enligt vilken ett intyg eller ett utdrag som gäller uppgifterna för en levande person och som ges för ovan nämnda ändamål får lämnas endast till den berörda personen, dennes make eller maka eller vårdnadshavare.

Arbetsgruppens förslag innehöll en bestämmelse som till övervägande del följde den gällande befolkningsdatalagen och som gällde grunderna för utfärdande av en s.k. spärmarkering, dess viktigaste rättsverkningar samt förfarandet för ansökan om och utfärdande av en sådan. Vid den fortsatta beredningen kompletterades regleringen med en ny bestämmelse som fogades till propositionen. I den bestäms i detalj om behandling av uppgifter som omfattas av spärmarkering och om begränsningar som gäller den.

Enligt arbetsgruppens förslag skulle Befolkningsregistercentralen under vissa förutsättningar få ge myndigheter utanför registerförvaltningen rätt att lämna ut basuppgifter om enskilda personer ur befolkningsdatasystemet. Förslaget motsvarar i huvudsak förfarandet enligt den gällande befolkningsdatalagen. Med anledning av kommentarerna från framför allt magistraterna och Befolkningsregistercentralen kompletterades propositionen vid den fortsatta beredningen med en bestämmelse enligt vilken Befolkningsregistercentralen under vissa förutsättningar ska kunna ge även en organisation som inte hör till registerförvaltningen rätt att på uppdrag lämna ut enstaka namn-, adress- och kontaktuppgifter om identifierade personer ur befolkningsdatasystemet. Det har ansetts att det behövs specialreglering till denna del, eftersom den samservicelag som trädde i kraft vid ingången av 2007 inte längre möjliggör verksamhet av detta slag mellan myndigheterna och den privata sektorn. Regleringen behövs också därför att adress- och kontaktuppgiftstjänsten då kan skötas effektivt och smidigt, t.ex. i form av telefon- eller nättjänster, dock med hänsyn till behoven av skydd för personuppgifter.

Enligt arbetsgruppens förslag skulle elektroniska kommunikationskoder som registrerats i befolkningsdatasystemet få lämnas ut

endast om de används i samband med produktion av tjänster eller prestationer som baserar sig på användningen av medborgarcertifikat. Förslaget motsvarade innehållet i och den vedertagna tolkningen av den gällande befolkningsdatalagen. Vissa remissinstanser, t.ex. kommunikationsministeriet, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry och Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry, ansåg att den ovan nämnda begränsningen i användningen av elektroniska kommunikationskoder begränsar konkurrensen och att koderna bör stå till förfogande även för sådana certifikat som andra certifikatutfärdare producerar. Däremot ansåg dataombudsmannens byrå i sitt utlåtande att arbetsgruppens förslag till begränsning av användningen av elektroniska kommunikationskoder var motiverad. Med anledning av de utlåtanden som getts och utifrån de förhandlingar som förts under den fortsatta beredningen ändrades arbetsgruppens förslag till bestämmelser om elektroniska kommunikationskoder så att det är möjligt för Befolkningsregistercentralen att lämna ut dessa koder även åt andra certifikatutfärdare som är etablerade i Finland. I sådana fall är det möjligt att använda koderna som uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet i sådana certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer eller motsvarande certifikat som används i identifieringssyfte. I samband med detta preciserades också förslaget så att registreringen av medborgarcertifikat som producerats av Befolkningsregistercentralen alltid ska ske i samarbete med en polismyndighet.

Vissa remissinstanser, i synnerhet företrädarna för den privata sektorn, ansåg att arbetsgruppens förslag till bestämmelser om användning och skyddande av uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet var mycket omfattande och gav Befolkningsregistercentralen djupgående rättigheter att få uppgifter och tillsynsrättigheter i förhållande till dem som använder befolkningsuppgifterna. Remissinstanserna ansåg att de föreslagna lösningarna eventuellt stod i konflikt med Befolkningsregistercentralens företagsekonomiska verksamhet och kunde ge centralen konkurrensfördelar. Dessa remissinstanser ansåg vidare att övervakningen av behandlingen av personuppgifter redan nu hör till

dataombudsmannen, vilket också är en grund för att Befolkningsregistercentralen inte bör tilldelas sådana vidsträckta och nya tillsynsrättigheter som föreslogs. Kritik med samma innehåll framfördes också i fråga om omfattningen av de föreslagna tillsynsrättigheterna för Befolkningsregistercentralen i syfte att säkerställa tillförlitliga certifikattjänster. Dataombudsmannens byrå ansåg däremot i sitt utlåtande att de föreslagna särskilda bestämmelserna om användning och skyddande av befolkningsuppgifterna behövdes med hänsyn till befolkningsdatasystemets centrala betydelse för hela samhällets informationsförsörjning. Dataombudsmannens byrå ansåg vidare att det i det här fallet behövs detaljerad reglering på lagnivå, eftersom befolkningsdatalagens betydelse för möjligheterna att åstadkomma god informationshantering är mycket viktig även för medborgarna. Med anledning av de ovan nämnda omständigheterna har den föreslagna regleringen luckrats upp i fråga om detaljerna, men principerna för de viktigaste rättigheterna och skyldigheterna i anslutning till användningen och skyddandet av uppgifterna har kvarstått i enlighet med arbetsgruppens förslag. En bidragande orsak till detta är i synnerhet att skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter är grundläggande fri- och rättigheter enligt grundlagen. En annan bidragande orsak är att avsikten har varit att inte göra några undantag från de centrala bestämmelserna enligt personuppgiftslagen eller från de principer som följer av dem, t.ex. principen om ändamålsbundenhet och nödvändighetskravet.

En del av remissinstanserna, bl.a. justitieministeriet och Suomen Suoramarkkinointiliitto ry, ställde sig negativt till arbetsgruppens förslag till bestämmelser om användar- och loggregister samt registrering av handelsoveruppgifter. Justitieministeriet ansåg att regleringen av dessa register hör till den allmänna lagstiftningens område. Merparten av remissinstanserna tog däremot inte ställning till den föreslagna regleringen eller hade en positiv inställning till den. Exempelvis dataombudsmannens byrå ansåg det vara ändamålsenligt det i den nya lagen i dess egenhet av en av de viktigaste lagarna i informationssamhället tas in allmänna bestämmelser

om behandling och utlämnande av användar- och logguppgifter. Dataombudsmannens byrå ansåg likväl att detaljerna i den föreslagna regleringen borde preciseras ytterligare. Vid den fortsatta beredningen har de bestämmelser som arbetsgruppen föreslog, för tydlighetens skull uppdelats tekniskt på flera paragrafer så att sådant som gäller förändret av registren i fråga och användningen och utlämnandet av uppgifterna i dem ingår i separata bestämmelser. Avsikten har också varit att för enhetliga den föreslagna regleringen strukturellt och i fråga om ordalydelserna i enlighet med de bestämmelser om uppdatering och utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet som ingår i propositionen. I övrigt motsvarar propositionen i huvudsak den reglering som arbetsgruppen föreslog.

Vid den fortsatta beredningen har innehållet i arbetsgruppens förslag till bestämmelser om rättelseyrkande och sökande av ändring ändrats så att bestämmelserna tydligare än enligt förslaget täcker alla rättssäkerhetsbehov enligt den föreslagna lagen. Enligt lagen baserar rättsmedlen sig på ett förfarande i två steg, där ändring först ska sökas genom rättelseyrkande hos den myndighet som fattat beslutet och först därefter ska ärendet kunna föras till förvaltningsdomstolen för behandling. Syftet med regleringen är att minska antalet besvär som lämnas in till förvaltningsdomstolarna. Den föreslagna regleringen försämrar inte parternas rättsskydd, eftersom det

inte föreslås några begränsningar i fråga om framställande av rättelseyrkande eller rätt att söka ändring.

Vid den fortsatta beredningen kompletterades övergångsbestämmelserna med en bestämmelse om att uppgifter om transsexuella personers könstillhörighet som fastställts innan den föreslagna lagen har trätt i kraft ska kunna införas i befolkningsdatasystemet på begäran av den berörda personen. På basis av den evangelisk-lutherska kyrkans utlåtande kompletterades övergångsbestämmelserna också med en särskild bestämmelse om rättelse av registeranteckningar. Enligt bestämmelsen får en person yrka rättelse av en sådan anteckning om sig själv i det kyrkliga befolkningsregistret eller i en handling som hör till det vilken upprättats av en myndighet inom den evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkosamfundet. Dessutom kompletterades övergångsbestämmelserna med en bestämmelse om att också de medlemsförteckningar för registrerade religionssamfund som fördes före 1971 ska vara en del av befolkningsdatasystemets handlingar. Magistraten i Helsingfors ska förvara handlingarna och besluta om utlämnande av uppgifter ur dem.

Denna proposition har utarbetats utgående från de ovan nämnda arbetsgruppernas förslag, remissyttrandena och de behov av utveckling som uppdagats vid den fortsatta beredningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

Lagens rubrik och struktur

Den föreslagna lagens rubrik är lag om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster. Den omfattar 8 kapitel. I 1 kap. finns lagens allmänna bestämmelser, såsom lagens syfte, tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning, samt allmänna definitioner på och användningssyften för befolkningsdatasystemet och certifikattjänster. Lagens 2 kap. omfattar bestämmelser om befolkningsdatasystemets datainnehåll och uppdateringen av uppgifterna. I 3 kap. finns bestämmelser om rätten för dem som ansvarar för systemet att få uppgifter och anmäla uppgifter till systemet. 4 kap. omfattar bestämmelser om offentlighet för och utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet. 5 kap. omfattar bestämmelser om uppföljning och övervakning av hur uppgifterna behandlas. I 6 kap. finns bestämmelser om de tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller. I 7 kap. finns särskilda, för befolkningsdatasystemet och certifikattjänsterna gemensamma bestämmelser, såsom bestämmelser om serviceavgifter, rättelseyrkande och ändringssökande samt om tystnadsplikt. I 8 kap. finns lagens ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. I paragrafen finns en allmän bestämmelse om lagens syfte. Syftet med den föreslagna lagen är att möjliggöra att uppgifter i befolkningsdatasystemet och tjänster som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller inom certifierad elektronisk kommunikation utnyttjas som stöd för samhällets funktioner och informationsförsörjningen. I lagen föreslås så heltäckande bestämmelser som möjligt om de särskilda be-

hov som uttryckligen uppstår i samband med användningen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och de tjänster som gäller det samt av den certifierade elektroniska kommunikation och tjänsterna inom den för de samhälleliga ändamål som avses ovan. Syftet med lagen är också att främja skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter och datasäkerhet samt utvecklandet och iakttagandet av kraven på god databehandling och god informationshantering. Skyddet för privatliv och personuppgifter hör till de grundläggande fri- och rättigheter som regleras i 10 § i grundlagen. Begreppet god datahantering definieras enligt bestämmelserna i personuppgiftslagen. Bestämmelser om god informationshantering finns i 18 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i förordningen om offentlighet och god informationshantering i myndigheternas verksamhet (1030/1999). Med datasäkerhet ska i detta sammanhang avses de skyldigheter som gäller den som ansvarar för systemet som det bestäms om bl.a. i 7 kap. i personuppgiftslagen. I fråga om datasäkerheten ska dessutom statsrådets principbeslut om informationssäkerheten inom statsförvaltningen (FM 0024:00/02/99/1998) och de föreskrifter och anvisningar som ledningsgruppen för datasäkerheten inom statsförvaltningen (VAHTI) meddelat beaktas.

I detta sammanhang är det också viktigt att beakta att befolkningsdatasystemet är ett befintligt och funktionsdugligt rikstäckande basdatasystem, och att denna totalrevidering av den lagstiftning som ligger till grund för systemet inte kommer att medföra betydande ändringar i systemets mest centrala och grundläggande funktionella och tekniska lösningar. Detsamma gäller också de tjänster och datasystem inom certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller.

2 §. Lagens tillämpningsområde. Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens sakliga tillämpningsområde och om dess förhållande till den viktigaste allmänna lagstiftningen.

Enligt paragrafens 1 mom. ska den föreslagna lagen tillämpas på administreringen, utnyttjandet och utvecklandet av befolkningsdatasystemet, uppgifterna i det och dess tjänster, och på upprätthållandet, utnyttjandet och utvecklingen av den certifierade elektroniska kommunikation och tjänster inom den som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller.

Enligt paragrafen är den föreslagna lagen liksom den gällande befolkningsdatalagen en särskild författning. När det gäller befolkningsdatasystemet motiveras behovet av särskilda bestämmelser av att systemet är ett rikstäckande basdatasystem som upprätthålls av en offentlig myndighet och som innehåller personuppgifter, av att det förutom personuppgifter av allmän karaktär också innehåller vissa känsliga uppgifter, av att åtkomsten sker via en teknisk anslutning samt av att uppgifterna i systemet i vissa fall kan kombineras med uppgifter i andra personregister. I fråga om certifierade tjänster påverkas behovet av speciallagstiftning särskilt av att den föreslagna regleringen gäller ett särskilt myndighetsuppdrag som ålagts Befolkningsregistercentralen och som avser frågor som för närvarande inte på ett tillräckligt heltäckande sätt reglerats i den allmänna lagstiftningen.

Enligt 2 mom. 1 punkten ska i fråga om offentlighet och sekretess för uppgifter i befolkningsdatasystemet lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen tillämpas endast om inget annat bestäms i den föreslagna lagen. I den föreslagna lagen finns inga särskilda bestämmelser om exempelvis de allmänna principerna för behandlingen av personuppgifter, den registrerades upplysningsplikt och rätt till insyn eller om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet. I sådana fall föreslås därför de relevanta bestämmelserna i personuppgiftslagen bli tillämpliga.

På motsvarande sätt ska enligt momentets 2 punkt i fråga om certifierad elektronisk kommunikation och behandlingen av uppgifter i det certifikatregister som avses i den föreslagna lagen lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet och lagen om elektroniska signaturer tillämpas endast sekundärt. Utgångspunkten är alltså att

den allmänna lagstiftningen tillämpas som kompletterande reglering till den föreslagna lagen.

Också annan allmän lagstiftning, såsom exempelvis förvaltningslagen (434/2003) och förvaltningsprocesslagen (586/1996), blir självfallet tillämplig i fråga om sådan verksamhet som avses i den föreslagna lagen såvida inte den föreslagna lagen omfattar bestämmelser som avviker från denna lagstiftning.

3 §. Befolkningsdatasystemet. I paragrafen ges en allmän definition av befolkningsdatasystemet. Här anges också de tekniska och funktionella systemdelar som tillsammans bildar ett enhetligt och logiskt uppbyggt samlat datasystem.

Enligt 1 mom. är befolkningsdatasystemet ett allmänt riksomfattande basregister, som innehåller i den föreslagna lagen närmare beskrivna uppgifter om personer, fastigheter, byggnader, lägenheter och lokaler samt om administrativa och andra motsvarande områdesindelningar.

Enligt bestämmelsen är befolkningsdatasystemet primärt ett personregister, som också innehåller andra uppgifter än sådana som direkt hänför sig till personer eller deras egenskaper. De sistnämnda uppgifterna ska det gå att behandla och lämna ut både i samband med personuppgifter och separat från dem. Med termen "allmänt" betonas att befolkningsdatasystemet är ett datasystem för den offentliga förvaltningen som är allmänt användbart och som har ett allmännyttigt ändamål, och som i princip upprätthålls med tanke på hela samhällets informationsförsörjning. Med termen "riksomfattande" avses i bestämmelsen systemets regionala täckning, d.v.s. att det omfattar uppgifter om föremål för registrering från hela landet. Personuppgifternas regionala täckning är de facto ännu mer omfattande än så, eftersom de också inbegriper uppgifter om personer som flyttat utomlands och om avlidna personer. Att registret är riksomfattande innebär också att de som behöver uppgifterna kan använda de informationstjänster som tillhandahålls i registret var de än befinner sig i landet. Avsikten är emellertid inte att begränsa internationella användares tillgång till uppgifterna i sy-

stemet när möjligheter och förutsättningar för detta ges enligt lag.

Den gällande lagstiftningen omfattar för närvarande ingen allmän definition av basregister. Enligt en allmänt använd definition innehåller basregister uppgifter om samhällets grundenheter, d.v.s. personer, fastigheter, byggnader och företag eller andra organisationer. Enligt denna definition hör till det finska samhällets basregistersystem befolkningsdatasystemet jämte de byggnadsuppgifter det innefattar, fastighetsdatasystemet samt det riksomfattande företags- och organisationsdatasystemet. Basregistersystemen har upprättats för att tjäna hela samhället och dess informationsförsörjning. Gemensamt för basenheterna i registren är att de beskrivs genom en kod som identifierar dem (personbeteckning, fastighetsbeteckning, företagsbeteckning m.m.), en tidsmässig dimension (födelsedatum, tidpunkt då byggnaden eller fastigheten färdigställdes m.m.), kännetecknande drag (ålder, yta, omsättning m.m.) och lokaliserande data (adress, koordinater m.m.) som alla basregistren använder. Basregister kännetecknas också av att varje register utgör ett enhetligt och logiskt uppbyggt samlat datasystem, vars datainnehåll består av uppgifter som samlats in från flera olika informationskällor. Till uppgifterna i basregistren hänförs i allmänhet också med någon grad av offentlig tillförlitlighet eller motsvarande i lag föreskriven omständighet som betonar eller garanterar att uppgifterna är tillförlitliga.

Enligt 2 mom. består befolkningsregistersystemet av två separata enheter. Den föreslagna indelningen är motiverad och ändamålsenlig i synnerhet med tanke på behörighetsförhållandena och ansvarshandlingen i anslutning till de funktionella och tekniska aspekterna. För det första ska till befolkningsdatasystemet höra ett riksomfattande datasystem som drivs med hjälp av automatisk databehandling. Till datasystemdelen hör enligt förslaget de program, databaser, filer och andra tekniska plattformar och redskap för databehandling som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling, inklusive informationen i dessa, som behövs för att upprätthålla informationen i systemet, producera tjänsterna och säkerställa dataskyddet och informationssäkerheten. Till systemet

ska höra exempelvis de register enligt den föreslagna lagens 53, 56 och 59 § som stöder skyddet och övervakningen av användningen av uppgifterna. Avsikten är att uppgifterna i datasystemet ska behandlas elektroniskt i digital form. För det andra omfattar befolkningsdatasystemet det regionalt organiserade material i handlingar och annat motsvarande datamaterial som inte i digitalt format har förts in i datasystemet. Med sådant material avses i bestämmelsen de handlingar för uppdatering av uppgifter i befolkningsdatasystemet och annat skriftligt material i handlingar som direkt berör uppgifter i systemet och som finns hos magistraterna. Indirekt hör till systemet också material i handlingar med befolkningsdata som den evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets kyrkliga befolkningsregisterförare upprätthöll till 1990-talets slut.

Avsikten är att de delar av systemet som nämns i bestämmelsen tillsammans med de funktionella och tekniska komponenterna i systemdelarna jämte informationen i dem ska utgöra ett enhetligt och logiskt uppbyggt samlat datasystem, som benämns befolkningsdatasystemet. När det gäller behandlingen av personuppgifter innebär detta bl.a. att till befolkningsdatasystemet ska räknas alla uppgifter som används i ett och samma sammanhang oberoende av hur och i vilken del av systemet de har registrerats. Av detta följer också att hjälpkataloger och hjälpfiler eller motsvarande datamaterial som är avsedda för kortvarigt bruk och som uppkommer vid och stöder databehandlingen inte ska betraktas som från befolkningsdatasystemet separata register. Principen om ett logiskt uppbyggt samlat register framgår indirekt också av bestämmelserna i personuppgiftslagens 3 § 3 punkt.

4 §. Registeransvariga inom befolkningsdatasystemet. Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om ansvar i fråga om befolkningsdatasystemet och de specialregister som stöder handlingen, uppföljningen och övervakningen av åtkomsten till systemet.

I 1 mom. föreslås att magistraterna och Befolkningsregistercentralen ska bära det huvudsakliga ansvaret för befolkningsdatasystemet. Ansvaret föreslås bli fördelat mellan

magistraterna och Befolkningsregistercentralen så som det bestäms närmare i den föreslagna lagen eller någon annan lag eller med stöd av lag. Befolkningsregistercentralen bär emellertid det huvudsakliga ansvaret för användarregistret enligt den föreslagna lagens 53 §, loggregistret enligt lagens 56 § och händelsefilen enligt lagens 59 § (specialregister).

Bestämmelsen omfattar en huvudregel beträffande behörigheten att föra register inom befolkningsdatasystemet, i vilken regel det genom senare bestämmelser i den föreslagna lagen föreslås vissa preciseringar och undantag. Sådana preciserande bestämmelser föreslås bl.a. i 21 och 47 §. Centrala bestämmelser som förtydligar och fastställer behörighetsfördelningen mellan magistraterna och Befolkningsregistercentralen finns dessutom i lagen och förordningen om registerförvaltningen. Förslaget grundar sig på definitionen av en registeransvarig i 3 § 3 punkten i personuppgiftslagen. Med huvudsakligt ansvar har man i propositionen velat framhäva magistraternas och Befolkningsregistercentralens centrala roll och deras primära ansvar, men också den omständigheten att förutom magistraterna också en del andra myndigheter i viss begränsad omfattning deltar i behandlingen av uppgifterna i systemet. Bestämmelser om dessa myndigheters befogenheter föreslås i 22, 48 och 49 §.

Att behörigheten att föra register i fråga om specialregistren koncentreras till Befolkningsregistercentralen motiveras av att upprätthållandet av dessa register inom befolkningsdatasystemet och behandlingen av uppgifterna i dem har så nära anknytning till de arbetsuppgifter som gäller säkerställandet av systemets tekniska funktionsförmåga och användbarhet att Befolkningsregistercentralen, också med beaktande av bestämmelserna i paragrafens 2 mom., här kan anses vara den naturliga registeransvariga. Eftersom dessa register också fyller en viktig uppgift som hjälpmedel vid övervakningen och styrningen av behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet vore det också för att man ska kunna säkerställa en enhetlig förfarandepaxis motiverat att ansvaret och funktionerna i samband med registren sköts centraliserat. Också dessa specialregister ingår i be-

folkningsdatasystemets logiskt uppbyggda samlade datasystem.

I 2 mom. finns en särskild bestämmelse om vissa tekniska registerföringsuppgifter som Befolkningsregistercentralen ansvarar för. Enligt bestämmelsen ansvarar Befolkningsregistercentralen vid sidan av det som anges i 1 mom. för den allmänna funktionsdugligheten, datatekniken, dataadministrationen och registerfunktionernas enhetlighet i fråga om det riksomfattande befolkningsdatasystem som drivs med hjälp av automatisk databehandling samt de specialregister som avses ovan. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande befolkningsdatalagens 2 § 3 mom., enligt vilka Befolkningsregistercentralen ansvarar för befolkningsdatasystemets allmänna funktionsduglighet och för registerfunktionernas enhetlighet. Till myndighetens uppgifter hör enligt förslaget också att se till att datasystemets tekniska funktioner och användningen av dem är så enhetliga som möjligt inom registerförvaltningen.

5 §. Befolkningsdatasystemets syfte. I paragrafen föreskrivs om befolkningsdatasystemets användningssyfte. Behovet av reglering utgår från principen om planmässig behandling av personuppgifter i personuppgiftslagens 6 § och om ändamålsbundenhet i lagens 7 §. I bestämmelsen definieras befolkningsdatasystemets allmänna syfte på systemnivå och grunden för systemets existens. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska också de bestämmelser i den föreslagna lagens 4 kap. som för varje uppgiftsgrupp preciserar för vilka ändamål uppgifter ur systemet ska få lämnas ut och användas och som anger begränsningar i användningen särskilt beaktas och tillämpas som komplement till bestämmelsen. Bestämmelsen syftar inte till att vare sig bredda eller begränsa befolkningsdatasystemets nuvarande användning utan till att även på lagnivå betona de krav på allmän användbarhet och allmännytta som följer av systemets karaktär av basregister.

Enligt 1 mom. är syftet med befolkningsdatasystemet att möjliggöra, genomföra och trygga samhällets funktioner och informationsförsörjning och att trygga möjligheterna för samhällsmedlemmarna att göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldighe-

ter. Med samhällets funktioner avses i bestämmelsen samtliga lagliga och allmänt accepterade funktioner som samhället utför eller sörjer för och för vars genomförande det krävs befolkningsdata. Laglighetskravet är i detta sammanhang en objektiv förutsättning som givetvis alltid ska uppfyllas. Allmän acceptans åter är att betrakta som en subjektiv förutsättning som ger den som tillämpar bestämmelsen det spelrum som ett givet tillfälle eller hanteringen av en enskild situation kräver. Detta spelrum ska emellertid kunna lämnas endast inom ramen för rättslig prövning. Med samhällsmedlemmarnas rättigheter och skyldigheter ska i bestämmelsen primärt avses de grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen, men också de rättigheter och skyldigheter som kan härledas ur annan lagstiftning eller vedertagen tolkningspraxis för sådan. Befolkningsdatasystemet ska alltså föras för att möjliggöra, genomföra och trygga ovan nämnda funktioner samt trygga samhällsmedlemmarnas möjligheter att göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. Med den senare definitionen har man velat betona att bestämmelsen syftar till att i så omfattande grad och så dynamiskt som möjligt beakta samhällets behov av informationsförsörjning så, att den täcker alla lagliga yttringsformer för myndighets- och företagsverksamhet och uttryck för fri samhällsaktivitet, om inte något annat följer av allmänna och särskilda begränsningar som gäller utlämnande eller användning av uppgifter. Inom ramen för detta allmänna användningssyfte ska uppgifterna i systemet få behandlas t.ex. när myndigheterna sköter sina uppgifter, för vetenskaplig och historisk forskning, vid hantering av kundrelationer, vid marknadsföring och för reklam samt för någon annan motsvarande informationstjänst så som bestäms i denna eller någon annan lag. I bestämmelsen görs ingen indelning på basis av olika funktionella och tekniska lösningar vid användningen av uppgifterna, utan den gäller på ett likvärdigt sätt traditionell användning och sådan användning som den nya informationstekniken möjliggör. Även om det inte särskilt nämns i bestämmelsen kommer personuppgifterna i befolkningsdatasystemet också att användas för att identifiera en person samt klarlägga dennes person-

rättsliga och familjerättsliga ställning och handlingsbehörighet. I detta sammanhang är också det medborgarcertifikat som avses i den föreslagna lagens 6 kap. av central betydelse.

I 2 mom. föreskrivs om sekundär användning av uppgifter i befolkningsdatasystemet för andra arbetsuppgifter och funktioner som hör till registerförvaltningsmyndigheternas behörighet. Med stöd av bestämmelsen ska Befolkningsregistercentralen och magistraterna få använda uppgifterna i befolkningsdatasystemet för att fullgöra de uppgifter eller förpliktelser som de har enligt lag eller enligt bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lag. De uppgifter som avses i bestämmelsen kan gälla exempelvis intressebevakning, förrättande av val, vigslar, handelsregisterverksamhet, notarius publicusverksamhet, certifieringsverksamhet och andra motsvarande myndighetsuppgifter som Befolkningsregistercentralen eller magistraterna ansvarar för.

6 §. Befolkningsregistercentralens certifierad elektronisk kommunikation och dess syfte. I paragrafen ges en allmän definition av den certifierade elektroniska kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för samt av dess syfte. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska de detaljerade bestämmelserna om tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation, tjänsternas innehåll samt om hanteringen av certifikaten i den föreslagna lagens 6 kap. särskilt beaktas och tillämpas som komplement till bestämmelsen. Till skillnad från vad som är fallet med befolkningsdatasystemet ska Befolkningsregistercentralen ensam ansvara för de arbetsuppgifter som gäller certifierad elektronisk kommunikation. Bestämmelser om certifikattjänster ska fortfarande ingå i den föreslagna lagstiftningshelheten, eftersom certifierad elektronisk kommunikation har en mycket nära funktionell, teknisk och innehållsmässig anknytning till identifieringen av personer, klagörandet av deras handlingsbehörighet eller andra motsvarande omständigheter som fastställs med hjälp av uppgifter i befolkningsdatasystemet. I framtiden bör det emellertid utredas huruvida bestämmelser om tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation som tillhandahålls av den offentliga

förvaltningen borde tas in i den allmänna lagstiftningen.

Enligt 1 mom. ska Befolkningsregistercentralen tillhandahålla riksomfattande tjänster och prestationer inom certifierad elektronisk kommunikation så som det bestäms nedan i den föreslagna lagen. En naturlig utgångspunkt vore att Befolkningsregistercentralen producerar tjänster och prestationer inom certifierad elektronisk kommunikation primärt med tanke på den offentliga förvaltningen och dess behov. Det föreslås emellertid att myndigheten med lika rättigheter och skyldigheter som privata företag och organisationer ska kunna tillhandahålla dessa tjänster och prestationer också utanför den offentliga förvaltningen. Bestämmelsen ger alltså inte Befolkningsregistercentralen någon ensamrätt att producera tjänster och prestationer inom certifierad elektronisk kommunikation. Tjänsterna och prestationerna inom certifierad elektronisk kommunikation syftar till att möjliggöra, genomföra och trygga samhällets funktioner och informationsförsörjning samt trygga samhällsmedlemmarnas möjligheter att göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. Med detta har man velat betona att bestämmelsen i så omfattande grad och så dynamiskt som möjligt ska beakta hela samhällets nuvarande och framtida behov av elektronisk kommunikation så, att den täcker alla lagliga yttringsformer för myndighets- och företagsverksamhet och uttryck för fri samhällsaktivitet. I bestämmelsen görs ingen indelning på basis av olika funktionella och tekniska lösningar vid elektronisk kommunikation, utan den gäller på ett likvärdigt sätt alla användningsformer som den nya informationstekniken möjliggör. I detta sammanhang fungerar Befolkningsregistercentralen också som ett s.k. grundläggande certifieringsorgan, d.v.s. den utfärdar certifikat för andra certifikatutfärdare.

Enligt 2 mom. för Befolkningsregistercentralen ett sådant certifikatregister över utfärdade personcertifikat som avses i 14 § i lagen om elektroniska signaturer. Det föreslås att Befolkningsregistercentralen ska vara registeransvarig för detta register. En särskild bestämmelse är nödvändig eftersom det indirekt också rör sig om behandling av person-

uppgifter. Närmare bestämmelser om de av Befolkningsregistercentralen utfärdade personcertifikatens datainnehåll finns i 62 § i den föreslagna lagen.

I paragrafens 3 mom. föreslås närmast ett konstaterande om att Befolkningsregistercentralen när den tillhandahåller tjänster och prestationer inom certifierad elektronisk kommunikation får använda uppgifterna i det certifikatregister som avses i lagen om elektroniska signaturer. Enligt den föreslagna lagens 5 § 2 mom. ska Befolkningsregistercentralen också få använda personuppgifter i befolkningsdatasystemet när den tillhandahåller tjänster. Regleringen är nödvändig bl.a. för att medborgarcertifikat är tidsbundna, varför Befolkningsregistercentralen måste kunna informera certifikatinnehavarna om att giltighetstiden löper ut. Som tjänsteproducent har ämbetsverket också en allmän plikt att informera medborgarna om tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation och främja användningen av certifieringstjänster och certifikatprodukter i samhället.

2 kap. **Befolkningsdatasystemets datainnehåll och uppdatering av uppgifterna**

7 §. Föremål för registrering. I paragrafen föreskrivs om föremålen för registrering i befolkningsdatasystemet. Enligt bestämmelsen är personer, fastigheter, byggnader, lägenheter samt vissa administrativa och övriga motsvarande områdesindelningar föremål för registrering. Dessutom omfattar paragrafen en bestämmelse om systemets interna beteckningskoppling. Bestämmelser om begränsningar som gäller föremål för registrering finns i 8 § i den föreslagna lagen. Begränsningar följer också av den föreslagna lagens 9 §, som gäller registrering av utlänningar.

I paragrafens 1 mom. ges en uttömmande förteckning över föremålen för registrering. Vilka uppgifter om dessa som ska registreras bestäms enligt 13—17 § i den föreslagna lagen.

Enligt momentets 1 punkt är i medborgarskapslagen (359/2003) avsedda finska medborgare föremål för registrering. Regleringen syftar till att alla personer med finskt medborgarskap ska vara registrerade i

befolkningsregistersystemet. Eftersom alla ändringar av uppgifterna i registret kommer att bevaras i systemet kommer systemet också att omfatta uppgifter om personer som förlorat sitt finska medborgarskap.

Enligt momentets 2 punkt registreras i befolkningsregistersystemet alla utländska medborgare som uppfyller förutsättningarna för registrering enligt den föreslagna lagens 9 §. Primärt rör det sig om utländska medborgare som är permanent bosatta i Finland, men under vissa förutsättningar kan också utlänningar som tillfälligt vistas i landet registreras i befolkningsregistret.

Efter personobjekt är enligt momentets 3 punkt fastigheter och andra registerenheter i hela landet föremål för registrering, om uppgifter om dem behövs för att hantera person-, byggnads- eller lägenhets- och lokaluppgifter i systemet. Den begränsning som skrivits in i bestämmelsen gäller enbart omfattningen av de fastighetsuppgifter som registreras i systemet. Avsikten är inte att begränsa användningen och utlämnandet av dessa uppgifter i övrigt. Med fastigheter och övriga registerenheter avses här de fastighetsenheter om vilka det bestäms i 2 § i fastighetsbildningslagen (544/1995) och i 2 § i fastighetsregisterlagen (392/1985). I praktiken leder den föreslagna regleringen till att uppgifter om obygga fastigheter och andra registerenheter inte registreras i befolkningsdatasystemet. Att kortfattade basuppgifter om fastigheter registreras i systemet är en absolut förutsättning för säkerställandet av tillräcklig integritet (tillförlitlighet och aktualitet) för adressuppgifter på personer som kommer att registreras eller redan har registrerats i systemet.

Enligt momentets 4 punkt är byggprojekt och byggnader vid i 3 punkten nämnda fastigheter och andra registerenheter föremål för registrering. På ett allmänt plan kan byggprojekt indelas i exempelvis nybyggnads-, utvidgnings- och ändringsprojekt. Utgångspunkten är att skyldigheten att registrera gäller byggande av eller byggåtgärder som ändrar egenskaperna hos i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) avsedda byggnader, när detta förutsätter i lagen avsett bygglov. Den föreslagna bestämmelsens ordalydelse möjliggör emellertid att också byggprojekt som inte förutsätter bygglov vid behov

registreras i systemet. Bestämmelsen gäller givetvis enbart byggnadsbeståndet inom finska statens territorium.

Enligt momentets 5 punkt är bostadslägenheter och andra lokaler vid i 4 punkten nämnda byggnader föremål för registrering.

Slutligen är enligt momentets 6 punkt administrativa och andra motsvarande områdesindelningar som det bestäms närmare om genom förordning av finansministeriet föremål för registrering. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges ministeriet, eftersom det rör sig om ett ärende av teknisk natur som hänför sig till den verkställande makten. Sådana områdesindelningar är exempelvis läns- och kommunindelningar samt församlingsindelningar inom den evangelisk-lutherska kyrkan och det ortodoxa kyrkosamfundet.

Föremålen för registrering får enligt paragrafens 2 mom. en beteckning om vilken det bestäms nedan och som identifierar dem. Med hjälp av beteckningen kan befolkningsdatasystemet koppla samman de olika föremålen för registrering och uppgifterna om dem. Bl.a. person-, fastighets-, byggnads- och lägenhetsbeteckningar är sådana identifierande beteckningar. Med hjälp av dem kan man identifiera föremålen för registrering och upprätthålla och hantera kopplingarna till och förhållandet mellan dem och de olika grupperna av data i systemet. I de situationer som avses i denna bestämmelse ska beteckningarna endast fungera som datasystemets interna tekniska beteckningar. Den föreslagna lagen omfattar detaljerade bestämmelser om annan hantering av beteckningarna.

8 §. Begränsningar som gäller föremålen för registrering. I paragrafen ges en uttömmande förteckning över de begränsningar som gäller föremålen för registrering i befolkningsdatasystemet. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll bestämmelserna i den gällande befolkningsdatalagen.

I paragrafens 1 mom. fastställs de personer samt fastigheter, byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som det inte får registreras uppgifter om i befolkningsdatasystemet.

Enligt momentets 1 punkt får utländska medborgare som är anställda hos en främmande stats diplomatiska beskickning eller beskickning av annat slag i Finland eller vid

ett konsulat som förestås av en utsänd konsul inte registreras. Undantaget baserar sig på Wienkonventionerna om diplomatiska och konsulära förbindelser (FördrS 4/1970 och 50/1980).

Enligt momentets 2 punkten får utländska medborgare som är anställda hos Förenta Nationerna, något av dess fackorgan eller någon annan internationell organisation som kan jämföras med ett sådant inte registreras. Undantagen i fråga om dessa personer baserar sig på avtal om privilegier och immunitet, vilka är multilaterala internationella avtal som i allmänhet i detta hänseende till sitt innehåll motsvarar ovan nämnda Wienkonventioner.

En grupp som inte heller får registreras är enligt momentets 3 punkten av familjemedlemmar till de personer som avses i 1 och 2 punkten eller utländska medborgare i deras privata tjänst. Magistraterna ska emellertid av särskilda skäl kunna bestämma något annat i fråga om denna grupp. Ett sådant skäl kan vara exempelvis omständigheter som följer av tillämpandet av ett internationellt avtal om social trygghet.

Vidare får enligt momentets 4 punkt sådana fastigheter eller andra registerenheter, byggprojekt, byggnader eller lägenheter eller lokaler inte registreras vars uppgifter enligt lag eller förordning eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem inte ska registreras i befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen gäller bl.a. byggnader som ägs, besitts och används av främmande staters ambassader samt i markanvändnings- och bygglagens 146 § avsedda byggnader som ägs, besitts och används av försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet.

Enligt paragrafens 2 mom. kan närmare bestämmelser om de enheter som avses i 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

9 §. Förutsättningar för registrering av utländska medborgare. I paragrafen fastställs de förutsättningar under vilka uppgifter om utlänningar får registreras i befolkningsdatasystemet. Avsikten är att det i samband med registreringen också ska avgöras vilka per-

sonuppgifter som gäller utländska medborgare som får registreras i befolkningsdatasystemet samt hur tillförlitliga dessa uppgifter är. De viktigaste bestämmelserna om personuppgifter som ska registreras i systemet och om deras kvalitet finns i den föreslagna lagens 10, 13, 17, 18 och 19 §. Ärenden som gäller fastställande av hemkommun för utländska medborgare som flyttar in i landet ska på samma sätt som i dag avgöras som första fråga med stöd av bestämmelserna i lagen om hemkommun.

Enligt den första meningen i paragrafens 1 mom. ska uppgifter om utländska medborgare registreras i befolkningsdatasystemet, om de i Finland har hemkommun och bostad där enligt lagen om hemkommun. Bestämmelsen är ovillkorlig och uttömmande. Alla personer som uppfyller dessa förutsättningar ska registreras i befolkningsdatasystemet.

I den andra meningen i 1 mom. fastställs förutsättningarna för registrering i fråga om andra utlänningar än sådana som avses ovan. Bestämmelsen ger inte utländska medborgare ovillkorlig rätt att bli registrerade i det finska befolkningsdatasystemet. Den som tillämpar bestämmelsen har möjlighet att tillämpa rättslig prövning i ärendet. Inom ramen för denna prövning ska den som tillämpar bestämmelsen fastställa vilken betydelse de förutsättningar som nämns i bestämmelsen bör tillmätas och fatta sitt beslut utgående från denna helhetsprövning.

Enligt momentets 1 punkt ska uppgifter om utländska medborgare registreras i befolkningsdatasystemet om de har en sådan tillfällig bostad i Finland som avses i lagen om hemkommun, och registreringen är nödvändig för att de ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter när det gäller arbete, studier eller andra motsvarande omständigheter. Begreppet tillfällig bostad fastställs med stöd av bestämmelserna i 3 § i lagen om hemkommun. Med skyldigheter eller rättigheter i anslutning till arbete, studier eller andra motsvarande omständigheter avses i bestämmelsen situationer som gäller exempelvis beskattning av arbetsinkomst och förmögenhet, pensionsavgifter och pensionsförmåner, hälso- och sjukvårdssamt socialvårdstjänster, samt bank- och försäkringstjänster.

Enligt momentets 2 punkt ska uppgifter om utländska medborgare registreras i befolkningsdatasystemet om fullgörandet av skyldigheter enligt ett internationellt avtal som är bindande för Finland kräver det. Ett sådant avtal kan t.ex. gälla pensionsskydd eller social trygghet.

Vidare kan enligt momentets 3 punkt uppgifter om utländska medborgare registreras i befolkningsdatasystemet om det är nödvändigt av andra särskilda och motiverade skäl. Avsikten är att bestämmelsen endast ska tillämpas i undantagsfall.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om förfarandet vid begäran om registrering av uppgifter. Enligt bestämmelsen ska en utländsk medborgare lägga fram en motiverad begäran om registrering av uppgifterna hos den magistrat inom vars ämbetsdistrikt han eller hon uppger sig bo. Magistraten ska försäkra sig om den utländska medborgarens identitet med hjälp av ett giltigt resedokument eller någon annan motsvarande tillförlitlig handling. Bestämmelser om kvaliteten på de personuppgifter som ska registreras i systemet finns dessutom i den föreslagna lagens 10 och 19 §. Som regel ska det förutsättas att begäran läggs fram till magistraten personligen. Avsikten med bestämmelsen är emellertid inte att ändra på de etablerade samarbetsformer inom ramen för vilka exempelvis Folkpensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen har lämnat uppgifter om utländska pensionstagare till magistraterna för registrering i befolkningsdatasystemet. Kraven på att begäran ska vara motiverad och att begärarens identitet ska kontrolleras syftar till att säkerställa att det verkliga behovet av registrering utreds så noggrant som möjligt och att de personuppgifter som registreras är så tillförlitliga som möjligt.

10 §. Kontroll av tillförlitligheten hos uppgifter som gäller utländska medborgare. I paragrafen föreskrivs det om ett förfarande genom vilket man kontrollerar tillförlitligheten hos de uppgifter om utländska medborgare som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Enligt den föreslagna bestämmelsen sker detta genom samarbete mellan magistraterna och Migrationsverket. Även om paragrafen i främsta hand syftar till att kontrollera den utländska medborgarens identitet och

fastställa tillförlitligheten hos de personuppgifter som gäller denne med tanke på befolkningsdatasystemet syftar regleringen också till att säkerställa att uppgifterna om den berörda personen i befolkningsdatasystemet inte avviker från motsvarande uppgifter i utlänningsregistret. Dessutom kompletterar regleringen bestämmelserna om kvaliteten på uppgifterna i befolkningsdatasystemet i den föreslagna lagens 19 §.

Enligt paragrafens 1 mom. styr personuppgifterna i utlänningsregistret kvaliteten på uppgifterna i de fall där personuppgifter om utlänningspersonen också antecknas i befolkningsdatasystemet. Denna styrande verkan upphör senast i det skede som personen i fråga beviljas finskt medborgarskap. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska magistraten innan den beslutar att i befolkningsdatasystemet göra en registeranteckning om tillägg, ändring eller rättelse av uppgifter om en utländsk medborgare kontrollera vilka uppgifter om denne som registrerats i det utlänningsregister som avses i lagen om utlänningsregistret (1270/1997). Närmare bestämmelser om uppgifter som ska kontrolleras och om omfattningen av kontrollskyldigheten kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Personuppgifter som ska omfattas av utlänningsregistrets styrande verkan är för en utländsk medborgares vidkommande åtminstone fullständigt namn, födelsetid, könstillhörighet, födelseort och -stat, medborgarskap, civilstånd, uppgifter om make och barn samt i fråga om minderåriga personer uppgifter om föräldrarna. Registrets styrande verkan ska emellertid inte gälla personuppgifter som exempelvis födelse, ingående av äktenskap eller erhållande av medborgarskap, vilkas grund konstaterats och anmälts av en finsk myndighet för registrering i befolkningsdatasystemet, eller personuppgifter i fråga om vilka det är uppenbart att kontrollen saknar betydelse med tanke på fastställandet av tillförlitligheten hos den utredning över personuppgifter som utlänningspersonen företett.

I 2 mom. finns en bestämmelse om ett utlåtandeförfarande som preciserar kontrollskyl-

digheten. Om de uppgifter som en utländsk medborgare lämnat till magistraten inte finns i utlänningsregistret, eller om de avviker från uppgifterna i utlänningsregistret, ska magistraten enligt den föreslagna bestämmelsen innan den gör en registeranteckning begära att Migrationsverket ger sitt utlåtande i ärendet. Migrationsverket ska behandla ärendet utan onödigt dröjsmål. Genom bestämmelsen vill man förhindra att behandlingsprocessen fördröjs onödigt, eftersom anteckningarna i befolkningsdatasystemet i allmänhet har betydande rättsverkningar för den person som ärendet gäller. Det är dock inte vare sig möjligt eller ändamålsenligt att i bestämmelsen ställa en absolut och snävt avgränsad tidsfrist för behandlingen av dessa utlåtanden, eftersom det för identifieringen av en person och kontrollen av personuppgifterna i vissa fall kan krävas bl.a. en polisutredning eller att man kontaktar myndigheter i utlandet. Efter att magistraten har fått Migrationsverkets utlåtande ska den besluta huruvida en utlännings personuppgifter kan anses vara så tillförlitliga att de kan registreras i befolkningsdatasystemet. Magistraten ska givetvis underrätta den som saken gäller om att en registeranteckning gjorts. Om en utländsk medborgare anser att en registeranteckning som gjorts på detta sätt är felaktig eller bristfällig har den enligt den föreslagna lagens 77 § möjlighet att söka rättelse. Detta rättsmedel gäller också fall där magistraten beslutat att vägra att över huvud taget göra en registeranteckning.

I 3 mom. finns en bestämmelse om delgivande av innehållet i registeranteckningen. Det föreslås att magistraten omedelbart efter det att den gjort registeranteckningen skriftligen ska underrätta den utländska medborgaren om innehållet i anteckningen. Om den registeranteckning om en utländsk medborgare som magistraten gjort i befolkningsdatasystemet till innehållet avviker från de uppgifterna i Migrationsverkets utlåtande ska magistraten omedelbart underrätta också Migrationsverket om innehållet i anteckningen.

11 §. Personbeteckningen och hur den tilldelas. Enligt artikel 8.7 i EU:s dataskyddsdirektiv ska medlemsstaterna bestämma på vilka villkor ett nationellt identifikationsnummer eller något annat vedertaget sätt för identifie-

ring får behandlas. Den personbeteckning som avses i paragrafen är ett i dataskyddsdirektivet avsett vedertaget sätt för identifiering. Eftersom avsikten är att det i paragrafen vid sidan om personbeteckningen också ska föreskrivas om hur den tilldelas bidrar bestämmelsen för sin del till att genomföra den ovan nämnda bestämmelsen i direktivet. Bestämmelser om annan behandling av personbeteckningar i samband med behandling av uppgifter i befolkningsdatasystemet föreslås i lagens 12-17 och 43 §.

När uppgifter om en person första gången registreras i befolkningsdatasystemet ska personen enligt paragrafens 1 mom. tilldelas en personbeteckning. Personbeteckningen tilldelas automatiskt ur befolkningsdatasystemet, och Befolkningsregistercentralen ansvarar för tilldelandet. I bestämmelsen föreskrivs att en rättad eller ändrad personbeteckning inte får ges någon annan.

Bestämmelsen ska för det första gälla alla nyfödda barn som vid födelsen får finskt medborgarskap. Om en finsk medborgare är född i utlandet förutsätts det för att en personbeteckning ska tilldelas självfallet att de finska myndigheterna på behörigt sätt har underrättats om barnets födelse. Vidare ska bestämmelsen gälla i Finland födda barn som vid födelsen endast får utländskt medborgarskap, om barnets mor vid tidpunkten för födelsen hade hemkommun i Finland. Dessutom ska bestämmelsen gälla utländska medborgare som flyttar in i landet, om uppgifter om dem enligt den föreslagna lagens 9 § ska registreras i befolkningsdatasystemet.

När det gäller behörigheten att tilldela personbeteckningar innebär bestämmelsen en ändring av den gällande regleringen, eftersom det för närvarande är magistraten som ansvarar för tilldelandet. Ändringen av behörigheten motiveras av att exempelvis tilldelandet av beteckningar till nyfödda barn och information om detta till barnets föräldrar i praktiken redan nu sker automatiskt ur befolkningsregistret. Eftersom det enligt 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen är Befolkningsdatacentralen som ansvarar för funktionsdugligheten i fråga om dessa tekniska och automatiska egenskaper hos befolkningsdatasystemet vore det naturligt att ämbetsverkets ansvar också omfattar tilldelandet av person-

beteckningar i praktiken. Magistraten kan naturligtvis som för närvarande informera den person saken gäller eller dennes lagliga företrädare om innehållet i beteckningen, om personen eller dennes företrädare frågar om detta exempelvis i samband med utträttandet av ett ärende vid magistraten.

Eftersom personbeteckningen ska ange en unik identitet och fungerar som identifikation föreslås det att en rättad eller ändrad personbeteckning inte ska få tilldelas någon annan. En sådan s.k. passiv personbeteckning avförs emellertid inte ur befolkningsdatasystemet, eftersom en persons tidigare beteckning kan vara av betydelse i ett senare skede exempelvis för att identifiera personen och fastställa personens identitet, eller när man bedömer verkningarna av personens rättshandlingar. Bestämmelser om rättelse och ändring av en personbeteckning finns i 12 § i den föreslagna lagen.

I 2 mom. föreskrivs om personbeteckningens innehåll. I bestämmelsen föreslås inga ändringar i vare sig beteckningens sakinnehåll eller tekniska innehåll. Enligt bestämmelsen är personbeteckningen individuell och består av födelsetid, individuellt nummer och kontrollbeteckning. Det individuella numret, som särskiljer personer som är födda samma dag, innehåller dessutom information om personens könstillhörighet. Eftersom personbeteckningar används i stor omfattning i olika register och i andra sammanhang som en viktig faktor som identifierar en person har man i bestämmelsen särskilt velat betona beteckningens identifierande och särskiljande funktion. Användningen av beteckningen aktualiserar dessutom i praktiken vissa indirekta egenskaper, varav den viktigaste är att beteckningen används som en faktor i samband med identifieringen av en person. Personbeteckningen innehåller också vissa personuppgifter som gäller den som innehar beteckningen, bland dem födelsetiden samt könstillhörigheten, vilken framgår av det individuella numrets sista tecken. Med tanke på användningen av beteckningen ska det emellertid alltid beaktas att en person aldrig får identifieras uteslutande med hjälp av beteckningen, utan för identifiering bör alltid också andra uppgifter och iakttagelser om personen användas.

Enligt momentets sista mening utfärdas närmare bestämmelser om det detaljerade innehållet i personbeteckningen genom förordning av statsrådet. Avsikten är att åtminstone personbeteckningens tekniska innehåll och de egenskaper som hänför sig till det, beräkningsschemat för tilldelande av ett personnummer samt det tecken mellan födelsetiden och det individuella numret som anger årtusendet (plustecken för 1800-talet, bindestreck för 1900-talet och bokstaven A för 2000-talet) ska fastställas genom förordning. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

12 §. Rättelse och ändring av en personbeteckning. I paragrafen fastställs de omständigheter under vilka en personbeteckning som registrerats i befolkningsdatasystemet får rättas eller ändras. Dessutom omfattar paragrafen en bestämmelse om behörigheten att fatta beslut om ändring av en personbeteckning och om ansökningsförfarandet i samband med detta. Paragrafen är en särskild bestämmelse som är avsedd att komplettera och precisera det felfrihetskrav som personuppgiftslagens 9 § ställer på registerhållaren. I befolkningsdatalagen finns inga särskilda bestämmelser om rättelse eller ändring av en personbeteckning. Däremot ska magistraten med stöd av gällande 3 § i befolkningsdataförordningen utan dröjsmål ge den berörda personen en ny personbeteckning om personbeteckningen är oriktig. Genom bestämmelsen ändras alltså den gällande regleringen.

En personbeteckning som registrerats i befolkningsdatasystemet ska enligt paragrafens 1 mom. rättas, om den är tekniskt felaktig eller om uppgifterna om födelsetid eller könstillhörighet är oriktiga. Ärendet kan anhängiggöras på initiativ av den berörda personen eller på myndighetens initiativ. Enligt bestämmelsen ska den magistrat inom vars verksamhetsområde personen är bosatt fatta beslut om rättelsen. Magistraten ska ge den berörda personen eller dennes lagliga företrädare tillfälle att framföra sin åsikt i ärendet, om ärendet anhängiggjorts på någon annan än denna persons initiativ. Den berörda

personen ska också alltid informeras om rättsen.

Med ett tekniskt fel avses i bestämmelsen ett fel där beteckningen på grund av ett tekniskt fel eller en teknisk störning vid användningen av datasystemet inte motsvarar den beteckning som man får enligt det fastställda beräkningsschemat. Med oriktiga uppgifter om födelsetid eller könstillhörighet avses i bestämmelsen ett fel i sak, där registeranteckningen på grund av ett mänskligt misstag eller ett fel i samband med anteckandet inte motsvarar den verklighet som allmänt kan observeras. Det skulle närmast röra sig om t.ex. skrivfel. Ett sådant fel kan uppstå exempelvis genom att den verkliga födelsetidpunkten av någon orsak feltolkats eller av misstag antecknats fel i handlingarna. Avsikten är att bestämmelsen ska tillämpas så, att endast ett fel för vilket det lagts fram full bevisning får rättas med stöd av den. Trots att det inte nämns särskilt i bestämmelsen ska givetvis också fel beträffande det bindestreck som anger årtusendet kunna rättas med stöd av bestämmelsen.

I paragrafens 2 mom. finns uttömmande bestämmelser om de förutsättningar under vilka en personbeteckning kan ändras. En central princip och utgångspunkt vid tillämpningen av bestämmelsen är att en personbeteckning när den en gång tilldelats är avsedd att vara oföränderlig och bestående. Med tanke på bestämmelsens tillämpningsområde är det också viktigt att förutsättningarna för ändring av en personbeteckning räknas upp på ett uttömmande sätt i bestämmelsen. Utifrån dessa utgångspunkter blir bestämmelsens tolkningsområde mycket snävt, och den är avsedd att bli tillämplad bara i exceptionella fall, och också då bara om det finns uppenbara skäl att ändra beteckningen. I de fall som avses i momentets 1 och 2 punkter bör det dessutom beaktas att ändring av en personbeteckning i princip är en exceptionell skyddsåtgärd. I dessa fall ska det finnas objektiva förutsättningar för en ändring; ändringen bör alltså inte verkställas enbart på basis av den berörda personens subjektiva känslor.

Enligt momentets 1 punkt får en personbeteckning som registrerats i befolkningsdatasystemet ändras om det är absolut nödvändigt

för att skydda personen i situationer där hans eller hennes hälsa eller säkerhet är uppenbart och varaktigt hotad. Bestämmelsen kan bli tillämpligt exempelvis i samband med skydd för vittnen.

Enligt momentets 2 punkt får en personbeteckning som registrerats i befolkningsdatasystemet ändras om någon annan än den som innehar personbeteckningen upprepade gånger har missbrukat beteckningen och missbruket har orsakat betydande ekonomiska eller andra olägenheter för den rätta innehavaren, och fortsatta skadliga verkningar på grund av missbruket faktiskt kan förhindras genom att personbeteckningen ändras. För att en beteckning ska få ändras krävs att alla de villkor som nämns i bestämmelsen är uppfyllda.

Slutligen får enligt momentets 3 punkt en personbeteckning som registrerats i befolkningsdatasystemet ändras om det i enlighet med lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet har fastställts att personen ska tillhöra det motsatta könet.

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om behörighetsfördelningen inom registerförvaltningen i fråga om ändring av personbeteckningar, och om ansökningsförfarandet i samband med ändring. Enligt momentets första mening fattar Befolkningsregistercentralen beslutet om ändring av personbeteckningen i de fall som avses i 2 mom. 1-2 punkten. I det fall som avses i 3 punkten ska beslutet fattas av den magistrat som avses i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet. Eftersom utgångspunkten är att en personbeteckning endast kan ändras i exceptionella fall och att antalet fall som gäller ändring därför torde bli ringa, är det motiverat att behörigheten att fatta beslut med undantag för fall som gäller fastställande av könsidentiteten koncentreras på Befolkningsregistercentralen. På så sätt kan man säkerställa och bevara en enhetlig tolkningslinje. När det gäller fastställandet av könsidentiteten är det varken motiverat eller ändamålsenligt att koncentrera behörigheten på Befolkningsdatacentralen, eftersom det i dessa fall inte finns en lika stor risk för avvikande tolkningsförfaranden som i andra situationer där en ändring söks. Ett beslut om ändring av en personbeteckning är också i

sak så nära anknuten till ett beslut om fastställande av könsidentiteten, vilket hör till magistratens behörighet, att det inte är förnuftigt att skilja dem åt.

Enligt momentets andra mening ska den berörda personen skriftligen ansöka om att får personbeteckningen ändrad hos den ovan nämnda registerförvaltningsmyndigheten. Vid behov kan den berörda personen bemyndiga någon annan att företräda honom eller henne i detta ärende. När ansökan om ändring behandlas ska bestämmelserna i förvaltningslagen iakttas i tillämpliga delar. Ändring ska alltid sökas genom en motiverad skriftlig ansökan. Magistraten eller Befolkningsregistercentralen ska i fråga om det beslut den fattat på grundval av ansökan alltid också ge ett skriftligt förvaltningsbeslut som kan överklagas. Den detaljerade reglering av förfarandet som föreslås i bestämmelsen syftar till att understryka att ändring av en beteckning är en exceptionell åtgärd som i väsentlig grad rör den berörda personens grundläggande identitet. Dessutom har man genom bestämmelsen velat betona att ändringen av beteckningen förutom att den påverkar fastställandet av identiteten också har många verkningar på det omgivande samhället.

13 §. *Personuppgifter som registreras i systemet.* I paragrafen fastställs vilka uppgifter om en person som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Enligt den allmänna definitionen i personuppgiftslagens 3 § 1 punkt är personuppgifter alla slags anteckningar som beskriver en fysisk person eller hans egenskaper eller levnadsförhållanden som kan hänföras till honom själv eller till hans familj eller någon som lever i gemensamt hushåll med honom. Samtliga uppgifter i den förteckning som föreslås i denna paragraf ska betraktas som personuppgifter enligt denna definition.

Hur omfattande datainnehållet i personuppgifterna är påverkas i främsta hand av helhetsbehoven hos en mycket bred och heterogen grupp användare. Till de viktigaste behoven i detta sammanhang hör att man med hjälp av uppgifterna i systemet ska kunna identifiera en person och klarlägga dennes person- och familjerättsliga ställning samt handlingsbehörighet. I paragrafen föreslås inga betydande tillägg eller strykningar i de

nuvarande personuppgifterna i befolkningsdatasystemet. Det föreslås emellertid att till systemet som en ny personuppgift fogas uppgift om fastställande av en transsexuell persons könstillhörighet. Dessutom kompletteras datainnehållet i personuppgifterna i systemet med de uppgifter som föreskrivs med stöd av den föreslagna lagens 17 §, av vilka en del åtminstone indirekt också gäller personer eller deras egenskaper.

I paragrafens 1 mom. ges en detaljerad och heltäckande förteckning enligt uppgift eller uppgiftsgrupp över de personuppgifter som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Det är inte motiverat med tanke på skyddet av personuppgifter och inte heller ändamålsenligt med tanke på hur verksamheten ska ordnas och styras att i lag föreskriva detaljerat om alla personuppgifter som ska föras in i registret, utan det räcker om bestämmelserna gäller olika grupper av uppgifter. I detta fall ska enligt paragrafens 2 mom. närmare bestämmelser om det detaljerade innehållet i uppgiftsgrupperna utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt bestämmelsen ska i princip alla de uppgifter om personer som är föremål för registrering som nämns i förteckningen registreras. Personer som är föremål för registrering definieras i 7 § i den föreslagna lagen. De personuppgifter som nämns i 1—21 punkten i momentet ska enligt den föreslagna lagens 18 § vara offentligt tillförlitliga uppgifter.

Enligt momentets 1 punkt ska i befolkningsdatasystemet registreras en persons fullständiga namn. Med namnet avses personens officiellt fastställda förnamn, efternamn, mellannamn och andra namn. I systemet ska också som tilltalsnamn kunna registreras det förnamn som officiellt fastställts för personen och som denne själv använder som primärt förnamn. Tilltalsnamnet antecknas på personens egen anmälan.

Enligt momentets 2 punkt registreras i befolkningsdatasystemet den personbeteckning som avses i den föreslagna lagens 11 § samt den tekniska identifieringskod och elektroniska kommunikationskod som avses i 63 §. Till denna del uppfyller regleringen skyldigheten i artikel 8.7 i EU:s dataskyddsdirektiv, enligt vilken medlemsstaterna ska bestämma på vilka villkor ett nationellt identifikations-

nummer eller något annat vedertaget sätt för identifiering får behandlas. Bestämmelser om registrering av utländska personnummer i befolkningsdatasystemet föreslås i 17 § 1 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen. I den föreslagna lagens 43 § finns detaljerade bestämmelser om utlämnande av beteckningar. Förutom att personbeteckningen behövs för att identifiera personen behövs den för att fastställa personens handlingsbehörighet, familjerelationer och släktskap samt för att hantera information som gäller dem.

Enligt momentets 3 punkt registreras i befolkningsdatasystemet en persons hemkommun och bostad där, tillfällig bostad samt sådana uppgifter om en fastighet, byggnad och lägenhet som specificerar personens hemkommun och bostad där. Uppgifterna om hemkommunen och bostaden bestäms på grundval av bestämmelserna i lagen om hemkommun (201/1994). Den begränsning som skrivits in i bestämmelsen ska enbart gälla omfattningen av de uppgifter som registreras i systemet. Avsikten är inte att begränsa användningen och utlämnandet av dessa uppgifter i övrigt.

Enligt momentets 4 punkt registreras i befolkningsdatasystemet det fullständiga namnet och personbeteckningen på föräldrarna till den person som är föremål för registrering. Med föräldraskap avses såväl biologiskt föräldraskap som adoptionsföräldraskap. Med namnet avses personens officiellt fastställda förnamn, efternamn, mellannamn och andra namn. Förutom att uppgifterna behövs för att identifiera personen behövs de för att klarlägga personens familjerelationer och släktskap och hantera information som gäller dem. Om en persons förälder inte har en finsk personbeteckning får med stöd av den föreslagna lagens 17 § i stället uppgift om dennes utländska personnummer registreras i systemet.

Enligt momentets 5 punkt registreras i befolkningsdatasystemet en persons civilstånd samt uppgifter om ingående och upplösning av äktenskap eller registrering av partnerskap och upplösning av registrerat partnerskap. Med civilstånd ska avses uppgift om huruvida personen är ogift, gift, fränskild eller efterlevande make samt motsvarande uppgifter om ett registrerat partnerskap. Uppgiften om

ingående och upplösning av äktenskap eller registrering av partnerskap och upplösning av registrerat partnerskap ska också omfatta uppgift om när och på vilket sätt detta har skett. Med det sistnämnda avses uppgift om huruvida äktenskapet ingåtts genom civil eller kyrklig vigsel. Om en utländsk medborgares civilstånd i ett enskilt fall inte kan klarläggas på ett tillräckligt tillförlitligt sätt ska i systemet undantagsvis också kunna antecknas att personens civilstånd är okänt.

Enligt momentets 6 punkt ska i befolkningsdatasystemet registreras det fullständiga namnet och personbeteckningen på maken eller den andra parten i ett registrerat partnerskap till den person som är föremål för registrering. Med namnet avses personens officiellt fastställda förnamn, efternamn, mellannamn och andra namn. Förutom att dessa uppgifter behövs för att identifiera personen behövs de för att klarlägga personens familjerelationer och släktskap och hantera information som gäller dem. Om en person inte har en finsk personbeteckning får med stöd av den föreslagna lagens 17 § i stället uppgift om den berörda personens utländska personnummer kunna registreras i systemet.

Enligt momentets 7 punkt registreras i befolkningsdatasystemet det fullständiga namnet och personbeteckningen på barn till den person som är föremål för registrering. Med namnet avses personens officiellt fastställda förnamn, efternamn, mellannamn och andra namn. Förutom att dessa uppgifter behövs för att identifiera personen behövs de för att klarlägga personens familjerelationer och släktskap och hantera information som gäller dem. Om barnet inte har en finsk personbeteckning får med stöd av den föreslagna lagens 17 § i stället uppgift om barnets utländska personnummer registreras i systemet.

Enligt momentets 8 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om barns och föräldrars familjerättsliga ställning i fråga om den som är föremål för registrering. Med familjerättslig ställning avses uppgift om huruvida barnet är fött inom eller utanför äktenskap samt om huruvida faderskapet grundar sig på presumption om eller konstaterande av faderskap enligt lagen om faderskap (700/1975).

Enligt momentets 9 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om vårdnad om barn i fråga om den som är föremål för registrering och om vad vårdnaden omfattar. Med de uppgifter som nämns i bestämmelsen avses uppgifter om vårdnad som förordnas med stöd av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983), om vad vårdnaden i huvudsak omfattar samt uppgifter om vårdnadshavarna. Bestämmelsen ska också kunna tillämpas i samband med att uppgifter om företrädare för barn som avses i 31 § 1 mom. i lagen (493/1999) om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande registreras i befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen behövs för att klarlägga personens familjerelationer och släktskap och hantera information som gäller dem.

Enligt momentets 10 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om fastställt adoptionsförhållande i fråga om den person som är föremål för registrering. Bestämmelsen är avsedd att komplettera uppgifterna i 4 punkten. Med de uppgifter som nämns i bestämmelsen avses i adoptionslagen (153/1985) avsedda uppgifter om att förälder-barnförhållandet mellan adoptivföräldern och adoptivbarnet har fastställts samt uppgifter om när och hur detta har ägt rum. Bestämmelsen behövs för att klarlägga personens familjerelationer och släktskap och hantera information som gäller dem. I systemet skulle fortfarande som för närvarande finnas uppgifter om ett barns biologiska förälder eller föräldrar. Om adoptionens rättsverkningar bestäms i 12-15 § i nämnda lag. Utgångspunkten är att rättsverkningarna är de samma som i en biologisk relation mellan ett barn och dess förälder. Uppgifter om ett adoptivförhållande är med stöd av 11 § 6 punkten i personuppgiftslagen känsliga personuppgifter vars behandling omfattas av särskilda begränsningar. Bestämmelser om sekretess i fråga om uppgifter som gäller adoptivförhållanden finns också i 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen. Begränsningar som gäller utlämnandet av sådana uppgifter ur befolkningsdatasystemet framgår av den föreslagna lagens 38 §. Bestämmelsen behövs för att klarlägga personens familjerelationer och

släktskap och hantera information som gäller dem.

Enligt momentets 11 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om begränsning av handlingsbehörigheten, intressebevakning och intressebevakningsfullmakt i fråga om den person som är föremål för registrering samt intressebevakarens eller fullmäktigens identifieringsuppgifter. Med de uppgifter som nämns i bestämmelsen avses grundläggande uppgifter enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) och lagen om intressebevakningsfullmakt (648/2007). Bestämmelsen behövs för att fastställa personens handlingsbehörighet och begränsningarna i den samt hantera information som gäller den, exempelvis när personen företar rättshandlingar.

Enligt momentets 12 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om omhändertagande av barn i fråga om den som är föremål för registrering. Med detta avses i barnskyddslagens (417/2007) 9 kap. avsett omhändertagande. Uppgifter om socialvårdstjänster och stödåtgärder som personen fått är med stöd av 11 § 6 punkten i personuppgiftslagen känsliga personuppgifter vars behandling omfattas av särskilda begränsningar. Begränsningar som gäller utlämnandet av sådana uppgifter ur befolkningsdatasystemet framgår av den föreslagna lagens 39 §.

Enligt momentets 13 punkt registreras i befolkningsdatasystemet födelsehemkommunen eller födelseorten och födelsestaten i fråga om den person som är föremål för registrering. Med födelsehemkommun avses den kommun där den behöriga personens mor hade sin hemkommun vid tidpunkten för personens födelse. I befolkningsdatasystemet kan också registreras uppgift om personens födelseort, om personen inte har en finsk födelsehemkommun eller om den är utländsk medborgare. I fråga om finska medborgare som är födda i utlandet får vid sidan av den finska födelsehemkommunen också födelseorten registreras. Med födelsestat avses den stat som de facto existerade vid tidpunkten för personens födelse. Dessa uppgifter behövs för att identifiera personen.

Enligt momentets 14 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om finskt eller utländskt medborgarskap i fråga om den

person som är föremål för registrering. När det gäller utländskt medborgarskap ska bestämmelsen gälla utlänningar men också finländska personer som förutom det finska medborgarskapet har ett eller flera utländska medborgarskap. I praktiken ska som en uppgift som påvisar utländskt medborgarskap registreras uppgift om den stat vars medborgarskap den berörda personen på grundval av ett pass eller någon annan resehandling som denne företett anses ha. Detta motiveras av att de finska myndigheterna saknar befogenheter och ibland också möjlighet att på ett tillförlitligt sätt fastställa en persons gällande utländska medborgarskap. Om en utländsk persons medborgarskap i ett enskilt fall inte kan klarläggas på ett tillräckligt tillförlitligt sätt ska det i systemet undantagsvis kunna antecknas att personen har okänt medborgarskap.

Enligt momentets 15 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om fastställande av en transsexuell persons könstillhörighet (transsexualitet) i fråga om den person som är föremål för registrering. Med detta avses uppgift enligt lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002) om att en persons kön har fastställts som det motsatta jämfört med det kön som tidigare registrerats för den i befolkningsdatasystemet. I praktiken innebär detta dessutom att förutom dessa uppgifter åtminstone uppgifterna om den berörda personens förnamn och personbeteckning i befolkningsdatasystemet kommer att ändras. Avsikten är att också de personuppgifter personen hade före könsbytet ska bevaras i systemet. Uppgifter om sexuell inriktning eller sexuellt beteende är med stöd av personuppgiftslagens 11 § 5 punkt, och uppgifter om vårdåtgärder eller därmed jämförbara åtgärder som gäller en person är med stöd av lagens 11 § 4 punkt, känsliga personuppgifter vars behandling omfattas av särskilda begränsningar. Begränsningar som gäller utlämnandet av sådana uppgifter ur befolkningsdatasystemet framgår av den föreslagna lagens 40 §. De uppgifter som avses här behövs för att fastställa personens identitet och hantera information som gäller den.

Enligt momentets 16 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om dödsdag

eller dag för dödförklaring i fråga om den person som är föremål för registrering. Bestämmelser om dödsfall och fastställande av tidpunkten för dödsfall finns i lagen (459/1973) och förordningen (948/1973) om utredande av dödsorsak samt i lagen om dödförklaring (127/2005). Om personen har dött i utlandet ska uppgift om dödsfallet kunna registreras i befolkningsdatasystemet exempelvis på basis av anmälan eller intyg av den finska beskickningen i utlandet eller av en utländsk myndighet.

Enligt momentets 17 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om den lokala registermyndigheten i fråga om den person som är föremål för registrering. Med den lokala registermyndigheten avses den magistrat som bestäms på grundval av den berörda personens hemkommun och bostad.

Enligt momentets 18 punkt registreras i befolkningsdatasystemet sådana uppgifter om rösträtt i fråga om den person som är föremål för registrering som behövs för val och folkomröstningar. Uppgifter som avses i bestämmelsen är åtminstone uppgifter om valkrets och röstningsområde samt, när det gäller europaparlamentsval, uppgifter om att en finsk medborgare anmält sig som röstberättigad i ett annat EU-land eller att en medborgare i ett annat EU-land som är bosatt i Finland har anmält sig som röstberättigad i Finland. Den begränsning som skrivits in i bestämmelsen gäller enbart omfattningen av de valuppgifter som registreras i systemet. Avsikten är inte att begränsa användningen och utlämnandet av dessa uppgifter i övrigt.

Enligt momentets 19 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund som avses i religionsfrihetslagen (453/2003) i fråga om den person som är föremål för registrering. Om personen är medlem av flera olika religiösa samfund ska uppgifter om samtliga kunna registreras i systemet. Samfund enligt bestämmelsen är evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet och de religionssamfund som registrerats så som föreskrivs i 2 kap. i religionsfrihetslagen. Om ett samfund är uppdelat i församlingar ska också uppgifter om församlingen i fråga kunna registreras i befolkningsdatasystemet. Uppgifter om religiös övertygelse är med stöd av 11

§ 2 punkten i personuppgiftslagen känsliga personuppgifter vars behandling omfattas av särskilda begränsningar. Begränsningar som gäller utlämnande av sådana uppgifter framgår av den föreslagna lagens 42 §.

Enligt momentets 20 punkt registreras i befolkningsdatasystemet det modersmål och kontaktspråk som den person som är föremål för registrering har uppgett. Uppgifterna tas in i systemet enligt personens egen anmälan. I praktiken innebär detta att ingen myndighet säkerställer att uppgifterna är tillförlitliga och aktuella. Om personen använder teckenspråk som sitt modersmål ska uppgift om detta vid behov kunna antecknas i systemet. Med kontaktspråk avses i bestämmelsen uppgifter om huruvida en person vars modersmål är något annat språk än finska eller svenska använder finska eller svenska vid kontakter med myndigheter.

Enligt momentets 21 punkt registreras i befolkningsdatasystemet uppgifter om sådana begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet som gäller den person som är föremål för registrering och som meddelats med stöd av personuppgiftslagen och den föreslagna lagen. Med detta avses de begränsningar som meddelats med stöd av den förbuds rätt som föreskrivs i 30 § i personuppgiftslagen och de begränsningar i behandlingen av uppgifter som föreskrivs i den föreslagna lagens 35 och 36 §.

Vidare registreras i befolkningsdatasystemet enligt momentets 22 punkt av personen lämnad uppgift om postadress och andra kontaktuppgifter samt yrke. Uppgifterna tas in i systemet enligt personens egen anmälan. I praktiken innebär detta att ingen myndighet säkerställer att uppgifterna är tillförlitliga och aktuella. Postadressen kan också vara någon annan än personens stadigvarande eller tillfälliga bostads adress. Med andra kontaktuppgifter avses exempelvis en utländsk adress i personens hemland eller bosättningsland, en e-postadress och ett telefonnummer.

Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om registrering av de personuppgifter som ska antecknas i befolkningsdatasystemet och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna genom förordning av statsrådet.

Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom de frågor som gäller det sakliga innehållet i uppgifterna i systemet är vittgående och principiellt betydande. Befolkningsregistercentralen ska vid behov med stöd av 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen få ge magistraterna och de övriga instanser som deltar i uppdateringen av uppgifterna i systemet närmare anvisningar om de tekniska egenskaperna hos befolkningsdatasystemets datainnehåll och om innehållets tekniska produktion. Behandlingen av data som avser tillägg, ändringar och rättelser behövs för att identifiera personen och klarlägga dess familjerättsliga ställning och handlingsbehörighet samt för att hantera information som gäller detta.

14 §. Fastighetsuppgifter som registreras i systemet. I paragrafen fastställs vilka uppgifter om fastigheter och andra registerenheter som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Avsikten är att endast kortfattade basuppgifter ska registreras i befolkningsdatasystemet, eftersom detaljerade och heltäckande uppgifter om fastigheter och andra registerenheter, om förvärv och lagfart i fråga om dem samt om deras egenskaper antecknats i de register och datasystem som upprätthålls av justitieministeriet, Lantmäteriverket och kommunernas fastighetsmyndigheter och vilka omfattar fastighetsuppgifter. Att kortfattade basuppgifter om fastigheter registreras i befolkningsdatasystemet är en absolut förutsättning för att det ska kunna säkerställas att adressuppgifterna för personer som kommer att registreras eller redan har registrerats i systemet har tillräcklig integritet (tillförlitlighet och aktualitet) och tillräckligt hög kvalitet. Uppgifter om fastigheter behövs dessutom i befolkningsdatasystemet för att hantera och ajourhålla uppgifter om byggnader och lägenheter. De uppgifter som avses i den föreslagna bestämmelsen behövs också med tanke på befolkningsdatasystemets informationstjänst.

Enligt 7 § 1 mom. 3 punkten i den föreslagna lagen ska uppgifter om fastigheter och andra registerenheter bara registreras om de behövs för att hantera person-, byggnads- eller lägenhetsuppgifter i systemet. Med fastigheter och övriga registerenheter avses i pa-

paragrafen de fastighetsenheter som nämns i 2 § i fastighetsbildningslagen (544/1995) och i 2 § i fastighetsregisterlagen (392/1985). I praktiken innebär detta att uppgifter om obbyggda fastigheter och andra registerenheter inte ska registreras i befolkningsdatasystemet.

I paragrafens 1 mom. finns en detaljerad och heltäckande förteckning enligt uppgift eller uppgiftsgrupp över de fastighetsuppgifter som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Det är inte motiverat med tanke på skyddet för personuppgifter och inte heller ändamålsenligt med tanke på hur verksamheten ska ordnas och styras att i lag föreskriva detaljerat om alla fastighetsuppgifter som ska föras in i registret, utan det räcker om bestämmelserna gäller olika grupper av uppgifter. I detta fall ska enligt paragrafens 2 mom. en närmare definition av innehållet i uppgiftsgrupperna utfärdas genom förordning. Enligt bestämmelsen ska i princip alla de uppgifter om fastigheter och andra registerenheter som är föremål för registrering som nämns i förteckningen registreras. Fastigheter och andra registerenheter som är föremål för registrering definieras i 7 § i den föreslagna lagen. De uppgifter som nämns i bestämmelsen är inte offentligt tillförlitliga på det sätt som avses i den föreslagna lagens 18 §.

Enligt momentets 1 punkt ska i befolkningsdatasystemet i fråga om fastigheter och andra registerenheter som är föremål för registrering registreras en fastighetsbeteckning eller någon annan uppgift som specificerar dem.

Vidare ska enligt momentets 2 punkt i fråga om fastigheter och andra registreringsenheter som är föremål för registrering registreras ägarens och innehavarens fullständiga namn och personbeteckning eller födelsetid eller företags- och organisationsnummer samt ägarens och innehavarens adress eller andra kontaktuppgifter. Om ägaren eller innehavaren inte har en finsk personbeteckning får med stöd av den föreslagna lagens 17 § i stället uppgift om den berörda personens utländska personnummer registreras i systemet. Med adress ska primärt avses adressen till ägarens eller innehavarens stadigvarande bostad eller huvudsakliga verksamhetsställe.

Med andra kontaktuppgifter avses exempelvis en adress i utlandet, en e-postadress och ett telefonnummer.

Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om registreringen av de fastighetsuppgifter som ska antecknas i befolkningsdatasystemet och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndiga statsrådet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom de frågor som gäller det sakliga innehållet i uppgifterna i systemet är vittgående och principiellt betydande. Befolkningsregistercentralen ska vid behov med stöd av 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen få ge magistraterna och de övriga instanser som deltar i uppdateringen av uppgifterna i systemet närmare anvisningar om de tekniska egenskaperna hos befolkningsdatasystemets datainnehåll och om innehållets tekniska produktion. Behandlingen av data som avser tillägg, ändringar och rättelser behövs för att specificera fastigheten eller registerenheten och för att hantera information som gäller den.

15 §. Byggnadsuppgifter som registreras i systemet. I paragrafen fastställs vilka uppgifter om byggprojekt och byggnader som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Med byggprojekt och byggnader avses uppförande av en byggnad eller åtgärder som ändrar egenskaperna hos en byggnad enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999), när detta kräver i lagen avsett bygglov. Den föreslagna bestämmelsens ordalydelse möjliggör emellertid vid behov att också byggprojekt som inte förutsätter ett egentligt bygglov kan betraktas som byggprojekt.

Den föreslagna bestämmelsen medför inga ändringar i datainnehållet i fråga om byggprojekt eller byggnader. Liksom tidigare ska i befolkningsdatasystemet registreras rätt detaljerade uppgifter om byggprojekt, byggnader och deras egenskaper. Uppgifter om byggnader behövs i befolkningsdatasystemet för att ajourhålla enskildas adressuppgifter, men de kan också användas i befolkningsdatasystemets informationstjänst exempelvis när uppgifter lämnas ut för statistik, byggnadstillsyn, kartproduktion och planering.

I paragrafens 1 mom. finns en detaljerad och heltäckande förteckning enligt uppgift eller uppgiftsgrupp över byggnadsuppgifter som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Det är inte motiverat med tanke på skyddet av personuppgifter och inte heller ändamålsenligt med tanke på hur verksamheten ska organiseras och styras att i lag föreskriva detaljerat om alla byggnadsuppgifter som ska föras in i registret, utan det räcker om bestämmelserna gäller olika grupper av uppgifter. I detta fall ska enligt paragrafens 2 mom. en närmare definition av innehållet i uppgiftsgrupperna utfärdas genom förordning. Enligt bestämmelsen ska i princip alla de uppgifter om byggprojekt och byggnader som är föremål för registrering som nämns i förteckningen registreras. Byggprojekt och byggnader som är föremål för registrering definieras i 7 § i den föreslagna lagen. De uppgifter som nämns i bestämmelsen är inte offentligt tillförlitliga på det sätt som avses i den föreslagna lagens 18 §.

Enligt momentets 1 punkt ska det i befolkningsdataregistret i fråga om byggprojekt och byggnader som är föremål för registrering registreras en byggnadsbeteckning eller någon annan uppgift som specificerar byggprojektet eller byggnaden. I 80 § 2 punkten i den föreslagna lagen bestäms att de byggnader som registrerats i befolkningsdatasystemet efter den nämnda övergångsperioden ska tilldelas en s.k. permanent byggnadsbeteckning förutom den byggnadsbeteckning som i dag är i bruk.

Enligt momentets 2 punkt ska i fråga om byggprojekt och byggnader som är föremål för registrering registreras ägarens eller innehavarens personbeteckning, företags- och organisationsnummer eller fullständiga namn och födelsetid samt adress- eller andra kontaktuppgifter. Om ägaren eller innehavaren inte har en finsk personbeteckning får med stöd av den föreslagna lagens 17 § i stället uppgift om den berörda personens utländska personnummer registreras i systemet. Med adress ska primärt avses adressen till ägarens eller innehavarens stadigvarande bostad eller huvudsakliga verksamhetsställe. Med andra kontaktuppgifter avses exempelvis en adress i utlandet, en e-postadress och ett telefonnummer.

Enligt momentens 3 punkt ska i fråga om byggprojekt och byggnader som är föremål för registrering registreras koordinater, adress, användningssyfte, året då byggnaden färdigställdes, antal våningar, lägenhetsyta, volym och röstningsområde.

Vidare ska enligt momentets 4 punkt i befolkningsdatasystemet registreras övriga uppgifter som beskriver byggprojektet och byggnaden, dess konstruktioner och egenskaper. Avsikten är att dessa uppgifter ska preciseras på uppgiftsnivå genom en förordning som utfärdas med stöd av paragrafens 2 mom.

Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om registreringen av de byggnadsuppgifter som ska antecknas i befolkningsdatasystemet och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom de frågor som gäller det sakliga innehållet i uppgifterna i systemet är vittgående och principiellt betydande. Befolkningsregistercentralen ska vid behov med stöd av 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen få ge magistraterna och de övriga instanser som deltar i uppdateringen av uppgifterna i systemet närmare anvisningar om de tekniska egenskaperna hos befolkningsdatasystemets datainnehåll och om innehållets tekniska produktion. Behandlingen av data som avser tillägg, ändringar och rättelser behövs för att specificera byggprojektet och byggnaden samt för att hantera information som gäller dem.

16 §. Lägenhets- och lokaluppgifter som registreras i systemet. I paragrafen fastställs vilka uppgifter om bostadslägenheter och andra lokaler som ska registreras i befolkningsdatasystemet. I fråga om uppgifter om lägenheter och lokaler föreslås inga ändringar i det gällande datainnehållet. På samma sätt som för närvarande ska i befolkningsdatasystemet registreras rätt detaljerade uppgifter om lägenheter och lokaler samt deras egenskaper. Uppgifter om lägenheter och lokaler behövs i befolkningsdatasystemet för att ajourhålla adressuppgifter för enskilda, men de kan också användas i befolkningsda-

tasystemets informationstjänst exempelvis när uppgifter lämnas ut för statistik, byggnadstillsyn och planering.

I paragrafens 1 mom. finns en detaljerad och heltäckande förteckning enligt uppgift eller uppgiftsgrupp över uppgifter om bostadslägenheter och andra lokaler som ska registreras i befolkningsdatasystemet. Med bostadslägenhet avses i bestämmelsen en lägenhet som huvudsakligen används i boendesyfte. Med annan lokal avses i bestämmelsen en affärs- eller kontorslokal som huvudsakligen används av en myndighet, ett företag eller en organisation. Det är inte motiverat med tanke på skyddet av personuppgifter och inte heller ändamålsenligt med tanke på hur verksamheten ska ordnas och styras att i lag föreskriva detaljerat om alla byggnadsuppgifter som ska föras in i registret, utan det räcker om bestämmelserna gäller olika grupper av uppgifter. I detta fall ska enligt paragrafens 2 mom. en närmare definition av innehållet i uppgiftsgrupperna utfärdas genom förordning. Enligt bestämmelsen ska i princip alla de uppgifter om lägenheter som är föremål för registrering som nämns i förteckningen registreras. Lägenheter som är föremål för registrering definieras i 7 § i den föreslagna lagen. De uppgifter som nämns i bestämmelsen är inte offentligt tillförlitliga på det sätt som avses i den föreslagna lagens 18 §.

Enligt momentets 1 punkt ska i befolkningsdatasystemet i fråga om bostadslägenheter och andra lokaler som är föremål för registrering registreras en lägenhetsbeteckning eller någon annan uppgift som specificerar lägenheten eller lokalen.

Enligt momentets 2 punkt ska i befolkningsdatasystemet i fråga om bostadslägenheter och andra lokaler registreras uppgifter som beskriver lägenheten eller lokalen och dess egenskaper. Avsikten är att dessa uppgifter ska preciseras på uppgiftsnivå genom en förordning som utfärdas med stöd av paragrafens 2 mom.

Enligt momentets 3 punkt ska i befolkningsdatasystemet i fråga om en bostadslägenhet som är föremål för registrering registreras uppgifter om besittningsrätten till och användningen av lägenheten. Bestämmelsen gäller endast bostadslägenheter. Med stöd av den får bl.a. grunden för besittning av lägen-

heten registreras i systemet. När en person flyttar ut från lägenheten är den därmed med stöd av 7 a § 3 mom. i lagen om hemkommun skyldig att informera om detta genom en flyttningsanmälan. Med uppgifter om användningen avses uppgift om lägenhetens huvudsakliga användningssyfte, men också exempelvis uppgift om att lägenheten står tom. Avsikten är att de i bestämmelsen avsedda uppgifterna ska preciseras på uppgiftsnivå genom en förordning som utfärdas med stöd av paragrafens 2 mom.

Enligt momentets 4 punkt ska i fråga om en lokal som är föremål för registrering registreras personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för den som äger eller innehar lokalen eller ägarens eller innehavarens fullständiga namn och födelsetid samt adress- eller andra kontaktuppgifter. Bestämmelsen gäller endast lokaler. Om ägaren eller innehavaren inte har en finsk personbeteckning får med stöd av den föreslagna lagens 17 § i stället uppgift om den berörda personens utländska personnummer registreras i systemet. Med adress ska primärt avses adressen till ägarens eller innehavarens stadigvarande bostad eller huvudsakliga verksamhetsställe. Med andra kontaktuppgifter avses exempelvis en adress i utlandet, en e-postadress och ett telefonnummer.

Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om registreringen av de lägenhetsuppgifter som ska antecknas i befolkningsdatasystemet och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom de frågor som gäller det sakliga innehållet i uppgifterna i systemet är vittgående och principiellt betydande. Befolkningsregistercentralen ska vid behov med stöd av 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen få ge magistraterna och de övriga instanser som deltar i uppdateringen av uppgifterna i systemet närmare anvisningar om de tekniska egenskaperna hos befolkningsdatasystemets datainnehåll och om innehållets tekniska produktion. Behandlingen av data som avser tillägg, ändringar och rättelser behövs för att

specificera lägenheten eller lokalen och för att hantera information som gäller detta.

17 §. *Andra uppgifter som registreras i systemet.* Utöver de uppgifter som bestäms i 13—16 § ska vissa andra uppgifter om personer som är föremål för registrering kunna registreras i befolkningsdatasystemet. Särskilda bestämmelser om de uppgifter och uppgiftsgrupper som nämns i paragrafen behövs, eftersom registreringen enligt paragrafen huvudsakligen ska gälla endast vissa specialgrupper och särskilda situationer som omfattas av registrering. Eftersom de uppgifter som nämns i bestämmelsen åtminstone indirekt hänför sig till den berörda personen eller dennes egenskaper eller verksamhet är en reglering på lagnivå motiverad. I bestämmelsen föreslås som nya personuppgifter i systemet vissa uppgifter om uppehållstillstånd för utländska medborgare och om företrädare eller andra kontaktpersoner för ett dödsbo.

I paragrafens 1 mom. finns en detaljerad och heltäckande förteckning enligt uppgift eller uppgiftsgrupp över uppgifter om personer som är föremål för registrering som ska antecknas i befolkningsdatasystemet. Det är inte motiverat med tanke på skyddet av personuppgifter och inte heller ändamålsenligt med tanke på hur verksamheten ska ordnas och styras att i lag föreskriva detaljerat om alla uppgifter som nämns i bestämmelsen, utan det räcker om bestämmelserna gäller olika grupper av uppgifter. I detta fall ska enligt paragrafens 3 mom. en närmare definition av innehållet i uppgiftsgrupperna utfärdas genom förordning. Personer som är föremål för registrering definieras med stöd av bestämmelserna i 7 § i den föreslagna lagen. De uppgifter som nämns i paragrafen är inte offentligt tillförlitliga på det sätt som avses i den föreslagna lagens 18 §. Bestämmelsen föreslås inte vara förpliktande, utan de uppgifter som där avses ska registreras i befolkningsdatasystemet enligt behovsprövning från fall till fall.

Enligt momentets 1 punkt får i befolkningsdatasystemet registreras ett eventuellt utländskt personnummer för en person som avses i lagens 13—16 § och som är föremål för registrering. Med stöd av en ändring (957/2005) av befolkningsdatalagen år 2005

får i enlighet med lagens 4 § 1 mom. 5 punkt ett personnummer som tilldelats av en utländsk myndighet registreras i befolkningsdatasystemet. Med ett utländskt personnummer ska avses ett identifikationsnummer eller annat vedertaget sätt för identifiering som avses i artikel 8.7 i EU:s dataskyddsdirektiv. Bestämmelser om under vilka förutsättningarna ett identifikationsnummer eller personnummer får lämnas ut finns i 44 § i den föreslagna lagen.

Enligt momentets 2 punkt får i befolkningsdatasystemet registreras uppgifter om i lagen om hemkommun avsedd folkbokföringskommun för finska medborgare som är stadigvarande bosatta utomlands och som är föremål för registrering. Bestämmelser om hemkommunen finns i 6 a § i nämnda lag. Uppgiften behövs exempelvis för att fastställa den behöriga magistraten, den berörda personens valkrets och det behöriga militärlänet i fråga om en värnpliktig som är stadigvarande bosatt utomlands. Även om den uppgift som nämns i bestämmelsen inte har offentlig tillförlitlighet är uppgifter om folkbokföringskommunen vad gäller tillförlitligheten de facto på samma nivå som de personuppgifter som avses i den föreslagna lagens 13 §, eftersom tillförlitligheten fastställs av en myndighet genom ett bekräftelseförfarande.

Enligt momentets 3 punkt får i befolkningsdatasystemet registreras fullständigt namn, födelsetid, kön, civilstånd, medborgarskap, adress och dödsdag för sådana i utlandet bosatta makar och barn till finska medborgare som inte har tilldelats någon personbeteckning. Uppgifterna behövs i synnerhet för att fastställa personens familjerättsliga ställning och hantera information som gäller den.

Enligt momentets 4 punkt får i befolkningsdatasystemet registreras uppgifter om arten av uppehållstillstånd för utländska medborgare och uppgifter om tillståndens varaktighet eller andra motsvarande uppgifter. Med andra motsvarande uppgifter avses exempelvis uppgifter som grundar sig på bestämmelserna i 10 kap. i utlänningslagen och som gäller uppehållsrätt för unionsmedborgare eller med dem jämförbara personer. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska också uppgifter om tidpunkten för ett beslut om avvis-

ning eller utvisning få registreras i systemet. Uppgifterna behövs i synnerhet för antecknande av hemkommunen och bostaden enligt lagen om hemkommun och för kontroll av att uppgiften är korrekt samt för de myndigheters verksamhet som sköter utlänningsärenden.

Enligt momentets 5 punkt får i befolkningsdatasystemet i anslutning till uppgifter om en avliden som dödsboets kontaktuppgifter registreras fullständigt namn och personbeteckning, födelsetid, utländskt personnummer eller företags- och organisationsnummer samt kontaktuppgifter för företrädaren för boet eller någon annan kontaktperson. Med kontaktuppgifter avses i bestämmelsen exempelvis en post- och e-postadress samt ett telefonnummer. Uppgifterna behövs i synnerhet för att säkerställa att dödsboet och dess företrädare är tillgängliga.

Enligt paragrafens 2 mom. får i befolkningsdatasystemet dessutom som tekniska uppgifter om föremålen för registreringen registreras sådana inskrivningsanteckningar som är nödvändiga för att behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Med inskrivningsanteckningar avses exempelvis nummer på uppdateringstransaktioner i befolkningsdatasystemet, uppdateringstidpunkt och andra motsvarande tekniska hjälpdata samt kundanteckningar som behövs i samband med datatjänst och certifierad elektronisk kommunikation.

Enligt paragrafens 3 mom. får närmare bestämmelser om registreringen av de uppgifter som nämns i 1 och 2 mom. ovan och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att be- myndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom de frågor som gäller det sakliga innehållet i uppgifterna i systemet är vittgående och principiellt betydande. Befolkningsregistercentralen ska vid behov med stöd av 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen få ge magistraterna och de övriga instanser som deltar i uppdateringen av uppgifterna i systemet närmare anvisningar om de tekniska egenskaperna hos befolkningsdatasystemets datainnehåll och om innehållets tekniska produktion. Behandlingen

av data som avser tillägg, ändringar och rättelser behövs för att specificera de uppgifter som avses i bestämmelsen och för att hantera information som gäller dem.

18 §. Tillförlitligheten hos uppgifterna i systemet. I paragrafen finns bestämmelser om vilka uppgifter i befolkningsdatasystemet som ska ha offentlig tillförlitlighet och vilken ställning de andra uppgifterna i systemet ska ha i detta hänseende.

När en registeranteckning förses med en notering om offentlig tillförlitlighet eller någon annan höjd grad av tillförlitlighet innebär detta i allmänhet att anteckningen betraktas som korrekt tills det påvisats att den är felaktig. I sådana fall skyddas registeranteckningens tillförlitlighet i allmänhet genom uttryckliga normer som skyddar registeruppgifternas användare också när anteckningarna inte motsvarar verkligheten. Som exempel på sådan reglering kan nämnas bestämmelserna i 6 § 1 mom. i den gällande befolkningsdatalagen och i 26 § i handelsregisterlagen (129/1979) samt i 7 kap. 3 § i jordabalken. Som det framgår i synnerhet av de ovan nämnda bestämmelserna i handelsregisterlagen och jordabalken har principerna för offentlig tillförlitlighet och godtrosskydd ett nära samband. Också bestämmelsen om fel-frihetskrav i personuppgiftslagens 9 § 2 mom., enligt vilken den registeransvarige ska se till att oriktiga, ofullständiga eller föräldrade personuppgifter inte behandlas, är relevant. Den registeransvarige har dessutom enligt personuppgiftslagens 47 § skadeståndsansvar oberoende av aktsamhet. Det är särskilt dessa omständigheter som gör att en notering om offentlig tillförlitlighet hos en registeranteckning höjer anteckningens aktualitet och tillförlitlighet till en hög faktisk nivå.

Enligt paragrafen ska de personuppgifter som avses i 13 § 1 mom. 1—21 punkten och som registrerats i befolkningsdatasystemet anses vara offentligt tillförlitliga, om det inte påvisas att de är felaktiga eller bristfälliga. Andra uppgifter i systemet än de som avses ovan har inte offentlig tillförlitlighet på det sätt som avses i paragrafen, och de får användas vid beslutsfattande som gäller en person bara om han eller hon i samband med beslutsfattandet har fått en uttrycklig utredning om innehållet i uppgifterna och om hur de

har använts. I praktiken innebär bestämmelsen för det första att det på offentligt tillförlitliga uppgifter tillämpas omvänd bevisbörda, dvs. den som påstår att en uppgift är felaktig är skyldig att bevisa sitt påstående. För det andra följer av bestämmelsen att exempelvis fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter i systemet i praktiken inte har offentlig tillförlitlighet. Bestämmelser som preciserar detta finns också i den föreslagna lagens 29 och 31 §. I den föreslagna bestämmelsen beviljas status av offentlig tillförlitlighet i princip endast för sådana personuppgifter vars tillförlitlighet särskilt fastställts av en myndighet i samband med registeranteckningen, eller för uppgifter vars tillförlitlighet kan anses följa av ett beslut eller ett avgörande som en myndighet fattat vid behandlingen av ett domstols- eller förvaltningsärende. I den föreslagna lagens 19 § finns närmare bestämmelser om hur tillförlitligheten hos uppgifterna i systemet ska säkerställas. I lagens 10 § finns dessutom en särskild bestämmelse om fastställandet av tillförlitligheten hos uppgifter om utländska medborgare. Uppgifternas tillförlitlighet påverkas indirekt också av bestämmelserna om datasystemens tillgänglighet i den föreslagna lagens 73 § och om dataskydd och informationssäkerhet i lagens 74 §.

19 §. Kontroll av tillförlitligheten hos uppgifterna i systemet. I paragrafen finns bestämmelser om hur tillförlitligheten hos utländska handlingar ska utredas innan uppgifter som baserar sig på en sådan handling tas in i befolkningsdatasystemet, och om hur uppgifterna i systemet hålls aktuella och tillförlitliga.

I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om hur tillförlitligheten hos utländska handlingar ska kontrolleras. Om uppgifter som anmälts för registrering i befolkningsdatasystemet baserar sig på en utländsk handling, får enligt bestämmelsen på basis av handlingen som offentligt tillförlitliga uppgifter endast registreras de uppgifter vars tillförlitlighet har kontrollerats med hjälp av en officiell handling i original eller en tillförlitligt styrkt kopia av den, eller de uppgifter vars tillförlitlighet tidigare har fastställts i ett finländskt domstols- eller förvaltningsförfarande. Enligt bestämmelsen ska handlingen vara

legaliserad eller åtföljas av ett intyg om dess ursprung som utfärdats av en behörig myndighet i staten i fråga, om inte något annat följer av fullgörandet av skyldigheter enligt internationella avtal som är bindande för Finland. Den som visar upp en utländsk handling ska vid behov se till att handlingen överlämnas till finska eller svenska och legaliseras. Magistraten kan vid behov begära ett utlåtande av utrikesministeriet, Migrationsverket eller en polismyndighet om huruvida en handling som avses ovan är äkta och tillförlitlig. Med bedömning av tillförlitligheten hos en utländsk handling genom ett finländskt domstols- eller förvaltningsförfarande avses att det uttryckligen fastställs att handlingen är tillförlitlig. Det räcker alltså inte enbart med att man företett eller lämnat in en handling till en domstol eller en förvaltningsmyndighet i samband med behandlingen av ett ärende för att tillförlitligheten ska anses ha blivit fastställd, utan handlingens tillförlitlighet ska särskilt fastställas i samband med behandlingen. Om tillförlitligheten hos en personuppgift inte har kunnat fastställas på det sätt som avses i bestämmelsen får uppgiften inte heller registreras i Befolkningsdatasystemet, eftersom utgångspunkten är att personuppgifterna i systemet ska ha offentlig tillförlitlighet.

Enligt paragrafens 2 mom. ska uppgifterna i befolkningsdatasystemet kontrolleras regelbundet för att det ska säkerställas att de är aktuella och tillförlitliga. Befolkningsregistercentralen bestämmer närmare om de uppgifter som ska kontrolleras samt om hur och när kontrollerna ska verkställas. Med regelbunden kontroll avses i detta sammanhang att sådana grupper av uppgifter i systemet där man funnit strukturella brister beträffande ajourhållandet och tillförlitligheten ska kontrolleras oftare än sådana grupper av uppgifter i fråga om vilka man bara kunnat konstatera enstaka bristfälligheter. Kontrollerna ska självfallet också planeras och dokumenteras på så sätt att integriteten hos de samlade uppgifterna i befolkningsdatasystemet går att hantera och garantera också på lång sikt. Både magistraterna och Befolkningsregistercentralen är givetvis redan med stöd av den aktsamhetsplikt som föreskrivs i personuppgiftslagens 5 § och det felfrihetskrav som fö-

reskrivs i lagens 9 § 2 mom. förpliktade att på ett allmänt plan se till att uppgifterna är aktuella och tillförlitliga. Det är motiverat att behörigheten att utfärda föreskrifter ges Befolkningsregistercentralen, eftersom det därmed kan säkerställas att kontrollen verkställs på ett planmässigt sätt genom enhetliga förfaranden, och på ett sätt som är så effektivt och ändamålsenligt som möjligt med tanke på integriteten hos uppgifterna i datasystemet.

20 §. Förvaring och avförande av uppgifter. I paragrafen föreskrivs om förvaring och avförande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet. Enligt riksdagens grundlagsutskotts ställningstaganden ska det om bland annat bevaringstiden för personuppgifter föreskrivas på lagnivå (GrUU 25/1998 rd och 12/2002 rd). Liksom i den gällande befolkningsdatalagen är huvudregeln den att personuppgifter ska förvaras permanent. Undantagen från denna regel ska regleras uttömmande i paragrafen. Att personuppgifter förvaras permanent i befolkningsdatasystemet motiveras framför allt av att uppgifterna i systemet används i samband med utredningar som syftar till att fastställa en persons familjerättsliga ställning och handlingsbehörighet. När det gäller vissa rättshandlingar, exempelvis arvskiften eller överlåtelse av fastigheter, kräver utredningarna rätt ofta att man har tillgång till historiska data. Dessutom motiveras permanent förvaring av uppgifter av vetenskapens och historieforskningens behov också i framtiden.

Enligt en huvudregel i paragrafens 1 mom. ska alla personuppgifter som registrerats i befolkningsdatasystemet förvaras permanent. I momentets 1—5 punkter finns uttömmande bestämmelser om undantagen från denna huvudregel. I dessa bestämmelser anges också för varje uppgift den maximala tidsfrist efter vilken uppgiften senast måste avföras. Tidsfristerna för avförande av uppgifter varierar beroende på vilka behov uppgifternas användningssyfte medför. Befolkningsregistercentralen ska ansvara för avförandet. Avförande av uppgifter ur systemet enligt paragrafen gäller självfallet endast vissa uppgifter i digitalt format. I fråga om övrigt material i handlingar, alltså i såväl digitalt som manuellt format, bestäms förvaringstiderna utifrån bestämmelserna i arkivlagen (831/1994).

Enligt momentets 1 punkt ska de uppgifter om omhändertagande av barn som avses i 13 § 1 mom. 12 punkt avföras ur befolkningsdatasystemet omedelbart efter det att omhändertagandet har upphört. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll de nuvarande bestämmelserna. Att uppgifterna avförs är motiverat eftersom det alltid rör sig om en tidsbunden åtgärd som gäller ett minderårigt barn och som inte har några verkningar på personens handlingsbehörighet eller familjerättsliga ställning efter det att åtgärden upphört. Avförandet är motiverat också eftersom det rör sig om liknande uppgifter som de känsliga uppgifter som avses i 11 § 6 punkten i personuppgiftslagen. Med omhändertagande avses i bestämmelsen de åtgärder som föreskrivs i 5 kap. i barnskyddslagen (683/1983). Om uppgiften om omhändertagande i något fall senare absolut behövs ska den kunna tas fram med hjälp av de sociala myndigheterna.

Enligt momentets 2 punkt ska de uppgifter om uppehållstillstånd för utländska medborgare som avses i 17 § 1 mom. 4 punkt avföras ur befolkningsdatasystemet omedelbart efter det att personen har fått finskt medborgarskap. Att dessa uppgifter avförs är motiverat eftersom det efter det att personen har fått finskt medborgarskap inte längre finns något faktiskt behov av att behandla dem i befolkningsdatasystemet. Om uppgifterna i något fall behövs senare ska de kunna tas fram med hjälp av utlänningsmyndigheterna.

Enligt momentets 3 punkt ska ur befolkningsdatasystemet avföras de uppgifter som fanns före en ändring eller rättelse av kontaktuppgifterna för ett dödsbo som avses i 17 § 1 mom. 5 punkten omedelbart efter det att ändringen eller rättelsen har registrerats, samt uppgifterna om att det finns ett dödsbo och kontaktuppgifterna för det omedelbart efter det att anmälan eller meddelande om att dödsboet har upphört har kommit in. Det är motiverat att dessa uppgifter avförs eftersom behovet och betydelsen av dem i allmänhet är tidsbundna.

Enligt momentets 4 punkt ska de uppgifter i användarregistret som avses i 53 § avföras ur befolkningsdatasystemet senast tio år efter det att åtkomsträttigheten har upphört. Att dessa uppgifter avförs är motiverat eftersom kunduppgifter inte längre behövs när den

allmänna preskriptionstiden för ett skuldförhållande löpt ut.

Enligt momentets 5 punkt ska de uppgifter i loggregistret som avses i 56 § och de händelseuppgifter som avses i 59 § avföras ur befolkningsdatasystemet senast fem år efter det att uppgifterna registrerades. Att dessa uppgifter avförs är motiverat eftersom preskriptionstiden för åtalsrätt i fråga om eventuella missbruk löper ut senast fem år efter det att händelsen ägt rum.

Enligt 2 mom. ska av de uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som registrerats i befolkningsdatasystemet byggnadernas, lägenheternas och lokalernas tidigare beteckningar och adresser förvaras permanent. Om en byggnad rivs eller annars avlägsnas ur byggbeståndet, ska alla uppgifter om byggnaden och om lägenheterna och lokalerna i den förvaras permanent i befolkningsdatasystemet enligt tidpunkten för avlägsnandet. Att uppgifter enligt tidpunkten för avlägsnandet förvaras är nödvändigt för att retroaktiva utredningar ska kunna företas.

Enligt paragrafens 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om avförande av de uppgifter som avses i 1 mom. och om förvaring av och avförande av uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom de frågor som gäller det sakliga innehållet i uppgifterna i systemet är vittgående och principiellt betydande. I fråga om förvaring av uppgifterna ska dessutom gälla vad som bestäms särskilt i arkivlagen (831/1994) och i förordningar eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

21 §. Allmän behörighet att uppdatera uppgifter. I paragrafen fastställs vem som har allmän behörighet att uppdatera uppgifter i befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen preciserar bestämmelserna om den som ansvarar för systemet enligt den föreslagna lagens 4 §. Bestämmelsen innebär en ändring eftersom vid sidan av magistraterna nu också Befolkningsdatacentralen ges behörighet att uppdatera uppgifterna.

Enligt paragrafens 1 mom. ska den magistrat vars verksamhetsområde uppgifterna avser besluta att registeranteckningar om

tillägg, ändringar eller rättelser som gäller uppgifter om en enskild person, fastighet, byggnad, lägenhet eller lokal ska göras i befolkningsdatasystemet så som bestäms i den föreslagna lagen. Enligt bestämmelsen ska Befolkningsregistercentralen å sin sida besluta att andra registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser görs i befolkningsdatasystemet så som bestäms i den föreslagna lagen.

Bestämmelsen ger magistraten behörighet att göra enskilda registeranteckningar om uppgifter som hör till dess eget verksamhetsområde. Den magistrat som saken gäller ska ha möjlighet att göra registeranteckningar med stöd av bestämmelsen också när den på något annat sätt än genom den rätt att få uppgifter som avses i 23 och 24 § i den föreslagna lagen fått kännedom om ett behov av tillägg, rättelse eller ändring som gäller uppgifter om ett föremål för registrering. Magistraten ska givetvis i sådana fall alltid säkerställa att uppgiften är aktuell och tillförlitlig, och vid behov se till att de berörda parterna blir hörda och att rättssäkerheten i övrigt tillgodoses i enlighet med bestämmelserna och principerna i förvaltningslagen. Magistratens behörighet ska emellertid vara begränsad till att föra in enskilda registeranteckningar och utreda fel i dem.

Avsikten är att övriga registeranteckningar, dvs. i praktiken registrering av större mängder uppdateringstransaktioner i befolkningsdatasystemet, ska höras till Befolkningsregistercentralens behörighet. Med större mängder uppdateringstransaktioner avses i bestämmelsen exempelvis överföring av uppgifter via datakommunikationsförbindelser från kommunernas eller justitieförvaltningens datasystem till befolkningsdatasystemet. Det föreslås att Befolkningsregistret ska ansvara för den uppdatering av uppgifterna i befolkningsdatasystemet som sker genom satsvis körning eller genom någon motsvarande hantering som förutsätter tekniska medel och metoder. Befolkningsregistercentralen ska också ansvara för utredningen av fel i dessa uppgifter. Den föreslagna behörighetsfördelningen är motiverad eftersom det enligt 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen är Befolkningsdatacentralen som ansvarar för den allmänna funktionsduglighet samt tekniken, dataadmi-

nistrationen och registerfunktionernas enhetlighet i fråga om befolkningsdatasystemet. Vilken teknik som används när uppgifter lämnas in har emellertid ingen direkt betydelse med tanke på behörighetsfördelningen. Avsikten är att uppgifter ska kunna lämnas till både magistraten och Befolkningsregistercentralen genom exempelvis elektronisk kommunikation.

Med stöd av paragrafens 2 mom. kan finansministeriet efter att ha hört Befolkningsregistercentralen och de berörda magistraterna genom förordning utfärda närmare bestämmelser om överföring eller annan omorganisering av behörigheten att registrera uppgifter mellan myndigheterna inom registerförvaltningen. Sådana behörighetsarrangemang är enligt bestämmelsen möjliga endast om åtgärden förbättrar tillgången på tjänster, kvaliteten på datainnehållet i systemet eller verksamhetens effektivitet eller åstadkommer en regionalt balanserad arbetsfördelning inom registerförvaltningen. Den föreslagna bestämmelsen gör det exempelvis möjligt att delvis överföra ansvaret för upprätthållandet av information som lämnas i större mängder från Befolkningsregistercentralen till en viss magistrat eller vissa magistrater. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges ministeriet, eftersom det rör sig om ett ärende av teknisk natur som hänför sig till den verkställande makten. Behörighetsarrangemang som verkställs genom förordning kan endast förekomma inom registerförvaltningen. De kan alltså endast gälla Befolkningsregistercentralen och magistraterna.

22 §. Övriga myndigheters behörighet. I paragrafen föreskrivs om arbetsuppgifter och befogenheter i samband med uppdatering av uppgifter i befolkningsdatasystemet för myndigheter utanför registerförvaltningen. Dessa myndigheter ska enligt bestämmelsen endast ha behörighet att registrera utländska medborgare och sköta arbetsuppgifter som gäller uppdatering av byggnads- och lägenhetsuppgifter i systemet. Att behörighet på detta sätt ges till andra myndigheter är ett exceptionellt arrangemang, eftersom magistraterna och Befolkningsregistercentralen som befolkningsdatasystemets huvudsakliga registeransvariga också kommer att sköta de arbets-

uppgifter som är mest centrala för uppdateringen av uppgifterna i systemet. Den föreslagna regleringen motsvarar till sitt sakinnehåll gällande reglering.

Enligt paragrafens 1 mom. kan utländska medborgare som avses i 9 § 1 mom. 1—3 punkterna framföra begäran om registrering av uppgifter förutom hos magistraten även hos en skattebyrå och, om Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen kommit överens om detta, hos Folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Den som tar emot begäran ska försäkra sig om tillförlitligheten hos de handlingar som visas upp som grund för registreringen av personuppgifterna så som bestäms i den föreslagna lagen. Hänvisningen innebär att det förfarande som avses i den föreslagna lagens 19 § 1 mom. ska följas. Enligt bestämmelsen ska mottagaren utan dröjsmål sända begäran och de personuppgifter och handlingar som lagts fram i samband med den till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den utländska medborgaren uppger sig bo, så att uppgifterna kan registreras i befolkningsdatasystemet. Magistraterna ska se till att de kontrollerar tillförlitligheten hos uppgifterna i utlänningsregistret på det sätt som avses i den föreslagna lagens 10 § innan de registrerar uppgifterna i befolkningsdatasystemet. De myndigheter som avses i bestämmelsen ska ha rätt begränsade befogenheter, som i främsta hand ska gälla endast biträdande funktioner.

Vidare ska det enligt det föreslagna momentets sista mening genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som mottagaren ska fullgöra. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Befolkningsregistercentralen kan enligt paragrafens 2 mom. komma överens med en kommun om att kommunen i egenskap av registeransvarig ansvarar för att registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser som gäller uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler inom kommunen görs i befolkningsdatasystemet så som bestäms i den föreslagna lagen. För att kommunen ska kunna sköta denna uppgift får Befolkningsregistercentralen ge kommunen

rätt att med hjälp av teknisk anslutning använda de uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som registrerats i befolkningsdatasystemet.

3 kap. **Den registeransvariges rätt att få uppgifter samt skyldigheter att anmäla uppgifter**

23 §. Rätt att få uppgifter från myndigheter. I paragrafen bestäms om rätt för den registeransvarige att få uppgifter av myndigheterna för att uppdatera och i övrigt behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Bestämmelser om myndigheternas anmälningsskyldighet, vilken direkt hänför sig till denna rätt, finns i 25 § i den föreslagna lagen. Regleringen syftar till att i den föreslagna lagen på ett så heltäckande sätt som möjligt ta in de myndigheter som den registeransvarige ska ha rätt att få uppgifter av och vilka också ska vara skyldiga att anmäla uppgifter till befolkningsdatasystemet. Den föreslagna bestämmelsen ålägger inte myndigheterna några i innehållsmässigt hänseende nya skyldigheter, med undantag för de fall som avses i paragrafens 5 och 9 punkter. När det gäller myndigheternas anmälningsskyldighet är den gällande regleringen tudelad i det hänseendet att skyldigheten baserar sig på bestämmelser i såväl befolkningsdatalagen och befolkningsdataförordningen som i speciallagstiftning. Genom att myndigheternas rätt att få uppgifter sammanförs i den föreslagna bestämmelsen vill man förenhetliga, precisera och förtydliga regleringen till denna del. Det är också ändamålsenligt att rätten för den registeransvarige att få uppgifter av myndigheterna regleras särskilt i en separat bestämmelse, och att den på så sätt hålls åtskild från den övriga rätten att få uppgifter enligt den föreslagna lagens 24 §. Detta är motiverat eftersom myndigheterna har en mycket central och betydande roll vid ajourhållandet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Denna relation förutsätter dessutom ett mycket tätt operativt och tekniskt samarbete mellan registerförvaltningen och de övriga myndigheterna. I praktiken ska den tekniska förmedlingen av uppgifter till befolkningsdatasystemet kunna ske exempelvis direkt från den berörda myndighetens datasystem eller

via det. Bestämmelser om hur uppgifter ska anmälas finns i 26 § i lagförslaget.

Enligt paragrafens 1 mom. har den registeransvarige trots sekretessbestämmelserna rätt att för att uppdatera och i övrigt behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet få de uppgifter som finns hos de myndigheter som närmare bestäms i momentets 1—10 punkter. Av befolkningssystemets allmänna användbarhet och den föreslagna lagens struktur följer att det med undantag för de fall som avses i paragrafens 2 mom. inte avses att användningen av befolkningsdata på något sätt ska kunna begränsas med stöd av bestämmelsen. Vilka begränsningar som gäller behandlingen av uppgifterna ska framgå av bestämmelserna om offentlighet för och utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet i den föreslagna lagens 4 kap. och av bestämmelserna om uppföljning och övervakning av hur uppgifterna behandlas i lagens 5 kap. I dessa bestämmelser ställs särskilt frågor som rör skyddet för privatliv och personuppgifter samt informationssäkerheten i centrum.

Enligt momentets 1 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av domstolarna få uppgifter om domstolsavgöranden som gäller personers civilstånd, familjerättsliga ställning, begränsningar av handlingsbehörigheten, intressebevakning och dödförklaring, förvärv av, lagfart på och nyttjanderätt till fastighet, samt av Brottsföljdsverket uppgifter om att en person vistats i en straffanstalt i mer än tre månader.

Enligt momentets 2 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av religionssamfunden, deras församlingar eller andra lokala sammanslutningar få uppgifter enligt religionsfrihetslagen om inträde i och utträde ur ett samfund, uppgifter enligt namnlagen (694/1985) om för- och efternamn samt vigseluppgifter enligt äkten-skapsförordningen (234/1929).

Enligt momentets 3 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av verksamhetsenheter och yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården få uppgifter om att ett barn har fötts, en person har avlidit och att en person har vistats i en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården i mer än tre månader.

Enligt momentets 4 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av verksamhetsenheter och yrkesutbildade personer inom socialvården få uppgifter om omhändertagande av barn och om att omhändertagandet har upphört, om avtal om vårdnad om barn och innehållet i avtalet samt uppgifter om att en person har vistats i en verksamhetsenhet inom socialvården i mer än tre månader.

Enligt momentets 5 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av de kommunala myndigheterna få uppgifter enligt 15 och 16 § om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler samt uppgifter om byggverksamhet. Denna plikt ska självfallet endast gälla uppgifter som den kommunala myndigheten fått kännedom om inom ramen för sin normala myndighetsverksamhet.

Enligt momentets 6 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av lantmäteriverkets myndigheter få identifieringsuppgifter enligt 14 § för fastigheter och andra registerenheter samt byggnadsuppgifter enligt 15 §.

Enligt momentets 7 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av myndigheterna inom utlänningsförvaltningen få uppgifter om förvärv, förlust och bevarande av finskt medborgarskap samt uppgifter om utländska medborgares identitet, familjeförhållanden och uppehållsrätt i Finland. Bestämmelsen kan tolkas så, att den också gäller uppgifter om att en myndighet har beslutat att utvisa en utlänning.

Enligt momentets 8 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av skatteförvaltningsmyndigheterna få uppgifter om en persons hemkommun och bostad där eller tillfällig bostad och uppgifter om fastigheters, byggnaders eller lokalers ägare samt uppgifter om företrädare eller andra kontaktpersoner för dödsbon. Enligt paragrafens 2 mom. ska de uppgifter som myndigheten fått med stöd av bestämmelsen, med undantag för uppgifter om företrädare eller andra kontaktpersoner för dödsbon, endast kunna användas för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Enligt momentets 9 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmel-

serna av Folkpensionsanstalten få uppgifter om en persons hemkommun och bostad där eller tillfällig bostad. Enligt paragrafens 2 mom. ska de uppgifter som myndigheten fått med stöd av bestämmelsen endast kunna användas för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Vidare har enligt momentets 10 punkt den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av utrikesministeriet och dess verksamhetsenhet få sådana uppgifter om föremålet för registrering som gäller boende, familjerättslig ställning eller andra uppgifter i befolkningsdatasystemet och som finska medborgare bosatta utomlands eller utländska myndigheter har lämnat till en verksamhetsenhet. Enligt paragrafens 2 mom. ska de uppgifter som myndigheten fått med stöd av bestämmelsen endast kunna användas för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Det ska emellertid också gå att behandla uppgifterna i övrigt när de efter kontrollförfarandet registrerats i befolkningsdatasystemet. Kontrollförfarandet syftar till är att säkerställa att uppgifterna är aktuella och tillförlitliga. I mån av möjlighet ska också den berörda personen höras i samband med detta.

Enligt paragrafens 2 mom. är uppgifterna enligt 1 mom. 8 punkten ovan om en persons hemkommun och bostad där eller tillfällig bostad och om fastigheters, byggnaders och lokalers ägare samt uppgifterna enligt 9 och 10 punkten avsedda för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Eftersom uppgifterna har anmälts till en myndighet som vidarebefordrat dem till registerförvaltningen ska de i princip kunna anses vara tillförlitliga och aktuella. Om emellertid den myndighet som lämnar uppgifterna i samband med detta gör förbehåll beträffande uppgifternas tillförlitlighet ska de inte få registreras i befolkningsdatasystemet förrän tillförlitligheten har säkerställts. Att uppgifterna är aktuella och tillförlitliga kan säkerställas exempelvis genom att man jämför registeruppgifterna på teknisk väg, eller genom att de berörda personerna vid behov ges möjlighet att redogöra för uppgifternas integritet. Uppgifter som registrerats i befolkningsdatasystemet efter ett sådant förfarande ska självfallet kunna lämnas ut och också i övrigt be-

handlas på samma sätt som de andra uppgifterna i systemet. När uppgifterna registrerats omfattas de myndigheter som avses i 1 mom. 8—10 punkterna inte heller av anmälarens ansvar enligt den föreslagna lagens 27 §.

Enligt paragrafens 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om hur rätten att få uppgifter ska förverkligas och om vad den omfattar genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

24 §. *Annan rätt att få uppgifter.* I paragrafen bestäms om rätten för den registeransvarige att för att uppdatera och i övrigt behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet få uppgifter av andra än myndigheter. Bestämmelser om anmälningsskyldighet, vilken direkt hänför sig till denna rätt, finns i 25 § i den föreslagna lagen. Regleringen syftar till att i den föreslagna lagen på ett så heltäckande sätt som möjligt ta in de enskilda och de företag och organisationer av vilka den registeransvarige ska ha rätt att få uppgifter och vilka också ska ha skyldighet att anmäla uppgifter för registrering i befolkningsdatasystemet. Att rättigheterna sammanförs i den föreslagna bestämmelsen bidrar också till att göra regleringen enhetligare, och preciserar och förtydligar den. Bestämmelsen ålägger inte de enskilda några innehållsmässigt nya skyldigheter. Däremot har avsikten varit att i den föreslagna lagen på ett så heltäckande sätt som möjligt skriva in alla skyldigheter som gäller denna grupp. Rätten för den registeransvarige att få vissa uppgifter av de företag och organisationer som avses i 1 mom. 6 punkten och av de dödsbon som avses i 7 punkten medför emellertid för dessa en ny skyldighet.

Enligt paragrafens 1 mom. har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna för att uppdatera och i övrigt behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet få vissa uppgifter av de enskilda och av de företag och organisationer som närmare bestäms i momentets 1—7 punkter. Av befolkningsdatasystemets allmänna användbarhet och den föreslagna lagens struktur följer att det med undantag för de fall som avses i paragrafens 2 mom. inte avses att användningen av

befolkningsdata på något sätt ska kunna begränsas med stöd av bestämmelsen. Vilka begränsningar som gäller behandlingen av befolkningsdata ska framgå av bestämmelserna om offentlighet för och utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet i den föreslagna lagens 4 kap. och av bestämmelserna om uppföljning och övervakning av hur uppgifterna behandlas i lagens 5 kap. I dessa bestämmelser ställs särskilt frågor som rör skyddet för privatliv och personuppgifter samt informationssäkerheten i centrum.

Enligt momentets 1 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av personer som är registrerade i befolkningsdatasystemet på begäran få ytterligare uppgifter och andra nödvändiga utredningar om uppgifter som avses i den föreslagna lagens 13—17 § och som gäller personen själv och barn som han eller hon har vårdnaden om.

Enligt momentets 2 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av finska medborgare som vistas utomlands få uppgifter om sådana tillägg, ändringar och rättelser som skett under den tid personen i fråga vistas utomlands och som gäller sådana uppgifter som enligt den föreslagna lagen ska registreras om honom eller henne i befolkningsdatasystemet.

Enligt momentets 3 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av modern till ett barn som fötts levande eller av den i vars vård barnet är få uppgift om att barnet fötts, om inte en verksamhetsenhet eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården har underrättats om barnets födelse.

Enligt momentets 4 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av ett barns föräldrar eller vårdnadshavare få uppgift om barnets namn och modersmål inom två månader efter det att barnet har fötts.

Enligt momentets 5 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av ägare eller innehavare av bostadslägenheter som avses i 16 § på begäran få uppgifter om dessa bostadslägenheter.

Enligt momentets 6 punkt har den registeransvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna av ägare eller innehavare av lokaler

som avses i 16 § på begäran få uppgifter om dessa lokaler. För att rätten att få uppgifter ska kunna tillgodoses i praktiken krävs det att det skapas ett anmälningsförfarande för ägare eller innehavare av kontorslokaler.

Vidare har den registeransvarige enligt momentets 7 mom. rätt att trots sekretessbestämmelserna av ett dödsbo på begäran få i den föreslagna lagens 17 § avsedda uppgifter om företrädare eller andra kontaktpersoner för dödsboet.

Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om hur rätten att få uppgifter ska förverkligas och om vad den omfattar genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Paragrafens 3 mom. omfattar närmast en konstaterande bestämmelse om att det i lagen om hemkommun finns bestämmelser om anmälan som ska göras med anledning av att hemkommunen eller bostaden där och tillfällig bostad har ändrats.

25 §. Skyldighet att anmäla uppgifter. I paragrafen föreskrivs om anmälningsskyldighet för myndigheter, enskilda, företag och organisationer. Bestämmelsen kompletterar och förstärker bestämmelserna i den föreslagna lagens två föregående paragrafen om rätten för den registeransvarige att få uppgifter. Till sammans med bestämmelserna om anmälningsskyldighet som kompletterar den bidrar rätten att få uppgifter för sin del till att säkerställa att uppgifterna i befolkningsdatasystemet håller en hög nivå i fråga om aktualitet och tillförlitlighet. I bestämmelsen ingår också ett bemyndigande att utfärda förordning om hur anmälningsskyldigheten ska fullföljas och om vad den omfattar. Regleringen kompletteras också av en bestämmelse om anmälarens ansvar i den föreslagna lagens 27 §.

Enligt paragrafens 1 mom. ska de myndigheter som avses i den föreslagna lagens 23 § och de personer, företag och organisationer som avses i lagens 24 § anmäla uppgifter till den registeransvarige inom befolkningsdatasystemet omedelbart efter det att det har konstaterats att uppgifterna behöver kompletteras, ändras eller rättas eller den registeransvarige har begärt ytterligare uppgifter eller

utredningar. Enligt bestämmelsen ska uppgifterna anmälas tillsammans med identifieringsuppgifterna för personen, fastigheten, byggnaden, lägenheten eller lokalen. Med identifieringsuppgifter avses i bestämmelsen primärt de koder som används för ovan nämnda registerenheter, såsom person-, fastighets-, byggnads- och lägenhetsbeteckningar. Om anmälaren inte känner till beteckningen ska också andra uppgifter som på ett tillräckligt tydligt och tillförlitligt sätt specificerar objektet kunna användas. Sådana uppgifter är t.ex. en persons födelsedatum samt en registerenhets namn, adress och läge. Den begäran om ytterligare uppgifter eller utredningar som avses i bestämmelsen ska självfallet vara motiverad och som regel göras i skriftlig form.

Enligt andra meningen i 1 mom. utfärdas närmare bestämmelser om hur skyldigheten att anmäla uppgifter ska fullgöras och om vad den omfattar genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Enligt paragrafens 2 mom. ska den registeransvarige utan dröjsmål till verksamhetsenheten inom socialvården anmäla att ett barn på grund av vårdnadshavarens död har blivit utan vårdnadshavare. Den föreslagna regleringen motsvarar bestämmelserna i 33 § i den gällande befolkningsdataförordningen.

26 §. Anmälning av uppgifter. I paragrafen finns bestämmelser om medel och metoder för anmälning av uppgifter, om vissa datasäkerhetsfrågor i anslutning till dem samt om krav på att anmälda uppgifter utan dröjsmål ska registreras i befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen syftar primärt till att stödja användningen av datasäkra lösningar och metoder vid behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. I den föreslagna regleringen har man också beaktat riksdagens grundlagsutskotts ställningstaganden, i vilka det sägs att bestämmelser om bland annat utlämnande av personuppgifter via en teknisk anslutning ska vara på lagnivå (GrUU 12/2002 rd och 25/2005 rd).

Enligt paragrafens 1 mom. ska de uppgifter som registreras i befolkningsdatasystemet anmälas till den registeransvarige skriftligen,

på elektronisk väg, med hjälp av teknisk anslutning eller på något annat sätt som är tillförlitligt och säkert och som lämpar sig för ändamålet. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan Befolkningsregistercentralen bevilja tillstånd att anmäla uppgifterna på något annat sätt än skriftligen. Ett villkor för att tillstånd ska beviljas är att den som anmäler uppgifterna har lämnat Befolkningsregistercentralen en tillräcklig redogörelse för hur uppgifterna skyddas.

Befolkningsdatacentralens behörighet i dessa fall baserar sig på att det enligt 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen är Befolkningsdatacentralen som bl.a. ansvarar för den allmänna funktionsdugligheten, tekniken och dataadministrationen i fråga om befolkningsdatasystemet. För att uppgifter ska få anmälas elektroniskt, med hjälp av en teknisk anslutning eller på något annat ändamålsenligt sätt krävs alltså alltid Befolkningsregistercentralens tillstånd. När Befolkningsregistercentralen behandlar ett sådant tillståndsärendes ska den fästa särskild uppmärksamhet vid att de metoder och tekniska lösningar som används för anmälandet är optimala med tanke på informationssäkerheten. Samtidigt ska också anmälarens allmänna tillförlitlighet klarläggas. När den behandlar tillståndsärendet kan Befolkningsregistercentralen vid behov höra den behöriga magistraten.

Enligt paragrafens 2 mom. ska den registeransvarige innan uppgifterna registreras i befolkningsdatasystemet försäkra sig om vem som anmält uppgifterna och om dennes rätt att anmäla uppgifter samt om att anmälan i övrigt är tillförlitlig. Den registeransvarige ska enligt den föreslagna bestämmelsen utan obefogat dröjsmål registrera uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Genom den föreslagna bestämmelsen har man velat betona att tillförlitligheten ska säkerställas rutinmässigt. I samband med varje anmälan ska det vara möjligt att genom tekniska eller funktionella metoder försäkra sig om vem som anmält uppgifterna och om dennes rätt att anmäla uppgifter. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska det också beaktas att myndigheterna inom registerförvaltningen i detta fall också omfattas av de allmänna kraven på datasystemens tillgänglig-

het i 74 § och på informationssäkerhet i 75 § i den föreslagna lagen.

Uppdateringen av uppgifterna i systemet ska i regel ske i realtid. Eftersom detta inte alltid är möjligt i praktiken ska uppgifterna registreras i befolkningsdatasystemet senast i samband med följande regelbundna uppdateringskörning av systemet efter det att uppgifterna blivit upptagna i systemets administrationsgränssnitt.

Enligt paragrafens 3 mom. fastställer Befolkningsregistercentralen formulären för de anmälningar som avses i den föreslagna lagen. Den föreslagna regleringen motsvarar bestämmelserna i 36 § i den gällande befolkningsdataförordningen.

27 §. Anmälarens ansvar. I paragrafen fastställs det allmänna ansvar som gäller uppgifternas anmälare. Enligt bestämmelsen ska den som har i uppdrag att anmäla uppgifter för registrering i befolkningsdatasystemet se till att de uppgifter som anmäls till den registeransvarige är tillförlitliga och hålls aktuella. Bestämmelsen syftar i främsta hand till att betona betydelsen av uppgifternas integritet med tanke på den övergripande informationssäkerheten hos befolkningsdatasystemet.

Bestämmelsen ska för det första gälla samtliga myndigheter, företag och organisationer samt enskilda som avses i den föreslagna lagens 23—25 § och som ska ha skyldighet att anmäla uppgifter för registrering i befolkningsdatasystemet. Ansvaret ska emellertid inte gälla de fall som avses i 23 § 2 mom., eftersom uppgifterna då anmäls enbart för kontroll av uppgifter i befolkningsdatasystemet och inte för registrering i systemet. För det andra ska ansvaret gälla anmälare som enligt någon annan lagstiftning åläggs att anmäla eller lämna ut uppgifter för att uppgifterna i befolkningsdatasystemet ska hållas aktuella.

I paragrafen föreslås inga sanktioner som påföljd för eventuella försummelser, eftersom det i huvudsak rör sig om verksamhet mellan myndigheter. Avsikten är att anmälarens ansvar ska vara ett sekundärt ansvar och att det aktualiserar endast om den registeransvarige med stöd av sitt primära ansvar enligt 47 § i personuppgiftslagen blivit tvungen att betala skadestånd till den registrerade. Också i detta fall ska anmälarens ansvar aktualiseras endast som ett ansvar enligt skadeståndsla-

gen (412/1974), nämligen i situationer där anmälaren uppsåtligt eller av vållande försummat sina förpliktelser och på så sätt orsakat skada. I detta sammanhang är det dock värt att beakta att anmälarens ansvar enligt den föreslagna bestämmelsen gäller såväl uppgifternas tillförlitlighet som deras aktualitet.

4 kap. **Offentlighet för uppgifterna i befolkningsdatasystemet och utlämnande av uppgifter**

28 §. *Allmänna förutsättningar för utlämnande av uppgifter.* I paragrafen fastställs de allmänna förutsättningarna för utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet. Med dessa avses i detta sammanhang de villkor som alltid ska vara uppfyllda för att uppgifter i systemet över huvud taget ska kunna lämnas ut. Å andra sidan bör det också beaktas att förutsättningarna är rätt allmängiltiga till sitt innehåll. Man ska alltså i regel varken kunna lämna ut eller vägra att lämna ut uppgifter enbart på basis av de allmänna förutsättningarna, utan dessa ska alltid tillämpas tillsammans med de övriga villkor och begränsningar som följer av bestämmelserna om utlämnande. De allmänna förutsättningarna syftar följaktligen primärt till att styra tolkningen på ett sätt som säkerställer skyddet för privatlivet. I den verksamhet som avser utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet betyder detta att man i enlighet med bestämmelserna i grundlagens 22 § betonar en tolkningslinje som är positiv med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna.

Enligt paragrafen får uppgifter i befolkningsdatasystemet lämnas ut endast om förutsättningar för utlämnande av uppgifter enligt den föreslagna lagen är uppfyllda och inte något annat följer av en persons rätt att förbjuda att uppgifter om honom eller henne lämnas ut. De uppgifter som lämnas ut ur befolkningsdatasystemet ska vara nödvändiga för det ändamål för vilket de lämnas ut. Enligt paragrafen får uppgifter inte lämnas ut om detta av grundad anledning kan misstänkas kränka skyddet för en persons privatliv eller skyddet för hans eller hennes personuppgifter, kränka hans eller hennes intressen

eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet. Hur relevant den information som lämnas ut är för det angivna användningssyftet ska också alltid vägas mot de allmänna principerna för behandling av personuppgifter. Vid avvägningen ska alltså också planeringen av behandlingen av personuppgifter enligt personuppgiftslagens 6 §, ändamålsbundenheten enligt lagens 7 § och relevanskravet enligt lagens 9 § beaktas.

Den föreslagna bestämmelsen gör också det möjligt att förhindra att s.k. samlade känsliga uppgifter lämnas ut. Med detta avses situationer där de uppgifter som begärts ur eller sökts i befolkningsdatasystemet till sakinnehållet utgör sådana samlade uppgifter som i enskilda fall av grundad anledning kan misstänkas äventyra eller kränka skyddet för en persons privatliv eller personuppgifter, kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet. Exempel på samlade känsliga uppgifter är t.ex. om det kommer en förfrågan om att det ur befolkningsdatasystemet ska hämtas namn på och adresser till vissa personer som företräder yrkesgrupper som är av betydelse för statens säkerhet. Samlade känsliga uppgifter handlar det också om när myndigheterna i ett land där det allmänt har förekommit missförhållanden i människorättssituationen begär att det ur befolkningsdatasystemet ska hämtas namn på och adresser till personer som kommit till Finland från landet i fråga och som vistas här med flyktingstatus. Vidare kan fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter i befolkningsdatasystemet karakteriseras som samlade känsliga uppgifter när ett utlämnande av dessa grupper av uppgifter i enskilda fall kan äventyra exempelvis statens säkerhet. Vägran att lämna ut uppgifter ska dock i dessa fall alltid grunda sig på en så objektiv helhetsbedömning av situationen som möjligt, och utlämnandet får inte hindras enbart på grund av innehållet i de uppgifter som begärs utlämnade.

I den föreslagna lagen finns inga särskilda bestämmelser om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet till utlandet, eftersom detaljerade bestämmelser om detta finns i personuppgiftslagen och eftersom det inte framkommit något klart behov av särreglering till denna del. När uppgifter i befolk-

ningsdatasystemet lämnas ut till ett annat EU-land eller EES-land tillämpas samma bestämmelser och principer som i fråga om utlämnande av uppgifter i Finland. I fall där uppgifter i befolkningsdatasystemet lämnas ut till s.k. tredjeländer utanför EU:s territorium blir bestämmelserna om översändande av personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen i personuppgiftslagens 5 kap. tillämpliga.

29 §. Utlämnande av uppgifter för skötsel av myndighetsuppgifter. Bestämmelsen är en särskild bestämmelse som gäller myndighetsuppgifter och myndighetsverksamhet. I bestämmelsen fastställs dessutom vilka slags uppgifter som får lämnas ut för denna verksamhet. Vidare omfattar paragrafen en bestämmelse om begränsningar som gäller användningen av uppgifter om byggnader och lägenheter som lämnats ur befolkningsdatasystemet.

I paragrafens 1 mom. nämns som tillåtna användningssyften domstols- och förvaltningsförfarande, myndigheternas planerings- och utredningsuppdrag samt andra motsvarande myndighetsuppgifter. Vid tolkningen av bestämmelsen kunde bestämmelserna i 4 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet som gäller definitionen av begreppet myndighet tillämpas analogt. Med myndighetsuppgift ska i den föreslagna bestämmelsen avses sådan utövning av offentlig makt som innebär att utövaren ensidigt förpliktar någon till något eller tillåter något. När ett offentligt samfund som part i ett rättsligt förhållande uttryckligen företräder det allmänna och därmed enbart eller huvudsakligen företräder offentliga intressen ska också detta betraktas som en myndighetsuppgift. Bestämmelsen täcker sålunda arbetsuppgifter som omfattar produktion och tillhandahållande av offentliga tjänster oberoende av organisationsform. Därmed ska exempelvis en offentlig förvaltningsuppgift som i enlighet med 124 § i grundlagen anförtröts andra än myndigheter omfattas av bestämmelsen. I bestämmelsen avsedda aktörer är förutom de statliga och kommunala myndigheterna också republikens president, riksdagen och riksdagen underställda myndigheter, landskapet Åland, den evangelisk-lutherska kyrkan och det ortodoxa kyrkosamfundet samt de själv-

ständiga offentligrättsliga inrättningarna. Bestämmelsen kan också omfatta EU-myndigheter eller myndigheter i unionsmedlemsstaterna när utlämnandet av uppgifterna grundar sig på gemenskapens lagstiftning. Med tanke på tillämpningen av bestämmelsen ska användningssyftet för de uppgifter som lämnas ut vara av primär betydelse. Först i andra hand, och som en faktor som eventuellt stöder tolkningslinjen, kan man beakta vilken ställning den som begär uppgifterna har och vilken organisationsform det rör sig om.

Enligt momentets 1 punkt ska i de syften som anges i bestämmelsen lämnas ut uppgifter som föreskrivs i lag eller i en förordning som utfärdats med stöd av lag. Bestämmelsen är en ovillkorlig rättsnorm. Om de uppgifter som ska lämnas ut ska användas för att sköta en myndighetsuppgift och om behandlingen av uppgifterna reglerats på det sätt som specificeras i den föreslagna bestämmelsen, ska registerförvaltningsmyndigheten lämna ut uppgifterna. Å andra sidan kan exempelvis bestämmelserna om användning och skydd av utlämnade uppgifter i den föreslagna lagens 37, 44 och 51 § i enskilda fall medföra vissa villkor för användningen av utlämnade uppgifter som ska beaktas också i samband med sådant utlämnande som avses i här.

Enligt momentets 2 punkt ska ur befolkningsdatasystemet för de syften som nämns i bestämmelsen lämnas ut uppgifter som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag. Bestämmelsen ger registerförvaltningsmyndigheten större möjlighet att tillämpa rättslig prövning än vad som ges i momentets 1 punkt. Den mer omfattande prövningsmöjligheten ska gälla villkoret "uppgifter som behövs" i bestämmelsen. I dessa fall ska registerförvaltningsmyndigheten dessutom alltid säkerställa att alla uppgifter som lämnas ut uppfyller relevanskravet enligt personuppgiftslagens 9 §. I praktiken innebär detta exempelvis också att bestämmelserna om begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagens 36-43 § och om användning och skydd av utlämnade uppgifter i lagens 44 och 51 §

direkt kan påverka innehållet i och omfattningen av de uppgifter som lämnas ut.

Enligt paragrafens 2 mom. ska sådana personuppgifter i befolkningsdatasystemet som behövs vid domstols- och förvaltningsförfarande och annan skötsel av myndighetsuppgifter skaffas på tjänstens vägnar, om inte den registrerade då ett ärende anhängiggjorts utan dröjsmål har meddelat att han eller hon själv lämnar in de nödvändiga uppgifterna, eller om det inte finns särskilda skäl för något annat förfarande. Bestämmelsen motsvarar till sitt sakinnehåll den gällande befolkningsdatalagens 26 § 1 mom.

Enligt paragrafens 3 mom. får de uppgifter om fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler i befolkningsdatasystemet som lämnats ut för sådan verksamhet som avses ovan med undantag för anteckningar som specificerar hemkommunen eller bostaden där eller tillfällig bostad inte användas vid rättsligt eller administrativt beslutsfattande som berör en person, om inte personen i samband med beslutsfattandet får en redogörelse om innehållet i uppgifterna och om hur de använts. Bestämmelsen motsvarar till sitt sakinnehåll den gällande befolkningsdatalagens 26 § 2 mom. En begränsning behövs eftersom byggnads-, lägenhets- och lokaluppgifter i befolkningsdatasystemet inte är offentligt tillförlitliga på det sätt som avses i den föreslagna lagens 18 §. Med uppgifter om fastigheter, byggnader, lägenheter och lokaler avses i bestämmelsen alla de uppgifter som enligt den föreslagna lagens 14–16 § ska registreras i befolkningsdatasystemet. Med rättsligt eller administrativt beslutsfattande avses i detta sammanhang de förpliktelser i samband med utövande av offentlig makt som gäller den berörda personens rättigheter och skyldigheter och som myndigheten ska beakta när den fattar beslut.

30 §. Utlämnande av uppgifter för historisk och vetenskaplig forskning samt för sammanställning av statistik. Enligt paragrafen får sådana uppgifter som behövs för undersökningar, utredningar eller utförande av andra motsvarande uppgifter lämnas ut ur befolkningsdatasystemet för historisk och vetenskaplig forskning, för sammanställning av statistik samt för myndigheternas planerings-

och utredningsuppdrag i enlighet med vad som bestäms i personuppgiftslagen.

Bestämmelsen om ändamålsbundenhet i personuppgiftslagens 7 § omfattar en undantagsregel beträffande denna princip, enligt vilken senare behandling av personuppgifter för historisk forskning eller för vetenskapliga eller statistiska syften inte anses stå i strid med de ursprungliga ändamålen. Dessutom finns särskilda bestämmelser om historisk och vetenskaplig forskning i personuppgiftslagens 14 § och om statistiska syften i lagens 15 §. I bestämmelserna föreskrivs i detalj om hur personuppgifter får behandlas och lämnas ut för dessa syften. Begreppen historisk och vetenskaplig forskning samt statistiska syften har i den föreslagna bestämmelsen samma innehåll som i personuppgiftslagen.

Uppgifterna i befolkningsdatasystemet utnyttjas i mycket stor utsträckning för bl.a. medicinsk forskning och samhällsforskning samt för statistiska syften. De situationer där uppgifter lämnas ut är relativt etablerade och medför i allmänhet inga problem. I fråga om bestämmelserna om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet har det inte heller framkommit några behov av speciallagstiftning som avviker från den allmänna lagstiftningen. På grund av detta är den föreslagna bestämmelsen närmast informativ. Den är dock nödvändig i synnerhet för att det under inga omständigheter felaktigt ska kunna uppfattas att uppgifterna i systemet inte framöver kommer att vara tillgängliga också för de användningssyften som nämns här. Bestämmelsen behövs också eftersom den myndighet som lämnar ut uppgifterna också i detta fall alltid ska kontrollera att alla uppgifter som lämnas ut uppfyller relevanskravet enligt personuppgiftslagens 9 §.

31 §. Utlämnande av uppgifter för finansierings- och försäkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet. Paragrafen är en särskild bestämmelse om finansierings- och försäkringsverksamhet och motsvarande verksamhet samt om kreditupplysning och indrivning. I paragrafen föreslås bestämmelser om vilka uppgifter som får lämnas ut för de syften som nämns i bestämmelsen och om hur de får behandlas.

I paragrafens 1 mom. nämns som tillåtna användningssyften finansierings- och försäk-

ringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet. Bestämmelsen omfattar för det första all verksamhet som ordnats i enlighet med lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004). Den omfattar också annan motsvarande verksamhet, om det särskilt bestäms om sådan. Sådan speciallagstiftning är exempelvis lagen om försäkringsbolag (1062/1979), lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995), lagen om försäkringsföreningar (1250/1987) och lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997). Viktigast med tanke på bestämmelsens tillämpning vore att verksamheten sker på ett reglerat sätt exempelvis under något slag av officiell tillsyn och att man vid organiseringen av verksamheten särskilt har beaktat att finansierings- och försäkringstjänsternas användares ställning är tryggad och att deras rättsskydd tillgodoses. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att de personuppgifter som behövs när en person anlitar finansierings- och försäkringstjänster lämnas ut ur befolkningsdatasystemet uttryckligen i syfte att identifiera denna person och fastställa dess handlingsbehörighet. Bestämmelsen ska alltså inte gälla situationer där uppgifter i befolkningsdatasystemet behövs för exempelvis allmän marknadsföring av finansierings- och försäkringstjänster. I dessa fall tillämpas bestämmelserna i den föreslagna lagens 32 §.

Enligt momentets 1 punkt får ur befolkningsdatasystemet för finansierings- och försäkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet lämnas ut uppgifter som föreskrivs i lag eller i en förordning som utfärdats med stöd av lag. Om syftet med de uppgifter som ska lämnas ut nämns i bestämmelsen och om behandlingen av uppgifterna reglerats på det sätt som specificeras i den föreslagna bestämmelsen, ska registerförvaltningsmyndigheten i regel lämna ut uppgifterna. Å andra sidan bör det dock beaktas att det av exempelvis bestämmelserna om användningen och skyddet av utlämnade uppgifter i lagens 44 och 51 § i enskilda fall kan följa vissa begränsningar beträffande användningen som ska beaktas också i samband med utlämnande enligt detta moment.

Enligt momentets 2 punkt får ur befolkningsdatasystemet för finansierings- och för-

säkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet lämnas ut uppgifter som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i lag eller i en förordning eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av lag. Utförandet av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag ska alltså antingen stödja sig direkt på en bestämmelse i lag eller på en förordning eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av en bestämmelse om bemyndigande i lag. Bestämmelsen ger registerförvaltningsmyndigheten större möjlighet att tillämpa rättslig prövning än vad som ges i momentets 1 punkt. Den mer omfattande prövningsmöjligheten ska primärt gälla villkoret ”uppgifter som behövs” i bestämmelsen. I detta fall ska registerförvaltningsmyndigheten alltså kontrollera att alla uppgifter som lämnas ut uppfyller relevanskravet enligt personuppgiftslagens 9 §. I praktiken innebär detta exempelvis att myndigheten ska beakta bestämmelserna om begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagens 36-43 § när den fattar beslut om att lämna ut uppgifterna.

Vidare får enligt momentets 3 punkt ur befolkningsdatasystemet för finansierings- och försäkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet lämnas ut de uppgifter som behövs för fullgörande ett avtal som gäller ovan nämnda verksamhet och där den registrerade är part. Bestämmelsen ger registerförvaltningsmyndigheten större möjlighet att tillämpa rättslig prövning än vad som ges i punkterna ovan. Den mer omfattande prövningsmöjligheten ska för det första gälla det avtal som nämns i bestämmelsen och de villkor som gäller avtalets innehåll och för det andra kravet på att de uppgifter som lämnas ut ska vara behövliga. I detta fall ska registerförvaltningsmyndigheten alltså säkerställa att avtalet direkt och i huvudsak avser ovan nämnda verksamhet och att den registrerade verkligen är part i avtalet. Dessutom ska den myndighet som lämnar ut uppgifterna kontrollera att alla uppgifter som lämnas ut uppfyller relevanskravet enligt personuppgiftslagens 9 §. I praktiken innebär detta exempelvis att myndigheten ska beakta bestämmelserna om begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagens

36-43 § när den fattar beslut om att lämna ut uppgifterna.

Enligt paragrafens 2 mom. får ur befolkningsdatasystemet dessutom lämnas ut följande uppgifter som behövs för kreditupplysningsverksamhet enligt kreditupplysningslagen (527/2007) och för indrivningsverksamhet enligt lagen om indrivning av fordringar (513/1999) och som gäller den person som är föremål för verksamheten och som avser för- och efternamn, personbeteckning eller födelse- och adress- och övriga kontaktuppgifter, födelsehemkommun och födelseort, intressebevakning i förmyndarverksamheten och dess innehåll samt dödsdag eller dag för dödförklaring. En särskild bestämmelse om de användningssyften som avses här är nödvändig för att regleringen ska vara informativ och exakt, men också för att denna verksamhet har ett direkt samband med finansieringsverksamhet och verksamheten på försäkringsmarknaden. I bestämmelsen ges en uttömmande förteckning över omfattningen av de uppgifter som får lämnas ut ur systemet för de syften som avses i bestämmelsen. Med undantag för uppgifterna om dödsdag, födelsehemkommun och födelseort motsvarar förteckningen den förteckning som ges i kreditupplysningslagens 12 § om uppgifter som får antecknas om en person i kreditupplysningsregistret. Registerförvaltningsmyndigheten ska emellertid alltid kontrollera att alla uppgifter som lämnas ut uppfyller relevanskravet enligt personuppgiftslagens 9 §.

Enligt paragrafens 3 mom. får de uppgifter om fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler i befolkningsdatasystemet som lämnas ut för sådan verksamhet som avses ovan med undantag för anteckningar som specificerar hemkommunen eller bostaden där eller tillfällig bostad inte användas vid rättsligt eller administrativt beslutsfattande som berör en person, om inte personen i samband med beslutsfattandet får en utredning om innehållet i uppgifterna och om hur de använts. Detta beror på att byggnads- och lägenhetsuppgifterna i befolkningsdatasystemet inte är offentligt tillförlitliga på det sätt som avses i den föreslagna lagens 18 §. Med uppgifter om fastigheter, byggnader, lägenheter och lokaler avses i bestämmelsen alla de uppgifter som enligt den föreslagna lagens 14–16

§ ska registreras i befolkningsdatasystemet. Med rättsligt beslutsfattande avses i detta sammanhang de förpliktelser enligt lag som gäller den berörda personens rättsskydd och som ska beaktas exempelvis när personen ingår ett kredit- eller försäkringsavtal.

32 §. Utlämnande av uppgifter för skötsel av kundrelationer och för marknadsföring. I paragrafen föreskrivs om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet för skötsel av kundrelationer, marknadsföring, reklam, opinions- och marknadsundersökningar samt för annan med dessa jämförbar verksamhet. Avsikten är att paragrafen ska komplettera de bestämmelser om utlämnande som föreslås ovan. Kompletteringen gäller samtliga instanser, oavsett organisationsform, som använder uppgifter för de syften som nämns i paragrafen. Även om det främst är privata företag och organisationer som utövar verksamhet enligt bestämmelsen ska den också gälla myndigheter, när dessa som stöd för sina lagstadgade funktioner eller vid sidan av dem utövar sådan verksamhet som avses här. I bestämmelsen ges en uttömmande förteckning över de uppgifter som får lämnas ut ur systemet eller annars behandlas i de syften som nämns i bestämmelsen. Registerförvaltningsmyndigheten ska alltid kontrollera att alla uppgifter som lämnas ut uppfyller relevanskravet enligt personuppgiftslagens 9 §.

Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om tjänster i anslutning till uppdatering och underhåll av kundregister, marknadsföringsregister och andra motsvarande register. Bestämmelsen har ett något mer omfattande och närmare definierat tillämpningsområde än motsvarande bestämmelse i 27 § 1 mom. i den gällande befolkningsdatalagen. Den gäller också de marknadsföringsregister som avses i personuppgiftslagens 19 § 1 punkt och i den föreslås en detaljerad förteckning över personuppgifter som får lämnas ut. Förteckningen ska också vara uttömmande i fråga om de basuppgifter om personer som särskilt nämns i bestämmelsen. Enligt bestämmelsen får det ur befolkningsdatasystemet lämnas ut uppgifter om den registrerade som behövs för att uppdatera, kontrollera och rätta uppgifter i kund- eller marknadsföringsregister eller motsvarande register och som avser för- och efternamn, födelseår, kön, modersmål,

adress- och övriga kontaktuppgifter samt sådana uppgifter med anknytning till personen som anges närmare genom förordning av statsrådet och som gäller fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler och områdesindelningar. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Bestämmelsen gör det inte möjligt att med uppgifter ur befolkningsdatasystemet komplettera eller lägga till nya personer i kundregistret så länge ett anknytningskrav eller en annan grund för behandling enligt personuppgiftslagen saknas. Bestämmelsens ordalydelse möjliggör inte heller att uppgifter lämnas ut ur befolkningsdatasystemet i syfte att grunda ett marknadsföringsregister. Nya kunder kan emellertid anskaffas exempelvis med hjälp av ett utdrag eller urval som görs en gång enligt paragrafens 2 mom. Också i övrigt ska personuppgifter i befolkningsdatasystemet, när en köptransaktion registreras men innan en egentlig kundrelation uppstått, endast få behandlas exempelvis med hjälp av en teknisk anslutning om den berörda personen uttryckligen i samband med behandling har samtyckt till detta.

Med beaktande av kraven på skydd för privatlivet är en restriktiv hållning befogad i fråga om användningen av uppgifter i befolkningsdatasystemet och identifikationsmedel i anslutning till dem för sådana syften där de är avsedda att utnyttjas för att komplettera uppgifter i ett kundregister med exempelvis uppgifter som allmänt hänför sig till konsumentbeteendet hos en person som registrerats som kund, utan att den registrerade är medveten om det eller har samtyckt till det. Vid sidan av behandling som grundar sig på personens samtycke ska sådan verksamhet kunna tillåtas endast om det är uppenbart att skyddet för privatlivet och för personuppgifter inte på något sätt äventyras i fråga om den berörda personen. När sådan verksamhet tillåts i ett enskilt fall bör det alltid innan någon åtgärd vidtas åtminstone säkerställas att den upplysningsplikt gentemot den registrerade som avses i 24 § 1 mom. i personuppgiftslagen har uppfyllts. Hur bestämmelsen ska tolkas kan lämpligast och i större detalj fastställas exempelvis i de

branschspecifika uppförandekodexar som avses i personuppgiftslagens 42 §.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet i engångssyfte för kundaskaffning samt för marknadsföring och reklam. Bestämmelsen motsvarar till sitt centrala sakinhåll bestämmelsen i 27 § 2 mom. i den gällande befolkningsdatalagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen får ur befolkningsdatasystemet lämnas ut namnuppgifter samt adress- och andra kontaktuppgifter om personer för direktreklam och annan direktmarknadsföring, opinions- och marknadsundersökningar eller för annan med dessa jämförbar verksamhet. När uppgifter lämnas ut för dessa syften får som grund för behandlingen av uppgifterna användas personens namn, minst sex veckors ålder, kön, modersmål eller kontaktspråk, yrke eller uppgifter om yrkeskategori, adress- och andra kontaktuppgifter, en annan identifieringsuppgift för personen samt sådana uppgifter med anknytning till personen som anges närmare genom förordning av statsrådet och som gäller fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler och områdesindelningar. Enligt bestämmelsen får alltså endast namnuppgifter samt adress- och andra kontaktuppgifter om en person lämnas ut till sökanden, men inte de identifierande uppgifter som nämns i bestämmelsen och som använts som grund vid behandlingen av uppgifterna. Med behandling avses i detta sammanhang exempelvis att de ovan nämnda uppgifterna används som urvals- eller utdragsutgrund när man tar ut namn- och adressuppgifter på en person. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Bestämmelsen kan inte tillämpas så att den ger sökanden obegränsad rätt att behandla befolkningsdata. Uppgifter i befolkningsdatasystemet ska sålunda inte kunna lämnas ut exempelvis i syfte att grunda ett marknadsföringsregister. Uppgifterna är med andra ord enligt bestämmelsen avsedda för specifika användningsbehov som bedöms från fall till fall. Uppgifterna kan givetvis vid behov återanvändas med de begränsningar som anges ovan, så länge uppgifterna förblir i registerförvaltningsmyndighetens besittning och allt-

så inte lämnas ut att hanteras fritt av användaren. Om uppgifterna ska användas exempelvis i en direktmarknadsföringskampanj ska befolkningsdatasystemet anges som i personuppgiftslagens 25 § avsedd källa för dem. I bestämmelsen tas inte ställning till de utlämnade uppgifternas funktionella och tekniska användning. Denna fråga avgörs av den registerförvaltningsmyndighet som tillämpar bestämmelsen. Myndigheten ska självfallet i samband med detta också beakta alla omständigheter som gäller användningen och skyddet av uppgifterna. Vilka dessa omständigheter är kan lämpligast och i större detalj definieras exempelvis i de branschspecifika uppförandekodexar som avses i personuppgiftslagens 42 §.

33 §. Utlämnande av uppgifter för släktforskning och personmatriklar. I paragrafen bestäms om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet för släktforskning och personmatriklar. I personuppgiftslagen finns allmänna bestämmelser om behandlingen av personuppgifter för de ändamål som nämns i den föreslagna bestämmelsen.

Enligt paragrafen får uppgifter som behövs för släktforskning och personmatriklar lämnas ut ur befolkningsdatasystemet i enlighet med vad som bestäms i personuppgiftslagen. Bestämmelser om personmatriklar finns i personuppgiftslagens 17 § och bestämmelser om släktforskning i lagens 18 §. På grund av detta är den föreslagna bestämmelsen närmast informativ. Den är dock nödvändig i synnerhet för att det under inga omständigheter felaktigt ska kunna uppfattas att uppgifterna i systemet inte framöver kommer att vara tillgängliga också för dessa användningssyften. Bestämmelsen behövs också eftersom den myndighet som lämnar ut uppgifterna alltid ska kontrollera att alla uppgifter som lämnas ut uppfyller relevanskravet enligt personuppgiftslagens 9 §. Begreppen personmatrikel och släktforskning har i den föreslagna bestämmelsen samma innehåll som i personuppgiftslagen.

34 §. Annat utlämnande av uppgifter. I paragrafen bestäms om hur uppgifter i befolkningsdatasystemet ska behandlas i kontakt-, adress- och andra motsvarande informationstjänster. För tydlighetens skull konstateras i paragrafen också att den föreslagna lagen

inte omfattar fullständigt uttömmande bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet, utan att uppgifter ska kunna lämnas ut också för andra användningssyften än de som avses i 29—32 § ovan. I dessa fall förutsätts emellertid att villkoren för behandlingen av personuppgifter i varje enskilt fall är uppfyllda och att inget annat följer av bestämmelserna i den föreslagna lagen om begränsningar i utlämnandet av uppgifter.

Enligt paragrafens 1 mom. får enskilda uppgifter som registrerats i befolkningsdatasystemet och som gäller specificerade personer behandlas i kontakt-, adress- och andra motsvarande informationstjänster för personliga eller därmed jämförbara sedvanliga privata syften. I samband med sådana tjänster får det bara lämnas ut uppgifter om personens nuvarande namn och adress och andra kontaktuppgifter samt om att personen är vid liv. Enligt den föreslagna bestämmelsen förutsätts det inte för att uppgifter ska lämnas ut att sökanden uppger användningssyftet i samband med servicehändelsen, eftersom det rör sig om personliga eller därmed jämförbara sedvanliga privata syften (personuppgiftslagens 2 § 3 mom.) och eftersom den grupp av data som lämnas ut är snävt avgränsad och bara innefattar sedvanliga kontaktuppgifter för personen. I praktiken innebär detta att registerförvaltningsmyndigheten inte har någon absolut skyldighet att klarlägga användningssyftet om det inte av kontexten tydligt framgår att uppgifterna kommer att användas i något annat syfte än det som nämns i bestämmelsen.

Med termen ”enskilda” avses i den föreslagna bestämmelsen förutom kvantiteten också praktiska begränsningar som gäller omfattningen av den utlämnade informationen och som direkt följer av sättet på vilket uppgifterna lämnas ut. Via en telefontjänst är det exempelvis inte ekonomiskt sett eller med tanke på verksamheten rimligt att lämna ut särskilt många dataenheter på en gång. Kravet på att personen ska vara specificerad förutsätter att grupper av uppgifter som innehåller personuppgifter aldrig ska kunna lämnas ut på basis av otillräckliga sökdata via en sådan tjänst som avses här, utan den person eller de personer som sökningen gäller ska

alltid kunna specificeras tillräckligt noggrant. Med kontakt-, adress- och andra motsvarande informationstjänster avses service som tillhandahålls skriftligen eller med hjälp av en teknisk anslutning såsom en telefon eller ett datanät. Av dessa orsaker skulle det under en enda servicetransaktion kunna lämnas ut uppgifter om några tiotals personer vilka hämtas ur systemet var för sig, om servicens tekniska och funktionella utförande möjliggör detta. De personliga eller därmed jämförbara sedvanliga privata syften som avses i bestämmelsen kan gälla exempelvis upprätthållande av kontakter med bekanta och släktingar, kontakter med anledning av en bevakningsdag, arrangerande av en klassträff, indrivning av en fordran och andra motsvarande situationer. Bestämmelsen kan emellertid också tolkas så att serviceanvändarna inte snävt begränsas till att endast omfatta fysiska personer utan att den som anlitar servicen också kan vara ett företag eller en organisation. För närvarande erbjuder registerförvaltningsmyndigheterna bl.a. de adress-, telefon- och nättjänster som avses i bestämmelsen. Den föreslagna regleringen syftar inte till att avskaffa dessa serviceformer. I fråga om tjänsternas tekniska utförande ska serviceproducenten liksom för närvarande vid behov kunna stödja sig på de uppdragstagare som står utanför registerförvaltningen.

I övrigt får uppgifter enligt paragrafens 2 mom. lämnas ur befolkningsdatasystemet endast om sökanden har rätt att behandla uppgifterna med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag. Bestämmelsen kompletterar bestämmelserna i den föreslagna lagens 29—33 § och täcker alla lagliga användningssyften som det inte särskilt föreskrivs om i ovan nämnda paragrafer. Eftersom det inte i den föreslagna lagen finns särskilda bestämmelser om exempelvis utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet till utlandet ska bestämmelserna i personuppgiftslagens 5 kap. om översändande av personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen tillämpas i sådana fall.

35 §. Allmän förbuds rätt. I paragrafen föreskrivs om den allmänna förbuds rätt som den registrerade har. Bestämmelsen motsvarar till innehållet och omfattningen den registrerades förbuds rätt enligt gällande rätt och komplet-

terar dessutom bestämmelserna om förbuds rätt i personuppgiftslagen.

Enligt paragrafens 1 mom. har en registrerad person, utöver den förbuds rätt i fråga om direktmarknadsföring, marknads- och opinionsundersökningar, personmatriklar och släktforskning som denne har enligt 30 § i personuppgiftslagen, rätt att förbjuda att adress- och andra kontaktuppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller personen själv, dennes make eller maka som bor i samma hushåll eller barn som personen i fråga har vårdnaden om lämnas ut för de tjänster som gäller uppdatering av uppgifter i kund- och marknadsföringsregister som avses i den föreslagna lagens 32 § 1 mom. och för de adress- och kontakttjänster som avses i lagens 34 § 1 mom.

Enligt den föreslagna bestämmelsen gäller förbudet dock inte fall där uppgifterna med stöd av 32 § 1 mom. i den föreslagna lagen lämnas ut för verksamhet där de används för att personen, företaget eller organisationen i fråga ska kunna göra sina rättigheter gällande eller fullgöra sina skyldigheter. Förbuds rätten ska alltså inte gälla situationer där adress- eller kontaktuppgifter behövs för myndighetsuppdrag eller i övrigt för lagbestämda uppgifter, eller situationer där en person eller en organisation gör sina lagliga rättigheter gällande eller fullgör sina lagliga skyldigheter. Bestämmelsen möjliggör att utomståendes berättigade intressen blir beaktade i tillräcklig omfattning utan att skyddet för personuppgifterna blir lidande. Sålunda ska adress- eller kontaktuppgifter kunna lämnas ut exempelvis för sändande av kallelser till bouppteckning eller för anhängiggörande av ett fordringsärende. Också banker och försäkringsbolag ska enligt det undantag som föreslås ha rätt att ur befolkningsdatasystemet få adress- eller andra kontaktuppgifter som de kan använda för att uppdatera kundregistret t.ex. inom kreditgivningsverksamheten och i arbetsuppgifter som hänför sig till lagbestämda försäkringar.

Enligt 2 mom. ska anmälan om förbudet lämnas till Befolkningsregistercentralen eller magistraten skriftligen eller på något annat tillförlitligt sätt som lämpar sig för ändamålet. Det rör sig alltså i princip om en fritt formulerad anmälan som ska kunna göras

också per telefon eller elektroniskt via ett öppet datanät. Anmälningssättet ska emellertid vara tillräckligt tillförlitligt. Om anmälan gäller en make eller maka som bor i samma hushåll som anmälaren, ska anmälan alltid begäras i skriftlig form. Om anmälan gäller någon annan person än en make eller maka som bor i samma hushåll som anmälaren eller barn som anmälaren har vårdnad om krävs det förutom en skriftlig anmälan dessutom alltid en utredning om att anmälaren har laglig rätt att företräda denna person i ärendet. En persons rätt att i ett ärende representera barn som den har vårdnad om ska stödja sig på bestämmelserna i lagen om förmyndarverksamhet, och vårdnadsrelationen ska kunna fastställas på tjänstens vägnar med hjälp av uppgifter i befolkningsdatasystemet. Registerförvaltningsmyndigheten ska dessutom se till att den registrerade alltid får en personlig bekräftelse på att ett förbud registrerats i befolkningsdatasystemet oberoende av vem som gjort anmälan.

36 §. Spärrmarkering. I paragrafen föreskrivs om den registrerades särskilda rätt att på ansökan få en s.k. spärrmarkering registrerad i befolkningsdatasystemet, om förutsättningarna för att en sådan ska beviljas och om dess giltighetstid samt om ansökningsförfarandet i samband med spärrmarkering. Den föreslagna paragrafen är en särskild bestämmelse i förhållande till sekretessbestämmelserna i 24 § 1 mom. 31 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Paragrafen motsvarar till sitt centrala sakinhåll det som föreskrivs om frågan i 25 § i den gällande befolkningsdatalagen. Regleringen preciseras emellertid på så sätt att det hot som utgör grund för beviljande av spärrmarkering ska vara uppenbart och att spärrmarkeringen under vissa förutsättningar uttryckligen också ska gälla vissa uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter som den berörda personen äger eller innehar. Vidare förutsätts det enligt den föreslagna bestämmelsen att magistraten alltid ger den som ansöker om spärrmarkering tillfälle att anmäla en sådan kontaktadress för registrering i befolkningsdatasystemet som inte omfattas av spärrmarkeringen. Syftet med kontaktadressen är att säkerställa att den berörda personen vid behov kan nå trots förbudet.

Om en person har grundad och uppenbar anledning att misstänka att hans eller hennes eller familjens hälsa eller säkerhet är hotad, kan enligt paragrafens 1 mom. en spärrmarkering på ansökan göras i befolkningsdatasystemet. Efter det att spärrmarkeringen gjorts i systemet får uppgifter om hemkommun och bostad samt adress- och andra kontaktuppgifter som gäller personen, dennes make eller maka eller barn som bor i samma hushåll lämnas ut endast till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna baserar sig på utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som berör personens rättigheter eller skyldigheter. Enligt bestämmelsen gäller spärrmarkeringen också uppgifter som specificerar och lokaliserar sådana fastigheter, byggnader och lägenheter som ovan nämnda personer äger eller innehar, om dessa uppgifter inte kan behandlas skilt från de uppgifter som omfattas av spärrmarkering. Med fastigheter, byggnader och lägenheter avses de enheter som anges i den föreslagna lagens 14—16 §.

Enligt bestämmelsen är förutsättningarna för meddelande av en spärrmarkering objektiva, och de ska vara uppenbara. Med detta har man i den föreslagna bestämmelsen velat betona att en spärrmarkering i princip beviljas som en exceptionell skyddsåtgärd, som inte bör vidtas enbart på basis av den berörda personens subjektiva känslor. Spärrmarkering ska kunna beviljas exempelvis i samband med skydd för vittnen och i situationer med familjevåld eller i fråga om yrkesgrupper som i sitt arbete regelbundet utsätts för hot om grovt fysiskt våld. Ansökan om spärrmarkering ska alltid vara motiverad och det ska klart framgå av den vilket slags hot det är fråga om och hur sannolikt det är att hotet förverkligas.

Spärrmarkeringen ska med undantag för den särskilda kontaktadress som avses i paragrafens 2 mom. gälla alla andra uppgifter om hemkommun och bostad samt adress- och kontaktuppgifter för personen som registrerats i befolkningsdatasystemet, inklusive vissa uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter.

Uppgifter som omfattas av spärrmarkering ska bara få lämnas ut till en myndighet vars

rätt att behandla en sådan uppgift grundar sig på utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den persons rättigheter eller skyldigheter som begärt att denna uppgift skyddas. Om exempelvis uppgifter som omfattas av spärrmarkering regelbundet ska lämnas till en myndighet för registrering i myndighetens personregister skulle detta enligt bestämmelsen vara en exceptionell åtgärd i samband med vilken det ska ställas så exakta och noggranna villkor som möjligt för användningen och skyddet av uppgifterna. Närmare bestämmelser om behandlingen av uppgifter som omfattas av spärrmarkering utfärdas i den föreslagna lagens 37 och 44 §. Åtkomsten till uppgifter som omfattas av spärrmarkering ska också i första hand ordnas så att de behöriga myndigheterna endast kommer åt uppgifterna från fall till fall till exempel genom enskilda förfrågningar som gjorts med hjälp av det frågesystem i realtid som ingår i befolkningsdatasystemet.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om förfarandet vid ansökan om spärrmarkering. Den berörda personen eller dennes lagliga företrädare ska skriftligen eller på något annat bevisligt sätt ansöka om spärrmarkering hos magistraten. När en person ansöker om spärrmarkering ska magistraten ge möjlighet att anmäla en sådan kontaktadress för registrering i befolkningsdatasystemet som får lämnas ut även till andra än de myndigheter som avses i 1 mom.

Den registrerade ska ansöka om spärrmarkering hos magistraten skriftligen eller på något annat bevisligt sätt. Det föreslås att ansökan ska få lämnas in hos vilken magistrat som helst. På så sätt kan den registrerade i brådskande fall ansöka om spärrmarkering vid närmast belägna magistrat. Om spärrmarkering söks i samband med byte av bostad möjliggör bestämmelsen också att magistraten på personens nya boningsort fattar beslutet om flyttningen och spärrmarkeringen samtidigt. Med tanke på personens rättskydd vore det ändamålsenligt att förutsätta att ansökan om spärrmarkering görs i skriftlig form. I fall där behovet att skydda uppgifterna är särskilt brådskande ska också en muntlig ansökan godtas. I sådana fall ska magi-

straten se till att sökanden och motiveringarna beträffande dennes muntliga ansökan blir dokumenterade.

I praktiken kan bestämmelsen också tolkas så, att spärrmarkering kan sökas förutom för personen själv också för dennes familj som bor i samma hushåll, om alla familjemedlemmarna är utsatta för samma hot. Därför ska en ansökan om spärrmarkering som gäller exempelvis sökandens maka eller make eller barn krävas i skriftlig form. Om ansökan görs på någon annans än ovan nämnda familjemedlemmars vägnar ska den alltid göras i skriftlig form och åtföljas av en skriftlig fullmakt. Registerförvaltningsmyndigheten ska se till att den registrerade alltid får en personlig bekräftelse på att en spärrmarkering registrerats i befolkningsdatasystemet.

Det är motiverat att kontaktadresser för personer som omfattas av spärrmarkering tas in på ett så heltäckande sätt som möjligt i befolkningsdatasystemet, eftersom också en sådan person med tanke på såväl dess egna som utomståendes behov bör kunna gå att kontakta på ett ändamålsenligt och säkert sätt utan att detta äventyrar skyddsnivån. En kontaktadress enligt bestämmelsen kan vara t.ex. en postboxadress, arbetsplatsadress eller annan motsvarande adress av vilken det inte framgår några exakta uppgifter om personens boende. Enligt bestämmelsen ska kontaktadressen kunna lämnas ut till alla dem som behöver den. Om den berörda personen önskar detta kan det förbud mot utlämnande som avses i den föreslagna 35 § givetvis också omfatta den kontaktadress som avses här. Det är önskvärt att magistraten informerar sökanden om möjligheterna att skydda kontaktadressen.

Enligt paragrafens 3 mom. kan en spärrmarkering första gången gälla i högst fem år. Efter det kan giltighetstiden på ansökan förlängas med två år i sänder. Den föreslagna regleringen motsvarar till dessa delar det som föreskrivs i den gällande befolkningsdatalagen. Registerförvaltningsmyndigheten ska se till att den berörda personen alltid i god tid innan giltighetstiden löper ut informeras om att en spärrmarkering slutar gälla. Den som beviljats spärrmarkering kan självfallet när som helst under förbudets giltighetstid begära att det ska sluta gälla. Med tanke på den

berörda personens rättsskydd ska en sådan begäran alltid krävas i skriftlig form.

37 §. *Behandling av uppgifter som omfattas av spärmarkering.* Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om det förfarande som ska följas när uppgifter som lämnats ur befolkningsdatasystemet och som omfattas av spärmarkering behandlas. Regleringen kompletterar bestämmelserna om användningen och skyddet av uppgifter som lämnas ur befolkningsdatasystemet i den föreslagna lagens 44 §. De särskilda bestämmelserna syftar till att utvidga omfånget av spärmarkeringen och stärka det skydd som den ger.

Sådana uppgifter i befolkningsdatasystemet som omfattas av spärmarkering och som lämnats ut till en myndighet får enligt paragrafens 1 mom. inte överlåtas vidare av myndigheten, och myndigheten får inte heller låta någon utomstående ta del av eller behandla dem, om inte något annat bestäms i lag. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska myndigheten också se till att uppgifterna endast behandlas av personer till vars arbetsuppgifter behandlingen av sådana uppgifter direkt hör.

Uppgifter som omfattas av spärmarkering ska alltså få överlåtas vidare bara om det särskilt föreskrivs om det. Med beaktande av spärmarkeringens speciella karaktär och det syfte i vilket ett sådant förbud meddelas bör man sträva efter att tolka eventuella särskilda bestämmelser så, att vidareöverlåtelse är möjligt endast i undantagsfall. Möjligheten att överlåta uppgifterna vidare ska också alltid anges i den utredning om användningen och skyddet av uppgifter som ska lämnas in till registerförvaltningsmyndigheterna enligt den föreslagna lagens 44 §.

Uppgifter som omfattas av spärmarkering och som lämnas ur befolkningsdataregistret får enligt den föreslagna bestämmelsen endast behandlas av personer vars arbetsuppgifter och verksamhet den berörda myndigheten har möjlighet att följa och övervaka. Också dessa personer ska bara få behandla uppgifterna när arbetsuppgifterna direkt förutsätter detta. I praktiken förutsätter den föreslagna bestämmelsen att den myndighet som tar emot uppgifter som omfattas av spärmarkering bl.a. ska se till att de informationssystem

och arbetsrutiner den ansvarar för stöder en skyddad behandling av uppgifterna.

När en registerförvaltningsmyndighet lämnar ut uppgifter som omfattas av spärmarkering till en annan myndighet ska den enligt paragrafens 2 mom. samtidigt också underrätta myndigheten om spärmarkeringen, om det inte är fråga om att lämna ut uppgifter för en postförsändelse eller någon annan motsvarande åtgärd i ett enskilt fall. Den föreslagna regleringen motsvarar till dessa delar det som föreskrivs i den gällande befolkningsdatalagen. Genom detta underrättelseförfarande vill man säkerställa att den myndighet som tar emot uppgifterna är medveten om de utlämnade uppgifternas speciella karaktär och att den kan beakta detta när den planerar sin egen process beträffande användningen och skyddet av uppgifterna. En undantagsregel om postförsändelser och andra engångsbehov som rör användningen av uppgifterna har ansetts vara nödvändig eftersom man i dessa fall genom att informera om en spärmarkering i själva verket i ännu högre grad riskerar att avslöja uppgifter som omfattas av spärmarkering för utomstående än om man låt bli att nämna om det.

38 §. *Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om adoptivförhållanden.* I paragrafen finns bestämmelser om begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller adoptivförhållanden. Uppgifter om adoptivförhållanden antecknas i systemet med stöd av 13 § 1 mom. 10 punkten i den föreslagna lagen. Det är nödvändigt att genom noggranna och exakta bestämmelser särskilt föreskriva om begränsningar som gäller utlämnande av dessa uppgifter, eftersom det rör sig om sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § 6 punkten i personuppgiftslagen. Behovet av särskilda bestämmelser föranleds också av att ett adoptivförhållande har konsekvenser för en persons familjerättsliga ställning, vars klarläggande är ett av de centrala syftena med uppgifterna i befolkningsdatasystemet. I den gällande befolkningsdatalagen finns inga särskilda bestämmelser om utlämnande av uppgifter om adoptivförhållanden.

Enligt bestämmelsen hör till de uppgifter som endast med vissa begränsningar får lämnas ut ur befolkningsdatasystemet åtminstone

uppgifter som gäller ett adoptivförhållande och vem som är ett adoptivbarns biologiska förälder. Å andra sidan bör man också komma ihåg att de biologiska föräldrarna efter det att ett adoptivförhållande har fastställts inte längre enbart på grundval av föräldraskapet har rätt att få information om barnet eller dess adoptivföräldrar. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska det dessutom beaktas att det finns personer för vilka adoptivförhållandet fastställts med stöd av de författningar som gällde innan adoptionslagen (153/1985) trädde i kraft. I fråga om adoptionen i dessa fall kan alltså ovan nämnda bestämmelser bli tillämpliga. Adoptionsförhållanden som fastställts med stöd av dessa bestämmelser har delvis olika rättsverkningarna än adoptionsförhållanden som fastställts med stöd av den gällande lagen. Också specialfrågor av detta slag ska beaktas när man planerar och genomför de funktionella och data-tekniska lösningar som gäller tjänsterna inom befolkningsdatasystemet.

I paragrafen finns uttömmande bestämmelser om under vilka förutsättningar och till vem uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är ett adoptivbarns biologiska förälder får lämnas ut. Bestämmelsen syftar primärt till att säkerställa skyddet av privatlivet och personuppgifterna för parterna i ett adoptivförhållande och att särskilt beakta att det är fråga om behandling av känsliga personuppgifter. Av denna anledning, och eftersom bestämmelsen primärt är en särskild bestämmelse som begränsar behandlingen av uppgifter, är avsikten den att tillämpningsområdet för bestämmelsen ska vara snävt. I praktiken innebär detta att behovet av uppgifter alltid ska kunna hänföras till ett så konkret och specificerat ärende eller behov som möjligt.

En bra utgångspunkt vid tillämpningen av bestämmelsen är att det när uppgifter om ett adoptionsförhållande regelbundet lämnas ut exempelvis till en myndighet för att antecknas i myndighetens personregister enligt bestämmelsen rör sig om en exceptionell åtgärd i samband med vilken det ska ställas så exakta och noggranna villkor som möjligt för användningen och skyddet av uppgifterna. Närmare bestämmelser om dessa villkor finns i 44 § i lagförslaget. Åtkomsten till des-

sa uppgifter ska också i första hand ordnas så, att de behöriga myndigheterna endast kommer åt uppgifterna till exempel genom enskilda förfrågningar som gjorts via en teknisk anslutning med hjälp av ett frågesystem i realtid.

Enligt paragrafens 1 punkt får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är adoptivbarnets biologiska förälder lämnas ut endast till adoptivbarnet, om han eller hon är myndig. Bestämmelsen syftar till att stödja och trygga en myndig persons självbestämmanderätt.

Enligt paragrafens 2 punkt får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är adoptivbarnets biologiska förälder lämnas ut till adoptivbarnet och adoptivföräldern tillsammans, om adoptivbarnet har fyllt 15 år. Kravet på samstämmighet förutsätter i detta fall adoptivbarnets och vardera adoptivföräldrarnas uttryckliga, frivilliga och positiva viljeyttring i ärendet. Också denna bestämmelse syftar till att stödja adoptivbarnets självbestämmanderätt. Barnets ålder och den omständigheten att han eller hon fortfarande ännu står under vårdnad av adoptivföräldrarna ska emellertid beaktas.

Enligt paragrafens 3 punkt får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är adoptivbarnets biologiska förälder lämnas ut till adoptivföräldern, om adoptivbarnet är under 15 år, och om den information som behövs har ett direkt samband med adoptivbarnets hälsa eller säkerhet. I praktiken ska uppgifter om adoptivbarnets biologiska föräldrar få lämnas ut exempelvis om barnet insjuknar i en sjukdom som i regel har en ärftlig bakgrund i ett biologiskt släktförhållande och man med tanke på behandlingen av sjukdomen skulle ha nytta av att känna till barnets biologiska bakgrund.

Enligt 4 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är adoptivbarnets biologiska förälder lämnas ut till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller ovan nämnda personers rättigheter eller skyldigheter. Den

föreslagna bestämmelsen förutsätter alltså att det är fråga om konkreta arbetsuppgifter, åtgärder eller uppdrag och att skötseln av dessa direkt ska falla under behörigheten för den myndighet som behöver uppgifterna.

Enligt paragrafens 5 punkt får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är adoptivbarnets biologiska förälder lämnas ut för sammanställning av officiell statistik. När uppgifter lämnas ut i detta syfte ska även bestämmelserna i personuppgiftslagens 15 § om behandling av personuppgifter för statistiska syften tillämpas som komplettering. När man fastställer vad begreppet officiell statistik ska omfatta kan bland annat bestämmelserna i statistiklagen (280/2004) beaktas.

Enligt paragrafens 6 punkt får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är adoptivbarnets biologiska förälder lämnas ut för historisk eller vetenskaplig forskning. När uppgifter lämnas ut i detta syfte ska även bestämmelserna i 14 § i personuppgiftslagen om behandling av personuppgifter för historisk eller vetenskaplig forskning tillämpas som komplettering.

Slutligen får enligt 7 punkten uppgifter som gäller ett adoptivförhållande och vem som är barnets biologiska förälder lämnas ut till andra personer, företag eller organisationer som begär uppgifterna för ett specifikt syfte och som ovillkorligen behöver uppgifterna för att identifiera adoptivbarnet eller för att klarlägga dess person- och familjerättsliga ställning eller handlingsbehörighet. Avsikten är att bestämmelsen endast ska tillämpas i exceptionella fall där den exakta ordalydelsen i bestämmelsen följs. Den kan bli tillämplig till exempel när adoptivbarnet med stöd av tidigare lagstiftning har kvar arvsrätt också i förhållande till sina biologiska släktingar. Med kravet på ett specifikt syfte vid utlämnandet avses krav på att begäran om utlämnande av uppgifter ska göras skriftligen och att den ska vara noggrant motiverad. Av kravet på ett specifikt syfte följer att de uppgifter som avses i bestämmelsen endast får lämnas ut för ett enstaka, exakt avgränsat användningstillfälle.

39 §. Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om omhändertagande av

barn. I paragrafen finns bestämmelser om begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller omhändertagande av barn. Uppgifter om omhändertagande av barn förs in i systemet med stöd av 13 § 1 mom. 12 punkten i lagförslaget. I fråga om begränsningar som gäller utlämnande av dessa uppgifter är det nödvändigt med noggranna och exakta särskilda bestämmelser, eftersom det är fråga om sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § 6 punkten i personuppgiftslagen. Behovet av särskilda bestämmelser beror även på att ett omhändertagande har konsekvenser för barnets boende och familjerättsliga ställning, och ett av syftena med användningen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet är att klarlägga sådana förhållanden. Bestämmelsen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll de nuvarande bestämmelserna om saken och den vedertagna tolkningen av bestämmelserna.

I paragrafen finns uttömmande bestämmelser om under vilka förutsättningar och till vem uppgifter om omhändertagande som finns i befolkningsdatasystemet får lämnas ut. Det primära målet med bestämmelsen är att se till att syftet med omhändertagandet uppnås och att skydda privatliv och personuppgifter för de parter som ingår i en relation där ett omhändertagande skett, med särskilt beaktande av att det är fråga om behandling av känsliga personuppgifter. Av denna anledning, och eftersom bestämmelsen primärt är till för att begränsa behandlingen av uppgifter, är avsikten att tillämpningsområdet för bestämmelsen ska vara snävt.

Enligt 1 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller omhändertagande av barn lämnas ut till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter.

Myndigheter som avses i bestämmelsen kan till exempel vara social- och hälsovårdsmyndigheter, Folkpensionsanstalten, polismyndigheter och rättsliga myndigheter. Den viktigaste skillnaden vid en jämförelse med den gällande lagstiftningen är att utlämnandet av uppgifter tydligare än för närva-

rande ska vara bundet till utförandet av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som gäller ett omhändertagande. I praktiken innebär denna begränsning att behovet av uppgifter i första hand ska hänföra sig till ett så konkret ärende som möjligt och att skötseln av ärendet direkt ska falla under behörigheten för den myndighet som behöver uppgifterna. När uppgifter om omhändertagande till exempel regelbundet lämnas till en myndighet för att föras in i myndighetens personregister, är det enligt bestämmelsen en exceptionell åtgärd för vilken det ska ställas så exakta och noggranna villkor som möjligt för användningen och skyddet av uppgifterna. Närmare bestämmelser om villkoren för användning och skydd finns i 44 § i lagförslaget. Användningen av uppgifter om omhändertagande ska i första hand ordnas så att de behöriga myndigheterna endast kommer åt uppgifterna i enskilda fall, till exempel genom enskilda förfrågningar som gjorts via en teknisk anslutning med hjälp av ett frågesystem i realtid.

Enligt 2 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller omhändertagande av barn lämnas ut för sammanställning av officiell statistik. När uppgifter lämnas ut i detta sammanhang ska även 15 § i personuppgiftslagen om behandling av personuppgifter för statistiska syften tillämpas som kompletterande bestämmelse. När innehållet i begreppet officiell statistik definieras kan bland annat bestämmelserna i statistiklagen beaktas.

Dessutom får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller omhändertagande av barn enligt 3 punkten lämnas ut för historisk eller vetenskaplig forskning. När uppgifter lämnas ut i detta sammanhang ska även 14 § i personuppgiftslagen om behandling av personuppgifter för historisk eller vetenskaplig forskning tillämpas som kompletterande bestämmelse.

Om föräldrarna, andra vårdnadshavare eller personer som är närstående till ett barn som omhändertagits behöver få uppgifter, till exempel om var barnet bor, är det mest ändamålsenligt med tanke på att syftet med omhändertagandet ska uppfyllas och med beaktande av bestämmelserna i 9 kap. i barnskyddslagen att föräldrarna får dessa uppgif-

ter av de sociala myndigheterna och inte ur befolkningsdatasystemet.

40 §. Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om fastställande av könstillhörighet. I paragrafen finns bestämmelser om begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller fastställande av könstillhörighet. I fråga om begränsningar som gäller utlämnande av dessa uppgifter är det nödvändigt med noggranna och exakta särskilda bestämmelser, eftersom det är fråga om sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § 5 punkten i personuppgiftslagen. Behovet av särskilda bestämmelser beror även på att ett fastställande av könstillhörighet har indirekta konsekvenser för en persons familjerättsliga ställning, och ett av syftena med användningen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet är att klarlägga sådana förhållanden. I enlighet med den gällande befolkningsdatalagen har inga uppgifter om fastställande av könstillhörighet förts in skilt i befolkningsdatasystemet. På så sätt finns det inte några särskilda bestämmelser i lagen om någon annan behandling av dessa uppgifter heller. Enligt 13 § 1 mom. 15 punkten i lagförslaget ska uttryckliga uppgifter om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet föras in i befolkningsdatasystemet.

I den föreslagna paragrafen avses med uppgifter om fastställande av könstillhörighet uppgifter om att en persons kön i enlighet med lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet har fastställts som det motsatta jämfört med det kön som registrerats för personen i befolkningsdatasystemet. Uppgifter som ska omfattas av den begränsning av utlämnande av uppgifter som avses i bestämmelsen är uppgifter som gäller fastställandet av könstillhörigheten samt den tidigare personbeteckning och ett eventuellt tidigare förnamn som personen i fråga hade omedelbart före fastställandet av könstillhörigheten.

I paragrafen finns uttömmande bestämmelser om under vilka förutsättningar och till vem uppgifter om fastställande av könstillhörighet som finns i befolkningsdatasystemet får lämnas ut. Givetvis får uppgifter om fastställande av könstillhörighet alltid lämnas ut också åt den person som själv berörs av sa-

ken. Det primära målet med bestämmelsen är att säkerställa skyddet för privatliv och personuppgifter för en person som fått sin könstillhörighet fastställd, med särskilt beaktande av att det är fråga om behandling av känsliga personuppgifter. Av denna anledning, och eftersom bestämmelsen primärt är till för att begränsa behandlingen av uppgifter, är avsikten att tillämpningsområdet för bestämmelsen ska vara snävt.

Enligt 1 punkten får ovan nämnda uppgifter om fastställande av könstillhörighet lämnas ut till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter. Den föreslagna bestämmelsen kräver alltså att det är fråga om konkreta arbetsuppgifter, åtgärder eller uppdrag och att skötseln av dessa direkt ska falla under behörigheten för den myndighet som behöver uppgifterna.

Vid tillämpningen av bestämmelsen ska det i första hand anses att när uppgifter om fastställande av könstillhörighet regelbundet lämnas till en myndighet för att föras in i myndighetens personregister är det enligt bestämmelsen en exceptionell åtgärd, för vilken det ska ställas så exakta och noggranna villkor som möjligt för användningen och skyddet av uppgifterna. Närmare bestämmelser om villkoren för användning och skydd finns i 44 § i lagförslaget. Användningen av uppgifter om fastställande av könstillhörighet ska i första hand ordnas så att de behöriga myndigheterna endast kommer åt uppgifterna i enskilda fall, till exempel genom enskilda förfrågningar som gjorts via en teknisk anslutning med hjälp av ett frågesystem i realtid.

Enligt 2 punkten får ovan nämnda uppgifter om fastställande av könstillhörighet dessutom lämnas ut till andra personer, företag eller organisationer som begär uppgifterna för ett specifikt syfte och som ovillkorligen behöver uppgifterna för att identifiera personen i fråga eller för att klarlägga hans eller hennes person- och familjerättsliga ställning eller handlingsbehörighet.

Avsikten är att bestämmelsen endast ska tillämpas i exceptionella fall där den exakta

ordalydelsen i bestämmelsen efterföljs. Bestämmelsen kan tillämpas till exempel då det är fråga om att en person har företagit bestående eller utdragna rättshandlingar innan könstillhörigheten fastställdes som det motsatta och fullgörandet av skyldigheterna i anslutning till rättshandlingarna kräver att personens identitet fastställs. Med kravet på att behovet av ett utlämnande av uppgifter ska specificeras avses i bestämmelsen att det alltid ska krävas att en begäran om utlämnande av uppgifter görs skriftligen och att den ska vara noggrant motiverad. Uppgifterna som avses i bestämmelsen får endast lämnas ut för ett exakt avgränsat användningstillfälle.

41 §. Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om anstaltsboende. I paragrafen finns bestämmelser om begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller anstaltsboende. I fråga om begränsningar som gäller utlämnande av dessa uppgifter är det nödvändigt med noggranna och exakta särskilda bestämmelser, eftersom det åtminstone delvis är fråga om sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § 3, 4 och 6 punkten i personuppgiftslagen. Behovet av särskilda bestämmelser beror även på att uppgifterna om boende hör till de mest använda uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll den vedertagna tolkningen av de nuvarande bestämmelserna.

Med uppgifter om anstaltsboende avses i detta sammanhang det att en person för en längre tid än tre månader vistas i en vårdinrättning som hälso- eller socialvårdsmyndigheterna är huvudman för eller som de anlitar eller vid en straffanstalt som fängvårdsmyndigheterna är huvudman för. Dessa myndigheter är enligt 23 § 1 mom. och 25 § 1 mom. i lagförslaget skyldiga att meddela registerförvaltningsmyndigheterna sådant boende.

I paragrafen finns uttömmande bestämmelser om under vilka förutsättningar och till vem uppgifter om anstaltsboende som finns i befolkningsdatasystemet får lämnas ut. Givetvis får uppgifter om anstaltsboende alltid lämnas ut också åt den person som själv berörs av saken. Det primära målet med bestämmelsen är att säkerställa skyddet för privatliv och personuppgifter för en person som

bor i anstalt, med särskilt beaktande av att det är fråga om behandling av känsliga personuppgifter. Av denna anledning, och eftersom bestämmelsen primärt är till för att begränsa behandlingen av uppgifter, är avsikten att tillämpningsområdet för bestämmelsen ska vara snävt.

Enligt 1 mom. 1 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons boende eller vistelse i en vårdinrättning eller straffanstalt lämnas ut till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter. Den föreslagna bestämmelsen förutsätter alltså att det är fråga om konkreta arbetsuppgifter, åtgärder eller uppdrag och att skötseln av dessa direkt ska falla under behörigheten för den myndighet som behöver uppgifterna.

Vid tillämpningen av denna bestämmelse är det bra att i första hand anse att när uppgifter om anstaltsboende regelbundet lämnas till en myndighet för att föras in i myndighetens personregister är det enligt bestämmelsen en exceptionell åtgärd, för vilken det ska ställas så exakta och noggranna villkor som möjligt för användningen och skyddet av uppgifterna. Närmare bestämmelser om villkoren för användning och skydd finns i 44 § i lagförslaget. Användningen av uppgifterna ska i första hand ordnas så att de behöriga myndigheterna endast kommer åt uppgifterna i enskilda fall, till exempel genom enskilda förfrågningar som gjorts via en teknisk anslutning med hjälp av ett frågesystem i realtid.

Enligt 2 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller anstaltsboende lämnas ut för sammanställning av officiell statistik. När uppgifter lämnas ut i detta sammanhang ska även 15 § i personuppgiftslagen om behandling av personuppgifter för statistiska syften tillämpas som kompletterande bestämmelse. När innehållet i begreppet officiell statistik definieras kan bland annat bestämmelserna i statistiklagen beaktas.

Dessutom får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller anstaltsboende enligt 3 punkten lämnas ut för historisk eller vetenskaplig forskning. När uppgifter lämnas ut i

detta sammanhang ska även 14 § i personuppgiftslagen om behandling av personuppgifter för historisk eller vetenskaplig forskning tillämpas som kompletterande bestämmelse.

Om en person själv har anmält vårdinrättningens adress också som personlig adress eller kontaktuppgift, får adressen enligt 2 mom. lämnas ut. Målet med bestämmelsen är att säkerställa att postgången och adresstjänsten fungerar för personer för vilka det huvudsakliga syftet med boendet eller vistelsen i en vårdinrättning är något annat än ett syfte som har att göra med personens hälsa eller tjänster eller stödåtgärder inom socialvården. Utgångspunkten är att anmälan ska krävas skriftligen eller på något annat tillförlitligt sätt. Anmälarens avsikt ska klargöras till exempel i samband med att flyttanmälan görs och innehållet i anmälan ska registreras i befolkningsdatasystemet så att ett utlämnande av uppgifterna kan ske lagenligt och är möjligt att genomföra i praktiken. Bestämmelsen gäller endast vårdinrättningar, vilket betyder att en person som avtjänar fängelsestraff enligt bestämmelsen inte kan anmäla straffanstaltens adress till befolkningsdatasystemet som sådan adress eller kontaktuppgift som avses i bestämmelsen. Naturligtvis kan förbuden mot att lämna uppgifter som finns i 35 § i lagförslaget, om personen som berörs så önskar, också gälla en sådan kontaktadress som avses i detta moment.

42 §. Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund. I paragrafen finns bestämmelser om begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller medlemskap i ett religionssamfund. I fråga om begränsningar som gäller utlämnande av dessa uppgifter är det nödvändigt med noggranna och exakta särskilda bestämmelser, eftersom det är fråga om sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § 2 punkten i personuppgiftslagen. Behovet av särskilda bestämmelser beror även på att den evangelisk lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter har vissa myndighetsuppgifter som ansluter sig till behandlingen av befolkningsdata och genom vilka en persons medlemskap i dessa kyrkosamfund offentliggörs. I fråga om andra reli-

gionssamfund beror behovet av särskilda bestämmelser på att befolkningsdatasystemet är den enda centraliserade och allmänna informationskällan för uppgifter om medlemskap i dessa samfund. Bestämmelsen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll de nuvarande bestämmelserna om saken. Enligt 23 § 1 mom. 2 punkten och 25 § 1 mom. i lagförslaget har ett religionssamfund eller dess församling skyldighet att anmäla uppgifter om medlemskap i samfundet så att de förs in i befolkningsdatasystemet. Uppgifter om medlemskap i ett samfund förs in i systemet med stöd av 13 § 1 mom. 19 punkten i lagförslaget.

I 1 mom. finns uttömmande bestämmelser om under vilka förutsättningar och till vem uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller medlemskap i ett religionssamfund får lämnas ut. Givetvis får uppgifter om medlemskap alltid lämnas ut också åt den person som själv berörs av saken. Med uppgifter om medlemskap i ett samfund avses i detta sammanhang uppgifter om ett religionssamfund enligt religionsfrihetslagen (453/2003) och om inträde i och utträde ur ett sådant samfund. Det primära målet med bestämmelsen är att säkerställa skyddet för privatliv och personuppgifter för en person som är medlem av ett samfund, med särskilt beaktande av att det är fråga om behandling av känsliga personuppgifter. Av denna anledning, och eftersom bestämmelsen primärt är till för att begränsa behandlingen av uppgifter, är avsikten att tillämpningsområdet för bestämmelsen ska vara snävt.

Vid tillämpningen av bestämmelsen är det bra att i första hand anse att när uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund regelbundet lämnas till en myndighet för att föras in i myndighetens personregister är det enligt bestämmelsen en exceptionell åtgärd, för vilken det ska ställas så exakta och noggranna villkor som möjligt för användningen och skyddet av uppgifterna. Närmare bestämmelser om villkoren för användning och skydd finns i 44 § i lagförslaget. Användningen av uppgifterna ska i första hand ordnas så att de behöriga myndigheterna endast kommer åt uppgifterna i enskilda fall, till exempel genom enskilda förfrågningar som gjorts via en

teknisk anslutning med hjälp av ett frågesystem i realtid.

Enligt 1 punkten i momentet får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons medlemskap i ett religionssamfund lämnas ut till ett minderårigt barns vårdnadshavare. Detta är en ändring jämfört med de gällande bestämmelserna. Bestämmelsen är nödvändig för att ett barns alla vårdnadshavare ska ha tillgång till tillräcklig information när de avgör sitt minderåriga barns religiösa ställning i enlighet med 3 § i religionsfrihetslagen.

Enligt 2 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons medlemskap i ett religionssamfund lämnas ut till det samfund där personen är medlem.

Enligt 3 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons medlemskap i ett religionssamfund lämnas ut till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter. Myndigheter som avses här är till exempel skatteförvaltnings- och försvarsförvaltningsmyndigheterna samt undervisnings- och skolmyndigheterna.

Enligt 4 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons medlemskap i ett religionssamfund lämnas ut för sammanställning av officiell statistik. När uppgifter lämnas ut i detta sammanhang ska även 15 § i personuppgiftslagen om behandling av personuppgifter för statistiska syften tillämpas som kompletterande bestämmelse. När innehållet i begreppet officiell statistik definieras kan bland annat bestämmelserna i statistiklagen beaktas.

Enligt 5 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons medlemskap i ett religionssamfund lämnas ut för utredning av förutsättningarna för kyrklig vigsel i samband med prövningen av äktenskapshinder.

Enligt 6 punkten får uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons medlemskap i ett religionssamfund dessutom lämnas ut för bouppteckning, arvskifte eller något annat specifikt syfte som kan jämföras med dessa, i den mån uppgifterna om med-

lemskapet är nödvändiga för att klarlägga från vilket religionssamfund eller vilken församling det går att få sådana tilläggsuppgifter om personen som eventuellt behövs i sammanhanget. Ett sådant annat jämförbart syfte kan till exempel vara fullgörandet eller tillgodoseendet av offentlig- och privaträttsliga skyldigheter eller rättigheter som gäller personen i fråga. Även släktforskning kan vara ett sådant här användningssyfte. Den föreslagna bestämmelsen begränsar rätten att få uppgifter till endast sådana fall där uppgifterna som gäller personhistoria har direkt betydelse för behandlingen av ett ärende. Dessutom möjliggör bestämmelsen endast överlåtande av enstaka uppgifter för ett användningstillfälle.

Enligt 2 mom. får en magistrat dessutom till personer vars hinder för äktenskap den prövar för utredning av förutsättningarna för kyrklig vigsel lämna ut sådana uppgifter som behövs vid prövningen av äktenskapshinder och som har behandlats i samband med tjänster enligt 70 § i lagförslaget som tillhandahållits ett religionssamfund. Särskilda bestämmelser om behörigheten att lämna ut uppgifter är nödvändiga, eftersom det är religionssamfundet i fråga som är registeransvarigt för de uppgifter som avses i bestämmelsen och inte en magistrat.

43 §. Utlämnande av identifieringsuppgifter. I paragrafen fastslås villkoren för att personbeteckningar, utländska personnummer, tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder ska få lämnas ut. Enligt artikel 8.7 i EU:s dataskyddsdirektiv ska medlemsstaterna bestämma på vilka villkor ett nationellt identifikationsnummer eller något annat vedertaget sätt för identifiering får behandlas. De identifieringsuppgifter som avses i paragrafen är alla sådana identifikationsnummer eller andra allmänt vedertagna identifierare som avses i den ovan nämnda bestämmelsen i dataskyddsdirektivet. Eftersom paragrafen innehåller bestämmelser om utlämnandet av identifieringsuppgifter, vilket enligt formuleringen i direktivet och personuppgiftslagen är en form av behandling av personuppgifter, uppfyller den föreslagna paragrafen för sin del skyldigheterna i direktivet. Utöver gällande personbeteckningar gäller bestämmelsen även ändrade eller rät-

tade tidigare personbeteckningar och elektroniska kommunikationskoder. Bestämmelser om övrig behandling av de ovan nämnda identifieringsuppgifterna och personnumren i samband med behandling av uppgifter i befolkningsdatasystemet finns i 7, 11–17, 31, 53 och 62–65 § i lagförslaget.

Bestämmelsen i den första meningen i 1 mom. motsvarar de nuvarande bestämmelserna. Enligt bestämmelsen får personbeteckningar i befolkningsdatasystemet lämnas ut om den som använder uppgifterna har rätt att behandla personbeteckningarna med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag.

Momentets andra mening innehåller en särskild bestämmelse om utländska personnummer, enligt vilken personuppgiftslagens bestämmelser om behandlingen av personbeteckningar ska iakttas i tillämpliga delar vid utlämnandet av utländska personnummer som registrerats i befolkningsdatasystemet. Dessa bestämmelser finns i 13 § i personuppgiftslagen. En särskild bestämmelse är nödvändig eftersom det enligt formuleringen i denna paragraf i personuppgiftslagen endast föreskrivs om personbeteckningar och bestämmelsen således inte gäller andra personnummer. För en person som ska registreras kan det enligt 17 § 1 mom. 1 punkten i lagförslaget vid behov föras in ett utländskt personnummer i befolkningsdatasystemet så som närmare bestäms genom förordning av statsrådet. Eftersom personnummer är ändamålsbundna är de i första hand avsedda att användas som hjälpmedel vid fastställandet av identitet. Av denna anledning får numren naturligtvis också vara tillgängliga och lämnas ut som identifieringsuppgifter när det handlar om sådant internationellt utbyte av uppgifter som sker mellan myndigheterna i ifrågavarande länder.

Enligt den tredje meningen i momentet får en personbeteckning eller ett utländskt personnummer antecknas i ett intyg eller utdrag som utfärdas ur befolkningsdatasystemet endast om intyget eller utdraget utfärdas för en specifik uppgift eller åtgärd som föreskrivs i lag eller i en förordning som utfärdats med stöd av lag. Enligt 13 § 4 mom. i personuppgiftslagen får en personbeteckning inte i onödan antecknas i handlingar som skrivs ut

eller upprättas på basis av personregistret. Den föreslagna bestämmelsen ställer stramare villkor för behandlingen av personbeteckningar när intyg och utdrag utfärdas ur befolkningsdatasystemet. Detta motiveras i synnerhet av det att intyg och utdrag som pappersdokument lätt kan användas även för andra syften än dem som de ursprungligen var avsedda för. I allmänhet ges de också till den person som själv berörs, som vidarebefordrar dem till sitt användningsändamål, och då har personen möjlighet att vid behov meddela sin personbeteckning till den som använder intyget och ge sitt uttryckliga samtycke till att personbeteckningen används i fallet i fråga.

I 2 mom. finns bestämmelser om utlämnande av elektroniska kommunikationskoder. Den föreslagna bestämmelsen innebär en ändring jämfört med det gällande läget och gör det möjligt att i större omfattning än för närvarande lämna ut kommunikationskoder och använda dem för sådana certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer. Certifikat definieras i lagens 2 § 7 punkt och 7 §. Ändringen syftar till att förbättra de allmänna verksamhetsbetingelserna för elektronisk kommunikation.

I den föreslagna bestämmelsen föreskrivs på ett uttömmande sätt om utlämnandet av elektroniska kommunikationskoder och koderna får enligt förslaget inte lämnas ut för något annat syfte. En begränsning av användningssyftena för de elektroniska kommunikationskoderna har ansetts nödvändig i synnerhet för att koderna inte i praktiken ska bli en identifieringsmetod som ersätter personbeteckningen. Den föreslagna begränsningen beträffande användningen av kommunikationskoderna har i bestämmelsen två nivåer. Enligt bestämmelsen ska koden kunna lämnas ut endast för användning vid certifierad elektronisk kommunikation, och också i detta fall ska den enbart kunna användas som en uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet när denne uträttar ärenden elektroniskt. Avsikten är givetvis att en person inte ska identifieras enbart på basis av kommunikationskoden, utan att också andra personuppgifter som gäller kodens innehavare alltid ska utnyttjas vid identifieringen. Det vore bra om begränsningen i fråga om ut-

lämnande av koder även skrevs in tydligt och entydigt i de förvaltningsbeslut av Befolkningsregistercentralen som gäller utlämnandet av uppgifter. En definition av elektroniska kommunikationskoder och bestämmelser om deras tilldelande ingår i 63 § i lagförslaget.

Enligt momentets 1 punkt får elektroniska kommunikationskoder som registrerats i befolkningsdatasystemet lämnas ut om den används som en uppgift som identifierar innehavaren av ett certifikat i samband med produktion av tjänster eller prestationer som baserar sig på användningen av medborgarcertifikat eller andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer. Till denna del motsvarar den föreslagna regleringen bestämmelserna i 21 § i den gällande befolkningsdatalagen och vedertagen tolkningspraxis i fråga om dem. Innehållet i de samlade tjänster inom certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen producerar, liksom även begreppet medborgarcertifikat, definieras i 61 § i lagförslaget.

En elektronisk kommunikationskod som registrerats i befolkningsdatasystemet får vidare enligt momentets 2 punkt lämnas ut om en annan i Finland etablerad certifikatutfärdare än Befolkningsdatacentralen använder koden som en uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet i ett certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer eller i ett motsvarande certifikat som används i identifieringssyfte. Den föreslagna regleringen utvidgar användningsområdet för elektroniska kommunikationskoder så, att de får lämnas ut till alla i Finland etablerade certifikatutfärdare som producerar sådana certifikat som avses i 2 § 7 punkten eller 7 § i lagen om elektroniska signaturer eller motsvarande certifikat som används i identifieringssyfte. Eftersom de certifikat som avses i ovan nämnda bestämmelser i lagen om elektroniska signaturer primärt är avsedda att användas som signeringscertifikat är det motiverat att utvidga bestämmelsens tillämpningsområde till att också omfatta motsvarande certifikat som enbart används i identifieringssyfte. Med en certifikatutfärdares etablering i Finland avses i bestämmelsen att den som tillhandahåller certifikattjänster ska ha ett fast

verksamhetsställe i Finland varifrån verksamheten bedrivs i företagsform eller någon annan motsvarande laglig verksamhetsform. En annan omständighet som talar för den föreslagna regleringen är att undertecknarens personbeteckning enligt 19 § 2 mom. i lagen om elektroniska signaturer inte får tas in i certifikatet. Eftersom Befolkningsregistercentralen i de fall som avses i bestämmelsen har endast få praktiska möjligheter att övervaka kommunikationskodens användning i en annan certifikatutfärdarens verksamhet, ska den givetvis inte ansvara för eventuella fel vid behandlingen av kommunikationskoden som kan uppstå i samband med användningen. Bestämmelser om skadeståndsansvar för utfärdare av kvalificerade certifikat finns i 16 § i lagen om elektroniska signaturer.

I 3 mom. finns en ovillkorlig begränsning som gäller utlämnandet av tekniska identifieringskoder och som till innehållet motsvarar de gällande bestämmelserna i 21 § 4 mom. i befolkningsdatalagen. Enligt bestämmelsen får tekniska identifieringskoder som registrats i befolkningsdatasystemet behandlas endast när elektroniska kommunikationskoder skapas och som interna tekniska identifierings- och kontrolluppgifter i befolkningsdatasystemet. Tekniska identifieringskoder definieras i 63 § i lagförslaget.

44 §. Redogörelse för användningen och skyddet av uppgifter. Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten att redogöra för hur uppgifter som lämnats ut kommer att användas och skyddas. Syftet med bestämmelserna är att bidra till att informationssäkerheten och skyddet för personuppgifterna i befolkningsdatasystemet kan upprätthållas. De föreslagna bestämmelserna motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna i 32 § i den gällande befolkningsdatalagen. De är särskilda bestämmelser om behandlingen av befolkningsdata genom vilka bestämmelserna om datasäkerhet och förvaring av uppgifter i 7 kap. i personuppgiftslagen preciseras. Enligt riksdagens grundlagsutskotts ställningstaganden ska en säkerhetsutredning om användningen och skyddet av uppgifter bland annat krävas vid massutlämnanden av personuppgifter eller när det är fråga om utlämnande av känsliga uppgifter eller utlämnande med hjälp av en teknisk anslutning (jfr GrUU 12/2002 rd).

Enligt den första meningen i 1 mom. får registerförvaltningsmyndigheten innan uppgifter lämnas ut vid behov kräva att användaren lämnar en redogörelse för hur de utlämnade uppgifterna kommer att användas och skyddas. Att kräva en redogörelse är dock i princip onödigt och i praktiken ofta även omöjligt när det till exempel är fråga om utlämnande av enstaka uppgifter genom intyg eller utdrag eller via en telefontjänst. Vid massutlämnanden av uppgifter kan det också vara onödigt att kräva en redogörelse till exempel när uppgifterna som ska lämnas ut endast gäller fastigheter, byggnader eller lägenheter. En redogörelse kan även vara onödig vid sådana massutlämnanden av personuppgifter där avsikten är att uppgifterna som lämnas ut endast ska användas en gång och endast gäller grundläggande uppgifter om personer, såsom namn och kontaktuppgifter. I det sistnämnda fallet är förutsättningen naturligtvis att det enda tillfället då uppgifterna ska användas är ordnat på ett tryggt och tillförlitligt sätt.

Enligt 1 punkten i momentets andra mening ska en sådan här säkerhetsredogörelse krävas om uppgifter lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning eller om det gäller en omfattande mängd data och det är fråga om utlämnande av sådana uppgifter som avses i 36-43 § i lagförslaget. Med utlämnande som sker med hjälp av en teknisk anslutning avses i bestämmelsen alla trygga och tillförlitliga metoder för elektronisk behandling av uppgifterna i systemet som informationstekniken möjliggör. Sådana metoder är för närvarande bland annat förbindelser för förfrågning i realtid som är kopplade till systemet och som utgår från olika former av datakommunikationsförbindelser och slumpmässig eller tidsbunden digital överföring av uppgifter som hämtats i systemet till ett annat datasystem med hjälp av en teknisk förbindelse. När slutresultatet av urvalet eller utdraget täcker alla uppgifter som gäller ett visst ämnesområde, till exempel alla byggnader inom ett visst område som ägs av finska staten eller alla personer i systemet för vilka polis har registrerats som yrke, är det åter fråga om en om-

fattande mängd data. Detta är exempel på fall av så kallat massutlämnande.

Enligt 2 punkten i momentets andra mening krävs en sådan här säkerhetsredogörelse dessutom om användningen av uppgifterna av annan grundad anledning kan antas kränka skyddet för en persons privatliv eller personuppgifter, kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet. En sådan situation kan bli aktuell till exempel om någon har för avsikt att lämna ut eller på annat sätt behandla uppgifter utanför EU-medlemsstaternas territorium eller utanför EES, åtminstone om nivån på dataskyddet i landet i fråga inte uppfyller alla krav i EU:s dataskyddsdirektiv. Kravet på en säkerhetsredogörelse ska dock alltid kunna motiveras på ett objektivt sätt.

Enligt 2 mom. ska den redogörelse som avses i 1 mom. ges skriftligen och av den ska det framgå hur den administrativa och fysiska säkerheten för de uppgifter som lämnas ut samt säkerheten i fråga om personal, datakommunikation, programvara, datamaterial, användning och utrustning kommer att säkerställas. Innehållet i redogörelsen ska uppfylla kraven om skydd av uppgifter som finns i 32 § i personuppgiftslagen. Även statsrådets principbeslut om informationssäkerheten inom statsförvaltningen (FM 0024:00/02/99/1998) och föreskrifterna och riktlinjerna i säkerhetsanvisningarna för behandlingen av statsförvaltningens datamaterial (VAHTI 2/2000) ska beaktas vid utarbetandet av redogörelsen.

45 §. När begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter upphör. I paragrafen fastställs tidpunkten för när begränsningarna som gäller utlämnande av personuppgifter i befolkningsdatasystemet upphör. I praktiken innebär detta den tidpunkt från vilken uppgifterna i själva verket även är helt offentliga. Det är alltså fråga om att uppgifternas offentlighet är verklig och inte formell. Uppgifterna är från denna tidpunkt tillgängliga utan några andra begränsningar än sådana som rent praktiskt beror på tekniska eller operativa omständigheter i anslutning till utlämnandet av uppgifterna. Jämfört med bestämmelserna i 33 a och 43 § i den gällande befolkningsdatalagen förlängs den sekretesstid som räknas från det att en person avlidit från 25 år

till 50 år i den föreslagna bestämmelsen. På så sätt motsvarar de allmänna principerna i bestämmelsen bestämmelserna i 31 § 2 mom. i offentlighetslagen om sekretesstiden för skyddande av privatlivet. För ett förenhetligande av bestämmelserna talar i synnerhet det att befolkningsdatasystemet förutom grundläggande uppgifter om personer även innehåller vissa uppgifter som kan betraktas som känsliga. Exempel på uppgifter av detta slag är uppgifter om adoptionsförhållanden, omhändertagande av barn, fastställande av könstillhörigheten för transsexuella och medlemskap i religionssamfund.

Enligt paragrafen upphör de begränsningar enligt lagförslaget eller någon annan lag som gäller utlämnande av sådana personuppgifter i befolkningsdatasystemet som direkt berör en person som är registrerad i systemet när det har gått 50 år från det att personen i fråga avled eller, om det inte finns några uppgifter om detta, senast när det har gått 100 år från det att den sista anteckningen angående hans eller hennes personuppgifter fördes in i systemet. Den offentlighet som avses i bestämmelsen gäller endast uppgifter som direkt berör personen själv. På så sätt fastställs offentligheten för uppgifter som gäller till exempel personens föräldrar, make och barn självständigt och separat för varje enskild person.

Det är inte nödvändigt att i lag fastställa någon sådan sekretesstid som den som nämns ovan för tidpunkten då fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter i befolkningsdatasystemet blir offentliga, eftersom livscykeln för dessa uppgifter och dynamiken i deras innehåll är annorlunda jämfört med vad som gäller för personuppgifterna. De berörs inte heller av samma krav på dataskydd som personuppgifterna. Detta gäller naturligtvis endast i den mån det är möjligt att behandla fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifterna separat från personuppgifterna.

46 §. Sätt och metoder för att lämna ut uppgifter. I paragrafen finns bestämmelser om vilka sätt och metoder det är möjligt att använda då uppgifter ska lämnas ut ur befolkningsdatasystemet. Enligt riksdagens grundlagsutskotts ställningstaganden ska det alltid föreskrivas om bland annat utlämnandet av personuppgifter via en teknisk anslut-

ning genom författningar på lagnivå (jfr GrUU 12/2002 rd). Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna i 28 § i den gällande befolkningsdatalagen. Bestämmelserna i paragrafen kompletteras dessutom av bestämmelserna om datasystemens tillgänglighet i 73 § och informationssäkerhet i 74 § i lagförslaget.

Enligt 1 mom. får uppgifter i befolkningsdatasystemet lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning, i något annat format som kan behandlas tekniskt eller elektroniskt, i skriftlig form eller på något annat för ändamålet lämpligt, tryggt och tillförlitligt sätt. Med teknisk anslutning avses i bestämmelsen alla trygga och tillförlitliga metoder för behandling av uppgifterna i systemet som informationstekniken möjliggör. Sådana metoder är för närvarande bland annat förbindelser för förfrågningar i realtid i befolkningsdatasystemet som utgår från olika former av datakommunikationsförbindelser. Med något annat format som kan behandlas tekniskt eller elektroniskt avses till exempel slumpmässig eller tidsbunden digital överföring av uppgifter som hämtats i systemet via en teknisk förbindelse till ett annat datasystem. Med skriftlig form avses intyg, utdrag och kopior av handlingar, men även utlämnande av uppgifter i annat skriftligt format, till exempel som adressetiketter, adresslappar eller dataförteckningar. Av central betydelse för bestämmelsens tillämpningsområde är att sättet på vilket uppgifter lämnas ut alltid ska vara tryggt och tillförlitligt med tanke på uppgifterna som lämnas ut och deras användningssyfte. Bestämmelsen tar inte ställning till omständigheter som gäller mängden uppgifter som lämnas ut, det vill säga om det lämnas ut större mängder uppgifter samtidigt eller endast enstaka uppgifter.

Enligt andra meningen i paragrafens 1 mom. utfärdas närmare bestämmelser om intyg och utdrag ur befolkningsdatasystemet eller ur handlingar och annat motsvarande datamaterial som ingår i systemet samt om uppgifterna i dessa genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndiga det att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Enligt 2 mom. får en registerförvaltningsmyndighet på de villkor som anges i lagförslaget ge en person rätt att under myndighetens uppsikt undersöka handlingar och annat motsvarande datamaterial som hör till befolkningsdatasystemet och som inte har upptagits i digitalt format i det datasystem som drivs med hjälp av automatisk databehandling. Detta sätt att lämna ut uppgifter blir aktuellt till exempel när uppgifter i handlingar behövs för historisk eller vetenskaplig forskning eller för släktforskning. En begränsning av utlämnandet av uppgifter i digitalt format är till denna del nödvändig med anledning av omständigheter som har att göra med informationssäkerheten. Det är naturligtvis möjligt att sammanställa urval och utdrag ur befolkningsdatasystemets digitala material i ett separat skriftligt eller digitalt format och lämna ut detta material åt forskaren, om villkoren för ett utlämnande av uppgifterna annars uppfylls. I varje fall ska dock användningen av de uppgifter som lämnats ut i forskningssyfte alltid övervakas på lämpligt sätt.

I 3 mom. föreslås en särskild bestämmelse om maskinellt undertecknande av handlingar. En motsvarande bestämmelse finns i 30 § i den gällande befolkningsdataförordningen. Enligt momentet får en handling som lämnas ut ur befolkningsdatasystemet undertecknas maskinellt.

47 §. Myndigheter som beslutar om utlämnande av uppgifter. I paragrafen föreskrivs om fördelningen av behörighet och arbetsuppgifter mellan registerförvaltningsmyndigheterna när det gäller utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet. Paragrafen kompletterar och preciserar den huvudregel om registeransvar för systemet som finns i 4 § 1 mom. i lagförslaget. Jämfört med bestämmelsen i 31 § i den gällande befolkningsdatalagen innehåller denna bestämmelse en ändring som innebär att Befolkningsregistercentralen ska besluta om allt utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet som sker med hjälp av en teknisk anslutning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska magistraternas behörighet inte heller längre bestämmas enligt ämbetsområde. Det föreslås att den riksomfattande massdatatjänsten i huvudsak ska skötas av Befolkningsregistercen-

tralen och att det utlämnande av uppgifter som sker i liten skala, som tekniskt sett är enkelt och som utgår från regionala eller lokala behov ska skötas av magistraterna. På så sätt motsvarar bestämmelserna om den interna fördelningen av behörigheten inom registerförvaltningen bättre det verksamhetssätt som tillämpas i praktiken i dag.

Enligt 1 mom. ska Befolkningsregistercentralen besluta om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet, om uppgifterna lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning eller om andra än enstaka uppgifter lämnas ut till utlandet. I praktiken beslutar Befolkningsregistercentralen redan i dag om den kvantitativt sett mest betydande delen av de uppgifter som lämnas ut ur systemet, när uppgifter lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning eller i övrigt i form av massutlämnanden. För verksamheten med att lämna ut uppgifter har Befolkningsregistercentralen utfärdat branschspecifika uppförandekodexar i enlighet med 42 § i personuppgiftslagen. Genom att centralisera befogenheten att fatta beslut kan man säkerställa att förfarandena vid utlämnande av uppgifter och tolkningslinjerna även i fortsättningen är så konsekventa och enhetliga som möjligt i detta sammanhang. En centralisering av befogenheten stöder på bästa sätt även skyddet för privatliv och personuppgifter.

Med utlämnande av uppgifter via en teknisk anslutning avses till exempel förbindelser för förfrågningar i realtid i befolkningsdatasystemet och överföring av data via datakommunikationsförbindelser från befolkningsdatasystemet till ett annat datasystem, samt i allmänhet även alla tekniska metoder och sätt som finns till förfogande enligt 46 § i lagförslaget.

I verksamheten med att lämna ut uppgifter ur befolkningsdatasystemet används i ganska stor utsträckning serviceföretag som inte hör till registerförvaltningen. Dessa företag har som uppgift och roll vid behandlingen av uppgifterna i systemet att sköta sådana stödjande produktionsuppgifter av teknisk natur som inte innebär utövande av offentlig makt. För närvarande har Befolkningsregistercentralen i kraft uppdragsavtal om befolkningsdatasystemets datatjänster med två serviceföretag. Uppdragstagarna frigör på uppdrag och

under uppsikt av Befolkningsregistercentralen tekniskt uppgifter ur systemet, formar om dem till det format de ska ha när de lämnas ut och lämnar ut dem till användaren. I detta sammanhang är det fråga om användning av sådan särskild teknisk sakkunskap som inte finns hos Befolkningsregistercentralen eller magistraterna. Med anledning av omständigheter som har att göra med informationssäkerheten är det inte möjligt eller förnuftigt att sprida ut uppgörandet av uppdragsavtal och den verksamhet som sker inom ramen för avtalen och övervakningen av denna verksamhet inom hela förvaltningsområdet. Därför är det ändamålsenligt att Befolkningsregistercentralen även i framtiden sköter sådant utlämnande av uppgifter som sker med stöd av detta samarbete och som i huvudsak gäller riksomfattande massutlämnanden. Detta förfarande stöds även av bestämmelsen i 4 § 2 mom. i lagförslaget, enligt vilken Befolkningsregistercentralen ska ansvara för den allmänna funktionsdugligheten, datatekniken, dataadministrationen samt registerfunktionernas enhetlighet i fråga om det rikstäckande befolkningsdatasystem som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling.

Enligt 2 mom. ska magistraterna besluta om utfärdandet av intyg, utdrag eller kopior som gäller uppgifter i befolkningsdatasystemet eller om handlingar och annat motsvarande datamaterial i anslutning till dessa samt om annat utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet än det som avses i 1 mom. Till sakinnehållet motsvarar bestämmelsen den verkliga situationen just nu. Bestämmelsen gör det möjligt att lämna ut uppgifter oberoende av gränserna för magistraternas behörighet. En magistrat kan till exempel utfärda intyg och utdrag som gäller alla personer som är registrerade i det riksomfattande befolkningsdatasystemet. Med annat utlämnande av uppgifter än det som avses i 1 mom. avses i bestämmelsen sådant utlämnande av uppgifter som en magistrat kan utföra med sin egen personal och med de tekniska medel och hjälpmedel som den har till sitt förfogande. Bestämmelsen möjliggör i de fall som där avses även massutlämnanden av uppgifter som hänger samman med regionala eller lokala behov. Enligt förslaget ska magistraterna även ansvara för sådant utlämnande

av enstaka uppgifter som avses i 34 § i lagförslaget och som i dag sker via telefontjänster eller datanät, men som i enskilda fall även kräver åtgärder av en anställd vid registerförvaltningen.

Enligt 3 mom. kan finansministeriet efter att ha hört Befolkningsregistercentralen och magistraterna genom förordning utfärda närmare bestämmelser om överföring eller omorganisering av behörigheten enligt 1 och 2 mom. mellan registerförvaltningsmyndigheterna, om åtgärden kan bidra till att förbättra tillgången till tjänster och effektiviteten i verksamheten eller åstadkomma en regionalt balanserad arbetsfördelning inom registerförvaltningen. Det är motiverat att bemyndiga ministeriet, eftersom det rör sig om ett ärende av teknisk natur som hänför sig till den verkställande makten. De arrangemang som ska verkställas genom förordning kan endast förekomma inom registerförvaltningen.

48 §. Kyrkliga myndigheters behörighet att lämna ut uppgifter. I paragrafen finns en särskild bestämmelse om kyrkliga myndigheters behörighet att lämna ut uppgifter. Bestämmelsen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna i 38 § i den gällande befolkningsdatalagen. Bestämmelsen bibehåller den möjlighet som den evangelisk lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter för närvarande har att utfärda intyg och utdrag med uppgifter ur befolkningsdatasystemet, så att de har samma möjlighet även i framtiden. Historiskt sett grundar sig denna möjlighet på den ställning som folkbokförare som församlingarna i dessa kyrkosamfund tidigare hade.

Enligt den paragraf som föreslås ska den evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter på begäran ge intyg, utdrag eller andra motsvarande enstaka skriftliga utredningar på basis av de kyrkliga befolkningsregister med tillhörande handlingar som de förfogar över och som fördes innan lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998) trädde i kraft. Om de ovan nämnda kyrkliga myndigheternas medlemsregister regelbundet uppdateras med uppgifter ur befolkningsdatasystemet, har dessa myndigheter enligt den bestämmelse som föreslås dessutom rätt att skriftligen

lämna ut enstaka uppgifter om sina medlemmar för att medlemmarna i fråga ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i 4 kap. i lagförslaget iakttagas i tillämpliga delar. I bestämmelsen avses med intyg och utdrag till exempel ämbetsbetyg och släktutredningar. Enligt bestämmelsen är det inte tillåtet att i större omfattning vidareöverlåta uppgifter i medlemsregistersystemet som härrör från befolkningsdatasystemet.

49 §. Annan behörighet att lämna ut uppgifter. Paragrafen innehåller bestämmelser som gör det möjligt för Befolkningsregistercentralen att ingå avtal om behörighet att lämna ut vissa uppgifter i befolkningsdatasystemet för olika myndigheter och vissa andra organisationer som inte är myndigheter. En delvis motsvarande bestämmelse finns i 38 § i den gällande befolkningsdatalagen.

I 1 mom. finns det för det första bestämmelser om allmänna nödvändighetskrav för att behörighet att lämna ut uppgifter ska kunna ges. Det föreslås att det ska vara möjligt att ingå avtal om sådan behörighet om det är nödvändigt med tanke på tillgången till tjänster eller effektiv verksamhet eller av andra motsvarande särskilda skäl. Ett sådant annat motsvarande särskilt skäl kan till exempel vara främjandet av målen för regionaliseringen av offentliga serviceuppgifter. Bestämmelserna som föreslås i momentet stöder även för sin del förverkligandet av målen i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007).

För det andra fastställs det i momentet vilka aktörer det är möjligt att ingå avtal med och vilka uppgifter dessa organisationer får lämna ut. I praktiken kan tjänsten ordnas till exempel så att Befolkningsdatacentralen ger sina avtalspartner begränsad åtkomsträttighet till uppgifterna i befolkningsdatasystemet med hjälp av en teknisk anslutning. På så sätt är det möjligt att säkerställa att uppgifterna som ska lämnas ut är så tillförlitliga och aktuella som möjligt.

Enligt 1 punkten i momentet får Befolkningsregistercentralen, om de ovan nämnda nödvändighetskraven för ordnandet av verksamheten uppfylls, ingå avtal med en myndighet om att den får lämna ut enstaka upp-

gifter i befolkningsdatasystemet för att en person ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. Utgångspunkten är alltså att det ska vara fråga om enstaka fall av utlämnande av intyg och utdrag ur befolkningsdatasystemet. Verksamhet av detta slag kan bli aktuell till exempel för fastighetsmyndigheter, justitieförvaltningsmyndigheter och sådana myndigheter som avses i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen. Intyg och utdrag som utfärdas av dessa myndigheter ska ha samma rättsverkningar som de intyg och utdrag som utfärdas av registerförvaltningsmyndigheterna.

Enligt 2 punkten i momentet får Befolkningsregistercentralen, om de ovan nämnda nödvändighetskraven för ordnandet av verksamheten uppfylls, ingå avtal med någon annan organisation som inte hör till registerförvaltningen om att den får lämna ut enstaka uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller namn-, adress- och kontaktuppgifter om specificerade personer samt uppgifter om att någon är vid liv. Till exempel när telefon-tjänster och motsvarande tjänster enligt 34 § i lagförslaget tillhandahålls kan det bli aktuellt att ingå avtal om en sådan här behörighet att lämna ut uppgifter. Även ett privat företag kan tillhandahålla dessa tjänster. I dessa fall bör särskild uppmärksamhet fästas vid avtalsparternas tillförlitlighet eftersom det är fråga om skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift. Ett skriftligt uppdragsavtal ska alltid träffas med den som tillhandahåller tjänsterna. I avtalet ska det säkerställas att de allmänna författningar som garanterar rättssäkerheten i förvaltningen tillämpas i samband med tjänsterna. Exempel på sådana författningar är bland annat förvaltningslagen, språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003). Till exempel bestämmelserna i 8 § i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen kan i tillämpliga delar tillämpas på innehållet i uppdragsavtalet. I 31 a § i den gällande befolkningsdatalagen finns en bestämmelse om tillhandahållandet av adresstjänster som till sina centrala delar har samma innehåll. Också i 56 § 3 mom. i fordonsskattelagen (1281/2003) föreskrivs det om liknande produktion av tjänster som

grundar sig på avtal mellan myndigheter och privata företag.

Enligt den första meningen i 2 mom. får Befolkningsregistercentralen i de fall som avses i 1 mom. endast ingå avtal om att uppgifter får lämnas ut om den som ska lämna ut uppgifterna har lämnat in en sådan säkerhetsredogörelse som avses i 44 § i lagförslaget till Befolkningsregistercentralen. Av redogörelsen ska det framgå hur den administrativa och fysiska säkerheten samt säkerheten i fråga om personal, datakommunikation, programvara, datamaterial, användning och utrustning kommer att säkerställas inom verksamheten med att lämna ut uppgifter.

Enligt momentets andra mening ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på personer som lämnar ut uppgifter med stöd av 1 mom. 2 punkten i fråga om denna arbetsuppgift. Detta har ansetts nödvändigt eftersom det är fråga om skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift.

Enligt den sista meningen i momentet ska bestämmelserna i 4 kap. i lagförslaget iakttas i tillämpliga delar när uppgifter lämnas ut.

50 §. Förfarande när uppgifter lämnas ut. Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om förfarandet när uppgifter i befolkningsdatasystemet lämnas ut. På förfarandet tillämpas i övrigt i synnerhet förvaltningslagens bestämmelser om givandet av och innehållet i förvaltningsbeslut.

Enligt huvudregeln i 1 mom. ska ansökan om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet göras skriftligen. Utlämnande kan begäras också på något annat tryggt och tillförlitligt sätt, om det är fråga om utlämnande av namn- och kontaktuppgifter om en specificerad person, utfärdande av intyg, utdrag eller kopior som gäller uppgifter i befolkningsdatasystemet eller handlingar i anslutning till dessa eller utlämnande av andra enstaka uppgifter som gäller ett specifikt föremål för registrering. En skriftlig ansökan kan vara såväl ett brev som sänts per post som en ansökan som gjorts i enlighet med lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Med på något annat tryggt och tillförlitligt sätt avses i bestämmelsen till exempel i samband med ett kundbesök hos magistraten eller genom en muntlig anhållan per telefon. I dessa fall ska man dock vid behov

försöka fastställa identiteten hos den som framför begäran, till exempel med hjälp av identitetsbevis eller kontrollfrågor per telefon.

Enligt momentets andra mening ska det i samband med ansökan eller begäran om uppgifter i befolkningsdatasystemet uppges för vilket syfte uppgifterna kommer att användas, liksom andra omständigheter som behövs för att klarlägga förutsättningarna för ett utlämnande. Någon redogörelse behövs inte om endast statistikuppgifter eller liknande uppgifter om antal lämnas ut. Ett undantag är motiverat i detta fall, eftersom uppgifter om specificerade personer vanligtvis inte behandlas här. I 34 § 1 mom. i lagförslaget finns också ett undantag som gäller uppgivande av användningssyftet när enskilda uppgifter som gäller specificerade personer lämnas ut. Det finns uttömmande föreskrifter i dessa bestämmelser om undantagsfallen vad gäller skyldigheten att uppges användningssyftet. Undantagsbestämmelserna motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande befolkningsdatalagen.

Enligt 2 mom. ska det fattas ett skriftligt beslut med anledning av en ansökan om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet och det ska innehålla behövliga bestämmelser om rättigheterna och skyldigheterna för den som använder uppgifterna och om användningen och skyddet av uppgifterna. I beslutet ska det också anges vilka avgifter som eventuellt tas ut för utlämnandet av uppgifterna. Med skriftligt beslut avses ett förvaltningsbeslut enligt 43–49 § i förvaltningslagen. Bestämmelsen gäller i enlighet med sin ordalydelse endast ansökningsärenden.

Om det är fråga om ett skriftligt utlämnande av namn- och kontaktuppgifter om en enskild person eller utfärdande av intyg, utdrag eller kopior, ska enligt 3 mom. ett skriftligt beslut om utlämnandet fattas bara vid behov. Magistraten ska dock enligt den bestämmelse som föreslås se till att föremålet och användningssyftet för de utlämnade uppgifterna, tidpunkten för utlämnandet och uppgifterna om den som beställt eller ska använda de utlämnade uppgifterna har dokumenterats på ett ändamålsenligt sätt. Ett skriftligt beslut kan vara nödvändigt till exempel med anled-

ning av omständigheter som har att göra med behandlingen av ett ärende, skyddet för privatliv och personuppgifter eller sökandens rättssäkerhet. Dokumenteringen av en begäran om att uppgifter ska lämnas ut kan till exempel göras manuellt i en separat förteckning över ärenden eller i ett diariesystem eller annat system för ärendehantering. Dokumenteringen är nödvändig med tanke på övervakningen av användningen, utredandet av eventuella fall av missbruk och givetvis även med tanke på behoven i anslutning till tillhandahållandet av uppgifter och de avgifter som tas ut för uppgifterna. Bestämmelsen ska även beaktas när det är fråga om sådant utlämnande som avses i 48 § och 49 § 1 mom. 1 punkten i lagförslaget.

5 kap. **Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter**

51 §. Användning av utlämnade uppgifter. Paragrafen innehåller bestämmelser om användningen av uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet. De föreslagna bestämmelserna motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna i 30 § i den gällande befolkningsdatalagen. De är särskilda bestämmelser om behandlingen av befolkningsdata genom vilka de allmänna principerna för behandling av personuppgifter som finns i 2 kap. i personuppgiftslagen preciseras.

Enligt paragrafen får uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet användas bara för det syfte för vilket de har lämnats ut. Uppgifter får överlåtas vidare eller i övrigt lämnas ut till en utomstående part endast om det föreskrivs om detta i lag eller om den registerförvaltningsmyndighet som lämnat ut uppgiften uttryckligen har samtyckt till detta.

Den föreslagna paragrafen grundar sig på principen om ändamålsbundenhet i 7 § i personuppgiftslagen, vilken är en av de viktigaste principerna vid behandlingen av personuppgifter. Enligt denna princip får också uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet bara användas för det syfte för vilket de har lämnats ut, och av denna anledning är det i princip förbjudet att vidareöverlåta uppgifter, för vilket syfte det än gäller som avviker från det ursprungliga använd-

ningssyftet. Avsikten med bestämmelsen är naturligtvis inte att hindra vidareöverlåtelse som direkt hänför sig till ett angivet användningssyfte, till exempel vidareöverlåtelse inom ramen för samarbete som bestämts eller föreskrivits för myndigheter eller användning och överlåtelse av utlämnade uppgifter som sker mellan koncernbolag i enlighet med uppgifternas användningssyfte. Förbudet mot vidareöverlåtelse av uppgifter är dock ett av de viktigaste sätten att säkerställa att uppgifter inte används separat eller med avvikelse från deras ursprungliga användningssyften och sammanhang. Med förbudet är det också indirekt möjligt att förhindra att föräldrade uppgifter används. Ett strikt iakttagande av principen om ändamålsbundenhet är dessutom viktigt i synnerhet med tanke på de ansvarsfrågor som gäller en registeransvarig.

Den föreslagna bestämmelsen möjliggör för det första en behandlig som avviker från det ursprungliga användningssyftet, om det har föreskrivits om detta i lag. För det andra ger bestämmelsen den registeransvarige möjligheten att göra undantag från förbudet mot vidareöverlåtelse. Till denna del är det tänkt att bestämmelsen ska ha ett snävt tillämpningsområde. Avsikten är att möjligheten till undantag endast ska användas i fall där uppgifterna som lämnas ut är allmänna till sin utformning eller sitt innehåll eller där det inte i något fall äventyrar skyddet för privatliv och personuppgifter om vidareöverlåtelse tillåts. Det kan till exempel vara möjligt att i större utsträckning tillåta vidareöverlåtelse av byggnads- och lägenhetsuppgifter än av personuppgifter. Naturligtvis ska inte bara det ursprungliga användningssyftet beaktas i beslutsfattandet, utan även syftet för vidareöverlåtelser. Om syftena påtagligt avviker från varandra, ska man förhålla sig försiktig till att tillåta en vidareöverlåtelse. I situationer där det är aktuellt med vidareöverlåtelse ska man naturligtvis alltid komma överens om ansvarsfrågorna och slå fast under vilken tid det är möjligt att använda uppgifterna som vidareöverlåtit.

52 §. Befolkningsregistercentralens rätt att få information och utföra inspektioner. Den rätt att få information och utföra inspektioner för övervakning och uppföljning av användningen och skyddet av uppgifterna i befolk-

ningsdatasystemet som föreslås i paragrafen är en ändring jämfört med vad som gäller för närvarande. Paragrafen utgör en särskild bestämmelse om behandlingen av befolkningsdata genom vilken bestämmelserna om akt-samhetsplikt i 5 § och om skyddet av uppgifter i 32 § i personuppgiftslagen preciseras. Kommunikationsverket har med stöd av bestämmelserna i 23, 24 och 27 § i lagen om elektroniska signaturer en motsvarande rätt att utöva tillsyn när det gäller elektronisk kommunikation. Det ska finnas klara grunder för de särskilda bestämmelser som föreslås eftersom det handlar om ett riksomfattande datasystem som är i allmänt bruk och som innehåller personuppgifter som även har klassificeras som känsliga samt uppgifter som, om de missbrukas, inte bara kan äventyra skyddet för privatliv och personuppgifter, utan även statens säkerhet. Avsikten är att bestämmelsen ska ha ett snävt tillämpningsområde och av denna anledning ska Befolkningsregistercentralen i första hand försöka avtala med den som använder uppgifterna om att övervakningen ska genomföras med frivilliga åtgärder. I 69 § i lagförslaget finns en motsvarande bestämmelse som gäller övervakning och uppföljning av behandlingen av de medborgarcertifikat som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller.

Enligt 1 mom. har Befolkningsregistercentralen trots sekretessbestämmelserna rätt att av den som använder uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet få sådana uppgifter som behövs för att följa och övervaka användningen och skyddet av uppgifterna. Bestämmelsen kompletterar de preventiva övervakningsmetoder som avses i 44 § i lagförslaget och möjliggör vid behov övervakning efter det att uppgifter lämnats ut. Syftet med bestämmelsens nödvändighetskrav är att Befolkningsregistercentralen endast ska kunna kräva att få sådana uppgifter som är direkt nödvändiga för att övervakningen ska kunna utföras.

En inspektör som förordnats av Befolkningsregistercentralen har enligt 2 mom. dessutom rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Det föreslås att inspektören trots sekretessbestämmelserna ska ha rätt att undersöka den maskinva-

ra och programvara som använts vid behandlingen av de uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet och att i detta sammanhang få tillträde till andra lokaler som den som använder uppgifterna förfogar över än sådana som omfattas av hemfriden. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

Trots att en inspektion enligt bestämmelsen inte kan utsträckas till att gälla sådana lokaler som enligt 10 § i grundlagen skyddas av hemfriden, är en inspektion dock en synnerligen förpliktande och exceptionell åtgärd. Av denna anledning är avsikten att bestämmelsen ska tolkas snävt, så att det bara blir aktuellt att tillämpa den om det de facto inte längre finns andra tillgängliga och för syftet lämpliga sätt på vilka övervakningen kan genomföras. Behovet av en tillsynsinspektion ska således vara uppenbart och inspektionen ska även vara till konkret nytta för att förbättra och utveckla informationssäkerheten. Den inspektör som avses i bestämmelsen ska vara en yrkeskunnig och tillförlitlig person. I första hand ska inspektören vara en person med myndighetsansvar. Om en tillräckligt yrkeskunnig och tillförlitlig person med myndighetsansvar inte är tillgänglig, kan även en annan kompetent och opartisk person utses till inspektör.

Enligt 3 mom. kan Befolkningsregistercentralen förena rätten att få information och utföra inspektioner med vite enligt bestämmelserna i viteslagen (1113/1990). Avsikten är att vitesförfarandet i praktiken endast ska bli aktuellt i alldeles exceptionella situationer, såsom när den som använder uppgifter inte visar någon vilja till samarbete för att lösa en problemsituation som uppstått eller reda ut en misstanke om missbruk. Rätten att få information och utföra inspektioner för uppföljning och övervakning ska således främst tillämpas i samförstånd med den som berörs.

53 §. Användarregister. I paragrafen finns bestämmelser om det användarregister som förs över behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet, om datainnehållet i registret och om hur länge uppgifter får bevaras i registret. Dessutom innehåller paragrafen ett bemyndigande att utfärda förordning om datainnehållet i registret. Bestämmelsen

kompletterar bestämmelserna om skydd av uppgifter i 32 § i personuppgiftslagen. Användarregistret hör till befolkningsdatasystemets logiska registerhelhet. Den föreslagna bestämmelsen är en ändring jämfört med den gällande befolkningsdatalagen, som inte innehåller några bestämmelser om behandlingen av användaruppgifter, trots att det även har hört till att uppgifter om användarna registreras i befolkningsdatasystemet. Dessutom bör det även noteras att, med undantag av de ovan nämnda bestämmelserna i personuppgiftslagen, inte heller den gällande allmänna lagstiftningen innehåller några bestämmelser om behandlingen av användaruppgifter. Närmare bestämmelser om användning av uppgifter i användarregistret finns i 54 § och om utlämnande av uppgifter i registret i 55 § i lagförslaget.

Enligt 4 § 1 mom. i lagförslaget är Befolkningsregistercentralen registeransvarig för användarregistret. Användarregistret är ett personregister enligt definitionen i 3 § 3 punkten i personuppgiftslagen. Med registrerad avses i detta fall en person som beviljats rätt att använda befolkningsdatasystemet. En registrerad kan således vara antingen en företrädare för registerförvaltningen eller en person som är anställd av en utomstående användarorganisation.

Om det tekniskt sett är möjligt ska personer som är anställda inom registerförvaltningen och som arbetar för dess räkning hållas åtskilda i användarregistret från personer som företräder organisationer som inte hör till registerförvaltningen, eftersom dessa användargrupper inte har samma juridiska ställning i förhållande till den registeransvarige. När det gäller registerförvaltningens interna användning är det också fråga om personaladministrativ verksamhet, där även bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) ska tillämpas. Befolkningsregistercentralen ska informera de registrerade om användarregistret, dess innehåll och användningen av registret på ett i sammanhanget lämpligt sätt.

Enligt 1 mom. ska Befolkningsregistercentralen föra ett användarregister över sådan behandling av uppgifter i befolkningsdatasystemet som sker med hjälp av teknisk anslutning. Med behandling av uppgifter avses i

bestämmelsen all sådan behandling som det föreskrivs om i 3 § 2 punkten i personuppgiftslagen. Eftersom paragrafen endast gäller behandling som sker med hjälp av teknisk anslutning, kan den bara rikta sig till den del av datasystemet som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling och som avses i 3 § 2 mom. i lagförslaget. Följaktligen ska uppgifter om behandlingen av material i form av handlingar som hör till systemet vid behov dokumenteras till exempel i ett diarium eller annat system för ärendehantering.

De som är anställda vid magistraterna beviljas rätt att använda uppgifterna i systemet av magistratens chef eller någon annan tjänsteman som anges i magistratens arbetsordning. De som är anställda vid Befolkningsregistercentralen och andra som använder uppgifterna i systemet beviljas åtkomsträttighet av överdirektören för Befolkningsregistercentralen eller någon annan tjänsteman som förordnats till det i Befolkningsregistercentralens arbetsordning.

I bestämmelsen fastställs den maximala mängden datainnehåll som får finnas i användarregistret. På så sätt behöver inte nödvändigtvis alla uppgifter som nämns i bestämmelsen föras in i registret, om det inte i enskilda fall är nödvändigt av funktionella eller tekniska skäl. Det är inte motiverat med tanke på skyddet för personuppgifter och inte heller ändamålsenligt med tanke på hur verksamheten ska ordnas och styras att i lag föreskriva detaljerat om alla personuppgifter som ska föras in i registret, utan det räcker om nivån på bestämmelserna gäller olika grupper av uppgifter. Närmare definitioner av datainnehållet ges enligt paragrafens 3 mom. genom förordning av statsrådet.

Enligt 1 punkten i momentet får uppgifter om användarens fullständiga namn och personbeteckning, personnummer eller födelsedatum registreras i användarregistret. Med användarens fullständiga namn avses hans eller hennes för- och efternamn. Ett utländskt personnummer eller enbart ett födelsedatum kan föras in i registret för en sådan användare som inte har en finsk personbeteckning.

Enligt 2 punkten får uppgifter som specificerar åtkomsträttigheten registreras i användarregistret. Med uppgifter som specificerar åtkomsträttigheten avses uppgifter som iden-

tifierar en användaridentitet och de kan till exempel vara användarkoder och lösenord eller certifikatuppgifter om användare som finns på kommunikationskort eller liknande underlag.

Enligt 3 punkten får uppgifter om åtkomsträttighetens innehåll och omfattning registreras i användarregistret. Med uppgifter om åtkomsträttighetens innehåll och omfattning avses uppgifter om vilka av befolkningsdatasystemets databaser, tillämpningar och program och vilka grupper av data eller uppgifter som användaren har åtkomsträttighet till.

Enligt 4 punkten får uppgifter om begränsad åtkomsträttighet eller användningsförbud som en användare meddelats som påföljd för missbruk av uppgifter i befolkningsdatasystemet registreras i användarregistret. Den begränsning av åtkomsträttigheten eller det användningsförbud som avses i bestämmelsen är en sådan administrativ sanktion eller motsvarande som avses i artikel 8.5 i EU:s dataskyddsdirektiv och som kan meddelas en person som missbrukat uppgifter i systemet. I denna punkt gör bestämmelsen i direktivet det möjligt att behandla nämnda uppgifter under uppsikt av en offentlig myndighet. Det är fråga om förfaranden som strider mot villkoren för användning och skydd av uppgifter och som antingen konstaterats genom ett administrativt eller ett straffrättsligt förfarande. Det är nödvändigt att registrera dessa uppgifter så att en användare som gjort sig skyldig till missbruk inte kan fortsätta med sitt förfarande genom att ansöka om ny åtkomsträttighet. Utöver detta innehåller 2 mom. i den föreslagna paragrafen en särskild bestämmelse om villkoren för registrering av dessa uppgifter.

Enligt 5 punkten får uppgifter om den organisation som användaren företräder registreras i användarregistret. Med uppgifter om användarens organisation avses namnet på organisationen och den verksamhetsenhet som är i fråga, kontaktuppgifter samt identifieringsuppgifter såsom företags- och organisationsnummer eller handelsregisternummer. Olika grupper av användare kan till exempel hållas isär med hjälp av denna uppgift.

Dessutom får enligt 6 punkten uppgifter om beslut eller avgöranden om åtkomsträttighet registreras i användarregistret. Med

beslut eller avgöranden om åtkomsträttighet avses administrativa beslut eller andra avgöranden av en registerförvaltningsmyndighet som gäller åtkomsträttigheten och omfattningen av och villkoren för den. I detta fall ska åtminstone identifieringsuppgifterna för beslut och avgöranden föras in i registret.

Enligt 2 mom. får de uppgifter som avses i 1 mom. 4 punkten föras in i registret endast om påföljden av missbruk anges i beslutet eller avgörandet om åtkomsträttighet och användaren är medveten om påföljden. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att registreringen och användningen av administrativa sanktioner eller motsvarande i något fall kan ske utan att den person som berörs vet om det i förväg. Genom bestämmelsen verkställs således den registeransvariges upplysningsplikt, om vilken det föreskrivs i 24 § i personuppgiftslagen.

I 3 mom. finns bestämmelser om minimitiden för hur länge uppgifter som registrerats i användarregistret ska förvaras och om bemyndigande att utfärda förordning om datainnehållet i registret.

Befolkningsregistercentralen ska enligt momentets första mening förvara uppgifterna som registrerats i användarregistret i minst två år efter det att åtkomsträttigheten har upphört. Minimitiden för hur länge uppgifter ska bevaras motsvarar den bevarandetid som anges i de anvisningar om behandlingen av uppgifter i användarlogg enligt personuppgiftslagen som getts av Dataombudsmannens byrå (Fakta om dataskydd 1/2003, 10.2.2003). Enligt 20 § 1 mom. 4 punkten i lagförslaget ska uppgifterna avföras ur registret senast tio år efter det att åtkomsträttigheten har upphört. För att det ska vara möjligt att använda uppgifterna i registret för bland annat fakturering av användningen, är det nödvändigt att den maximala bevarandetiden är tio år så att den motsvarar den allmänna preskriptionstiden för fordringar.

Enligt den andra meningen i det föreslagna momentet kan närmare bestämmelser om datainnehållet i användarregistret utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndiga att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

54 §. Användning av uppgifter i användarregistret. I paragrafen föreskrivs om användningssyftet med uppgifterna i användarregistret. Den föreslagna bestämmelsen är en ändring jämfört med den gällande befolkningsdatalagen, som inte innehåller några särskilda bestämmelser om behandlingen av användaruppgifter. Det är nödvändigt med detaljerade bestämmelser på lagnivå om behandlingen av användaruppgifter, eftersom det även är fråga om behandling av personuppgifter.

I 1 mom. finns bestämmelser om för vilka syften Befolkningsregistercentralen får använda uppgifterna i användarregistret i sin verksamhet. Befolkningsregistercentralen får använda statistik som sammanställts utifrån användarregistret och andra utredningar av antal där det inte går att utläsa uppgifter om enskilda användare även för verksamhet som gäller uppdatering och utlämnande av uppgifter i systemet och för utveckling av denna verksamhet. Användningssyftena är fastställda på ett uttömmande sätt i den föreslagna bestämmelsen.

Enligt 1 punkten i momentet får Befolkningsregistercentralen använda uppgifterna i användarregistret för att hantera, följa, övervaka och skydda behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Med detta avses allmän uppföljning och övervakning av användningen och skyddet av uppgifterna i systemet, varigenom bland annat skyldigheterna i 32 § i personuppgiftslagen uppfylls. Med hantering avses åter upprätthållande av åtkomsträttigheter som beviljats i vederbörlig ordning.

Enligt 2 punkten får Befolkningsregistercentralen använda uppgifterna i användarregistret för att klarlägga hur ofta och i vilken omfattning uppgifterna i befolkningsdatasystemet används och för att klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna. Det är då fråga om ett centralt och grundläggande behov eller en central egenskap som hör ihop med användarregistrets användningssyfte och existens.

Enligt 3 punkten får Befolkningsregistercentralen använda uppgifterna i användarregistret för att kunna fakturera för användningen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Även här är det fråga om ett centralt

och grundläggande behov eller en central egenskap som hör ihop med användarregistrets användningssyfte och existens.

Dessutom får Befolkningsregistercentralen enligt 4 punkten använda uppgifterna i användarregistret för att säkerställa och förbättra befolkningsdatasystemets funktion och utreda problem vid användningen av uppgifterna. Behovet att få använda uppgifterna hänger nära samman med att felfrihetskravet i 9 § i personuppgiftslagen ska uppfyllas. Problem som gäller användningen av uppgifterna kan gälla såväl funktionella som tekniska aspekter.

I 2 mom. finns en särskild bestämmelse om begränsning av användningen av uppgifter. Enligt bestämmelsen får Befolkningsregistercentralen använda sådana uppgifter om begränsad åtkomsträttighet eller användningsförbud som avses i 53 § 1 mom. 4 punkten i lagförslaget endast för att hantera, följa, övervaka och skydda behandlingen av uppgifter. Begränsningen av behandlingen av uppgifter som föreslås i bestämmelsen grundar sig på att det är fråga om liknande uppgifter som de känsliga uppgifter som avses i 11 § 3 punkten i personuppgiftslagen.

55 §. Utlämnande av uppgifter i användarregistret. I paragrafen föreskrivs det om utlämnande av uppgifter i användarregistret. Den föreslagna bestämmelsen är en ändring jämfört med den gällande befolkningsdatalagen, som inte innehåller några särskilda bestämmelser om utlämnande av användaruppgifter. Det är nödvändigt med detaljerade bestämmelser på lagnivå om utlämnande av användaruppgifter, eftersom det även är fråga om behandling av personuppgifter.

I paragrafen finns en lista över de myndigheter till vilka Befolkningsregistercentralen får lämna ut uppgifter i användarregistret. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i 4 kap. i lagförslaget iakttas i tillämpliga delar. De bestämmelser i 4 kap. som ska tillämpas är närmast de som gäller allmänna villkor för utlämnande, utlämnande av identifieringsuppgifter, sätt och metoder för utlämnande och förfarandet vid utlämnande.

I bestämmelsen finns inget skilt omnämnande av riksdagens justitieombudsman eller justitiekanslern i statsrådet som myndighetspersoner som har rätt att ta del av användar-

uppgifter, men givetvis ska Befolkningsregistercentralen för laglighetskontroll lämna ut uppgifter i användarregistret även till dem. I övrigt definieras de som uppgifter får lämnas ut till på ett uttömmande sätt i den föreslagna bestämmelsen.

Enligt 1 punkten i paragrafen får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i användarregistret till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott. Förundersökningsmyndigheter är också myndigheter inom tullen och gränsbevakningsväsendet som genomför utredningar.

Enligt 2 punkten får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i användarregistret till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet.

Enligt 3 punkten får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i användarregistret till organisationer som fått åtkomsträttighet för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifter och av de kostnader användningen medför. Det är då fråga om ett centralt och grundläggande behov eller en central egenskap som hör ihop med användarregistrets användningssyfte och existens.

Dessutom får Befolkningsregistercentralen enligt 4 punkten lämna ut uppgifter i användarregistret för något annat specificerat syfte, om den som använder uppgifterna och den organisation han eller hon företräder uttryckligen har samtyckt till detta. Samtycket ska alltid krävas i skriftligt format och det ska vara specificerat.

56 §. Loggregister. I paragrafen finns bestämmelser om det loggregister som förs över behandlingen av de uppgifter i befolkningsdatasystemet som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling, om datainnehållet i registret och om hur länge uppgifter får bevaras i registret. Dessutom innehåller paragrafen ett bemyndigande att utfärda förordning om datainnehållet i registret. Bestämmelsen kompletterar bestämmelserna om skydd av uppgifter i 32 § i personuppgiftslagen. Loggregistret hör till befolkningsdatasystemets logiska registerhelhet. Bestämmelsen gäller dock inte till exempel så kallade systemloggar och andra loggar som skapats för rent tekniska ändamål, eller an-

vändningen av dem, eftersom dessa loggar endast innehåller information om den tekniska hanteringen av databehandlingen och personuppgifter behandlas inte i dem. Den föreslagna bestämmelsen är en ändring jämfört med den gällande befolkningsdatalagen, som inte innehåller några bestämmelser om behandlingen av logguppgifter, trots att det även har hört till att logguppgifter registreras i befolkningsdatasystemet. Dessutom bör det även noteras att, med undantag av de tidigare nämnda bestämmelserna i personuppgiftslagen, inte heller den gällande allmänna lagstiftningen innehåller några bestämmelser om behandlingen av logguppgifter. Närmare bestämmelser om användning av uppgifter i loggregistret finns i 57 § och om utlämnande av uppgifter i registret i 58 § i lagförslaget.

Enligt 4 § 1 mom. i lagförslaget är Befolkningsregistercentralen registeransvarig för loggregistret. Loggregistret är ett personregister enligt definitionen i 3 § 3 punkten i personuppgiftslagen. Med registrerad avses i detta fall en person som behandlat uppgifter i befolkningsdatasystemet. En person vars uppgifter har varit föremål för en sådan behandling är inte registrerad i förhållande till loggregistret, utan hans eller hennes rätt att få information grundar sig på bestämmelserna om en parts rätt att ta del av en handling i offentlighetslagen.

Om det tekniskt sett är möjligt ska personer som är anställda inom registerförvaltningen och som arbetar för dess räkning hållas åtskilda i loggregistret från personer som företräder organisationer som inte hör till registerförvaltningen, eftersom dessa användargrupper inte har samma juridiska ställning i förhållande till den registeransvarige. När det gäller registerförvaltningens interna användning är det också fråga om personaladministrativ verksamhet, där även bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet ska tillämpas. Befolkningsregistercentralen ska informera de registrerade om loggregistret, dess innehåll och användningen av registret på ett i sammanhanget lämpligt sätt.

Enligt 1 mom. ska Befolkningsregistercentralen föra ett loggregister över sådan behandling av uppgifter i befolkningsdatasystemet som sker med hjälp av teknisk anslutning. Med behandling av uppgifter avses i

bestämmelsen all sådan behandling som det föreskrivs om i 3 § 2 punkten i personuppgiftslagen. Eftersom paragrafen endast gäller behandling som sker med hjälp av teknisk anslutning, kan den bara rikta sig till den del av datasystemet som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling och som avses i 3 § 2 mom. i lagförslaget. Följaktligen ska uppgifter om behandlingen av material i form av handlingar som hör till systemet vid behov dokumenteras till exempel i ett diarium eller annat system för ärendehantering.

I bestämmelsen fastställs den maximala mängden datainnehåll som får finnas i loggregistret. På så sätt behöver inte nödvändigtvis alla uppgifter som nämns i bestämmelsen föras in i registret, om det inte i enskilda fall är nödvändigt av funktionella eller tekniska skäl. Det är inte motiverat med tanke på skyddet för personuppgifter och inte heller ändamålsenligt med tanke på hur verksamheten ska ordnas och styras att i lag föreskriva detaljerat om alla personuppgifter som ska föras in i registret, utan det räcker om nivån på bestämmelserna gäller olika grupper av uppgifter. Närmare definitioner av datainnehållet ges enligt paragrafens 2 mom. genom förordning av statsrådet.

Enligt 1 punkten i momentet får identifieringsuppgifter om den organisation i vars namn behandlingen sker registreras i loggregistret. Det är alltså fråga om den organisation som bär ansvar för användningen av uppgifterna, och åtminstone namnet på organisationen och den verksamhetsenhet som berörs och vid behov identifieringsuppgifter såsom företags- och organisationsnummer eller handelsregisternummer ska registreras.

Enligt 2 punkten får användarens identifieringsuppgifter registreras i loggregistret. Med användare avses en person som är anställd vid en sådan organisation som avses ovan och som har beviljats rätt att behandla uppgifter. Med användarens identifieringsuppgifter avses uppgifter med vilka användarna kan hållas isär och med vilka det är möjligt att entydigt fastställa en användares identitet. Uppgifter av detta slag kan till exempel vara användarkoder eller certifikatuppgifter för kommunikationskort. Detta är de enda uppgifterna som identifierar användarna i loggregistret. De övriga personuppgifterna om

användarna kan vid behov hämtas i användarregistret med hjälp av dessa identifieringsuppgifter.

Enligt 3 punkten får namnet på den tillämpning, det program eller den tekniskt självständiga del av en tillämpning eller ett program som använts eller någon annan uppgift som specificerar dessa registreras i loggregistret. Det är fråga om grundläggande uppgifter som hör samman med datainnehållet i loggregistret. Det är nödvändigt att registrera dessa uppgifter eftersom uppgifterna i systemet behandlas med många olika tillämpningar och program, för vilka det ska gå att fastställa programlogiken och vilka tekniska komponenter som använts.

Enligt 4 punkten får uppgifter om tidpunkten för behandlingen registreras i loggregistret. Med tidpunkt avses till exempel datum och exakt klockslag för när en förfrågan inleddes och avslutades. Det är fråga om ett förfarande i likhet med tidsstämplingstjänster.

Enligt 5 punkten får de uppgifter eller grupper av data i systemet som behandlats eller varit föremål för behandling registreras i loggregistret. Enligt bestämmelsen ska det föras in i registret vilken persons, fastighets, byggnads eller lägenhets uppgifter som har behandlats. Beroende på databehandlingstillfället ska dessutom alla uppgifter som behandlats, eller åtminstone uppgifter om vilka grupper av data som varit föremål för databehandling, registreras. Vid massutlämnanden av uppgifter är det inte nödvändigt att i detalj föra in i registret alla uppgifter som lämnats ut, utan det bör anses vara tillräckligt om till exempel urvalskriterierna registreras. I fråga om enskilda förfrågningar som sker med hjälp av en teknisk anslutning är det åter i allmänhet nödvändigt att i detalj registrera vilka uppgifter som behandlats.

I 2 mom. finns bestämmelser om minimitiden för hur länge uppgifter som registreras i loggregistret ska förvaras och om bemyndigande att utfärda förordning om datainnehållet i registret.

Befolkningsregistercentralen ska enligt momentets första mening förvara loggregistrets uppgifter i minst två år efter ingången av det kalenderår som följer efter tidpunkten för registrering av uppgifterna. Minimiti-

den för hur länge uppgifter ska förvaras motsvarar den bevarandetid som anges i de anvisningar om behandlingen av uppgifter i användarlogg enligt personuppgiftslagen som getts av Dataombudsmannens byrå (Fakta om dataskydd 1/2003, 10.2.2003). Enligt 20 § 1 mom. 5 punkten i lagförslaget ska uppgifterna avföras senast fem år efter det att de registrerades. Den maximala bevarandetiden på fem år motsvarar den allmänna preskriptionstiden för åtalsrätt i fråga om eventuellt missbruk.

Enligt den andra meningen i det föreslagna momentet kan närmare bestämmelser om datainnehållet i loggregistret utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

57 §. Användning av uppgifter i loggregistret. I paragrafen föreskrivs det om användningssyftet med uppgifterna i loggregistret. Den föreslagna bestämmelsen är en ändring jämfört med den gällande befolkningsdatalagen, som inte innehåller några särskilda bestämmelser om behandlingen av logguppgifter. Det är nödvändigt med detaljerade bestämmelser på lagnivå om behandlingen av logguppgifter, eftersom det även är fråga om behandling av personuppgifter.

I paragrafen finns bestämmelser om för vilka syften Befolkningsregistercentralen får använda uppgifterna i loggregistret i sin verksamhet. Befolkningsregistercentralen får använda statistik som sammanställts utifrån loggregistret och andra utredningar av antal där det inte går att utläsa uppgifter om enskilda användare eller användningssyften även för verksamhet som gäller utlämnande av uppgifter och för utveckling av denna verksamhet. Användningssyftena är fastställda på ett uttömmande sätt i den föreslagna bestämmelsen.

Enligt 1 punkten i paragrafen får Befolkningsregistercentralen använda uppgifterna i loggregistret för att följa och övervaka behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och för att upprätthålla informationssäkerheten. Med detta avses allmän uppföljning och övervakning av användningen och skyddet av uppgifterna i systemet, varigenom skyldigheterna i fråga om skyddet av

de uppgifter som nämns i 32 § i personuppgiftslagen uppfylls. Det är då fråga om ett centralt och grundläggande behov eller en central egenskap som hör ihop med loggregistrets användningssyfte och existens.

Enligt 2 punkten får Befolkningsregistercentralen använda uppgifterna i loggregistret för att klarlägga hur mycket uppgifterna i befolkningsdatasystemet används, klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna och sköta faktureringen. Dessa uppgifter är till stöd för verksamheten med befolkningsdatasystemet och systemets tillförlitlighet.

Enligt 3 punkten får Befolkningsregistercentralen använda uppgifterna i loggregistret för att utreda om uppgifterna i befolkningsdatasystemet är tillförlitliga och aktuella. Det är alltså fråga om integriteten hos uppgifterna i datasystemet. Behovet att få använda uppgifterna hänger nära samman med att felfrihetskravet i 9 § i personuppgiftslagen ska uppfyllas.

Befolkningsregistercentralen får dessutom enligt 4 punkten använda uppgifterna i loggregistret för att säkerställa och förbättra befolkningsdatasystemets funktion och utreda problem som gäller användningen av uppgifterna. Behovet att få använda uppgifterna hänger nära samman med att felfrihetskravet i 9 § i personuppgiftslagen ska uppfyllas.

58 §. Utlämnande av uppgifter i loggregistret. I paragrafen föreskrivs det om utlämnande av uppgifterna i loggregistret. Den föreslagna bestämmelsen är en ändring jämfört med den gällande befolkningsdatalagen, som inte innehåller några särskilda bestämmelser om utlämnande av logguppgifter. Det är nödvändigt med detaljerade bestämmelser på lagnivå om utlämnande av logguppgifter, eftersom det även är fråga om behandling av personuppgifter.

I paragrafen finns en lista över de myndigheter till vilka Befolkningsregistercentralen får lämna ut uppgifter i loggregistret. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i 4 kap. i lagförslaget iakttas i tillämpliga delar. Bestämmelserna som ska tillämpas är närmast de som gäller allmänna villkor för utlämnande, utlämnande av identifieringsuppgifter, sätt och metoder för utlämnande och förfarandet vid utlämnande.

I bestämmelsen finns inget skilt omnämnande av riksdagens justitieombudsman eller justitiekanslern i statsrådet som myndighetspersoner som har rätt att ta del av användaruppgifter, men givetvis ska Befolkningsregistercentralen för laglighetskontroll lämna ut uppgifter i användarregistret även till dem. I övrigt definieras de som uppgifter får lämnas ut till på ett uttömmande sätt i den föreslagna bestämmelsen.

Enligt 1 punkten i paragrafen får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i loggregistret till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott. Förundersökningsmyndigheter är också myndigheter inom tullen och gränsbevakningsväsendet som genomför utredningar.

Enligt 2 punkten får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i loggregistret till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet.

Enligt 3 punkten får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i loggregistret till organisationer som fått åtkomsträttighet för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifter. Bestämmelsen är nödvändig eftersom behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet i praktiken alltid sker för någon organisations räkning och endast inom ramen för dess lagliga verksamhet. Det är fråga om en central och grundläggande egenskap som hör ihop med loggregistrets användningssyfte och existens.

Enligt 4 punkten får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i loggregistret till personer vars uppgifter i befolkningsdatasystemet har behandlats, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 11 och 12 § i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet. Eftersom de personer som avses här inte är registrerade vad loggregistret beträffar, tillgodoses deras rätt att få information genom den offentlighet för berörda parter som det föreskrivs om i de ovan nämnda bestämmelserna. Den offentlighet som avses i den föreslagna punkten kan således endast begränsas i enlighet med de villkor som fastställts i de ovan nämnda bestämmelserna i offentlighetslagen. Innan Befolkningsregistercentralen lämnar ut uppgifter ska den till exempel klargöra med de

myndigheter som nämns i bestämmelsen huruvida grunderna för en begränsning är tillämpliga i enskilda fall. En utredning av begränsningsgrunderna gäller i synnerhet för- och polisundersökningar.

Dessutom får Befolkningsregistercentralen enligt 5 punkten lämna ut uppgifter i loggregistret för något annat specificerat syfte, om den som behandlar uppgifterna och den person som varit föremål för behandlingen uttryckligen har samtyckt till detta. Samtycket ska alltid krävas i skriftligt format och det ska vara specificerat.

59 §. Behandling av händelseuppgifter. I paragrafen finns det bestämmelser om vad som kan kallas en logg över loggen, det vill säga om sådan behandling av personuppgifter i användarregistret och loggregistret som utförs vid Befolkningsregistercentralen, antingen för centralens eget interna bruk eller när den lämnar ut händelseuppgifter för externa användningssyften. I paragrafen fastställs även bevarandetiden för händelseuppgifterna. Dessutom innehåller paragrafen ett bemyndigande att utfärda förordning om datainnehållet i händelsefilen. Den föreslagna bestämmelsen är en ändring jämfört med den gällande befolkningsdatalagen, som inte innehåller några bestämmelser om behandlingen av händelseuppgifter. Bestämmelser om liknande behandling av händelseuppgifter finns i 15 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004).

Den behandling av händelseuppgifter som avses i bestämmelsen är inte sådan behandling av uppgifter i användarregistret för vilken det enda syftet är att i normal ordning hantera åtkomsträttigheter för befolkningsdatasystemet. En sådan situation är det till exempel fråga om när en ny användare förs in i användarregistret, när omfattningen av en användares åtkomsträttighet ändras eller när en användare avlägsnas ur användarregistret.

Enligt 1 mom. ska Befolkningsregistercentralen registrera händelseuppgifterna om behandlingen av personuppgifter som finns i användarregistret och loggregistret. Det föreslås att registret kallas händelsefil. Händelsefilen är ett personregister enligt definitionen i 3 § 3 punkten i personuppgiftslagen. Enligt 4 § 1 mom. i lagförslaget är Befolkningsregistercentralen registeransvarig för händelsefi-

len. Med registrerad avses i detta fall en tjänsteman vid Befolkningsregistercentralen som har behandlat händelseuppgifter. Befolkningsregistercentralen ska i sin arbetsordning fastställa vem av dess tjänstemän utöver överdirektören som har rätt att behandla händelseuppgifter. Händelsefilen hör till befolkningsdatasystemets logiska registerhelt.

Enligt 1 punkten i momentet ska uppgifter om beslut eller avgöranden som behandlingen av uppgifter grundar sig på registreras i händelsefilen. Behandlingen av händelseuppgifter ska alltid grunda sig på ett skriftligt beslut eller avgörande. Med beslut eller avgörande avses i bestämmelsen ett uppdrag att behandla uppgifter i loggregistret eller användarregistret som Befolkningsregistercentralen i ett enskilt fall har gett en av sina tjänstemän. Vid behov kan även uppgifter om omfattningen av och villkoren i ett beslut registreras.

Enligt 2 punkten registreras tidpunkten för när händelseuppgifter behandlades i händelsefilen. Med tidpunkten för behandlingen avses i bestämmelsen åtminstone datumet för när behandlingen utfördes.

Enligt 3 punkten registreras uppgifter om föremålet för behandlingen i händelsefilen. Med föremålet för behandlingen avses vem uppgifterna som behandlats gäller och i vilken databas uppgifterna finns.

Enligt 4 punkten registreras dessutom identifieringsuppgifter för den som behandlar händelseuppgifter i händelsefilen. Med den som behandlar händelseuppgifter avses en registrerad, det vill säga en behörig tjänsteman vid Befolkningsregistercentralen. Med identifieringsuppgifter avses i bestämmelsen åtminstone databehandlarens fullständiga namn. Även födelsedatum eller personbeteckning, tjänsteställning eller andra motsvarande uppgifter kan i vissa fall vara nödvändiga att föra in i registret, till exempel för att skilja åt personer med samma namn.

I 2 mom. finns bestämmelser om minimitiden för hur länge händelseuppgifter ska förvaras och om bemyndigande att utfärda förordning om datainnehållet i händelsefilen. Enligt den första meningen i den föreslagna bestämmelsen ska händelseuppgifterna förvaras minst två år efter det att de registrera-

des. Bevarandetiden är lika lång som den som gäller uppgifterna i användarregistret och loggregistret. Den motsvarar också den bevarandetid som anges i de anvisningar om behandlingen av uppgifter i användarlogg enligt personuppgiftslagen som getts av Dataombudsmannens byrå (Fakta om dataskydd 1/2003, 10.2.2003). Enligt 20 § 1 mom. 5 punkten i lagförslaget ska uppgifterna avföras senast fem år efter det att de registreras. Den maximala bevarandetiden på fem år motsvarar den allmänna preskriptionstiden för åtalsrätt i fråga om eventuellt missbruk. Enligt den andra meningen i det föreslagna momentet kan närmare bestämmelser om datainnehållet i händelsefilen utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

I 3 mom. finns bestämmelser om användningssyftet med uppgifterna i händelsefilen. Befolkningsregistercentralen får enligt momentets första mening använda händelseuppgifterna för att internt följa och övervaka behandlingen av uppgifter i användarregistret och loggregistret. Det är fråga om Befolkningsregistercentralens egen interna controller-verksamhet. Med hjälp av verksamheten uppfylls för sin del även skyldigheterna i fråga om skydd av de uppgifter som nämns i 32 § i personuppgiftslagen. Med beaktande av uppgifternas speciella karaktär är avsikten att bestämmelsen ska ha ett snävt tillämpningsområde.

I momentets andra mening finns bestämmelser om för vilka syften och till vem Befolkningsregistercentralen får lämna ut uppgifter i händelsefilen. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i 4 kap. i lagförslaget iakttas i tillämpliga delar. I bestämmelsen finns inget skilt omnämnande av riksdagens justitieombudsman eller justitiekanslern i statsrådet som myndighetspersoner som har rätt att ta del av händelseuppgifter, men givetvis ska Befolkningsregistercentralen för laglighetskontroll lämna ut uppgifter i händelsefilen även till dem. I övrigt definieras de som uppgifter får lämnas ut till på ett uttömmande sätt i bestämmelsen.

Enligt 1 punkten i momentet får Befolkningsregistercentralen lämna ut händelse-

uppgifter till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott. Förundersökningsmyndigheter är också myndigheter inom tullen och gränsbevakningsväsendet som genomför utredningar.

Enligt 2 punkten får Befolkningsregistercentralen lämna ut händelseuppgifter till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet.

Dessutom får Befolkningsregistercentralen enligt 3 punkten lämna ut händelseuppgifter för något annat specificerat syfte, om den som behandlar uppgifterna uttryckligen har samtyckt till detta. Samtycket ska krävas i skriftligt format och det ska vara specificerat.

60 §. Befolkningsregistercentralens utredningsskyldighet. I paragrafen finns bestämmelser om Befolkningsregistercentralens skyldighet att årligen lämna in en rapport till dataombudsmannen om behandlingen av de uppgifter som förts in i loggregistret och av händelseuppgifter. Eftersom aspekter som gäller laglighet och rättssäkerhet betonas vid behandlingen av uppgifterna inom befolkningsdatasystemets logiska registerhelhet, har det ansetts vara nödvändigt att det i den lag som föreslås föreskrivs särskilt om ett oberoende tillsynsförfarande.

Enligt den föreslagna paragrafen ska Befolkningsregistercentralen minst en gång om året lämna in en detaljerad rapport till dataombudsmannen om behandlingen av de uppgifter som registrerats i loggregistret och av händelseuppgifter. Dataombudsmannen och Befolkningsregistercentralen kan gemensamt komma överens om praktiska detaljer och arrangemang i fråga om omfattningen av och innehållet i rapporten och om när rapporten ska lämnas in.

6 kap. **Certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för**

61 §. Tjänster som tillhandahålls vid certifierad elektronisk kommunikation. I paragrafen fastställs omfattningen av och innehållet i den servicehelhet vad gäller certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller. Befolkningsregistercentralens uppgifter är uppdelade i

två grupper i paragrafen. Den första gruppen gäller myndighetsuppgifter, det vill säga den uppgiftshelhet som gäller medborgarcertifikat och som det har föreskrivits att Befolkningsregistercentralen ska sköta. Den andra gruppen gäller uppgifter och tjänster som Befolkningsregistercentralen har möjlighet att tillhandahålla, till exempel som företagsekonomiska tjänster. Dessutom innehåller den föreslagna paragrafen en definition av begreppet medborgarcertifikat. Förutom i fråga om medborgarcertifikatet ger inte bestämmelsen Befolkningsregistercentralen någon monopolställning eller ensamrätt i fråga om tillhandahållandet av de tjänster och prestationer som nämns i bestämmelsen.

I 1 mom. finns bestämmelser om den del av servicesystemet för certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen är skyldig att tillhandahålla i form av myndighetstjänster och som den har ensamrätt till. Det är fråga om tillhandahållande av offentligrättsliga prestationer. Med anledning av dessa omständigheter har det eftersträövats att sakinnehållet i den föreslagna bestämmelsen ska vara så exakt som möjligt. I fråga om det tekniska genomförandet av tjänsterna är tillämpningsområdet för bestämmelsen vidare än i fråga om sakinnehållet, och detta ger Befolkningsregistercentralen det svängrum den behöver när den ska välja och tillämpa olika tekniska lösningar.

Enligt den föreslagna bestämmelsen har Befolkningsregistercentralen till uppgift att producera, tillhandahålla och administrera medborgarcertifikat som är avsedda att användas vid certifierad elektronisk kommunikation samt certifikatregistertjänster och spärlisttjänster som direkt hänför sig till användningen av medborgarcertifikat. Med tillhandahållande av certifikat avses i bestämmelsen att certifikat utfärdas för identitetskort eller andra myndighetshandlingar eller tekniska underlag som används vid elektronisk kommunikation. Med administrering avses arbetsuppgifter som hör till ansökan om, utfärdande av och upprätthållande av medborgarcertifikat. Bestämmelserna är till denna del inte uttömmande eftersom Befolkningsregistercentralen utöver de uppgifter som nämns i bestämmelsen även ansvarar för myndighetsuppgifter i anslutning till certifi-

kat som det föreskrivs om i annan särskild lagstiftning.

I 2 mom. finns en beskrivning av den del av Befolkningsregistercentralens servicesystem för certifierad elektronisk kommunikation som inte berörs av en ovillkorlig skyldighet att tillhandahålla service, utan där centralen kan tillhandahålla de tjänster som nämns i en normal kommersiell konkurrenssituation och under de ekonomiska förutsättningar och villkor som där råder. Beskrivningen av servicehelheten är i bestämmelsen uppbyggd så att den å ena sidan fastställer gränserna för Befolkningsregistercentralens verksamhet, men å andra sidan ger centralen det svängrum den behöver för att på ett kontrollerat sätt ta i bruk de innovationer och andra nya tekniska lösningar som uppnåts genom arbetet med att utveckla informationstekniken. De flesta områden inom servicehelheten är självständiga funktionella och tekniska helheter och kan därför tillhandahållas som avgiftsbelagda tjänster för till exempel andra företag och organisationer som producerar certifikattjänster och kan fogas till de tjänster dessa tillhandahåller.

Enligt 1 punkten i momentet får Befolkningsregistercentralen för certifierad elektronisk kommunikation producera tjänster som innebär tillhandahållande och administrering av andra certifikat än medborgarcertifikat. Andra certifikat kan vara sådana kvalificerade certifikat som avses i 7 § i lagen om elektroniska signaturer eller sådant certifikat som inte uppfyller de formella kraven för kvalificerade certifikat. Med tanke på tillämpningen av bestämmelsen är det av central betydelse att certifikaten som tillhandahålls funktionellt och tekniskt sett alltid är tillräckligt säkra med tanke på vad de ska användas till. Certifikat som avses i bestämmelsen kan till exempel vara certifikat enligt 2 § 7 punkten i lagen om elektroniska signaturer, organisationscertifikat, servercertifikat, certifikat för identifiering för företag eller organisationer eller certifikat för testverksamhet.

Enligt 2 punkten får Befolkningsregistercentralen för certifierad elektronisk kommunikation producera tjänster som innebär verifiering av parterna vid certifierad elektronisk kommunikation och administrering av kommunikationen. Med verifiering av parterna

avses att identiteten hos personer eller identifieringen av företag, organisationer eller servrar som tar del av tjänster som gäller elektronisk kommunikation ska vara fastställd och kontrollerad under hela den tid som den elektroniska kommunikationen pågår. I fråga om personuppgifter som behövs i samband med den elektroniska kommunikationen utnyttjas i detta sammanhang utöver uppgifterna i certifikatregistret även uppgifterna i befolkningsdatasystemet i enlighet med 5 § 2 mom. och 6 § 3 mom. i lagförslaget.

Enligt 3 punkten får Befolkningsregistercentralen för certifierad elektronisk kommunikation producera tjänster som innebär elektronisk signering och kryptering av elektroniska handlingar och meddelanden. Det är fråga om grundläggande funktioner och egenskaper som hör nära samman med certifierad elektronisk kommunikation.

Enligt 4 punkten får Befolkningsregistercentralen för certifierad elektronisk kommunikation producera tjänster som innebär bevarande och verifiering av äktheten, konfidentialiteten och integriteten i fråga om elektroniska handlingar och meddelanden. Det är fråga om grundläggande funktioner och egenskaper som hör nära samman med certifierad elektronisk kommunikation.

Enligt 5 punkten får Befolkningsregistercentralen för certifierad elektronisk kommunikation producera tjänster som innebär verifiering av aktörernas ställning eller roll vid certifierad elektronisk kommunikation. Med verifiering av aktörernas ställning eller roll avses till exempel personers ställning eller roll i företag eller organisationer inom den offentliga förvaltningen.

Enligt 6 punkten får Befolkningsregistercentralen för certifierad elektronisk kommunikation producera tjänster som innebär tillhandahållande och administrering av certifikatregistertjänster och spärlisttjänster som hänför sig till användningen av andra certifikat än medborgarcertifikat. Det är fråga om grundläggande funktioner och egenskaper som hör nära samman med certifierad elektronisk kommunikation.

Enligt 7 punkten får Befolkningsregistercentralen för certifierad elektronisk kommunikation producera tjänster som innebär till-

handahållande och administrering av certifierade tidsstämplingstjänster. Den koordinerade allmäntid som används vid tidsstämplingstjänsterna kan tillhandahållas av Mätteknikcentralen, som åsyftas i lagen om måtenheter och mätnormalsystem (1156/1993). Med hjälp av tidsstämplingstjänsterna kan tidpunkten för en viss händelse obestridligen kopplas till händelsen i fråga, till exempel tidpunkten för när en handling togs emot. Tidsstämplingen signeras med ett certifikat som säkerställer tidsstämplingens beständighet.

Enligt 8 punkten får Befolkningsregistercentralen dessutom för certifierad elektronisk kommunikation producera andra motsvarande funktioner eller tjänster som gäller certifierad elektronisk kommunikation.

I 3 mom. finns en definition av begreppet medborgarcertifikat. Med medborgarcertifikat avses i den föreslagna bestämmelsen ett certifikat som utfärdats av Befolkningsregistercentralen för en fysisk person och som ingår i ett i lagen om identitetskort (829/1999) avsett identitetskort eller i en därmed jämförbar myndighetshandling eller ett tekniskt underlag, och som används för verifiering av personen, för elektroniska signaturer och för kryptering av handlingar och meddelanden. Vid definitionen av begreppen handling och tekniskt underlag i bestämmelsen kan bestämmelserna i 5 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet iakttas i tillämpliga delar. En med ett identitetskort jämförbar myndighetshandling kan vara exempelvis ett pass, ett körkort eller någon annan handling av vilken identiteten framgår, om det i något skede beslutas att dessa handlingar ska innehålla ett personcertifikat. Ett tekniskt underlag kan vara exempelvis en minnespinne eller en identifieringsetikett. Med medborgarcertifikat avses enligt andra meningen i den föreslagna bestämmelsen också ett av Befolkningsregistercentralen utfärdat certifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används i ovan nämnda syfte och som uppfyller kraven enligt 7 § i lagen om elektroniska signaturer. Enligt 66 § i lagförslaget ska ansökan om medborgarcertifikat alltid göras hos polismyndigheten, som ska identifiera sökanden.

Medborgarcertifikatet uppfyller för närvarande kraven på kvalificerat certifikat enligt 7 § i lagen om elektroniska signaturer till den del det används för elektronisk signering. Medborgarcertifikatet är således en särskild form av kvalificerat certifikat, som finska staten genom Befolkningsregistercentralen tillhandahåller medborgarna och utlänningar som är stadigvarande bosatta i Finland. Regleringen syftar till att främja säker elektronisk kommunikation i samhället. De ytterligare krav som föreslås beträffande användningen av medborgarcertifikat uppfyller kraven enligt artikel 3.7 i direktiv 1993/93/EG om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer.

62 §. *Uppgifter som ska ingå i certifikat för certifierad elektronisk kommunikation.* I paragrafen finns bestämmelser om behandlingen av personuppgifter som ingår i medborgarcertifikat och andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer. Vidare konstateras i paragrafen för tydlighetens skull att en elektronisk kommunikationskod kan ingå också i ett certifikat som producerats av någon annan certifikatutfärdare än Befolkningsregistercentralen.

Enligt första meningen i paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i medborgarcertifikat och andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer i lagen om elektroniska signaturer. Enligt lagens 7 § 2 mom. ska ett kvalificerat certifikat innehålla

- 1) uppgift om att certifikatet är ett kvalificerat certifikat,
- 2) uppgift om certifikatutfärdaren och dennes etableringsstat,
- 3) undertecknarens namn eller pseudonym med uppgift om att det är en pseudonym,
- 4) signaturverifieringsdata som motsvarar de signaturframställningsdata som undertecknaren innehar,
- 5) det kvalificerade certifikatets giltighetstid,
- 6) det kvalificerade certifikatets identifieringskod,
- 7) certifikatutfärdarens avancerade elektroniska signatur,

8) eventuella begränsningar i fråga om användningen av det kvalificerade certifikatet, samt

9) särskilda uppgifter om undertecknaren, om de behövs med tanke på ändamålet med det kvalificerade certifikatet.

I fråga om certifikatets datainnehåll ska dessutom lagens 19 §, som innehåller bestämmelser om behandlingen av de personuppgifter som behövs för att utfärda och upprätthålla ett certifikat, beaktas. Enligt paragrafen får personbeteckningen inte tas med i certifikatet.

Enligt momentets andra mening ska medborgarcertifikat och andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer dessutom innehålla en elektronisk kommunikationskod som identifierar innehavaren av certifikatet. Närmare bestämmelser om elektroniska kommunikationskoder finns i 63 § i lagförslaget. Enligt momentets tredje mening kan även andra tekniska uppgifter som är nödvändiga vid användningen av ett certifikat ingå i medborgarcertifikat eller andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer. Befolkningsregistercentralen ska besluta om dessa uppgifter. Uppgifter av detta slag kan till exempel vara uppgifter om så kallade rotcertifikat eller adresser till spärllisttjänster.

Enligt 2 mom. kan en elektronisk kommunikationskod också ingå i andra i lagen om elektroniska signaturer avsedda certifikat för fysiska personer som en uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet. Bestämmelsen kompletterar regleringen i den föreslagna 43 § 2 mom. 2 punkten, enligt vilken Befolkningsregistercentralen kan lämna ut en elektronisk kommunikationskod också till en i lagförslaget avsedd annan certifikatutfärdare. Regleringen behövs också eftersom lagen om elektroniska signaturer inte omfattar bestämmelser om den allmänna behandlingen av elektroniska kommunikationskoder.

63 §. *Tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder samt skapande av dessa.* I paragrafen finns bestämmelser om skapandet av och innehållet i tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder. Paragrafen innehåller dessutom ett bemyndigande att utfärda för-

ordning om innehållet i tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder. Enligt artikel 8.7 i EU:s dataskyddsdirektiv ska medlemsstaterna bestämma på vilka villkor ett nationellt identifikationsnummer eller något annat vedertaget sätt för identifiering får behandlas. Bestämmelser om registrering i befolkningsdatasystemet av de koder som avses i den föreslagna bestämmelsen och om utlämnande av koderna finns i 13 och 43 § i lagförslaget.

När uppgifter om en person första gången registreras i befolkningsdatasystemet ska han eller hon enligt 1 mom. tilldelas en sådan individuell teknisk identifieringskod som behövs när en elektronisk kommunikationskod skapas. De tekniska identifieringskoderna skapas automatiskt i befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralen ansvarar för skapandet och för att de registreras i befolkningsdatasystemet. Den tekniska identifieringskoden är således ett sorts förstadium till den elektroniska kommunikationskoden. Av denna anledning ska det enligt 43 § 3 mom. i lagförslaget endast vara möjligt att behandla dem som interna tekniska identifierare i befolkningsdatasystemet.

I 2 mom. finns bestämmelser om ändring av en teknisk identifieringskod till en elektronisk kommunikationskod. Regleringen kompletterar bestämmelserna om utlämnande av elektroniska kommunikationskoder i den föreslagna lagens 43 § 2 mom. I praktiken definieras i bestämmelsen på ett uttömmande sätt de situationer där elektroniska kommunikationskoder skapas.

Befolkningsregistercentralen ska enligt momentets 1 punkt ändra en teknisk identifieringskod till en individuell elektronisk kommunikationskod när ett medborgarcertifikat eller ett annat certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer första gången utfärdas för en person. Bestämmelsen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll gällande reglering.

Vidare ska Befolkningsregistercentralen enligt momentets 2 punkt ändra en teknisk identifieringskod till en individuell elektronisk kommunikationskod när en person vars uppgifter registrerats i befolkningsdatasystemet inte har en elektronisk kommunikationskod, och Befolkningsregistercentralen

av en i den föreslagna lagens 43 § 2 mom. 2 punkt avsedd certifikatutfärdare får en begäran om att ändra denna persons tekniska identifieringskod till en elektronisk kommunikationskod. Bestämmelsen bidrar till att möjliggöra användningen av kommunikationskoder inte bara i certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar utan också i andra certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer och i motsvarande certifikat som används i identifieringssyfte. Med anledning av omständigheter som har att göra med informationssäkerheten vore det bra om Befolkningsregistercentralen i dessa fall vid behov säkerställer att den som framställer begäran i sin certifikatverksamhet har iakttagit de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

Enligt 3 mom. ska de tekniska identifieringskoderna och elektroniska kommunikationskoderna bestå av åtta slumpmässigt valda siffror och en kontrollbeteckning. Den tekniska identifieringskoden och elektroniska kommunikationskoden för en fysisk person får inte innehålla några identifieringsuppgifter som anknyter till personen i fråga. En rättad eller ändrad teknisk identifieringskod eller elektronisk kommunikationskod får enligt den föreslagna bestämmelsen inte tilldelas någon annan person.

Enligt momentets sista mening utfärdas närmare bestämmelser om det detaljerade innehållet i tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

64 §. Rättelse och ändring av elektroniska kommunikationskoder. I paragrafen finns bestämmelser om rättelse och ändring av elektroniska kommunikationskoder och om förfarandet i detta sammanhang. Paragrafen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna om rättelse och ändring av personbeteckningar i 12 § i lagförslaget.

I 1 mom. finns bestämmelser om rättelse av elektroniska kommunikationskoder. Om en elektronisk kommunikationskod är felaktig eller om det har skett ett fel när koden skapas

des, ska Befolkningsregistercentralen enligt den föreslagna bestämmelsen omedelbart rätta felet och vid behov skapa en ny kommunikationskod för den person som berörs. Kodens innehavare ska informeras om detta. Målet är att Befolkningsregistercentralen ska reagera omedelbart och på eget initiativ i samband med eventuella felaktigheter. Naturligtvis kan den person som saken gäller be att ett fel i en kod rättas, om han eller hon har upptäckt felet innan Befolkningsregistercentralen på eget initiativ har börjat åtgärda det. Med felaktig avses i bestämmelsen det att en kod till exempel på grund av ett tekniskt fel eller en störning vid användningen av datasystemet inte motsvarar koden i det fastställda beräkningsschemat. Avsikten är att bestämmelsen ska tillämpas på sak-, skriv- och räknepfel och andra liknande fel som beror på såväl mänsklig som teknisk verksamhet eller på försummelse. Felet ska dock vara uppenbart.

I 2 mom. fastställs villkoren för ändring av elektroniska kommunikationskoder. Den viktigaste principen och utgångspunkten vid tillämpningen av bestämmelserna i momentet ska alltid vara att en elektronisk kommunikationskod, när den en gång skapats, i princip är avsedd att vara oföränderlig och bestående. Av stor betydelse med tanke på bestämmelsens tillämpningsområde är även det att villkoren för ändring av en kod räknas upp på ett uttömmande sätt i bestämmelsen. Utifrån dessa utgångspunkter blir bestämmelsens tolkningsområde snävt och avsikten är att bestämmelsen endast ska tillämpas i särskilt exceptionella fall, och då också enbart om det alldeles uppenbart och bevisligen finns orsak att ändra koden. Utgångspunkten är att ändrandet av en kod ska vara en exceptionell säkerhetsåtgärd. Villkoren för en ändring ska vara objektiva och en ändring bör inte göras enbart på grund av en persons subjektiva känslor.

Enligt momentets 1 punkt får en elektronisk kommunikationskod som registrerats i befolkningsdatasystemet ändras om ändringen är absolut nödvändig för att skydda en person i sådana situationer där hans eller hennes hälsa eller säkerhet är uppenbart och varaktigt hotad.

Dessutom får en elektronisk kommunikationskod som registrerats i befolkningsdata-

systemet enligt 2 punkten ändras om någon annan än kommunikationskodens innehavare upprepade gånger har missbrukat koden och missbruket har orsakat betydande ekonomiska eller andra olägenheter för kodens rätta innehavare och om fortsatta skadliga verkningar på grund av missbruket faktiskt kan förhindras genom att kommunikationskoden ändras.

I 3 mom. finns bestämmelser om förfarandet vid ändring av elektroniska kommunikationskoder. Den berörda personen ska skriftligen ansöka om att få kommunikationskoden ändrad hos Befolkningsregistercentralen. Vid behov kan personen bemyndiga någon annan att företräda honom eller henne i detta ärende. När en ansökan om ändring behandlas ska bestämmelserna i förvaltningslagen iakttagas i tillämpliga delar. Ändring ska alltid sökas genom en motiverad skriftlig ansökan. För varje avgörande som Befolkningsregistercentralen träffat med anledning av en ansökan ska den också ge ett skriftligt förvaltningsbeslut som kan överklagas. Syftet med de bestämmelser som föreslås om förfarandet är att betona att ändrandet av en kod är en exceptionell åtgärd av central betydelse för det som utgör grunden för en persons identitet.

65 §. *Behandling av certifikat och uppgifterna i dem.* Paragrafen innehåller en särskild bestämmelse om behandlingen av och offentligheten i fråga om medborgarcertifikat och andra certifikat för fysiska personer som Befolkningsregistercentralen utfärdar och som används allmänt vid elektronisk kommunikation samt uppgifterna i dem. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna i 22 § i den gällande befolkningsdatalagen.

Enligt paragrafen registreras medborgarcertifikat och andra certifikat för fysiska personer som Befolkningsregistercentralen utfärdar och som används allmänt vid elektronisk kommunikation samt uppgifterna i dem i ett offentligt register som förs av Befolkningsregistercentralen och som var och en har rätt att få uppgifter ur i enlighet med bestämmelserna om myndigheternas offentliga handlingar i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Bestämmelser om uppgifter som ska ingå i medborgarcertifikat och andra

kvalificerade certifikat finns i 7 och 19 § i lagen om elektroniska signaturer. Eftersom de certifikat som avses i bestämmelsen ska vara sådana som används allmänt vid elektronisk kommunikation, gäller bestämmelsen således inte till exempel tjänstecertifikat eller andra certifikat som producerats enbart för en viss organisation.

66 §. Ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat. Paragrafen innehåller bestämmelser om för vem ett medborgarcertifikat kan utfärdas och om förfarandet vid ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna i 23 § i den gällande befolkningsdatalagen. Medborgarcertifikat definieras i 61 § 3 mom. i lagförslaget.

Enligt 1 mom. kan medborgarcertifikat utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som enligt lagen om hemkommun (201/1994) är stadigvarande bosatta i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har kunnat konstateras på ett tillförlitligt sätt. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att personuppgifterna om innehavaren av ett certifikat är tillförlitliga och aktuella.

Enligt 2 mom. ska en skriftlig ansökan om medborgarcertifikat personligen lämnas in till en polisinrättning där sökanden identifieras och sökandens personuppgifter kontrolleras i befolkningsdatasystemet med hans eller hennes samtycke. Om sådana uppgifter som avses i 3 a § i lagen om identitetskort registreras i och antecknas på ett identitetskort, ska förfarandet enligt 6 § 2 mom. i lagen om identitetskort iakttas vid ansökan om medborgarcertifikat. Enligt den bestämmelse som föreslås är det alltså alltid en polismyndighet som registrerar ett medborgarcertifikat och identifierar sökanden. Enligt 23 § 4 mom. i den gällande befolkningsdatalagen har Befolkningsregistercentralen kunnat ingå avtal om registrering av certifikat även med andra myndigheter, företag och sammanslutningar. Den föreslagna bestämmelsen innebär således en ändring i detta. Syftet med bestämmelsen är att förbättra informationssäkerheten i myndigheternas elektroniska kommunikation.

Den som tar emot ansökan ska enligt 3 mom. iakttä de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat. Bestämmelser om utfärdande av kvalificerade certifikat finns i 2 kap. i lagen om elektroniska signaturer.

67 §. Ansökan om och utfärdande av andra certifikat. I paragrafen finns bestämmelser om förfarandet vid ansökan om och utfärdande av andra certifikat för fysiska personer som Befolkningsregistercentralen producerar och som inte är medborgarcertifikat och om för vem sådana certifikat kan utfärdas. Till sitt huvudsakliga innehåll motsvarar det förfarande som föreslås i paragrafen det som föreskrivs i 23 § 4 och 5 mom. i den gällande befolkningsdatalagen. De certifikat som avses i den föreslagna bestämmelsen kan vara även andra certifikat än kvalificerade certifikat enligt 7 § i lagen om elektroniska signaturer.

Enligt den första meningen i 1 mom. kan sådana certifikat som avses i bestämmelsen utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som enligt lagen om hemkommun är stadigvarande bosatta i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har kunnat konstateras på ett tillförlitligt sätt. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att personuppgifterna om innehavaren av ett certifikat är tillförlitliga och aktuella.

Enligt momentets andra mening kan sådana certifikat som avses i bestämmelsen på sökandens begäran ingå i handlingar och tekniska underlag som används vid elektronisk kommunikation och som utfärdas av en myndighet, ett företag eller en organisation. Vid definitionen av begreppen handling och tekniskt underlag i bestämmelsen kan man analogt tillämpa definitionen av myndighetshandling som finns i 5 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Ett certifikat kan naturligtvis ingå i ett kort som används vid elektronisk kommunikation, till exempel i ett bankkort eller ett så kallat SIM-kort i en mobiltelefon. Befolkningsregistercentralen kan enligt momentets tredje mening komma överens med en myndighet, ett företag eller en organisation som utfärdar

handlingar eller tekniska underlag om att ansökningar om certifikat personligen kan lämnas in till myndigheten, företaget eller organisationen för vidarebefordran till Befolkningsregistercentralen. Befolkningsregistercentralen ska då se till att den som tar emot ansökan iakttar de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat. Bestämmelser om utfärdande av kvalificerade certifikat finns i 2 kap. i lagen om elektroniska signaturer.

Den som tar emot ansökan ska enligt 2 mom. identifiera sökanden med hjälp av en giltig identitetshandling som har utfärdats av polisen och, med sökandens samtycke, kontrollera hans eller hennes personuppgifter i befolkningsdatasystemet. Om sökanden inte kan visa upp någon identitetshandling som har utfärdats av polisen eller om det finns andra särskilda skäl att säkerställa identifieringen, ska polisen identifiera sökanden.

Enligt momentets sista mening kan närmare bestämmelser om identitetshandlingar som utfärdas av polisen utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bebyrdandet att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

68 §. *Ansökan om och utfärdande av certifikat i vissa fall.* I paragrafen finns bestämmelser om det elektroniska ansökningsförfarandet för förnyande av medborgarcertifikat och andra certifikat som produceras av Befolkningsregistercentralen och om maskinell underskrift på beslut om utfärdande av certifikat.

I stället för genom ett personligt besök kan ansökan om förnyande av ett medborgarcertifikat enligt 1 mom. även göras elektroniskt och undertecknas med hjälp av sökandens medborgarcertifikat och ansökan om förnyande av ett annat certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar kan undertecknas med hjälp av ett certifikat enligt 7 § i lagen om elektroniska signaturer som används av sökanden, om Befolkningsregistercentralen har tagit i bruk en sådan tjänst. Vid behandlingen av ansökan iakttas i övrigt i tillämpliga delar de krav i fråga om utfärdande av kvalificerade certifikat som ställs i lagen

om elektroniska signaturer. Detta är en förnyelse som gör det möjligt att förnya ett av Befolkningsregistercentralen producerat certifikat elektroniskt med hjälp av ett giltigt certifikat. Vid behandlingen av ansökan ska i första hand bestämmelserna i 12 § i lagen om elektroniska signaturer tillämpas. Befolkningsregistercentralen kan till exempel i sin så kallade certifikatpolitik ta ställning till vilka konsekvenser och krav som i praktiken följer av tillämpningen av de ovan nämnda bestämmelserna i processen med att förnya certifikat.

Enligt 2 mom. får beslut om utfärdande av sådana certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar och som avses i lagförslaget undertecknas maskinellt. Bestämmelsen gäller såväl medborgarcertifikat som andra certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar. Motsvarande bestämmelser finns bland annat i 46 § 3 mom. i lagförslaget och i 20 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

69 §. *Befolkningsregistercentralens rätt att få information och utöva tillsyn.* Den rätt att få information och utöva tillsyn för övervakning och uppföljning av verksamheten med de certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar som föreslås i paragrafen innebär en ändring jämfört med nuläget. Det är en särskild bestämmelse om de certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar. Dessa certifikat definieras i 61 § i lagförslaget. Det allmänna innehållet i bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i 23, 24 och 27 § i lagen om elektroniska signaturer, som bland annat ger Kommunikationsverket en allmän rätt att utöva tillsyn på motsvarande sätt.

Det finns klara grunder för de bestämmelser som föreslås i denna paragraf eftersom det är fråga om allmän service som tillhandahålls av en offentlig myndighet, där tillförlitligheten i verksamheten har mycket stor betydelse, bland annat på grund av de rättsverkningar som indirekt hänger samman med verksamheten. En omständighet som också talar för behovet av lagstiftning är att även personuppgifter om certifikatets innehavare blir behandlade i samband med användningen av ett certifikat, och om uppgifterna miss-

brukas kan det leda inte bara till en kränkning av skyddet för privatliv och personuppgifter utan även till äventyrande av statens säkerhet. I 52 § i lagförslaget finns en bestämmelse med motsvarande innehåll som gäller övervakningen av behandlingen av personuppgifter i befolkningsdatasystemet.

Trots sekretessbestämmelserna har Befolkningsregistercentralen enligt 1 mom. rätt att av de myndigheter, företag och organisationer som avses i 67 § få sådana uppgifter som behövs för att följa och övervaka tillförlitligheten hos det operativa och tekniska förfarandet vid utfärdande av sådana certifikat som produceras av Befolkningsregistercentralen och som avses i lagförslaget. I fråga om nödvändighetskravet kan bestämmelserna i 9 § i personuppgiftslagen iakttas i tillämpliga delar.

Enligt 2 mom. har en inspektör som förordnats av Befolkningsregistercentralen dessutom rätt att utföra inspektioner i de fall som avses i 1 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen har inspektören trots sekretessbestämmelserna rätt att undersöka de handlingar och den maskinvara och programvara som använts vid utfärdandet av sådana certifikat som produceras av Befolkningsregistercentralen och som avses i den föreslagna lagen och att i detta sammanhang få tillträde till andra lokaler som den inspekterade förfogar över än sådana som omfattas av hemfriden. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

Trots att en inspektion enligt bestämmelsen inte kan utsträckas till att gälla sådana lokaler som enligt 10 § i grundlagen skyddas av hemfriden, är en inspektion dock en synnerligen förpliktande och exceptionell åtgärd. Av denna anledning är avsikten att bestämmelsen ska tolkas snävt, så att det bara blir aktuellt att tillämpa den om det de facto inte längre finns andra tillgängliga och för syftet lämpliga sätt på vilka övervakningen kan genomföras. Behovet av en tillsynsinspektion ska således vara uppenbart och inspektionen ska även vara till konkret nytta för att förbättra och utveckla informationssäkerheten. Den inspektör som avses i bestämmelsen ska vara en yrkeskunnig och tillförlitlig person. I första hand ska inspektören vara en person med

myndighetsansvar. Om en tillräckligt yrkeskunnig och tillförlitlig person med myndighetsansvar inte är tillgänglig, kan även en annan yrkeskunnig, tillförlitlig och opartisk person som valts ut av Befolkningsregistercentralen utses till inspektör.

Enligt 3 mom. kan Befolkningsregistercentralen förena rätten att få information och utföra inspektioner med vite enligt bestämmelserna i viteslagen (1113/1990). Avsikten är att vitesförfarandet i praktiken endast ska bli aktuellt i alldeles exceptionella situationer, såsom när uppdragstagaren inte visar någon vilja till samarbete för att lösa ett problem som uppstått eller reda ut en misstanke om missbruk. Rätten att få information och utföra inspektioner ska således främst tillämpas i samförstånd med uppdragstagaren.

7 kap. Särskilda bestämmelser

70 §. Databehandlingstjänster. I paragrafen finns bestämmelser om Befolkningsregistercentralens möjligheter att på särskilt uppdrag tillhandahålla så kallade databehandlingstjänster. Tjänsterna föreslås vara en särskild form av service som utnyttjar uppgifterna i befolkningsdatasystemet och som Befolkningsregistercentralen kan tillhandahålla vid sidan av sina egentliga kärnfunktioner. Bestämmelser om tjänsterna finns i 23 a–23 d § i den gällande befolkningsdatalagen. Den föreslagna paragrafen leder inte till någon ändring i sak. För närvarande tillhandahålls tjänsterna församlingarna inom den evangelisk-lutherska kyrkan och det ortodoxa kyrkosamfundet för uppdatering och annan behandling av de uppgifter om kyrkliga förrättningar (dop, smörjning och skriftskola) som registreras i deras medlemsregister. Utöver personuppgifter kan även befolkningsdatasystemets uppgifter om fastigheter, byggnader och lägenheter höra till de uppgifter som behandlas inom ramen för dessa tjänster. Tjänsterna föreslås höra till Befolkningsregistercentralens avgiftsbelagda serviceverksamhet och prissättas enligt företagsekonomiska grunder.

Enligt 1 mom. får Befolkningsregistercentralen på uppdrag av en registeransvarig åta sig att sköta den tekniska driften och databe-

handlingen av det register eller datasystem som denne svarar för. Det föreslås att tjänsterna ska kallas databehandlingstjänster. Befolkningsregistercentralens uppdragsgivare kan vara endast statliga eller kommunala myndigheter eller andra sådana registeransvariga som enligt lag eller förordning som utfärdats med stöd av lag har rätt att föra register. När Befolkningsregistercentralen tillhandahåller databehandlingstjänster får den använda sig av uppgifterna i befolkningsdatasystemet på det sätt som föreskrivs i detta lagförslag eller någon annan lag. Befolkningsregistercentralen har dock inte rätt att besluta om annan behandling av uppgifterna i det register som uppdraget gäller eller om utlämnande av uppgifterna ur registret. Andra registeransvariga, som bestämmelsen nämner, kan till exempel vara ett offentligt verk eller ett företag eller en organisation som sköter offentliga uppgifter. I fråga om databehandlingstjänsterna fungerar Befolkningsregistercentralen endast som en sådan teknisk uppdragstagare som avses i 8 § 1 mom. 7 punkten i personuppgiftslagen.

Enligt 2 mom. ska ett skriftligt avtal ingås om databehandlingstjänster. Avtalet ska till sin natur vara ett uppdragsavtal där den registeransvarige som använder tjänsten är uppdragsgivare och Befolkningsregistercentralen är uppdragstagare. Närmare bestämmelser om innehållet i avtalen om databehandlingstjänster kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende.

Avtalet ska innehålla föreskrifter om åtminstone följande: parternas uppgifter och ansvar, styrningen av verksamheten, uppgifter som behandlas i samband med tjänsterna samt dataskyddet och informationssäkerheten i fråga om dessa uppgifter, förvarande och förstörande av uppgifter som behandlas i samband med tjänsterna, behandlingsskeden och förfaringssätt inom databehandlingen, avgifter som tas ut för tjänsterna samt grunderna för upphävande och uppsägande av avtalet och avtalets giltighetstid.

71 §. Kostnader för uppdatering av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. I paragrafen fastställs hur stor andel av de totala kostna-

derna för behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet som omfattas av statens budgetfinansiering. Andelen täcker endast kostnader som uppkommit i direkt samband med uppdatering av uppgifterna i systemet. I paragrafen föreslås till denna del ingen ändring av det kostnadsansvar som för närvarande omfattas av budgetfinansieringen.

Enligt paragrafen betalas kostnaderna för uppdatering av uppgifterna i befolkningsdatasystemet med statsmedel, med undantag av kostnaderna för anmälning av uppgifter. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i 40 § i den gällande befolkningsdatalagen. Målet med bestämmelsen är att till denna del bevara det nuvarande finansieringsansvaret. Med kostnader som uppkommer vid uppdatering av uppgifterna avses kostnader som uppkommer vid registrering, ajourföring och annan uppdatering av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och kostnader som uppkommer till följd av sådana investeringar i datateknik och köpta tjänster som dessa funktioner kräver. Följaktligen gäller bestämmelsen inte till exempel kostnader som uppkommer när uppgifter i befolkningsdatasystemet lämnas ut eller certifierade elektroniska kommunikationstjänster tillhandahålls.

72 §. Avgifter för prestationer och tjänster. I paragrafen fastslås grunderna för hur avgifter som ska tas ut för tjänster och prestationer som gäller befolkningsdatasystemet och den certifierade elektroniska kommunikationen ska fastställas. Genom bestämmelserna kompletteras och preciseras de allmänna grunderna för avgifter som det föreskrivs om i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) i fråga om de ovan nämnda tjänsterna och prestationerna. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i 34 § i den gällande befolkningsdatalagen.

I 1 mom. finns en huvudregel om avgifter, enligt vilken en registerförvaltningsmyndighet ska ta ut avgifter för prestationer och tjänster som den tillhandahåller med stöd av den föreslagna lagen i enlighet med vad som bestäms eller föreskrivs särskilt. Bestämmelser om grunderna för avgifterna finns i lagen om grunderna för avgifter till staten. Enligt 8 § i lagen om grunderna för avgifter till staten är finansministeriet den myndighet som är

behörig att utfärda bestämmelser om avgifter för registerförvaltningens prestationer. Ministeriet beslutar enligt 8 § 2 mom. om vilka av ministeriets och förvaltningsområdets andra myndigheters prestationer eller grupper av prestationer som ska vara avgiftsbelagda och för vilka prestationer eller grupper av prestationer avgiften ska bestämmas enligt självkostnadsvärdet samt vilka prestationer som ska prissättas på företagsekonomiska grunder. I fråga om andra prestationer är det enligt 9 § i lagen om grunderna för avgifter till staten den myndighet som saken gäller som är behörig, och för registerförvaltningens del är detta antingen Befolkningsregistercentralen eller magistraterna. De sistnämnda fallen gäller i allmänhet företagsekonomiska prestationer och avgifter som tas ut för dem.

Enligt 2 mom. får det bestämmas att ingen avgift ska tas ut eller att avgiften ska vara lägre än prestationens eller tjänstens självkostnadsvärde, om den som använder prestationen eller tjänsten deltar med en betydande arbetsinsats för att hålla person-, fastighets-, byggnads- eller lägenhets- och lokaluppgifterna i befolkningsdatasystemet uppdaterade. Också avgiften för ett medborgarcertifikat kan enligt den föreslagna bestämmelsen fastställas till ett belopp som understiger dess självkostnadsvärde. Om avgiften har fastställts till ett belopp som understiger prestationens eller tjänstens självkostnadsvärde, ska registerförvaltningsmyndigheten dock åtminstone ta ut ett belopp som motsvarar kostnaderna för de prestationer och tjänster som myndigheten har köpt av en tredje part.

Bestämmelsen är ett undantag från huvudregeln i 1 mom. och ska därför tillämpas snävt och endast i fall där det finns klara grunder för undantag. En avgift som understiger självkostnadsvärdet kan enligt nuvarande praxis bli aktuell till exempel när det gäller avgifter för uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet till den evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter. Full avgiftsfrihet kan åter komma i fråga till exempel när en kommun som regelbundet via ett standardiserat gränssnitt lämnar in aktuella byggnadsuppgifter för registrering i befolkningsdatasystemet senare behöver dessa uppgifter till

stöd för myndighetsverksamheten inom kommunens olika förvaltningsområden.

73 §. Datasystemens tillgänglighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om grundnivån för tillgängligheten till befolkningsdatasystemet och datasystemen för certifierad elektronisk kommunikation. Med tillgänglighet avses i detta sammanhang det att datasystemens uppgifter och tjänster under en viss svarstid som bestämts på förhand är tillgängliga för dem som har rätt att använda dem. Tillgänglighet innebär också att uppgifterna inte får förstöras och tillgången till tjänster inte förhindras till följd av tekniska eller operativa fel, händelser eller annan motsvarande verksamhet. Ett viktigt delelement med tanke på tillgängligheten är även tryggheten och kontrollen av samhällets informationsförsörjning i krissituationer och under undantagsförhållanden.

Enligt paragrafens första mening ska de tekniska datasystem för befolkningsdatasystemet och den certifierade elektroniska kommunikationen som drivs med hjälp av automatisk databehandling samt maskinvaran och programvaran i anslutning till dessa system kunna användas i realtid och på ett tryggt och skyddat sätt av alla som har rätt till det. Även om det i bestämmelsen inte uttryckligen tas ställning till exempelvis längden på svarstiderna för systemens olika funktioner, är bestämmelsen dock i själva verket en rättsregel som är förpliktande för verksamheten på så sätt att det under normala förhållanden inte får förekomma avbrott i tillgängligheten till datasystemen som är längre än två timmar. Inte heller i krissituationer eller under undantagsförhållanden får det förekomma avbrott i tillgängligheten till systemen som är längre än några timmar eller högst en dag.

Paragrafens andra mening innehåller en bestämmelse om statens kostnadsansvar, enligt vilken direkta kostnader för anskaffning, upprätthållande och administrering av sådana datasystem och sådan maskinvara och programvara i anslutning till systemen som krävs för tillgängligheten ska betalas med statsmedel. Det är motiverat att låta staten ansvara för att de direkta kostnaderna för grundnivån på tillgängligheten till datasystemen täcks, eftersom det i detta fall är fråga

om infrastruktur som hör till grunderna för samhällets informationsförvaltning och informationsförsörjning.

74 §. Dataskydd och informationssäkerhet. Paragrafen innehåller bestämmelser om grundnivån på dataskydd och informationssäkerheten för befolkningsdatasystemet och den certifierade elektroniska kommunikationen. Med dataskydd och informationssäkerhet avses lämpligt skydd av uppgifter, system, tjänster och datakommunikation genom administrativa, tekniska och andra åtgärder under såväl normala förhållanden som undantagsförhållanden. Paragrafen begränsar sig således inte till att enbart säkerställa den tekniska och operativa informationssäkerheten för datasystemen, utan gäller även behandlingen av personuppgifter, det vill säga dataskydd, och kompletterar på så sätt de särskilda bestämmelser i 4–5 kap. i lagförslaget som direkt gäller dataskydd. Syftet med paragrafen är att i enlighet med principerna för god informationshantering betona betydelsen av att de föreskrifter och anvisningar som getts genom statsrådets principbeslut om informationssäkerheten inom statsförvaltningen (FM 0024:00/02/99/1998) och av ledningsgruppen för datasäkerheten inom statsförvaltningen (VAHTI) beaktas i anslutning till funktionerna inom befolkningsdatasystemet och den certifierade elektroniska kommunikationen. Bestämmelsen stöder för sin del även bestämmelserna om datasäkerhet i 7 kap. i personuppgiftslagen.

När Befolkningsregistercentralen och magistraterna behandlar uppgifter i befolkningsdatasystemet och tillhandahåller Befolkningsregistercentralens tjänster som gäller certifierad elektronisk kommunikation ska de enligt paragrafen sörja för dataskyddet och informationssäkerheten i fråga om de datasystem som de ansvarar för och uppgifterna i systemen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ansvarar Befolkningsregistercentralen och magistraterna för dataskyddet och informationssäkerheten också när det gäller en tredje part som för deras räkning enligt uppdrag utför åtgärder i anslutning till behandlingen av sådana uppgifter och tillhandahållandet av sådana tjänster som avses i detta lagförslag.

Paragrafens sista mening innehåller en bestämmelse om täckandet av kostnaderna för dataskyddet och informationssäkerheten, enligt vilken direkta kostnader för anskaffning, drift och administrering av sådana datasystem och sådan maskinvara och programvara i anslutning till systemen som krävs för dataskyddet och informationssäkerheten ska betalas med statsmedel. Det är motiverat att låta staten ansvara för att de direkta kostnaderna för grundnivån på dataskyddet och informationssäkerheten täcks, eftersom det i detta fall är fråga om infrastruktur som hör till grunderna för samhällets informationsförvaltning och informationsförsörjning.

75 §. Rättelseyrkande. I paragrafen finns bestämmelser om rättelseyrkanden och behandling av yrkandena. Rättsmedlen i den lag som föreslås bygger på ett förfarande som har två faser. I den första fasen söks ändring genom ett rättelseyrkande hos den myndighet som har fattat ett beslut och först i den andra fasen går det att få ett ärende behandlat i förvaltningsdomstol. Syftet med bestämmelserna är att minska antalet besvär som lämnas in till förvaltningsdomstolarna. Eftersom det inte föreslås några begränsningar i rätten att yrka rättelse eller söka ändring, försvagar inte bestämmelserna rättssäkerheten för de berörda parterna.

I den gällande befolkningsdatalagen ingår bestämmelserna om rättelseyrkande och ändringssökande i 14 a, 33 och 39 §. Genom bestämmelserna genomförs för denna del bestämmelserna i 21 § i grundlagen om grundläggande fri- och rättigheter vad gäller rättsäkerhet. Dessutom kompletterar paragrafen bestämmelserna om rättelse av felaktigheter som finns i 50–53 § i förvaltningslagen och 29 § i personuppgiftslagen. De fall som omfattas av det förfarande för rättelseyrkande som föreslås är till sin natur sådana för vilka det med tanke på omständigheter som hör samman med ärendets innehåll, rättsverkningar eller beslutsfattarens ställning är motiverat att använda rättelseyrkande som första rättsmedel. Enligt 76 § i lagförslaget är det möjligt att överklaga beslut som gäller rättelseyrkande genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Också övergångsbestämmelsen i 80 § 8 punkten i lagförslaget gäller rättelse av uppgifter i befolkningsregistret. Dessutom

ingår särskilda bestämmelser om rättelse av personbeteckningar och elektroniska kommunikationskoder i 12 och 64 § i lagförslaget.

Enligt 1 mom. får den vars rätt, intresse eller skyldighet direkt berörs av en registeranteckning eller ett beslut eller avgörande om utlämnande av uppgifter som kommit till med stöd av den föreslagna lagen skriftligen yrka rättelse i fråga om dessa. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska rättelse yrkas hos Befolkningsregistercentralen, om det är fråga om en registeranteckning som centralen gjort eller om dess beslut eller avgörande om utlämnande av uppgifter. I fråga om andra ärenden som gäller registeranteckningar och som hör till tillämpningsområdet för den lag som föreslås ska rättelse yrkas hos magistraten i personens hemkommun, och i fråga om ärenden som gäller en magistrats beslut eller avgöranden om utlämnande av uppgifter, hos den magistraten. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Befolkningsregistercentralen och magistraterna ge ett skriftligt beslut med anledning av ett rättelseyrkande. Behandlingen av ett rättelseyrkande ska naturligtvis ske i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen.

I den föreslagna bestämmelsen har man i huvuddrag försökt definiera den som yrkar rättelse i enlighet med det partsbegrepp som framgår av bestämmelserna i 6 § i förvaltningsprocesslagen. Utgångspunkten är att det endast är den som direkt berörs av rättsverkningarna av en registeranteckning, ett beslut eller ett avgörande som kan yrka rättelse. Rätten att yrka rättelse kan inte härledas enbart från de indirekta konsekvenserna av ett beslut. Vid bedömningen av huruvida kravet på direkta konsekvenser uppfylls ska uppmärksamhet fästas vid vilken typ av ärende som behandlas och vilket behov av rättssäkerhet som tar sig uttryck i ärendet. Den som yrkar rättelse ska således ha ett klart intresse av att söka ändring i ärendet. Parterna som avses i den föreslagna bestämmelsen kan vara såväl fysiska som juridiska personer. Även en myndighet kan ha ställningen som part i ett ärende, om ärendet juridiskt sett gäller myndighetens rätt på det sätt som förutsätts i den föreslagna paragrafen. En sådan situation kan bli aktuell till exempel när en

myndighet har vägrats rätt att ta del av uppgifter i befolkningsdatasystemet.

Med beaktande av aspekter som gäller verkställandet av rättssäkerheten ska termen registeranteckning som används i bestämmelsen tolkas i vid bemärkelse, så att den täcker alla avgöranden eller åtgärder som gäller tillägg, ändring eller rättelse av uppgifter. Om det dock är fråga om ett ärende som gäller sökande av ändring i det materiellrättsliga innehållet i ett beslut som ligger till grund för en registeranteckning, ska ärendet avgöras i enlighet med de särskilda bestämmelser som gäller ärendet i fråga. Till exempel namnlagen (694/1985) och äktenskapslagen (234/1929) innehåller egna bestämmelser om ändringssökande. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska även ändring i ett beslut eller avgörande av en registerförvaltningsmyndighet som gäller utlämnande av befolkningsuppgifter i första hand sökas genom rättelseyrkande. Bestämmelsen gäller såväl avgöranden om enskilt utlämnande av uppgifter, till exempel genom intyg eller utdrag, som beslut om massutlämnande av uppgifter. Eftersom det användarregister som avses i 53 § och det loggregister som avses i 56 § i lagförslaget hör till befolkningsdatasystemets logiska datasystemhelhet, gäller den föreslagna paragrafen i tillämpliga delar även behov av ändringssökande som gäller behandlingen av uppgifterna i dessa register.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska alltså rättelseyrkanden alltid riktas till den registerförvaltningsmyndighet som saken gäller. Fördelningen av behörighet när det gäller vem som ska behandla ett rättelseyrkande följer registerförvaltningens interna fördelning av behörighet, som det föreskrivs om i 21 och 47 § i lagförslaget. Innan ett rättelseyrkande avgörs ska registerförvaltningsmyndigheten vid behov ge sådana instanser som avses i 23-25 § i lagförslaget tillfälle att lämna in en utredning om ärendet.

Om ett rättelseyrkande gäller en sådan registeranteckning om en utländsk medborgare som avses i 10 § i lagförslaget, ska magistraten enligt 2 mom. innan rättelseyrkandet avgörs begära ett utlåtande om ärendet av Migrationsverket. Magistraten ska i detta fall meddela Migrationsverket för kännedom det

beslut som den fattat med anledning av rättelseyrkandet.

Enligt 3 mom. finns bestämmelser om rättelse av sådana anteckningar i befolkningsdatasystemet som gäller hemkommun i lagen om hemkommun. Med hänvisningen avses bestämmelserna om rättelse av sak- och skrivfel i lagens 16 och 17 §.

76 §. Ändringssökande. I paragrafen finns bestämmelser om rätten att söka ändring i ett beslut som fattats på grund av ett rättelseyrkande. Genom de föreslagna bestämmelserna genomförs för denna del bestämmelserna i 21 § i grundlagen om grundläggande fri- och rättigheter vad gäller rättssäkerhet. Rätten att söka ändring begränsas inte på något sätt i den föreslagna paragrafen.

Enligt 1 mom. överklagas beslut som gäller rättelseyrkande genom besvär i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen. Rätten att söka ändring är enligt den föreslagna bestämmelsen ett sekundärt rättsmedel och den omfattar alla beslut och avgöranden som en registerförvaltningsmyndighet har fattat eller träffat med anledning av ett rättelseyrkande och med stöd av den föreslagna lagen.

Med tanke på paragrafens tillämpningsområde bör det beaktas att sådana beslut om föreläggande och utdömande av vite som avses i 52 och 69 § i lagförslaget får överklagas i enlighet med bestämmelserna i viteslagen. För många beslut eller avgöranden som kommit till med stöd av särskild lagstiftning och som ligger till grund för registeranteckningar finns det dessutom i första hand egna rättsmedel till förfogande.

Enligt 2 mom. har en registerförvaltningsmyndighet vars beslut har upphävts eller ändrats av en förvaltningsdomstol rätt att överklaga förvaltningsdomstolens beslut genom besvär. Med registerförvaltningsmyndighet avses i bestämmelsen Befolkningsregistercentralen och magistraterna. En registerförvaltningsmyndighets rätt till fortsatta besvär är nödvändig för att en enhetlig rättspraxis ska upprätthållas. En enhetlig rättspraxis är av stor betydelse i detta fall, eftersom det är fråga om avgöranden som gäller behandling av personuppgifter och registerföring och som kräver operativ och teknisk specialkunskap. Det bör också beaktas att antalet besvär

traditionellt har varit relativt litet i detta sammanhang.

77 §. Tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande. I paragrafen finns bestämmelser om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande som gäller uppgifterna i befolkningsdatasystemet och vissa uppgifter som erhållits i samband med inspektioner. I 35 § i den gällande befolkningsdatalagen finns bestämmelser om tystnadsplikt som gäller befolkningsdata. I fråga om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande hänvisas det i den föreslagna bestämmelsen till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Hänvisningen till en allmän lag har ansetts nödvändig med tanke på det ansvar som de som omfattas av dessa skyldigheter har, med tanke på deras rättssäkerhet och för att bibehålla de registrerades förtroende.

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns bestämmelser om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande som enligt den föreslagna paragrafen även gäller den som på grund av ett anställningsförhållande, ett uppdrag eller ett beslut eller tillstånd av en registerförvaltningsmyndighet behandlar uppgifter i befolkningsdatasystemet eller andra uppgifter som han eller hon fått tillgång till med stöd av 52 eller 69 § i lagförslaget. Hänvisningen syftar rent konkret på bestämmelserna i 23 § i den ovan nämnda lagen.

Uppgifter som omfattas av tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande är enligt lagförslaget i princip alla uppgifter som är registrerade i befolkningsdatasystemet och dessutom även uppgifter som erhålls på basis av rätten att få information och utföra inspektioner. Befolkningsdatasystemet definieras i 3 § i lagförslaget och datainnehållet i systemet i 13–17 §. De uppgifter som erhålls på basis av rätten att få information och utföra inspektioner och som avses i 52 och 69 § i lagförslaget kan också vara andra uppgifter än de som finns i befolkningsdatasystemet. Till exempel affärshemligheter i anslutning till föremålet för en inspektion som kan komma fram i samband med inspektionen kan också vara sådana uppgifter som avses i bestämmelsen.

Tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande gäller alla personer som har rätt att behandla

ovan nämnda uppgifter. Med anställningsförhållande avses i bestämmelsen till exempel tjänsteförhållande i relation till registerförvaltningen. Ett uppdrag kan komma i fråga till exempel i samband med en tillsynsinspektion eller i sådana fall som avses i 49 § i lagförslaget. Med beslut eller tillstånd avses i bestämmelsen förvaltningsbeslut enligt 50 § i lagförslaget som gäller utlämnande av uppgifter.

78 §. Straffbestämmelser. I paragrafen finns bestämmelser om påföljder vid brott mot tystnadsplikten eller förbudet mot utnyttjande samt hänvisningar till straffbestämmelser i den allmänna lagstiftningen som direkt gäller dataskydd och informationssäkerhet.

Enligt 1 mom. döms till straff för brott mot tystnadsplikt eller förbud mot utnyttjande enligt 77 § i lagförslaget enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om gärningen inte utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sekretessbrott finns i 38 kap. 1 § och om sekretessförseelse i 38 kap. 2 § i strafflagen. Bestämmelserna i 40 kap. 5 § i strafflagen gäller brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet, vilka endast tjänstemän kan göra sig skyldiga till.

Enligt 2 mom. finns bestämmelser om straff för dataintrång i befolkningsdatasystemet eller ett datasystem för certifierad elektronisk kommunikation i 38 kap. 8 § i strafflagen, för personregisterbrott som riktar sig mot dessa system i 38 kap. 9 § i strafflagen och för personregisterförseelse i 48 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

8 kap. **Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

79 §. Ikraftträdande. I paragrafen finns bestämmelser om lagens ikraftträdande och om lagstiftning som upphävs genom den lag som föreslås.

Bestämmelser om tidpunkten för ikraftträdandet finns i 1 mom. Avsikten är att den föreslagna lagen ska träda i kraft inom cirka ett halvt år efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Enligt 2 mom. upphävs befolkningsdatalagen av den 11 juni 1993 (507/1993) jämte ändringar genom den föreslagna lagen.

Enligt 3 mom. får åtgärder som verkställigheten av den föreslagna lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

80 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafen finns särskilda bestämmelser för en kontrollerad övergångsperiod i anslutning till den föreslagna lagens ikraftträdande. Enligt paragrafen är frågor som hanteringen av ändringar i datasystemen, utfärdandet av så kallade permanenta byggnadsbeteckningar, registreringen av uppgifter om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet, behandlingen av anhängiga ansökningar, rättsverkningarna i fråga om vissa särskilda frågor som gäller folkbokföringen och lagstiftningen om hanteringen av vissa behörighetsfrågor sådana frågor som hör till en kontrollerad övergångsperiod.

Enligt 1 punkten ska Befolkningsregistercentralen se till att det datasystem för befolkningsdatasystemet som drivs med hjälp av automatisk databehandling och det tekniska servicesystemet för certifierad elektronisk kommunikation är förenliga med den föreslagna lagen inom tre år från lagens ikraftträdande.

Den övergångsperiod på tre år som föreslås i denna punkt är nödvändig, eftersom de ändringar i datasystemen som ska genomföras på grund av lagreformen är ganska omfattande och i betydande utsträckning även komplicerade att genomföra rent tekniskt. På grund av ekonomiska, tekniska och operativa omständigheter är det inte möjligt att genomföra alla ändringar samtidigt, utan de måste genomföras stegvis under den föreslagna övergångsperioden.

Enligt 2 punkten ska Befolkningsregistercentralen tilldela de byggnader vars uppgifter är registrerade i befolkningsdatasystemet när den föreslagna lagen träder i kraft en permanent byggnadsbeteckning inom två år från ikraftträdandet. Närmare bestämmelser om byggnadsbeteckningens uppbyggnad och innehåll utfärdas i enlighet med 15 § 2 mom. i lagförslaget genom förordning av statsrådet. Genom förordning föreskrivs även om utfärdandet av permanenta byggnadsbeteckningar för nya byggnader. För att dataintegriteten

ska säkerställas är avsikten dock att man inte på grund av att de permanenta byggnadsbeteckningarna tas i bruk ska avstå från att parallellt även använda de nuvarande byggnadsbeteckningarna, i vilka beteckningen för den fastighet där en byggnad finns ingår som en del.

Om det före den föreslagna lagens ikraftträdande har fastställts i enlighet med lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet att en person tillhör det motsatta könet, får en magistrat enligt 3 punkten föra in en sådan uppgift om fastställande av könstillhörighet som avses i 13 § 1 mom. 15 punkten i lagförslaget i befolkningsdatasystemet endast om personen i fråga ansöker om det. Bestämmelsen kan endast tillämpas på beslut om fastställande av könstillhörighet som fattats medan lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet har varit i kraft. Denna lag trädde i kraft den 1 januari 2003. Enligt den föreslagna bestämmelsen förutsätter ett retroaktivt införande av uppgifter i befolkningsdatasystemet också alltid att den person som berörs själv vill att uppgifterna förs in i systemet.

Enligt 4 punkten ska bestämmelserna i den föreslagna lagen tillämpas vid behandlingen av en sådan begäran eller ansökan om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet eller om utfärdande av medborgarcertifikat som är anhängig vid den föreslagna lagens ikraftträdande. Syftet med bestämmelsen är att ha kontroll över behandlingen av anhängiggjorda ansökningar i samband med lagens ikraftträdande.

Om det i någon annan lag eller förordning hänvisas till bestämmelser i befolkningsdatalagen som upphävs genom den föreslagna lagen, ska hänvisningen enligt 5 punkten anses avse motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen. Det är inte ändamålsenligt i detta sammanhang att kartlägga och ändra alla eventuella hänvisningsbestämmelser, eftersom hänvisningar i allmänhet inte har självständiga rättsverkningar. Det är möjligt att ändra eventuella hänvisningsbestämmelser till exempel i samband med att de lagar och förordningar som berörs ändras på grund av omständigheter som har att göra med deras sakinnehåll.

Om en rättighet eller skyldighet som det föreskrivs om i någon annan lag eller förordning bestäms på basis av mantalsskrivning, boningsort den första januari eller hemkommun vid årsskiftet, ska enligt 6 punkten de uppgifter om personens hemkommun och bostad där som är registrerade i befolkningsdatasystemet för motsvarande tidpunkt tillämpas i fråga om denna rättighet eller skyldighet. Om det är fråga om antalet mantalskrivna invånare, invånarantalet den första januari eller invånarantalet vid årsskiftet, ska uppgifter om invånarantalet som baserar sig på de uppgifter som är registrerade i befolkningsdatasystemet för motsvarande tidpunkt tillämpas. Det är inte ändamålsenligt i detta sammanhang att kartlägga och ändra alla eventuella hänvisningsbestämmelser, eftersom hänvisningar i allmänhet inte har självständiga rättsverkningar. Det är möjligt att ändra eventuella hänvisningsbestämmelser till exempel i samband med att de lagar och förordningar som berörs ändras på grund av omständigheter som har att göra med deras sakinnehåll.

Om inte något annat följer av den föreslagna lagen, ska enligt 7 punkten de uppgifter som har ålagts befolkningsregisterföraren i någon annan lag eller förordning skötas av den magistrat inom vars verksamhetsområde den person som berörs har sin hemkommun eller folkbokföringskommun. Bestämmelser om vilken magistrat som ska behandla ett ärende som gäller en person som aldrig haft hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland utfärdas genom förordning av finansministeriet.

Folkbokföringskommunen definieras i 6 a § i lagen om hemkommun. Personer som avses i den föreslagna bestämmelsen är till exempel finska medborgare och deras ättlingar som bor utomlands och för vilka den senaste hemkommunen eller folkbokföringskommunen i Finland var en kommun som var belägen inom det område som överlämnades till Sovjetunionen i samband med fredsslutet efter fortsättningskriget. Ministeriet kan när det genom förordning föreskriver om behörighetsarrangemangen beakta omständigheter som tillgången till service, effektiviteten i verksamheten eller regional balans i arbetsfördelningen. Det är motiverat att bemyndi-

gandet att utfärda förordning i detta fall ges ministeriet, eftersom det rör sig om ett ärende av teknisk natur som hör till den verkställande makten. De arrangemang som ska verkställas genom förordning kan endast förekomma mellan registerförvaltningsmyndigheterna.

Enligt 8 punkten 1 mom. ska bestämmelserna i 4 kap. i lagförslaget iakttas i tillämpliga delar vid utlämnandet av uppgifter i ett kyrkligt befolkningsregister som förts av den evangelisk-lutherska kyrkans eller det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter innan lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998) trädde i kraft, om uppgifterna inte har förts in i befolkningsdatasystemet. Det samma gäller vid utlämnandet av uppgifter i en handling som hör till detta register. I praktiken utgörs de uppgifter som avses i bestämmelsen huvudsakligen av enstaka intyg och utdrag som lämnas ut ur så kallade historieböcker för bouppteckningar och släktforskning. Åtminstone bestämmelserna i 28–30 och 33–46 §, i lagförslaget ska tillämpas i tillämpliga delar i detta sammanhang.

I 8 punkten 2 mom. finns bestämmelser om rättsmedel för registrerade när det gäller befolkningsregisteranteckningar i kyrkböcker. Bestämmelsen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna i den gällande befolkningsdatalagen. Enligt förslaget till bestämmelse får en person vars rätt, intresse eller skyldighet direkt berörs av en anteckning i ett kyrkligt befolkningsregister som förts innan lagen om trossamfundens medlemsregister trädde i kraft eller i en handling som hör till detta register, om anteckningen inte har förts in i befolkningsdatasystemet, hos den evangelisk-lutherska kyrkans eller det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter begära att anteckningen rättas. Om den kyrkliga myndigheten inte rättar anteckningen, får den som framförde begäran skriftligen kräva att myndigheten gör det. Om den kyrkliga myndigheten inte godtar rättelseyrkandet, ska den föra ärendet till magistraten inom två veckor från det att det skriftliga rättelseyrkandet kom in. Magistratens beslut i ärendet får överklagas genom besvär enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen.

Enligt 8 punkten 3 mom. gäller i fråga om kyrkböcker i övrigt vad som särskilt bestäms

om dem. Med detta avses till exempel de bestämmelser i kyrkolagen (1054/1993) och lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) som är relevanta.

Enligt 9 punkten hör även registrerade religionssamfunds medlemsförteckningar som förts före 1971 till befolkningsdatasystemets handlingar. Magistraten i Helsingfors förvarar handlingarna och beslutar om utlämnande av uppgifter i dem med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 4 kap. i lagförslaget. Exempel på handlingar som avses i bestämmelsen är sådana medlemsförteckningar och övriga förteckningar som hör till dem som avses i 63 § i den redan upphävda förordningen om befolkningsböcker (198/1970). I dag lämnas närmast släktutredningar ut ur förteckningarna.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Lagförslaget innehåller flera bemyndiganden att utfärda förordningar eller föreskrifter.

Enligt lagförslaget ska eller kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet enligt följande:

- enligt 8 § 2 mom. om dataenheter vars uppgifter inte får registreras i befolkningsdatasystemet,
- enligt 10 § 1 mom. om kontroll av uppgifter om utlännningar och om omfattningen av kontrollskyldigheten,
- enligt 11 § 2 mom. om det detaljerade innehållet i personbeteckningen,
- enligt 13 § 2 mom. om registrering av personuppgifter och tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem och om det detaljerade innehållet i dem,
- enligt 14 § 2 mom. om registrering av fastighetsuppgifter och tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem och om det detaljerade innehållet i dem,
- enligt 15 § 2 mom. om registrering av byggnadsuppgifter och tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem och om det detaljerade innehållet i dem,
- enligt 16 § 2 mom. om registrering av lägenhetsuppgifter och tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem och om det detaljerade innehållet i dem,

- enligt 17 § 3 mom. om registrering av övriga uppgifter som ska registreras i systemet och tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem och om det detaljerade innehållet i dem,

- enligt 20 § 3 mom. om avförande av vissa personuppgifter och fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter ur befolkningsdatasystemet,

- enligt 22 § 1 mom. om arbetsuppgifter för de myndigheter som inte hör till registerförvaltningen men som deltar i registreringen av utlänningar,

- enligt 23 § 3 mom. om hur rätten att få uppgifter av myndigheter ska tillgodoses och om vad rätten omfattar,

- enligt 24 § 2 mom. om hur rätten att få uppgifter av andra än myndigheter ska tillgodoses och om vad rätten omfattar,

- enligt 25 § 1 mom. om hur den skyldigheten att anmäla uppgifter som hör ihop med rätten att få uppgifter ska fullföljas och om vad skyldigheten omfattar,

- enligt 32 § 1–2 mom. om fastighets-, byggnads- och lägenhetsuppgifter samt uppgifter om områdesindelning som får behandlas eller lämnas ut för skötsel av kundrelationer och marknadsföring,

- enligt 46 § 1 mom. om intyg och utdrag ur befolkningsdatasystemet eller ur handlingar och annat motsvarande datamaterial som ingår i systemet samt om uppgifterna i dessa,

- enligt 53 § 3 mom. om datainnehållet i befolkningsdatasystemets användarregister,

- enligt 56 § 2 mom. om datainnehållet i befolkningsdatasystemets loggregister,

- enligt 59 § 2 mom. om datainnehållet i händelsefilen,

- enligt 63 § 3 mom. om det detaljerade innehållet i tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder som används inom certifikattjänster,

- enligt 67 § 2 mom. om identitetshandlingar som utfärdas av polisen och som gör det möjligt att identifiera personer som ansöker om certifikat, och

- enligt 70 § 2 mom. om innehållet i uppdragsavtal som gäller sådana databehandlingstjänster som Befolkningsregistercentralen ansvarar för.

Enligt lagförslaget ska eller kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av finansministeriet enligt följande:

- enligt 7 § 1 mom. 6 punkten om administrativa och övriga motsvarande områdesindelningar vars uppgifter förs in i befolkningsdatasystemet,

- enligt 21 § 2 mom. om överföring eller annan omorganisering av behörighet mellan registerförvaltningsmyndigheterna,

- enligt 47 § 3 mom. om överföring eller annan omorganisering av behörighet mellan registerförvaltningsmyndigheterna, och

- enligt 80 § 7 punkten om vilken magistrat som är behörig myndighet när det gäller en person som aldrig haft hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland.

Enligt 19 § 2 mom. i lagförslaget bestämmes dessutom Befolkningsregistercentralen närmare om de uppgifter i befolkningsdatasystemet som ska kontrolleras för att säkerställa att de är aktuella och tillförlitliga samt om hur och när kontrollerna ska verkställas. Befolkningsregistercentralen fastställer enligt 26 § 3 mom. i lagförslaget också formulären för de anmälningar som avses i den föreslagna lagen.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft cirka ett halvt år efter det att den har antagits och blivit stadfäst. I lagförslaget finns en detaljerad övergångsbestämmelse enligt vilken registerförvaltningen får en högst tre år lång övergångsperiod för att se till att verksamheten och datasystemen uppfyller kraven i den lag som föreslås.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Bestämmelsens laghänvisning om skydd för personuppgifter förutsätter enligt syftet med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUB 25/1994 rd, s. 6/I) att lagstiftarna utfärdar bestämmelser om denna rättighet, men den överlåter detaljerna i bestämmelserna på lagstiftarna.

Enligt grundlagsutskottets praxis (GrUU 51/2002 rd, s. 2/I, GrUU 6/2003 rd, s. 2/I)

begränsas dock lagstiftarens rörelsefrihet av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatliv, som tryggas i samma moment. Lagstiftarna ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses godtagbart med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet. Enligt grundlagsutskottets praxis är åtminstone syftet med registreringen, de registrerade personuppgifternas innehåll, ändamålet för registreringen inbegripet huruvida uppgifterna kan lämnas ut och förvaringstiderna samt den registrerades rättssäkerhet områden som är viktiga med avseende på grundlagsbestämmelsen om skyddet för personuppgifter. Detsamma gäller i vilken utsträckning dessa omständigheter ska regleras och i så fall hur ingående på lagnivå. Kravet på att bestämmelser ska utfärdas genom lag gäller också möjligheten att lämna ut personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd).

Frågor som gäller personuppgifter ingår i förvaltningsutskottets kompetensområde och utskottets riktlinjer i fråga om bestämmelserna om behandlingen av personuppgifter stämmer överens med grundlagsutskottets ställningstagande (FvUU 19/2005 rd). Detta framgår bland annat av förvaltningsutskottets utlåtanden FvUU 16/1998 rd och FvUU 19/1998 rd och förvaltningsutskottets betänkanden FvUB 25/1998 rd och FvUB 26/1998 rd. På lagnivå måste åtminstone de saker som nämns i grundlagsutskottets utlåtanden framkomma. I fråga om förordningar kan enligt förvaltningsutskottets ställningstagande kompletterande och mera exakta bestämmelser om vilka uppgifter som får registreras utfärdas genom förordning. Det viktiga är att lagtexten tillräckligt klart anger vad som får regleras genom förordning. Förvaltningsutskottet anser det dock lämpligast att skriva in så exakta bestämmelser som möjligt i lag om skyddet för personuppgifter (FvUB 26/1998 rd).

Lagförslaget innehåller bestämmelser om målet med registreringen, det vill säga att upprätthålla, utnyttja och utveckla befolkningsdatasystemet, uppgifterna i systemet och de tjänster som gäller systemet och att upprätthålla, utnyttja och utveckla den certifierade elektroniska kommunikationen och

tjänsterna inom den i syfte att stödja samhällsfunktionerna och informationsförsörjningen. Bestämmelser om personuppgifter eller grupper av data som ska föras in i befolkningsdatasystemet och om bevarande och avförande av uppgifter utfärdas genom lag. Lagen föreslås även innehålla bestämmelser om andra frågor som nämns i grundlagsutskottets och förvaltningsutskottets riktlinjer, såsom bestämmelser om användningssyftet för befolkningsdatasystemet och de riksomfattande tjänster och prestationer som gäller certifierad elektronisk kommunikation och som tillhandahålls av Befolkningsregistercentralen samt om utlämnandet av uppgifter i befolkningsdatasystemet.

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om den registrerades rätt till rättelseyrkande och ändringssökande.

Enligt 80 § i grundlagen kan statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Grundlagsutskottet har av hävd krävt att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade (t.ex. GrUU 1/2004 rd).

Lagförslaget innehåller täckande bestämmelser om alla anmälningsskyldigheter och rättigheter för den registeransvarige att få information som hänger samman med uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Propositionen innehåller flera bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning enligt vilka närmare bestämmelser om vissa frågor kan utfärdas genom förordning av statsrådet eller i vissa fall genom förordning av finansministeriet. I lagförslaget

finns bestämmelser om bland annat föremål för registrering, utfärdande, rättelse och ändring av personbeteckningar, tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder, uppgifter som ska föras in i systemet och bevarande och avförande av dessa uppgifter, magistraternas och Befolkningsregistercentralens befogenheter i fråga om uppdatering och utlämnande av uppgifter, andra myndigheters befogenheter i fråga om uppdatering av uppgifter, den registeransvariges rätt att få uppgifter av myndigheter och andra instanser, personuppgifter som får lämnas ut för skötsel av kundrelationer och marknadsföring, användar- och loggregistret, ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat och uppdragsavtal.

Genom förordning av statsrådet kan enligt propositionen närmare bestämmelser utfärdas om begränsningar som gäller föremålen för registrering i befolkningsdatasystemet, det detaljerade innehållet i personbeteckningar, tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder, det detaljerade innehållet i uppgifter om personer, fastigheter, byggnader och lägenheter som ska registreras i befolkningsdatasystemet och om registreringen av uppgifterna, avförande av uppgifter, myndigheter som deltar i uppdateringen av uppgifter, innehållet i den registeransvariges rätt att få uppgifter och i anmälningskyldigheten i anslutning till denna rätt samt tillgodoseendet av rätten att få uppgifter och fullgörandet av anmälningskyldigheten, utlämnande av andra uppgifter än personuppgifter för skötsel av kundrelationer och marknadsföring, datainnehållet i användar- och loggregistret, handlingar som behövs för identifiering av den som ansöker om ett medborgarcertifikat och innehållet i uppdragsavtal. Genom förordning av finansministeriet kan bestämmelser utfärdas om administrativa och andra motsvarande områdesindelningar som är föremål för registrering och under de förutsättningar som anges i lag kan närmare bestämmelser utfärdas om överföring eller annan omorganisering av behörighet att registrera eller lämna ut uppgifter mellan registerförvaltningsmyndigheterna. Möjligheten att föra över behörighet föreslås begränsa sig till situationer där åtgärden kan förbättra tillgången till tjänster och effektivitet

i verksamheten eller åstadkomma en regionalt balanserad arbetsfördelning inom registerförvaltningen. Arrangemanget kan endast gälla registerförvaltningsmyndigheterna, det vill säga fördelningen av behörighet mellan Befolkningsregistercentralen och magistraterna. Målsättningen har varit att bestämmelserna om bemyndigande att utfärda förordning ska vara så exakta och noggrant avgränsade som möjligt, så att de uppfyller kraven i grundlagsutskottets praxis.

Enligt 121 § i grundlagen utfärdas bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna genom lag. Enligt propositionen utfärdas bestämmelser om de skyldigheter som kommunerna har i anslutning till uppdateringen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet genom lag. Enligt lagförslaget är kommunerna skyldiga att till befolkningsdatasystemet meddela tillägg, ändringar och rättelser som gäller uppgifter om byggprojekt, byggnader och lägenheter samt uppgifter om byggverksamhet, såsom även är fallet i fråga om den gällande befolkningsdatalagen.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Enligt propositionen är huvudregeln att arbetsuppgifter som hör samman med uppdatering och utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet endast kan ges myndigheter. Propositionen innehåller dock en bestämmelse om att Befolkningsregistercentralen under vissa förutsättningar även kan ge andra än myndigheter rätt att lämna ut enskilda namn-, adress- och kontaktuppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller specificerade personer, om det sker på uppdrag och genom en teknisk anslutning. Eftersom det rör sig om begränsade grunduppgifter om hur en person kan nås, och lagförslagets begränsningar i fråga om användningen av uppgifter givetvis beaktas vid behandlingen av dessa uppgifter, innebär uppdraget ingen sådan betydande utövning av offentlig makt

som avses i den ovan nämnda bestämmelsen i grundlagen. I propositionen finns en särskild bestämmelse om uppdragsavtal som gäller arbetsuppgifter som hör till behandlingen av uppgifter i befolkningsdatasystemet och den certifierade elektroniska kommunikationen. Som nu kan Befolkningsregistercentralen ingå uppdragsavtal med myndigheter och tillförlitliga privata företag eller organisationer i fråga om arbetsuppgifter som har med teknik, produktion och verksamhet att

göra, om arbetsuppgifterna gäller och är till stöd för behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och den certifierade elektroniska kommunikationen och inte innebär utövande av offentlig makt.

På grund av vad som anförts ovan anses det att lagförslaget kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att möjliggöra att uppgifter i befolkningsdatasystemet och tjänster som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller inom certifierad elektronisk kommunikation utnyttjas som stöd för samhällets funktioner och informationsförsörjning. Syftet med lagen är också att främja skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter och datasäkerhet samt utvecklandet och iakttagandet av kraven på god databehandling och god informationshantering.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på administreringen, utnyttjandet och utvecklandet av befolkningsdatasystemet, uppgifterna i det och dess tjänster, och på upprätthållandet, utnyttjandet och utvecklingen av den certifierade elektroniska kommunikation och de tjänster inom den som Befolkningsregistercentralen tillhandahåller.

Om inte något annat bestäms i denna lag, ska följande lagar tillämpas:

1) i fråga om offentlighet och sekretess för uppgifter i befolkningsdatasystemet lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

(621/1999), och i fråga om behandling av personuppgifter personuppgiftslagen (523/1999), samt

2) i fråga om certifierad elektronisk kommunikation och behandlingen av uppgifter i det certifikatregister som avses i denna lag lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) och lagen om elektroniska signaturer (14/2003).

3 §

Befolkningsdatasystemet

Befolkningsdatasystemet är ett allmänt riksomfattande basregister, som innehåller i denna lag föreskrivna uppgifter om personer, fastigheter, byggnader, lägenheter och lokaler samt om administrativa och andra motsvarande områdesindelningar.

Till befolkningsdatasystemet hör ett riksomfattande datasystem som drivs med hjälp av automatisk databehandling samt det regionalt organiserade material i handlingar och annat motsvarande datamaterial som inte i digitalt format har förts in i datasystemet.

4 §

Registeransvariga inom befolkningsdatasystemet

Magistraterna och Befolkningsregistercentralen bär det huvudsakliga ansvaret för befolkningsdatasystemet. Ansvaret för registerföringen fördelas mellan magistraterna och Befolkningsregistercentralen så som det be-

stäms närmare i denna eller någon annan lag eller med stöd av lag. Befolkningsregistercentralen bär det huvudsakliga ansvaret för användarregistret enligt 53 §, loggregistret enligt 56 § och händelsefilen enligt 59 §.

Befolkningsregistercentralen ansvarar dessutom för den allmänna funktionsdugligheten, data tekniken, dataadministrationen och registerfunktionernas enhetlighet i fråga om det riksomfattande befolkningsdatasystem som drivs med hjälp av automatisk databehandling samt och de register som avses i 1 mom.

5 §

Befolkningsdatasystemets syfte

Syftet med befolkningsdatasystemet är att möjliggöra, genomföra och trygga samhällets funktioner och informationsförsörjning och att trygga möjligheterna för samhällsmedlemmarna att göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter.

Befolkningsregistercentralen och magistraterna får använda uppgifterna i befolkningsdatasystemet för att fullgöra de uppgifter eller förpliktelser som de har enligt denna eller någon annan lag eller enligt bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lag.

6 §

Befolkningsregistercentralens certifierad elektronisk kommunikation och dess syfte

Befolkningsregistercentralen ska tillhandahålla riksomfattande tjänster och prestationer inom certifierad elektronisk kommunikation så som det bestäms nedan i denna lag. Avsikten är att tjänsterna och prestationerna ska möjliggöra, genomföra och trygga samhällets funktioner och informationsförsörjning samt trygga möjligheterna för samhällsmedlemmarna att göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter.

Befolkningsregistercentralen för ett sådant certifikatregister över utfärdade personcertifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer. Befolkningsregistercentralen är registeransvarig för detta register.

När Befolkningsregistercentralen tillhandahåller tjänster och prestationer inom certifierad elektronisk kommunikation får den använda uppgifterna i certifikatregistret.

2 kap.

Befolkningsdatasystemets datainnehåll och uppdatering av uppgifterna

7 §

Föremål för registrering

I befolkningsdatasystemet ska uppgifter enligt denna lag registreras om följande föremål för registrering:

- 1) finska medborgare,
- 2) utländska medborgare, om förutsättningarna för registrering uppfylls,
- 3) fastigheter och andra registerenheter i hela landet, om uppgifter om dem behövs för att hantera person-, byggnads- eller lägenhets- och lokaluppgifter i systemet,
- 4) byggprojekt och byggnader på ovan nämnda fastigheter och andra registerenheter,
- 5) bostadslägenheter och andra lokaler i ovan nämnda byggnader, samt
- 6) administrativa och andra motsvarande områdesindelningar, som det bestäms närmare om genom förordning av finansministeriet.

Föremålen för registrering får en beteckning enligt denna lag som identifierar dem. Med hjälp av beteckningen kan befolkningsdatasystemet koppla samman de olika föremålen för registrering och uppgifterna om dem.

8 §

Begränsningar som gäller föremålen för registrering

I befolkningsdatasystemet får följande uppgifter inte registreras:

- 1) uppgifter om utländska medborgare som är anställda hos en främmande stats diplomatiska beskickning eller beskickning av annat slag i Finland eller vid ett konsulat som förestås av en utsänd konsul,

2) uppgifter om utländska medborgare som är anställda hos Förenta Nationerna, något av dess fackorgan eller någon annan internationell organisation som kan jämföras med ett sådant,

3) uppgifter om familjemedlemmar till en person som avses i 1 och 2 punkten eller om utländska medborgare i denna persons privata tjänst, om inte magistraten av särskilda skäl bestämmer något annat,

4) uppgifter om sådana fastigheter eller andra registerenheter, byggprojekt, byggnader eller lägenheter eller lokaler vars uppgifter enligt lag eller förordning eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem inte ska registreras i befolkningsdatasystemet.

Närmare bestämmelser om de enheter som avses i 1 mom. kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Förutsättningar för registrering av utländska medborgare

Uppgifter om utländska medborgare ska registreras i befolkningsdatasystemet, om de i Finland har hemkommun och bostad där enligt lagen om hemkommun (201/1994). Uppgifter om andra utlänningar kan registreras i befolkningsdatasystemet, om

1) de har en sådan tillfällig bostad i Finland som avses i lagen om hemkommun och registreringen är nödvändig för att de ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter när det gäller arbete, studier eller andra motsvarande omständigheter,

2) fullgörandet av skyldigheter enligt ett internationellt avtal som är bindande för Finland kräver det, eller

3) registreringen är nödvändig av andra särskilda och motiverade skäl.

En utländsk medborgare ska lägga fram en motiverad begäran om registrering av uppgifterna hos den magistrat inom vars ämbetsdistrikt han eller hon uppger sig bo. Magistraten ska försäkra sig om den utländska medborgarens identitet med hjälp av ett giltigt resedokument eller någon annan motsvarande tillförlitlig handling.

10 §

Kontroll av tillförlitligheten hos uppgifter som gäller utländska medborgare

Innan magistraten beslutar att i befolkningsdatasystemet göra en registeranteckning om tillägg, ändring eller rättelse av uppgifter om en utländsk medborgare ska den kontrollera vilka uppgifter om denne som registrerats i det utlänningsregister som avses i lagen om utlänningsregistret (1270/1997). Närmare bestämmelser om uppgifter som ska kontrolleras och om omfattningen av kontrollskyldigheten kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om de uppgifter som en utländsk medborgare lämnat till magistraten inte finns i utlänningsregistret, eller om de avviker från uppgifterna i utlänningsregistret, ska magistraten innan den gör en registeranteckning begära att Migrationsverket ger sitt utlåtande i ärendet. Migrationsverket ska behandla ärendet utan onödigt dröjsmål.

Magistraten ska omedelbart efter det att den gjort registeranteckningen skriftligen underrätta den utländska medborgaren om innehållet i anteckningen. Om den registeranteckning om en utländsk medborgare som magistraten gjort i befolkningsdatasystemet till innehållet avviker från uppgifterna i Migrationsverkets utlåtande, ska magistraten omedelbart underrätta också Migrationsverket om innehållet i anteckningen.

11 §

Personbeteckningen och hur den tilldelas

När uppgifter om en person första gången registreras i befolkningsdatasystemet ska personen tilldelas en personbeteckning. Beteckningen tilldelas automatiskt ur befolkningsdatasystemet, och Befolkningsregistercentralen ansvarar för tilldelandet. En rättad eller ändrad personbeteckning får inte ges någon annan.

Personbeteckningen är individuell och består av födelsetid, individuellt nummer och kontrollbeteckning. Det individuella numret

särskiljer personer som är födda samma dag och innehåller information om en persons könstillhörighet. Närmare bestämmelser om det detaljerade innehållet i personbeteckningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Rättelse och ändring av en personbeteckning

En personbeteckning som registrerats i befolkningsdatasystemet ska rättas, om den är tekniskt felaktig eller om uppgifterna om födelsetid eller könstillhörighet är oriktiga. Den magistrat inom vars verksamhetsområde personen är bosatt ska fatta beslut om rättelsen. Magistraten ska ge den berörda personen eller dennes lagliga företrädare tillfälle att framföra sin åsikt i ärendet. Denna person ska informeras om rättelsen.

En personbeteckning som registrerats i befolkningsdatasystemet får ändras, om

1) ändringen är absolut nödvändig för att skydda personen i sådana situationer där hans eller hennes hälsa eller säkerhet är uppenbart och varaktigt hotad,

2) någon annan än den som innehar personbeteckningen upprepade gånger har missbrukat beteckningen och missbruket har orsakat betydande ekonomiska eller andra olägenheter för den rätta innehavaren och fortsatta skadliga verkningar på grund av missbruket faktiskt kan förhindras genom att personbeteckningen ändras,

3) det i enlighet med lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002) har fastställts att personen ska tillhöra det motsatta könet.

I de fall som avses i 2 mom. 1 och 2 punkten ska Befolkningsregistercentralen fatta beslutet om ändring av personbeteckningen. I de fall som avses i 3 punkten ska beslutet fattas av den magistrat som avses i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet. Den berörda personen ska skriftligen ansöka om att få personbeteckningen ändrad hos den ovan nämnda myndigheten.

13 §

Personuppgifter som registreras i systemet

Följande uppgifter om personer som är föremål för registrering ska registreras i befolkningsdatasystemet:

1) fullständigt namn,
2) personbeteckning samt teknisk identifieringskod och elektronisk kommunikationskod,

3) hemkommun och bostad där, tillfällig bostad samt sådana uppgifter om en fastighet, byggnad och lägenhet som specificerar personens hemkommun och bostad där,

4) föräldrarnas fullständiga namn och personbeteckningar,

5) civilstånd samt uppgifter om ingående och upplösning av äktenskap eller registrering av partnerskap och upplösning av registrerat partnerskap,

6) makens eller makans eller den registrerade partners fullständiga namn och personbeteckning,

7) barnens fullständiga namn och personbeteckningar,

8) uppgifter om barns och föräldrars familjerättsliga ställning,

9) uppgifter om vårdnad om barn och om vad vårdnaden omfattar,

10) uppgifter om fastställt adoptionsförhållande,

11) uppgifter om begränsning av handlingsbehörigheten, intressebevakning och intressebevakningsfullmakt samt intressebevakarens eller fullmäktigens identifieringsuppgifter,

12) uppgifter om omhändertagande av barn,

13) födelsehemkommun eller födelseort och födelsestat,

14) medborgarskap,

15) uppgifter om fastställande av en transsexuell persons könstillhörighet,

16) uppgifter om dödsdag eller dag för dödförklaring,

17) uppgifter om den lokala registermyndigheten,

18) sådana uppgifter om rösträtt som behövs för val och folkomröstningar,

19) uppgifter om medlemskap i ett religionsamfund som avses i religionsfrihetslagen (453/2003),

20) modersmål och kontaktspråk som personen har uppgett,

21) begränsningar enligt personuppgiftslagen och denna lag beträffande utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet, och

22) av personen lämnad uppgift om postadress och andra kontaktuppgifter samt yrke.

Närmare bestämmelser om registreringen av de uppgifter som avses i 1 mom. och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Fastighetsuppgifter som registreras i systemet

Följande uppgifter om fastigheter och andra registerenheter som är föremål för registrering ska registreras i befolkningsdatasystemet:

1) fastighetsbeteckning eller någon annan uppgift som specificerar fastigheten eller registerenheten, och

2) ägarens och innehavarens fullständiga namn och personbeteckning eller födelsetid eller företags- och organisationsnummer samt ägarens och innehavarens adress- eller andra kontaktuppgifter.

Närmare bestämmelser om registreringen av de uppgifter som avses i 1 mom. och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Byggnadsuppgifter som registreras i systemet

Följande uppgifter om byggprojekt och byggnader som är föremål för registrering ska registreras i befolkningsdatasystemet:

1) byggnadsbeteckning eller någon annan uppgift som specificerar byggprojektet eller byggnaden,

2) ägarens eller innehavarens personbeteckning, företags- och organisationsnummer eller fullständiga namn och födelsetid samt adress- eller andra kontaktuppgifter,

3) koordinater, adress, användningssyfte, året då byggnaden färdigställdes, antal våningar, lägenhetsyta, volym och röstningsområde, och

4) övriga uppgifter som beskriver byggprojektet och byggnaden, dess konstruktioner och egenskaper.

Närmare bestämmelser om registreringen av de uppgifter som avses i 1 mom. och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §

Lägenhets- och lokaluppgifter som registreras i systemet

Följande uppgifter om bostadslägenheter och andra lokaler som är föremål för registrering ska registreras i befolkningsdatasystemet:

1) lägenhetsbeteckning eller någon annan uppgift som specificerar lägenheten eller lokalen,

2) uppgifter som beskriver lägenheten eller lokalen och dess egenskaper,

3) uppgifter om besittningsrätten till och användningen av en bostadslägenhet, och

4) personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för den som äger eller innehar lokalen eller ägarens eller innehavarens fullständiga namn och födelsetid samt adress- eller andra kontaktuppgifter.

Närmare bestämmelser om registreringen av de uppgifter som avses i 1 mom. och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

Andra uppgifter som registreras i systemet

Följande uppgifter får även registreras i befolkningsdatasystemet som uppgifter om personer som är föremål för registrering:

1) ett eventuellt utländskt personnummer för en person som avses i 13—16 §,

2) uppgifter om i lagen om hemkommun avsedd folkbokföringskommun för finska medborgare som är stadigvarande bosatta utomlands,

3) fullständigt namn, födelsetid, kön, civilstånd, medborgarskap, adress och dödsdag för sådana i utlandet bosatta makar och barn till finska medborgare som inte har tilldelats någon personbeteckning,

4) uppgifter om arten av uppehållstillstånd för utländska medborgare och uppgifter om tillståndens varaktighet eller andra motsvarande uppgifter, och

5) i anslutning till uppgifter om en avliden som dödsboets kontaktuppgifter fullständigt namn och personbeteckning, födelsetid, utländskt personnummer eller företags- och organisationsnummer samt kontaktuppgifter för företrädaren för boet eller någon annan kontaktperson.

I befolkningsdatasystemet får dessutom som tekniska uppgifter om föremålen för registreringen registreras sådana inskrivningsanteckningar som är nödvändiga för att behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Närmare bestämmelser om registreringen av de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. och om registrering av tillägg, ändringar och rättelser som gäller dem samt om det detaljerade innehållet i uppgifterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

Tillförlitligheten hos uppgifterna i systemet

De personuppgifter som avses i 13 § 1 mom. 1—21 punkten och som registrerats i befolkningsdatasystemet ska anses vara offentligt tillförlitliga, om det inte påvisas att de är felaktiga eller bristfälliga. Andra uppgifter som registrerats i systemet än de som

avses ovan får användas vid beslutsfattande som gäller en person bara om han eller hon i samband med beslutsfattandet får en uttrycklig utredning om innehållet i uppgifterna och om hur de har använts.

19 §

Kontroll av tillförlitligheten hos uppgifterna i systemet

Om uppgifter som anmälts för registrering i befolkningsdatasystemet grundar sig på en utländsk handling, får på basis av handlingen som offentligt tillförlitliga uppgifter registreras endast de uppgifter vars tillförlitlighet har kontrollerats med hjälp av en officiell handling i original eller en tillförlitligt styrkt kopia av den, eller de uppgifter vars tillförlitlighet tidigare har fastställts i ett finländskt domstols- eller förvaltningsförfarande. En handling som avses här ska vara legaliserad eller åtföljas av ett intyg om dess ursprung som utfärdats av en behörig myndighet i staten i fråga, om inte något annat följer av fullgörandet av skyldigheter enligt internationella avtal som är bindande för Finland. Den som visar upp en utländsk handling ska vid behov se till att handlingen översätts till finska eller svenska och legaliseras. Magistraten kan vid behov begära ett utlåtande av utrikesministeriet, Migrationsverket eller en polismyndighet om huruvida en handling som avses ovan är äkta och tillförlitlig.

Uppgifterna i befolkningsdatasystemet ska kontrolleras regelbundet för att säkerställa att de är aktuella och tillförlitliga. Befolkningsregistercentralen bestämmer närmare om de uppgifter som ska kontrolleras samt om hur och när kontrollerna ska verkställas.

20 §

Förvaring och avförande av uppgifter

Personuppgifter som registrerats i befolkningsdatasystemet ska förvaras permanent. Befolkningsregistercentralen ska dock ur systemet avföra följande uppgifter om personer:

1) de uppgifter om omhändertagande av barn som avses i 13 § 1 mom. 12 punkten

omedelbart efter det att omhändertagandet har upphört,

2) de uppgifter om uppehållstillstånd för utländska medborgare som avses i 17 § 1 mom. 4 punkten omedelbart efter det att personen har fått finskt medborgarskap,

3) de uppgifter som fanns före en ändring eller rättelse av kontaktuppgifterna för ett dödsbo som avses i 17 § 1 mom. 5 punkten omedelbart efter det att ändringen eller rättelsen har registrerats, samt uppgifterna om att det finns ett dödsbo och kontaktuppgifterna för det omedelbart efter det att anmälan eller meddelande om att dödsboet har upphört har kommit in,

4) de uppgifter i användarregistret som avses i 53 § senast tio år efter det att åtkomst-rättigheten har upphört, samt

5) de uppgifter i loggregistret som avses i 56 § och de händelseuppgifter som avses i 59 § senast fem år efter det att uppgifterna registrerades.

Av de uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som registrerats i befolkningsdatasystemet ska byggnadernas, lägenheternas och lokalernas tidigare beteckningar och adresser förvaras permanent. Om en byggnad rivs eller annars avlägsnas ur byggbeståndet, ska alla uppgifter om byggnaden och om lägenheterna och lokalerna i den förvaras permanent i befolkningsdatasystemet enligt tidpunkten för avlägsnandet.

Närmare bestämmelser om avförande av de uppgifter som avses i 1 mom. och om förvaring och avförande av uppgifter om fastigheter, byggnader, lägenheter och lokaler utfärdas genom förordning av statsrådet. I fråga om förvaringen av uppgifterna gäller dessutom vad som bestäms särskilt i arkivlagen (831/1994) och i förordningar eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

21 §

Allmän behörighet att uppdatera uppgifter

Den magistrat vars verksamhetsområde uppgifterna avser ska besluta att registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser som gäller uppgifter om en enskild person, fastighet, byggnad, lägenhet eller lokal

ska göras i befolkningsdatasystemet så som bestäms i denna lag. Befolkningsregistercentralen ska besluta att andra registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser ska göras i befolkningsdatasystemet så som bestäms i denna lag.

Efter att ha hört Befolkningsregistercentralen och de berörda magistraterna kan finansministeriet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om överföring eller annan omorganisering av behörigheten att registrera uppgifter mellan registerförvaltningsmyndigheterna, om åtgärden förbättrar tillgången till tjänster, kvaliteten på datainnehållet i systemet eller verksamhetens effektivitet eller åstadkommer en regionalt balanserad arbetsfördelning inom registerförvaltningen.

22 §

Övriga myndigheters behörighet

Utländska medborgare som avses i 9 § 1 mom. 1—3 punkten kan framföra begäran om registrering av uppgifter förutom hos magistraten även hos en skattebyrå och, om Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen kommit överens om det, hos Folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Den som tar emot begäran ska försäkra sig om tillförlitligheten hos de handlingar som visas upp som grund för registreringen av personuppgifterna så som bestäms i denna lag. Mottagaren ska utan dröjsmål sända begäran och de personuppgifter och handlingar som lagts fram i samband med den till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den utländska medborgaren uppger sig bo, så att uppgifterna kan registreras i befolkningsdatasystemet. Närmare bestämmelser om de uppgifter som mottagaren ska fullgöra utfärdas genom förordning av statsrådet.

Befolkningsregistercentralen kan komma överens med en kommun om att kommunen ska ansvara för att registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser som gäller uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler inom kommunen görs i befolkningsdatasystemet så som bestäms i denna lag. För att kommunen ska kunna sköta denna uppgift får Befolkningsregistercentra-

len ge kommunen rätt att med hjälp av teknisk anslutning använda de uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som registrerats i befolkningsdatasystemet.

3 kap.

Den registeransvariges rätt att få uppgifter samt skyldigheter att anmäla uppgifter

23 §

Rätt att få uppgifter från myndigheter

Trots sekretessbestämmelserna har den registeransvarige rätt att för att uppdatera och i övrigt behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet få följande uppgifter:

1) av domstolarna uppgifter om domstolsavgöranden som gäller personers civilstånd, familjerättsliga ställning, begränsningar av handlingsbehörigheten, intressebevakning och dödförklaring, förvärv av, lagfart på och nyttjanderätt till fastighet, samt av Brottsåtgärdsverket uppgifter om att en person vistats i en straffanstalt i mer än tre månader,

2) av religionssamfundet, deras församlingar eller andra lokala sammanslutningar uppgifter enligt religionsfrihetslagen om inträde i och utträde ur ett samfund, uppgifter enligt namnlagen (694/1985) om för- och efternamn samt vigseluppgifter enligt äktenskapsförordningen (234/1929),

3) av verksamhetsenheter och yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården uppgifter om att ett barn har fötts, en person har avlidit och att en person har vistats i en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården i mer än tre månader,

4) av verksamhetsenheter och yrkesutbildade personer inom socialvården uppgifter om omhändertagande av barn och om att omhändertagandet har upphört, avtal om vårdnad om barn och innehållet i avtalet samt uppgifter om att en person har vistats i en verksamhetsenhet inom socialvården i mer än tre månader,

5) av de kommunala myndigheterna uppgifter enligt 15 och 16 § om byggprojekt,

byggnader, lägenheter och lokaler samt uppgifter om byggverksamhet,

6) av lantmäteriverkets myndigheter identifieringsuppgifter enligt 14 § för fastigheter och andra registerenheter samt byggnadsuppgifter enligt 15 §,

7) av myndigheterna inom utlänningsförvaltningen uppgifter om förvärv, förlust och bevarande av finskt medborgarskap samt uppgifter om utländska medborgares identitet, familjeförhållanden och uppehållsrätt i Finland,

8) av skatteförvaltningsmyndigheterna uppgifter om en persons hemkommun och bostad där eller tillfällig bostad och uppgifter om fastigheters, byggnaders eller lokalers ägare samt uppgifter om företrädare eller andra kontaktpersoner för dödsbon,

9) av Folkpensionsanstalten uppgifter om en persons hemkommun och bostad där eller tillfällig bostad, samt

10) av utrikesministeriet och dess verksamhetsenhet sådana uppgifter om föremålet för registrering som gäller boende, familjerättslig ställning eller andra uppgifter i befolkningsdatasystemet och som finska medborgare bosatta utomlands eller utländska myndigheter har lämnat till en verksamhetsenhet.

Uppgifterna enligt 1 mom. 8 punkten om en persons hemkommun och bostad där eller tillfällig bostad och om fastigheters, byggnaders och lokalers ägare samt uppgifterna enligt 9 och 10 punkten är avsedda för kontroll av uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Närmare bestämmelser om hur rätten att få uppgifter förverkligas och om vad rätten omfattar utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §

Annan rätt att få uppgifter

Trots sekretessbestämmelserna har den registeransvarige rätt att för att uppdatera och i övrigt behandla uppgifterna i befolkningsdatasystemet få följande uppgifter:

1) av personer som är registrerade i befolkningsdatasystemet, på begäran ytterligare uppgifter och andra nödvändiga utredningar om uppgifter som avses i 13–17 § och som

gäller personen själv och barn som han eller hon har vårdnaden om,

2) av finska medborgare som vistas utomlands uppgifter om sådana tillägg, ändringar och rättelser som skett under den tid personen i fråga vistas utomlands och som gäller sådana uppgifter som enligt denna lag ska registreras om honom eller henne i befolkningsdatasystemet,

3) av modern till ett barn som fötts levande eller av den i vars vård barnet är uppgift om att barnet fötts, om inte en verksamhetsenhet eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården har underrättats om barnets födelse,

4) av ett barns föräldrar eller vårdnadshavare uppgift om barnets namn och modersmål inom två månader efter det att barnet har fötts,

5) av ägare och innehavare av bostadslägenheter som avses i 16 §, på begäran uppgifter om dessa bostadslägenheter,

6) av ägare eller innehavare av lokaler som avses i 16 §, på begäran uppgifter om dessa lokaler, samt

7) av ett dödsbo på begäran i 17 § avsedda uppgifter om företrädare eller andra kontaktpersoner för dödsboet.

Närmare bestämmelser om hur rätten att få uppgifter förverkligas och om vad rätten omfattar utfärdas genom förordning av statsrådet.

I lagen om hemkommun finns bestämmelser om anmälan som ska göras med anledning av att hemkommunen eller bostaden där och tillfällig bostad har ändrats.

25 §

Skyldighet att anmäla uppgifter

De myndigheter som avses i 23 § samt de personer, företag och organisationer som avses i 24 § ska anmäla uppgifter till den registeransvarige inom befolkningsdatasystemet omedelbart efter det att det har konstaterats att uppgifterna behöver kompletteras, ändras eller rättas eller den registeransvarige har begärt ytterligare uppgifter eller utredningar. Uppgifterna ska anmälas tillsammans med

identifieringsuppgifter för personen, fastigheten, byggnaden, lägenheten eller lokalen. Närmare bestämmelser om hur skyldigheten att anmäla uppgifter ska fullgöras och om vad skyldigheten omfattar utfärdas genom förordning av statsrådet.

Den registeransvarige skall utan dröjsmål till verksamhetsenheten inom socialvården anmäla att ett barn på grund av vårdnadshavarens död har blivit utan vårdnadshavare.

26 §

Anmälning av uppgifter

Uppgifter som registreras i befolkningsdatasystemet ska anmälas till den registeransvarige skriftligen, på elektronisk väg, med hjälp av teknisk anslutning eller på något annat sätt som är tillförlitligt och säkert och som lämpar sig för ändamålet. Tillstånd att anmäla uppgifterna på något annat sätt än skriftligen beviljas av Befolkningsregistercentralen. Ett villkor för att tillstånd ska beviljas är att den som anmäler uppgifterna har lämnat Befolkningsregistercentralen en tillräcklig redogörelse för hur uppgifterna skyddas.

Innan uppgifterna registreras i befolkningsdatasystemet ska den registeransvarige försäkra sig om vem som anmält uppgifterna och om dennes rätt att anmäla uppgifter samt om att anmälan i övrigt är tillförlitlig. Den registeransvarige ska utan obefogat dröjsmål registrera uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Befolkningsregistercentralen fastställer formulären för de anmälningar som avses i denna lag.

27 §

Anmälares ansvar

Den som har i uppdrag att anmäla uppgifter för registrering i befolkningsdatasystemet ska se till att de uppgifter som anmäls till den registeransvarige är tillförlitliga och hålls aktuella.

4 kap.

Offentlighet för uppgifterna i befolkningsdatasystemet och utlämnande av uppgifter

28 §

Allmänna förutsättningar för utlämnande av uppgifter

Uppgifter i befolkningsdatasystemet får lämnas ut endast om förutsättningarna för utlämnande av uppgifter enligt denna lag är uppfyllda och inte något annat följer av en persons rätt att förbjuda att uppgifter om honom eller henne lämnas ut. De uppgifter som lämnas ut ur befolkningsdatasystemet ska vara nödvändiga för det ändamål för vilket de lämnas ut. Uppgifter får inte lämnas ut, om detta av grundad anledning kan misstänkas kränka skyddet för en persons privatliv eller skyddet för hans eller hennes personuppgifter, kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet.

29 §

Utlämnande av uppgifter för skötsel av myndighetsuppgifter

Ur befolkningsdatasystemet ska följande uppgifter lämnas ut för domstols- och förvaltningsförfarande, myndigheternas planerings- och utredningsuppdrag samt för andra motsvarande myndighetsuppgifter:

1) uppgifter som föreskrivs i lag eller i en förordning som utfärdats med stöd av lag, och

2) uppgifter som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag.

Sådana personuppgifter i befolkningsdatasystemet som behövs vid domstols- och förvaltningsförfarande och annan skötsel av myndighetsuppgifter ska skaffas på tjänstens vägnar, om inte den registrerade då ett ärende anhängiggjorts utan dröjsmål har meddelat att han eller hon själv lämnar in de nödvändiga uppgifterna, eller om det inte finns särskilda skäl för något annat förfarande.

De uppgifter om fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler i befolkningsdatasystemet som lämnats ut för sådan verksamhet som avses i mom. får med undantag för anteckningar som specificerar hemkommunen eller bostaden där eller tillfällig bostad inte användas vid rättsligt eller administrativt beslutsfattande som berör en person, om inte personen i samband med beslutsfattandet får en redogörelse om innehållet i uppgifterna och om hur de använts.

30 §

Utlämnande av uppgifter för historisk och vetenskaplig forskning samt för sammanställning av statistik

I enlighet med vad som bestäms i personuppgiftslagen får sådana uppgifter som behövs för undersökningar, utredningar eller utförande av andra motsvarande uppgifter lämnas ut ur befolkningsdatasystemet för historisk och vetenskaplig forskning, för sammanställning av statistik samt för myndigheternas planerings- och utredningsuppdrag.

31 §

Utlämnande av uppgifter för finansierings- och försäkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet

Ur befolkningsdatasystemet får följande uppgifter lämnas ut för finansierings- och försäkringsverksamhet och för annan motsvarande verksamhet:

1) uppgifter som föreskrivs i lag eller i en förordning som utfärdats med stöd av lag,

2) uppgifter som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i lag eller i en förordning eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av lag, och

3) uppgifter som behövs för fullgörande av ett avtal som gäller ovan nämnda verksamhet och där den registrerade är part.

Ur befolkningsdatasystemet får dessutom lämnas ut följande uppgifter som behövs för kreditupplysningsverksamhet enligt kreditupplysningslagen (527/2007) och för indrivningsverksamhet enligt lagen om indrivning

av fordringar (513/1999) och som gäller den person som är föremål för verksamheten och som avser för- och efternamn, personbeteckning eller födelsetid, adress- och övriga kontaktuppgifter, födelsehemkommun och födelseort, intressebevakning i förmyndarverksamheten och dess innehåll samt dödsdag eller dag för dödförklaring.

Uppgifter om fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler i befolkningsdatasystemet som lämnats ut för sådan verksamhet som avses 1 mom. får med undantag för anteckningar som specificerar hemkommunen, bostaden där eller tillfällig bostad inte användas vid rättsligt beslutsfattande som berör en person, om inte personen i samband med beslutsfattandet får en utredning om innehållet i uppgifterna och om hur de använts.

32 §

Utlämnande av uppgifter för skötsel av kundrelationer och för marknadsföring

Ur befolkningsdatasystemet får det lämnas ut uppgifter om den registrerade som behövs för att uppdatera, kontrollera och rätta uppgifter i kund- eller marknadsföringsregister eller motsvarande register och som avser för- och efternamn, födelseår, kön, modersmål, adress- och övriga kontaktuppgifter samt sådana uppgifter med anknytning till personen som anges närmare genom förordning av statsrådet och som gäller fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler och områdesindelningar.

Namnuppgifter samt adress- och andra kontaktuppgifter om personer får lämnas ut ur befolkningsdatasystemet för direktreklam och annan direktmarknadsföring, opinions- och marknadsundersökningar eller för annan med dessa jämförbar verksamhet. När uppgifter lämnas ut för dessa syften får som grund för behandlingen av uppgifterna användas personens namn, minst sex veckors ålder, kön, modersmål eller kontaktspråk, yrke eller uppgifter om yrkeskategori, adress- och andra kontaktuppgifter, en annan identifieringsuppgift för personen samt sådana uppgifter med anknytning till personen som anges närmare genom förordning av statsrådet

och som gäller fastigheter, byggnader, lägenheter eller lokaler och områdesindelningar.

33 §

Utlämnande av uppgifter för släktforskning och personmatriklar

Uppgifter som behövs för släktforskning och personmatriklar får lämnas ut ur befolkningsdatasystemet i enlighet med vad som bestäms i personuppgiftslagen.

34 §

Annat utlämnande av uppgifter

Enskilda uppgifter som registrerats i befolkningsdatasystemet och som gäller specificerade personer får behandlas i kontakt-, adress- och andra motsvarande informationstjänster för personliga eller därmed jämförbara sedvanliga privata syften. I samband med sådana tjänster får det bara lämnas ut uppgifter om personens nuvarande namn och adress och andra kontaktuppgifter samt om att personen är vid liv. Uppgifterna får lämnas ut utan att användningssyftet klarläggs i samband med att tjänsterna tillhandahålls.

I övrigt får uppgifter lämnas ut ur befolkningsdatasystemet endast om sökanden har rätt att behandla dem med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag.

35 §

Allmän förbudsrätt

Utöver vad som bestäms i 30 § i personuppgiftslagen har en person rätt att förbjuda att adress- och andra kontaktuppgifter som gäller personen själv, dennes make eller maka som bor i samma hushåll och barn som personen i fråga har vårdnaden om lämnas ut för de syften som anges i 32 § 1 mom. och 34 § 1 mom. Förbudet gäller dock inte fall där uppgifterna med stöd av 32 § 1 mom. i denna lag lämnas ut för verksamhet där de används för att personen, företaget eller organisationen i fråga ska kunna göra sina rättigheter gällande eller fullgöra sina skyldigheter.

Anmälan om förbudet ska lämnas till Befolkningsregistercentralen eller magistraten skriftligen eller på något annat tillförlitligt sätt som lämpar sig för ändamålet.

36 §

Spärrmarkering

Om en person har grundad och uppenbar anledning att misstänka att hans eller hennes eller familjens hälsa eller säkerhet är hotad, kan en spärrmarkering på ansökan göras i befolkningsdatasystemet. Efter det att spärrmarkeringen gjorts i systemet får uppgifter om hemkommun och bostad samt adress- och andra kontaktuppgifter som gäller personen, dennes make eller maka eller barn som bor i samma hushåll lämnas ut endast till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna baserar sig på utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som berör personens rättigheter eller skyldigheter. Spärrmarkeringen gäller också uppgifter som specificerar och lokaliserar sådana fastigheter, byggnader och lägenheter som ovan nämnda personer äger eller innehar, om uppgifterna inte kan behandlas skilt från de uppgifter som omfattas av spärrmarkeringen.

Den berörda personen eller dennes lagliga företrädare ska skriftligen eller på något annat bevisligt sätt ansöka om spärrmarkering hos magistraten. När en person ansöker om spärrmarkering ska magistraten ge möjlighet att anmäla en sådan kontaktadress för registrering i befolkningsdatasystemet som får lämnas ut även till andra än de myndigheter som avses i 1 mom.

En spärrmarkering kan första gången gälla i högst fem år. Efter det kan giltighetstiden på ansökan förlängas med två år i sänder.

37 §

Behandling av uppgifter som omfattas av spärrmarkering

Sådana uppgifter i befolkningsdatasystemet som omfattas av spärrmarkering och som

lämnats ut till en myndighet får inte överlåtas vidare av myndigheten, och myndigheten får inte heller låta en utomstående ta del av eller behandla dem, om inte något annat bestäms i lag. Myndigheten ska också se till att uppgifterna endast behandlas av personer till vars arbetsuppgifter behandlingen av sådana uppgifter direkt hör.

När en registerförvaltningsmyndighet lämnar ut uppgifter som omfattas av spärrmarkering till en annan myndighet ska den samtidigt också underrätta myndigheten om spärrmarkeringen, om det inte är fråga om att lämna ut uppgifter för en postförsändelse eller någon annan motsvarande åtgärd i ett enskilt fall.

38 §

Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om adoptivförhållanden

Uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller ett adoptivförhållande och vem som är ett adoptivbarns biologiska förälder får lämnas ut endast

1) till adoptivbarnet, om han eller hon är myndig,

2) till adoptivbarnet och adoptivföräldern tillsammans, om adoptivbarnet har fyllt 15 år,

3) till adoptivföräldern, om adoptivbarnet är under 15 år, och den information som behövs har ett direkt samband med adoptivbarnets hälsa eller säkerhet,

4) till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller ovan nämnda personers rättigheter eller skyldigheter,

5) för sammanställning av officiell statistik,

6) för historisk eller vetenskaplig forskning, och

7) till andra personer, företag eller organisationer som begär uppgifterna för ett specifikt syfte och som ovillkorligen behöver uppgifterna för att identifiera adoptivbarnet eller för att klarlägga dess person- och familjerättsliga ställning eller handlingsbehövighet.

39 §

Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om omhändertagande av barn

Uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller omhändertagande av barn får endast lämnas ut

1) till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter,

2) för sammanställning av officiell statistik, och

3) för historisk eller vetenskaplig forskning.

40 §

Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om fastställande av könstillhörighet

Uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller fastställande av en transsexuell persons könstillhörighet och uppgifter om en tidigare personbeteckning och ett eventuellt tidigare förnamn som han eller hon hade omedelbart före fastställandet av könstillhörigheten får endast lämnas ut

1) till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter, och

2) till andra personer, företag eller organisationer som begär uppgifterna för ett specifikt syfte och som ovillkorligen behöver uppgifterna för att identifiera personen i fråga eller för att klarlägga hans eller hennes person- och familjerättsliga ställning eller handlingsbehörighet.

41 §

Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om anstaltsboende

Uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons boende eller vistelse i en

vårdinrättning eller straffanstalt får lämnas ut endast

1) till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter,

2) för sammanställning av officiell statistik, och

3) för historisk eller vetenskaplig forskning.

Om en person själv har anmält vårdinrättningens adress också som personlig adress- eller kontaktuppgift, får adressen lämnas ut.

42 §

Begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund

Uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller en persons medlemskap i ett religions-samfund får endast lämnas ut

1) till ett minderårigt barns vårdnadshavare,

2) till det religionssamfund där personen är medlem,

3) till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna grundar sig på att den ska utföra en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som gäller den berörda personens rättigheter eller skyldigheter,

4) för sammanställning av officiell statistik,

5) för utredning av förutsättningarna för kyrklig vigsel i samband med prövningen av äktenskapshinder, och

6) för bouppteckning, arvskifte eller något annat specifikt syfte som kan jämföras med dessa, i den mån uppgifterna om medlemskapet är nödvändiga för att klarlägga från vilket religionssamfund eller vilken församling det går att få sådana tilläggsuppgifter om personen som eventuellt behövs i sammanhanget.

Till personer vars hinder för äktenskap en magistrat prövar får magistraten dessutom för utredning av förutsättningarna för kyrklig

vigsel lämna ut sådana uppgifter som behövs vid prövningen av äktenskapshinder och som har behandlats i samband med tjänster enligt 70 § som tillhandahållits ett religionssamfund.

43 §

Utlämnande av identifieringsuppgifter

Personbeteckningar i befolkningsdatasystemet får lämnas ut, om den som använder uppgifterna har rätt att behandla personbeteckningarna med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag. I fråga om utlämnande av utländska personnummer som registrerats i befolkningsdatasystemet iaktas i tillämpliga delar personuppgiftslagens bestämmelser om behandling av personbeteckningar. En personbeteckning eller ett utländskt personnummer får antecknas i ett intyg eller utdrag som utfärdas ur befolkningsdatasystemet endast om intyget eller utdraget utfärdas för en specifik uppgift eller åtgärd som föreskrivs i lag eller i en förordning som utfärdats med stöd av lag.

Elektroniska kommunikationskoder som registrerats i befolkningsdatasystemet får lämnas ut endast om

1) koden används som en uppgift som identifierar innehavaren av ett certifikat i samband med produktion av tjänster eller prestationer som baserar sig på användningen av medborgarcertifikat eller andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer, eller

2) en annan i Finland etablerad certifikatutfärdare använder koden som en uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet i certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer eller i motsvarande certifikat som används i identifieringssyfte.

Tekniska identifieringskoder som registrerats i befolkningsdatasystemet får behandlas endast när elektroniska kommunikationskoder skapas och som interna tekniska identifierings- och kontrolluppgifter i befolkningsdatasystemet.

44 §

Redogörelse för användningen och skyddet av uppgifter

Innan uppgifter lämnas ut får registerförvaltningsmyndigheten vid behov kräva att användaren lämnar en redogörelse för hur de utlämnade uppgifterna kommer att användas och skyddas. En sådan redogörelse ska krävas, om

1) uppgifter lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning eller om det gäller en omfattande mängd data och det är fråga om utlämnande av sådana uppgifter som avses i 36-43 §, eller

2) användningen av uppgifterna av annan grundad anledning kan antas kränka skyddet för en persons privatliv eller personuppgifter, kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet.

Den redogörelse som avses i 1 mom. ska ges skriftligen och av den ska det framgå hur den administrativa och fysiska säkerheten för de uppgifter som lämnas ut samt säkerheten i fråga om personal, datakommunikation, programvara, datamaterial, användning och utrustning kommer att säkerställas.

45 §

När begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter upphör

De begränsningar enligt denna eller någon annan lag som gäller utlämnande av sådana personuppgifter i befolkningsdatasystemet som direkt berör en person som är registrerad i systemet upphör när det har gått 50 år från det att personen i fråga avled eller, om det inte finns några uppgifter om detta, senast när det har gått 100 år från det att den sista anteckningen angående hans eller hennes personuppgifter fördes in i systemet.

46 §

Sätt och metoder för att lämna ut uppgifter

Uppgifter i befolkningsdatasystemet får lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning,

i något annat format som kan behandlas tekniskt eller elektroniskt, i skriftlig form eller på något annat för ändamålet lämpligt, tryggt och tillförlitligt sätt. Närmare bestämmelser om intyg och utdrag ur befolkningsdatasystemet eller ur handlingar och annat motsvarande datamaterial som ingår i systemet samt om uppgifterna i dessa utfärdas genom förordning av statsrådet.

På de villkor som anges i denna lag får en registerförvaltningsmyndighet ge en person rätt att under myndighetens uppsikt undersöka handlingar och annat motsvarande datamaterial som hör till befolkningsdatasystemet och som inte har upptagits i digitalt format i det datasystem som drivs med hjälp av automatisk databehandling.

En handling som lämnas ut ur befolkningsdatasystemet får undertecknas maskinellt.

47 §

Myndigheter som beslutar om utlämnande av uppgifter

Befolkningsregistercentralen ska besluta om utlämnandet av uppgifter i befolkningsdatasystemet, om uppgifterna lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning eller om andra än enstaka uppgifter lämnas ut till utlandet.

Magistraterna ska besluta om utfärdandet av intyg, utdrag eller kopior som gäller uppgifter i befolkningsdatasystemet eller om handlingar och annat motsvarande datamaterial i anslutning till dessa samt om annat utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet än det som avses i 1 mom.

Efter att ha hört Befolkningsregistercentralen och magistraterna kan finansministeriet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om överföring eller omorganisering av behörigheten enligt 1 och 2 mom. mellan registerförvaltningsmyndigheterna, om åtgärden kan bidra till att förbättra tillgången till tjänster och effektiviteten i verksamheten eller åstadkomma en regionalt balanserad arbetsfördelning inom registerförvaltningen.

48 §

Kyrkliga myndigheters behörighet att lämna ut uppgifter

Den evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter ska på begäran ge intyg, utdrag eller andra motsvarande enstaka skriftliga utredningar på basis av de kyrkliga befolkningsregister med tillhörande handlingar som de förfogar över och som fördes innan lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998) trädde i kraft. Om de ovan nämnda kyrkliga myndigheternas medlemsregister regelbundet uppdateras med uppgifter ur befolkningsdatasystemet, har myndigheterna rätt att skriftligen lämna ut enstaka uppgifter om sina medlemmar för att medlemmarna i fråga ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i 4 kap. iakttas i tillämpliga delar.

49 §

Annan behörighet att lämna ut uppgifter

Om det är nödvändigt med tanke på tillgången till tjänster eller effektiv verksamhet eller av andra motsvarande särskilda skäl, får Befolkningsregistercentralen ingå avtal

1) med en myndighet om att den får lämna ut enstaka uppgifter i befolkningsdatasystemet för att en person ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter, och

2) med någon annan organisation som inte hör till registerförvaltningen om att den får lämna ut enstaka uppgifter i befolkningsdatasystemet som gäller namn-, adress- och kontaktuppgifter om specificerade personer samt uppgifter om att någon är vid liv.

I de fall som avses i 1 mom. får Befolkningsregistercentralen endast ingå avtal om att uppgifter får lämnas ut om den som ska lämna ut uppgifterna har lämnat in en redogörelse enligt 44 § till Befolkningsregistercentralen. På personer som lämnar ut uppgif-

ter med stöd av 1 mom. 2 punkten ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas i fråga om denna arbetsuppgift. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i 4 kap. iakttas i tillämpliga delar.

50 §

Förfarande när uppgifter lämnas ut

Ansökan om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet ska göras skriftligen. Utlämnande kan begäras också på något annat tryggt och tillförlitligt sätt, om det är fråga om utlämnande av namn- och kontaktuppgifter om en specificerad person, utfärdande av intyg, utdrag eller kopior som gäller uppgifter i befolkningsdatasystemet eller handlingar i anslutning till dessa eller utlämnande av andra enskilda uppgifter som gäller ett specifikt föremål för registrering. I samband med ansökan eller begäran om uppgifter i befolkningsdatasystemet ska det syfte för vilket uppgifterna kommer att användas uppges, liksom andra omständigheter som behövs för att klarlägga förutsättningarna för ett utlämnande. Någon redogörelse behövs inte om endast statistikuppgifter eller liknande uppgifter om antal lämnas ut.

Ett skriftligt beslut ska fattas med anledning av en ansökan om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet och det ska innehålla behövliga bestämmelser om rättigheterna och skyldigheterna för den som använder uppgifterna och om användningen och skyddet av uppgifterna. I beslutet ska det också anges vilka avgifter som eventuellt tas ut för utlämnandet av uppgifterna.

Om det är fråga om ett skriftligt utlämnande av namn- och kontaktuppgifter om en enskild person eller utfärdande av intyg, utdrag eller kopior, ska ett skriftligt beslut om utlämnandet fattas bara vid behov. Magistraten ska dock se till att föremålet och användningssyftet för de utlämnade uppgifterna, tidpunkten för utlämnandet och uppgifterna om den som beställt eller ska använda de utlämnade uppgifterna dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt.

5 kap.

Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter

51 §

Användning av utlämnade uppgifter

Uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet får användas bara för det syfte för vilket de har lämnats ut. Uppgifter får överlåtas vidare eller i övrigt lämnas ut till en utomstående part endast om det föreskrivs om detta i lag eller om den registerförvaltningsmyndighet som lämnat ut uppgiften uttryckligen har samtyckt till detta.

52 §

Befolkningsregistercentralens rätt att få information och utföra inspektioner

Trots sekretessbestämmelserna har Befolkningsregistercentralen rätt att av den som använder uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet få sådana uppgifter som behövs för att följa och övervaka användningen och skyddet av uppgifterna.

En inspektör som förordnats av Befolkningsregistercentralen har dessutom rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Trots sekretessbestämmelserna har inspektören rätt att undersöka den maskinvara och programvara som använts vid behandlingen av de uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet och att i detta sammanhang få tillträde till andra lokaler som den som använder uppgifterna förfogar över än sådana som omfattas av hemfriden. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

Befolkningsregistercentralen kan förena rätten att få information och utföra inspektioner med vite enligt bestämmelserna i viteslagen (1113/1990).

53 §

Användarregister

Befolkningsregistercentralen ska föra ett användarregister över sådan behandling av uppgifter i befolkningsdatasystemet som sker med hjälp av teknisk anslutning. I användarregistret får följande registreras:

- 1) användarens fullständiga namn och personbeteckning, personnummer eller födelse-datum,
- 2) uppgifter som specificerar åtkomsträtt-tigheten,
- 3) uppgifter om åtkomsträttighetens inne-håll och omfattning,
- 4) uppgifter om begränsad åtkomsträttighet eller användningsförbud som en användare meddelats som påföljd för missbruk av upp-gifter i befolkningsdatasystemet,
- 5) uppgifter om den organisation som an-vändaren företräder, och
- 6) uppgifter om beslut eller avgöranden om åtkomsträttighet.

Uppgifter som avses i 1 mom. 4 punkten får föras in i registret endast om påföljden av missbruk anges i beslutet eller avgörandet om åtkomsträttighet och användaren är med-veten om påföljden.

Befolkningsregistercentralen ska förvara uppgifterna som registrerats i användarre-gistret i minst två år efter det att åtkomsträt-tigheten har upphört. Närmare bestämmelser om datainnehållet i användarregistret kan ut-färdas genom förordning av statsrådet.

54 §

Användning av uppgifter i användarregistret

Befolkningsregistercentralen får använda uppgifterna i användarregistret för att

- 1) hantera, följa, övervaka och skydda be-handlingen av uppgifterna i befolkningsdata-systemet,
- 2) klarlägga hur ofta och i vilken omfatt-ning uppgifterna i befolkningsdatasystemet används och för att klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna,
- 3) fakturera för användningen av uppgif-terna i befolkningsdatasystemet, och för att

4) säkerställa och förbättra befolkningsda-tasystemets funktion och utreda problem vid användningen av uppgifterna.

Befolkningsregistercentralen får använda sådana uppgifter om begränsad åtkomsträt-tighet eller användningsförbud som avses i 53 § 1 mom. 4 punkten endast för att hantera, följa, övervaka och skydda behandlingen av uppgifter.

55 §

Utlämnande av uppgifter i användarregistret

Befolkningsregistercentralen får med iakt-tagande i tillämpliga delar av bestämmelser-na i 4 kap. lämna ut uppgifter i användarre-gistret

- 1) till polis-, förundersöknings- och åkla-garmyndigheter samt domstolar för förebyg-gande och utredning av brott,
- 2) till dataombudsmannen och datasekre-tessnämnden för övervakning av dataskydet,
- 3) till organisationer som fått åtkomsträt-tighet, för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifter och av de kostna-der användningen medför, och
- 4) för något annat specificerat syfte, om den som använder uppgifterna och den orga-nisation han eller hon företräder uttryckligen har samtyckt till detta.

56 §

Loggregister

Befolkningsregistercentralen ska föra ett loggregister över sådan behandling av upp-gifter i befolkningsdatasystemet som sker med hjälp av teknisk anslutning. I loggre-gistret får följande registreras:

- 1) identifieringsuppgifter om den organisa-tion i vars namn behandlingen sker,
- 2) användarens identifieringsuppgifter,
- 3) namnet på den tillämpning, det program eller den tekniskt självständiga del av en till-lämpning eller ett program som använts eller någon annan uppgift som specificerar dessa,
- 4) uppgifter om tidpunkten för behandling-en, och

5) de uppgifter eller grupper av data i systemet som behandlats eller varit föremål för behandling.

Befolkningsregistercentralen ska förvara loggregistrets uppgifter i minst två år efter ingången av det kalenderår som följer efter tidpunkten för registreringen av uppgifterna. Närmare bestämmelser om datainnehållet i loggregistret kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Användning av uppgifter i loggregistret

Befolkningsregistercentralen får använda uppgifterna i loggregistret för att

1) följa och övervaka behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och för att upprätthålla informationssäkerheten,

2) klarlägga hur mycket uppgifterna i befolkningsdatasystemet används, klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna och sköta faktureringen,

3) utreda om uppgifterna i befolkningsdatasystemet är tillförlitliga och aktuella, och för att

4) säkerställa och förbättra befolkningsdatasystemets funktion och utreda problem som gäller användningen av uppgifterna.

58 §

Utlämnande av uppgifter i loggregistret

Befolkningsregistercentralen får med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 4 kap. lämna ut uppgifter i loggregistret

1) till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott,

2) till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet,

3) till organisationer som fått åtkomsträttighet för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifter,

4) till personer vars uppgifter i befolkningsdatasystemet har behandlats, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 11 och 12 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, och

5) för något annat specificerat syfte, om den som behandlar uppgifterna och den person som varit föremål för behandlingen uttryckligen har samtyckt till detta.

59 §

Behandling av händelseuppgifter

Befolkningsregistercentralen ska registrera händelseuppgifterna om behandlingen av personuppgifter som finns i användarregistret och loggregistret (*händelsefil*). I händelsefilen registreras

1) beslut eller avgöranden som behandlingen av uppgifter grundar sig på,

2) tidpunkten för behandlingen,

3) uppgifter om föremålet för behandlingen, och

4) identifieringsuppgifter för den som behandlar uppgifterna.

Händelseuppgifterna ska förvaras minst två år efter det att de registrerades. Närmare bestämmelser om datainnehållet i händelsefilen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Befolkningsregistercentralen får använda händelseuppgifterna för att internt följa och övervaka behandlingen av uppgifter i användarregistret och loggregistret. Befolkningsregistercentralen får med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 4 kap. lämna ut händelseuppgifter

1) till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott,

2) till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet, och

3) för något annat specificerat syfte, om den som behandlar uppgifterna uttryckligen har samtyckt till detta.

60 §

Befolkningsregistercentralens utrednings-skyldighet

Befolkningsregistercentralen ska minst en gång om året lämna in en detaljerad rapport till dataombudsmannen om behandlingen av

uppgifter som registrerats i loggregistret och av händelseuppgifter.

6 kap.

Certifierad elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen ansvarar för

61 §

Tjänster som tillhandahålls vid certifierad elektronisk kommunikation

Befolkningsregistercentralen har till uppgift att producera, tillhandahålla och administrera medborgarcertifikat som är avsedda att användas vid certifierad elektronisk kommunikation samt certifikatregistertjänster och spärllisttjänster som direkt hänför sig till användningen av medborgarcertifikat.

Befolkningsregistercentralen får dessutom producera följande tjänster som används vid certifierad elektronisk kommunikation:

- 1) tillhandahållande och administrering av andra certifikat än medborgarcertifikat,
- 2) verifiering av parterna vid certifierad elektronisk kommunikation och administrering av kommunikationen,
- 3) elektronisk signering och kryptering av elektroniska handlingar och meddelanden,
- 4) bevarande och verifiering av äktheten, konfidentialiteten och integriteten i fråga om elektroniska handlingar och meddelanden,
- 5) verifiering av aktörernas ställning eller roll vid certifierad elektronisk kommunikation,
- 6) tillhandahållande och administrering av certifikatregistertjänster och spärllisttjänster som hänför sig till användningen av andra certifikat än medborgarcertifikat,
- 7) tillhandahållande och administrering av certifierade tidsstämplingstjänster, och
- 8) tillhandahållande av andra motsvarande funktioner eller tjänster som gäller certifierad elektronisk kommunikation.

Med medborgarcertifikat avses ett certifikat som utfärdats av Befolkningsregistercentralen för en fysisk person och som ingår i ett i lagen om identitetskort (829/1999) avsett identitetskort eller i en därmed jämförbar myndighetshandling eller ett tekniskt under-

lag och som används för verifiering av personen, för elektroniska signaturer och för kryptering av handlingar och meddelanden. Med medborgarcertifikat avses också ett av Befolkningsregistercentralen utfärdat certifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används i ovan nämnda syfte och som uppfyller kraven i 7 § i lagen om elektroniska signaturer.

62 §

Uppgifter som ska ingå i certifikat för certifierad elektronisk kommunikation

Bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i medborgarcertifikat och andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer finns i lagen om elektroniska signaturer. Medborgarcertifikat och andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer ska innehålla en elektronisk kommunikationskod som identifierar innehavaren av certifikatet. Även andra tekniska uppgifter som är nödvändiga vid användningen av ett certifikat kan ingå i medborgarcertifikat eller andra certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer. Befolkningsregistercentralen beslutar om dessa uppgifter.

En elektronisk kommunikationskod kan också ingå i andra i lagen om elektroniska signaturer avsedda certifikat för fysiska personer som en uppgift som identifierar innehavaren av certifikatet.

63 §

Tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder samt skapande av dessa

När uppgifter om en person första gången registreras i befolkningsdatasystemet ska han eller hon tilldelas en sådan individuell teknisk identifieringskod som behövs när en elektronisk kommunikationskod ska skapas. De tekniska identifieringskoderna skapas automatiskt i befolkningsdatasystemet, och Befolkningsregistercentralen ansvarar för skapandet och för att de registreras i befolkningsdatasystemet.

Befolkningsregistercentralen ska ändra en teknisk identifieringskod till en individuell elektronisk kommunikationskod när

1) ett medborgarcertifikat eller ett annat certifikat som Befolkningsregistercentralen utfärdar för fysiska personer första gången utfärdas för en person, eller när

2) en person vars uppgifter registrerats i befolkningsdatasystemet inte har en elektronisk kommunikationskod och Befolkningsregistercentralen av en i 43 § 2 mom. 2 punkten avsedd certifikatutfärdare får en begäran om att ändra personens tekniska identifieringskod till en elektronisk kommunikationskod.

De tekniska identifieringskoderna och elektroniska kommunikationskoderna ska bestå av åtta slumpmässigt valda siffror och en kontrollbeteckning. Den tekniska identifieringskoden och elektroniska kommunikationskoden för en fysisk person får inte innehålla några identifieringsuppgifter som anknyter till personen i fråga. En rättad eller ändrad teknisk identifieringskod eller elektronisk kommunikationskod får inte tilldelas någon annan person. Närmare bestämmelser om det detaljerade innehållet i tekniska identifieringskoder och elektroniska kommunikationskoder utfärdas genom förordning av statsrådet.

64 §

Rättelse och ändring av elektroniska kommunikationskoder

Om en elektronisk kommunikationskod är felaktig eller om det har skett ett fel när koden skapades, ska Befolkningsregistercentralen omedelbart rätta felet och vid behov skapa en ny kommunikationskod för personen i fråga. Kodens innehavare ska informeras om detta.

En elektronisk kommunikationskod som registrerats i befolkningsdatasystemet får ändras, om

1) ändringen är absolut nödvändig för att skydda personen i sådana situationer där hans eller hennes hälsa eller säkerhet är uppenbart och varaktigt hotad, eller

2) någon annan än kommunikationskodens innehavare upprepade gånger har missbrukat koden och missbruket har orsakat betydande

ekonomiska eller andra olägenheter för kodens rätta innehavare och om fortsatta skadliga verkningar på grund av missbruket faktiskt kan förhindras genom att kommunikationskoden ändras.

I de fall som avses i 2 mom. ska den berörda personen skriftligen ansöka hos Befolkningsregistercentralen om att få kommunikationskoden ändrad.

65 §

Behandling av certifikat och uppgifterna i dem

Medborgarcertifikat och andra certifikat för fysiska personer som Befolkningsregistercentralen utfärdar och som används allmänt vid elektronisk kommunikation samt uppgifterna i dem registreras i ett offentligt register som förs av Befolkningsregistercentralen och som var och en har rätt att få uppgifter ur i enlighet med bestämmelserna om myndigheternas offentliga handlingar i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

66 §

Ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat

Medborgarcertifikat kan utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som enligt lagen om hemkommun är stadigvarande bosatta i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har kunnat konstateras på ett tillförlitligt sätt.

En skriftlig ansökan om medborgarcertifikat ska personligen lämnas in till en polisinsättning där sökanden identifieras och sökandens personuppgifter kontrolleras i befolkningsdatasystemet med hans eller hennes samtycke. Om sådana uppgifter som avses i 3 a § i lagen om identitetskort registreras i och antecknas på ett identitetskort, ska förfarandet enligt 6 § 2 mom. i lagen om identitetskort iakttas vid ansökan om medborgarcertifikat.

Den som tar emot ansökan ska iakttä de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i

lagen om elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

67 §

Ansökan om och utfärdande av andra certifikat

Andra certifikat för fysiska personer som Befolkningsregistercentralen producerar och som inte är medborgarcertifikat kan utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som enligt lagen om hemkommun är stadigvarande bosatta i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har kunnat konstateras på ett tillförlitligt sätt. Sådana certifikat kan på sökandens begäran ingå i handlingar, kort och tekniska underlag som används vid elektronisk kommunikation och som utfärdas av en myndighet, ett företag eller en organisation. Befolkningsregistercentralen kan komma överens med en myndighet, ett företag eller en organisation som utfärdar handlingar eller tekniska underlag om att ansökningar om certifikat personligen kan lämnas in till myndigheten, företaget eller organisationen för vidarebefordran till Befolkningsregistercentralen. Befolkningsregistercentralen ska då se till att den som tar emot ansökan iakttar de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

Den som tar emot ansökan ska identifiera sökanden med hjälp av en giltig identitetshandling som har utfärdats av polisen och, med sökandens samtycke, kontrollera hans eller hennes personuppgifter i befolkningsdatasystemet. Om sökanden inte kan visa upp någon identitetshandling som har utfärdats av polisen eller om det finns andra särskilda skäl att säkerställa identifieringen, ska polisen identifiera sökanden. Närmare bestämmelser om identitetshandlingar som utfärdas av polisen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

68 §

Ansökan om och utfärdande av certifikat i vissa fall

I stället för genom ett personligt besök kan ansökan om förnyande av ett medborgarcertifikat även göras elektroniskt och undertecknas med hjälp av ett medborgarcertifikat som sökanden använder och ansökan om förnyande av ett annat certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar kan undertecknas med hjälp av ett certifikat enligt 7 § i lagen om elektroniska signaturer som sökanden använder, om en sådan tjänst är i bruk. Vid behandlingen av ansökan iakttas i övrigt i tillämpliga delar de krav i fråga om utfärdande av certifikat som ställs i lagen om elektroniska signaturer.

Beslut om utfärdande av sådana certifikat som Befolkningsregistercentralen producerar och som avses i denna lag får undertecknas maskinellt.

69 §

Befolkningsregistercentralens rätt att få information och utöva tillsyn

Trots sekretessbestämmelserna har Befolkningsregistercentralen rätt att av de myndigheter, företag och organisationer som avses i 67 § få sådana uppgifter som behövs för att följa och övervaka tillförlitligheten hos det operativa och tekniska förfarandet vid utfärdande av sådana certifikat som produceras av Befolkningsregistercentralen och som avses i denna lag.

En inspektör som förordnats av Befolkningsregistercentralen har dessutom rätt att utföra inspektioner i de fall som avses i 1 mom. Trots sekretessbestämmelserna har inspektören rätt att undersöka de handlingar och den maskinvara och programvara som använts vid utfärdandet av sådana certifikat som produceras av Befolkningsregistercentralen och som avses i denna lag och att i detta sammanhang få tillträde till andra lokaler som den inspekterade förfogar över än sådana som omfattas av hemfriden. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga

olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

Befolkningsregistercentralen kan förena rätten att få information och utöva tillsyn med vite enligt bestämmelserna i viteslagen.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

70 §

Databehandlingstjänster

På uppdrag av en registeransvarig får Befolkningsregistercentralen åta sig att sköta den tekniska driften och databehandlingen av det register eller datasystem som denne svarar för (*databehandlingstjänster*). Befolkningsregistercentralens uppdragsgivare kan vara endast statliga eller kommunala myndigheter eller andra sådana registeransvariga som enligt lag eller förordning som utfärdats med stöd av lag har rätt att föra register. När Befolkningsregistercentralen tillhandahåller databehandlingstjänster får den använda sig av uppgifterna i befolkningsdatasystemet på det sätt som föreskrivs i denna eller någon annan lag. Befolkningsregistercentralen har inte rätt att besluta om annan behandling av uppgifterna i det register som uppdraget gäller eller om utlämnande av uppgifter ur registret.

Ett skriftligt avtal ska ingås om databehandlingstjänster. Närmare bestämmelser om innehållet i avtalen om databehandlingstjänster kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

71 §

Kostnader för uppdatering av uppgifterna i befolkningsdatasystemet

Kostnaderna för uppdatering av uppgifterna i befolkningsdatasystemet betalas med statsmedel, med undantag av kostnaderna för anmälning av uppgifter.

72 §

Avgifter för prestationer och tjänster

För prestationer och tjänster som en registerförvaltningsmyndighet tillhandahåller med stöd av denna lag ska myndigheten ta ut avgifter i enlighet med vad som bestäms eller föreskrivs särskilt. Bestämmelser om grunderna för avgifterna finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Det får bestämmas att ingen avgift ska tas ut eller att avgiften ska vara lägre än prestationens eller tjänstens självkostnadsvärde, om den som använder prestationen eller tjänsten deltar med en betydande arbetsinsats för att hålla person-, fastighets-, byggnads- eller lägenhets- och lokaluppgifterna i befolkningsdatasystemet uppdaterade. Avgiften för ett medborgarcertifikat kan fastställas till ett belopp som understiger dess självkostnadsvärde. Om avgiften har fastställts till ett belopp som understiger prestationens eller tjänstens självkostnadsvärde, ska registerförvaltningsmyndigheten dock åtminstone ta ut ett belopp som motsvarar kostnaderna för de prestationer och tjänster som myndigheten har köpt av en tredje part.

73 §

Datasystemens tillgänglighet

De tekniska datasystem för befolkningsdatasystemet och den certifierade elektroniska kommunikationen som drivs med hjälp av automatisk databehandling samt maskinvaran och programvaran i anslutning till dessa system ska kunna användas i realtid och på ett tryggt och skyddat sätt av alla som har rätt till det. Direkta kostnader för anskaffning, upprätthållande och administrering av sådana datasystem och sådan maskinvara och programvara i anslutning till systemen som krävs för tillgängligheten ska betalas med statsmedel.

74 §

Dataskydd och informationssäkerhet

När Befolkningsregistercentralen och magistraterna behandlar uppgifter i befolkningsdatasystemet och tillhandahåller Befolkningsregistercentralens tjänster som gäller certifierad elektronisk kommunikation ska de sörja för dataskyddet och informationssäkerheten i fråga om de datasystem som de ansvarar för och uppgifterna i systemen. Befolkningsregistercentralen och magistraterna ansvarar för dataskyddet och informationssäkerheten också när det gäller en tredje part som för deras räkning enligt uppdrag utför åtgärder i anslutning till behandlingen av sådana uppgifter och tillhandahållandet av sådana tjänster som avses i denna lag. Direkta kostnader för anskaffning, drift och administrering av sådana datasystem och sådan maskinvara och programvara i anslutning till systemen som krävs för dataskyddet och informationssäkerheten ska betalas med statsmedel.

75 §

Rättelseyrkande

Den vars rätt, intresse eller skyldighet direkt berörs av en registeranteckning eller ett beslut eller avgörande om utlämnande av uppgifter som kommit till med stöd av denna lag får skriftligen yrka rättelse i fråga om dessa. Rättelse ska yrkas hos Befolkningsregistercentralen, om det är fråga om en registeranteckning som centralen gjort eller om dess beslut eller avgörande om utlämnande av uppgifter. I fråga om andra ärenden som gäller registeranteckningar och som hör till tillämpningsområdet för denna lag ska rättelse yrkas hos magistraten i personens hemkommun, och i fråga om ärenden som gäller en magistrats beslut eller avgöranden om utlämnande av uppgifter, hos den magistraten. Befolkningsregistercentralen och magistraterna ska ge ett skriftligt beslut med anledning av ett rättelseyrkande.

Om ett rättelseyrkande gäller en sådan registeranteckning om en utländsk medborgare

som avses i 10 §, ska magistraten innan rättelseyrkandet avgörs begära ett utlåtande om ärendet av Migrationsverket.

Bestämmelser om rättelse av sådana anteckningar i befolkningsdatasystemet som gäller hemkommun finns i lagen om hemkommun.

76 §

Ändringssökande

Beslut som gäller rättelseyrkande överklagas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

En registerförvaltningsmyndighet vars beslut har upphävts eller ändrats av en förvaltningsdomstol har rätt att överklaga förvaltningsdomstolens beslut genom besvär.

77 §

Tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns bestämmelser om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande som även gäller den som på grund av ett anställningsförhållande, ett uppdrag eller ett beslut eller tillstånd av en registerförvaltningsmyndighet behandlar uppgifter i befolkningsdatasystemet eller andra uppgifter som han eller hon fått tillgång till med stöd av 52 eller 69 §.

78 §

Straffbestämmelser

Till straff för brott mot tystnadsplikt eller förbud mot utnyttjande enligt 77 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om gärningen inte utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Bestämmelser om straff för dataintrång i befolkningsdatasystemet eller ett datasystem för certifierad elektronisk kommunikation finns i 38 kap. 8 § i strafflagen, för personre-

gisterbrott som riktar sig mot dessa system i 38 kap. 9 § i strafflagen och för personregisterförseelse i 48 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

8 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

79 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs befolkningsdatalagen av den 11 juni 1993 (507/1993) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

80 §

Övergångsbestämmelser

1. Befolkningsregistercentralen ska se till att det datasystem för befolkningsdatasystemet som drivs med hjälp av automatisk databehandling och det tekniska servicesystemet för certifierad elektronisk kommunikation är förenliga med denna lag inom tre år från lagens ikraftträdande.

2. Befolkningsregistercentralen ska tilldela de byggnader vars uppgifter är registrerade i befolkningsdatasystemet när denna lag träder i kraft en permanent byggnadsbeteckning inom två år från ikraftträdandet.

3. Om det före denna lags ikraftträdande i enlighet med lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet har fastställts att en person tillhör det motsatta könet, får en magistrat föra in en sådan uppgift om fastställande av könstillhörighet som avses i 13 § 1 mom. 15 punkten i befolkningsdatasystemet endast om personen i fråga ansöker om det.

4. Bestämmelserna i denna lag ska tillämpas vid behandlingen av en sådan begäran el-

ler ansökan om utlämnande av uppgifter i befolkningsdatasystemet eller om utfärdande av medborgarcertifikat som är anhängig vid lagens ikraftträdande.

5. Om det i någon annan lag eller förordning hänvisas till bestämmelser i befolkningsdatalagen som upphävs genom denna lag, ska hänvisningen anses avse motsvarande bestämmelser i denna lag.

6. Om en rättighet eller skyldighet som det föreskrivs om i någon annan lag eller förordning bestäms på basis av mantalsskrivning, boningsort den första januari eller hemkommun vid årsskiftet, ska de uppgifter om personens hemkommun och bostad där som är registrerade i befolkningsdatasystemet för motsvarande tidpunkt tillämpas i fråga om denna rättighet eller skyldighet. Om det är fråga om antalet mantalsskrivna invånare, invånarantalet den första januari eller invånarantalet vid årsskiftet, ska uppgifter om invånarantalet som baserar sig på de uppgifter som är registrerade i befolkningsdatasystemet för motsvarande tidpunkt tillämpas.

7. Om inte något annat följer av denna lag, ska de uppgifter som har ålagts befolkningsregisterföraren i någon annan lag eller förordning skötas av den magistrat inom vars verksamhetsområde den person som berörs har sin hemkommun eller folkbokföringskommun. Bestämmelser om vilken magistrat som ska behandla ett ärende som gäller en person som aldrig haft hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland utfärdas genom förordning av finansministeriet.

8. Bestämmelserna i 4 kap. ska iakttagas i tillämpliga delar vid utlämnandet av uppgifter i ett kyrkligt befolkningsregister som förts av den evangelisk-lutherska kyrkans eller det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter innan lagen om trossamfundens medlemsregister trädde i kraft, om uppgifterna inte har förts in i befolkningsdatasystemet. Detsamma gäller vid utlämnandet av uppgifter i en handling som hör till detta register.

En person vars rätt, intresse eller skyldighet direkt berörs av en anteckning i ett kyrkligt befolkningsregister som förts innan lagen om trossamfundens medlemsregister trädde i kraft eller i en handling som hör till detta register får, om anteckningen inte har förts in i befolkningsdatasystemet, hos den evange-

lisk-lutherska kyrkans eller det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter begära att anteckningen rättas. Om den kyrkliga myndigheten inte rättar anteckningen, får den som framförde begäran skriftligen kräva att myndigheten gör det. Om den kyrkliga myndigheten inte godtar rättelseyrkandet, ska den föra ärendet till magistraten inom två veckor från det att det skriftliga rättelseyrkandet kom in. Magistratens beslut i ärendet får

överklagas genom besvär enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen.

I fråga om kyrkböcker gäller i övrigt vad som särskilt bestäms om dem.

9. Till befolkningsdatasystemets handlingar hör även registrerade religionssamfunds medlemsförteckningar som förts före 1971. Magistraten i Helsingfors förvarar handlingarna och beslutar om utlämnande av uppgifter i dem med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 4 kap.

Helsingfors den 12 juni 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*